

นาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ
อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี

นางคุณรัตน์ บัวทอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขานาฏยศิลป์ไทย ภาควิชานาฏยศิลป์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DANCE AS A PART OF PIPAT MON
ENSEMBLE IN SUPHANBURI PROVINCE

MRS.KANARAT BUATHONG

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fuifillment of the Requirements
For the Degree of Master of Arts in Thai Dance

Department of Dance

Faculty of Fine and Applied Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

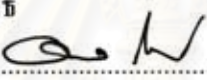
Copyriht of Chulalongkorn University

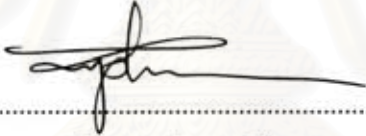
501619

หัวข้อวิทยานิพนธ์ นาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี
โดย นางคนรัตน์ บัวทอง
สาขาวิชา นาฏยศิลป์ไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์สุพรรณณี บุญเพ็ญ

คณะกรรมการศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.อนุถล โรจนสุขสมบุรณ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์สุพรรณณี บุญเพ็ญ)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุพล วิรุฬห์รักษ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวภา เวชสุรกันย์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์อมรา กล้าเจริญ)

กณรัตน์ บัวทอง : นาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญอำเภอเมืองฯจังหวัดสุพรรณบุรี
(DANCE AS A PART OF PIPAT MON ENSEMBLE IN SUPHANBURI PROVINCE)
อ.ที่ปรึกษา : อาจารย์สุพรรณิ บุญเพ็ง : 303 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาประวัติ การสืบทอดการแสดง องค์ประกอบการแสดงและ การบริหารธุรกิจการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสังเกตการแสดงจริง

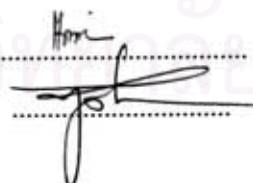
นาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นการแสดงในพิธีศพ คณะณรงค์ศิลป์ นำการแสดงร่วมมอญของคณะแม่ทองพริ้ง จังหวัดปทุมธานีมาจัดแสดงเมื่อพ.ศ.2485 ต่อมานำลิเก มาถ่ายทอดทำรำให้กับผู้แสดงในวงปีพาทย์มอญ และได้นำรูปแบบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ มาจัดการแสดงจนแพร่หลายและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน วงปีพาทย์มอญที่รับจัดการบรรเลงและ การแสดงนาฏยศิลป์มี 17 คณะ ในปัจจุบัน

นาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ เป็นธุรกิจแบบครอบครัวเป็นแกนกลาง โดยมีหัวหน้าคณะ เป็นผู้จัดการแสดงตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง การจัดการแสดงแบ่งเป็น 2 แบบ คือ แสดงหลัง สวดพระอภิธรรม และแสดงก่อนเผาศพ การแสดงหลังสวดพระอภิธรรมเป็นการแสดงรำหมู่ รำเดี่ยวและการแสดงพื้นเมืองสี่ภาค การแสดงก่อนเผาศพเป็นการแสดงรำหมู่ รำเดี่ยว และรำคู่

นาฏยศิลป์ที่เป็นส่วนหนึ่งของวงปีพาทย์มอญ ยังคงมีบทบาทในพิธีศพ แต่เนื่องจากมีการ แข่งขันสูงทำให้บางคณะต้องเลิกกิจการไป อย่างไรก็ตามนาฏยศิลป์นี้ยังคงมีอยู่ต่อไป トラบเท่าที่ ยังมีความสำคัญในพิธีศพของจังหวัดสุพรรณบุรี

ภาควิชา นาฏยศิลป์
สาขาวิชา นาฏยศิลป์ไทย
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิติศ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4986851935 : MAJOR THAIDANCE

KEY WORD: DANCE/ AS A PART OF PIPAT MON/ ENSEMBLE IN SUPHANBURI PROVINCE

KANARAT BUATHONG: DANCE AS A PART OF PIPAT MON ENSEMBLE IN SUPHANBURI PROVINCE. THESIS ADVISOR: SUPHANNEE BOONPENG, 303 PP.

This thesis aims at studying dance as a part of pipat mon ensemble within Supanburi province including its history, continuity, dance, performance elements and business administration. Research methodology is based upon documentary, interview, and observing the actual performances.

Dances which attached to the music ensemble was brought ram mon from Pathumthani to Supanburi province by Narongsilp troupe in 1942. It meant for funeral ceremony as a custom. Later, Likay and classical Thai dance styles were introduced into the program. It was very popular that the number of troupes has been increasing to 17 music-dance companies today.

These companies are managed as a family business led by the head of the family who acts as the troupe manager. Each troupe provides two kinds of service: music and music cum dance performances depended upon the demand of the customers. Two occasions are available for the dance presentation: 1. after suad pra apitham or the sermons by the monks at night, and 2. before cremation. The program of type 1 is a set of a group dance and a solo dance in classical style followed by a set of dance in regional styles. The program of type 2 comprises a group dance, a solo dance and a pas de deux in classical style.

Dance as a part of the funeral ceremony is still function very well today. Thus, many troupes can make a living. However, with the tight business competition, some troupes were seized to perform. All and all, dance as a part of music ensemble will continue to perform as long as it is yet an indispensable ingredient in funeral ceremony at Suphanburi.

ภาควิชา นาฏยศิลป์
สาขาวิชา นาฏยศิลป์
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากบุคคลหลายท่าน ให้ความรู้ทางวิชาการ ให้คำปรึกษา และสละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำ พร้อมทั้งเสนอข้อคิดเห็น ในการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยการเอาใจใส่ด้วยดีตลอดมา อันได้แก่ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ อาจารย์สุพรรณิ บุญเพ็ง อาจารย์ดร.อนุกุลโรจนสุขสมบูรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวภา เวชสุรักษ์ รองศาสตราจารย์ อมรา กล้าเจริญ

ขอขอบพระคุณผู้บริหารวงปีพาทย์มอญ ทั้ง 19 คณะ ได้แก่ 1.นายณรงค์ สุนทรวิภาต 2.นายสมบูรณ์ เนตรสว่าง 3.นายธนู วิสุทธิวงศ์ 4.นายคณิง บัวทอง 5.นายจจร โมพันธ์ 6.นายโทน อ่อนอินทร์ 7.นายสังัด วัฒนากุล 8.นายอรรณพ นิลดี 9.นายนิคม รัมมะเพียร 10.นางเล็ก คล้ายน้ำ 11.นายนายสมควร บัวทอง 12.นายบุญชอบ มะเจียจกร 13.นายตะ ผลมุข 14.นายจรรุญ ไสยวุธ 15.นายมนตรี คงคนตรี 16.นายเฉลียว จอมพงษ์ 17.นายบุญสม เคียงจันทร์ 18.นายถา นำศิลป์ 19.นายวิโรจน์ สุภาแดน และศิลปินนาฏศิลป์ประจำ และศิลปินจาก วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ที่เป็นศิลปินให้กับคณะปีพาทย์มอญต่างๆ ได้กรุณาให้ความ อนุเคราะห์ข้อมูล โดยการให้สัมภาษณ์ บันทึกภาพ การแสดงนาฏศิลป์ และการบรรเลง วงปีพาทย์มอญอย่างไม่ปิดบัง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดสุพรรณบุรี กรุณาให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล เรื่อง วัฒนธรรมในจังหวัดสุพรรณบุรี

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและคณาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช ที่กรุณาให้ โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาด้วยดี

ขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัว ตลอดจนกัลยาณมิตรทุกท่านที่กรุณาให้ความ ช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา

ประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นความกตัญญูแด่คุณ แต่ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้เป็นครูคู่แรกของชีวิต อีกทั้งผู้มีพระคุณและคณะครูอาจารย์ ท่านผู้รู้ ผู้สร้างงาน ผู้สืบสานนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา นาฏศิลป์ไทยทุกท่าน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ (ภาษาไทย).....	ง
บทคัดย่อ (ภาษาอังกฤษ).....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนผัง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่ 1	
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.3 ขอบเขตการวิจัย.....	8
1.4 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในจังหวัดสุพรรณบุรี	
2.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสุพรรณบุรี.....	11
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับนาฏศิลป์.....	17
2.3 ประวัติและรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี	26
2.3.1 วงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์.....	31
2.3.2 วงปีพาทย์มอญคณะศิษย์ศรทอง.....	34
2.3.3 วงปีพาทย์มอญคณะประคองศิลป์.....	44
2.3.4 วงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง.....	47
2.3.5 วงปีพาทย์มอญคณะขจร โมพันธุ์.....	56
2.3.6 วงปีพาทย์มอญคณะโตน บ้านเทิงศิลป์.....	59

บทที่ 2 ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

2.3.7 วงปี่พาทย์มอญคณะสังคีตศิลป์.....	61
2.3.8 วงปี่พาทย์มอญคณะนิลดี.....	63
2.3.9 วงปี่พาทย์มอญคณะเจริญศิลป์.....	65
2.3.10 วงปี่พาทย์มอญคณะกำนันแสวง คล้ายฉ่ำ.....	68
2.3.11 วงปี่พาทย์มอญคณะสมควร บัวทอง.....	71
2.3.12 วงปี่พาทย์มอญคณะพุทธนิมิตศิลป์.....	72
2.3.13 วงปี่พาทย์มอญคณะนายบุญชอบ.....	75
2.3.14 วงปี่พาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์.....	77
2.3.15 วงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค.....	79
2.3.16 วงปี่พาทย์มอญคณะปิ่นทอง.....	82
2.3.17 วงปี่พาทย์มอญคณะเฉลิมศิลป์.....	84
2.3.18 วงปี่พาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์.....	85
2.3.19 วงปี่พาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์.....	86
2.3.20 วิเคราะห์ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ไทยในจังหวัดสุพรรณบุรี.....	88
2.4 สรุปบทที่ 2.....	89

บทที่ 3 องค์ประกอบและรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์

3.1 การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปี่พาทย์มอญ.....	97
3.2 องค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ในวงปี่พาทย์มอญ 19 คณะ.....	107
3.2.1 วงปี่พาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์.....	107
3.2.2 วงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์สรทอง.....	117
3.2.3 วงปี่พาทย์มอญคณะประคองศิลป์.....	121
3.2.4 วงปี่พาทย์มอญคณะบัวทอง.....	128
3.2.5 วงปี่พาทย์มอญคณะขจร โมพันธุ์.....	137
3.2.6 วงปี่พาทย์มอญคณะโชน บันเทิงศิลป์.....	146
3.2.7 วงปี่พาทย์มอญคณะสังคีตศิลป์.....	155
3.2.8 วงปี่พาทย์มอญคณะนิลดี.....	157
3.2.9 วงปี่พาทย์มอญคณะเจริญศิลป์.....	161
3.2.10 วงปี่พาทย์มอญคณะกำนันแสวง คล้ายฉ่ำ.....	170
3.2.11 วงปี่พาทย์มอญคณะสมควร บัวทอง.....	179

บทที่ 3 องค์ประกอบและรูปแบบของการแสดงนาฏศิลป์

3.2.12	วงปีพาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์.....	179
3.2.13	วงปีพาทย์มอญคณะนายบุญชอบ.....	185
3.2.14	วงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์.....	192
3.2.15	วงปีพาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค.....	199
3.2.16	วงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง.....	203
3.2.17	วงปีพาทย์มอญคณะเฉลิมศิลป์.....	208
3.2.18	วงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์.....	208
3.2.19	วงปีพาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์.....	209
3.3	วิเคราะห์องค์ประกอบของแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ.....	225
3.4	สรุปบทที่ 3.....	228

บทที่ 4 การบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์

4.1	การบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ทั้ง 19 คณะ.....	204
4.1.1	วงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์.....	207
4.1.2	วงปีพาทย์มอญคณะศิษย์ศรทอง.....	210
4.1.3	วงปีพาทย์มอญคณะประคองศิลป์.....	212
4.1.4	วงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง.....	215
4.1.5	วงปีพาทย์มอญคณะขจร โมพันธุ์.....	218
4.1.6	วงปีพาทย์มอญคณะโทน บ้านเทิงศิลป์.....	220
4.1.7	วงปีพาทย์มอญคณะสงัดศิลป์.....	223
4.1.8	วงปีพาทย์มอญคณะนิลดี.....	223
4.1.9	วงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์.....	225
4.1.10	วงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง คล้ายน้ำ.....	228
4.1.11	วงปีพาทย์มอญคณะสมควร บัวทอง.....	230
4.1.12	วงปีพาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์.....	230
4.1.13	วงปีพาทย์มอญคณะนายบุญชอบ.....	233
4.1.14	วงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์.....	235
4.1.15	วงปีพาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค.....	237
4.1.16	วงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง.....	239

บทที่ 4 การบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์	
4.1.17 วงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์.....	241
4.1.18 วงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์.....	242
4.1.19 วงปีพาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์.....	244
4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์.....	247
4.3 แนวความคิดของผู้วิจัยเรื่องอนาคตและทิศทางของนาฏศิลป์ ในวงปีพาทย์มอญ.....	249
4.4 สรุปบทที่ 4.....	253
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุป.....	259
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	271
รายการอ้างอิง.....	272
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	274
ภาคผนวก ข.....	292
ภาคผนวก ค.....	298
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	303

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1	เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุชายัญคณะณรงค์ศิลป์.....	108
ภาพที่ 2	เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย.....	109
ภาพที่ 3	เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปัส.....	110
ภาพที่ 4	เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดศรีวิชัย.....	111
ภาพที่ 5	เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดลพบุรี.....	112
ภาพที่ 6	การตั้งโต๊ะหมู่บูชาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์.....	113
ภาพที่ 7	ศรีษะทศกัณฐ์.....	113
ภาพที่ 8	ตู้กระจกสำหรับเก็บศรีษะ.....	114
ภาพที่ 9	ยอดพระ-ยอดนาง.....	114
ภาพที่ 10	ปิ่นหนึ่ง(หัวเข็มขัด).....	115
ภาพที่ 11	เครื่องแต่งกายการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคลคณะศิษย์ศรทอง.....	118
ภาพที่ 12	เครื่องแต่งการฉลององค์พระราม.....	119
ภาพที่ 13	เครื่องแต่งกายของกวางทอง.....	119
ภาพที่ 14	เครื่องแต่งกายชุดเวทวิชฌนีย์คณะประคองศิลป์.....	123
ภาพที่ 15	เครื่องแต่งกายฟ้อนม้าย.....	124
ภาพที่ 16	เครื่องแต่งกายชุดระบำกุ่ม.....	125
ภาพที่ 17	เครื่องแต่งกายชุดเชิงแถบลาน.....	126
ภาพที่ 18	เครื่องแต่งชุดฟ้อนม่านมงคลคณะบัวทอง.....	129
ภาพที่ 19	เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุชายัญ.....	130
ภาพที่ 20	เครื่องแต่งกายชุดระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย.....	131
ภาพที่ 21	เครื่องแต่งกายโขนตอนหนุมานจับนางเบญจกาย(จับท่า1).....	133
ภาพที่ 22	การโชว์ความสามารถของผู้แสดงโขน.....	133
ภาพที่ 23	เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปัส.....	134
ภาพที่ 24	เครื่องแต่งกายชุดเปิดวงโปงลาง.....	135
ภาพที่ 25	เครื่องแต่งกายชุดเชิงรำเพลิน.....	135
ภาพที่ 26	เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคลคณะขจรโมพันธ์.....	138
ภาพที่ 27	เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย.....	139

ภาพที่ 28 เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุชายัญ.....	141
ภาพที่ 29 เครื่องแต่งกายชุดตีกีปีส.....	142
ภาพที่ 30 เครื่องแต่งกายชุดเซ็งโป่งกลาง.....	143
ภาพที่ 31 เครื่องแต่งกายชุดศรีชัยสิงห์.....	144
ภาพที่ 32 เครื่องแต่งชุดฟ้อนเล็บคณะ โทณบันเทิงศิลป์.....	147
ภาพที่ 33 เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุชายัญ.....	148
ภาพที่ 34 เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปีส.....	149
ภาพที่ 35 เครื่องแต่งกายชุดพลาขุมพล.....	150
ภาพที่ 36 เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดศรีวิชัย.....	151
ภาพที่ 37 เครื่องแต่งกายชุดเซ็งแถบลาน.....	152
ภาพที่ 38 ผู้แสดงคณะ โทณบันเทิงศิลป์.....	153
ภาพที่ 39 เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคลคณะนิลดี.....	155
ภาพที่ 40 เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุชายัญ.....	156
ภาพที่ 41 เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย.....	157
ภาพที่ 42 เครื่องแต่งกายชุดพลาขุมพล.....	158
ภาพที่ 43 เครื่องแต่งชุดเซ็งโป่งกลาง.....	159
ภาพที่ 44 ภาพรวมศีรษะสำหรับการแสดง.....	160
ภาพที่ 45 เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคลคณะเจริญศิลป์.....	162
ภาพที่ 46 เครื่องแต่งกายชุดสุโขทัย.....	163
ภาพที่ 47 เครื่องแต่งกายชุดสาวทอผ้าไหม.....	165
ภาพที่ 48 เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปีส.....	166
ภาพที่ 49 เครื่องแต่งกายชุดพลาขุมพล.....	167
ภาพที่ 50 เครื่องแต่งกายชุดทะแยมอญคณะก้านันแสง.....	170
ภาพที่ 51 เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนเล็บ.....	171
ภาพที่ 52 เครื่องแต่งกายชุดวรเชษฐ์.....	172
ภาพที่ 53 เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปีส.....	173
ภาพที่ 54 เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนแพน.....	174
ภาพที่ 55 เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุชายัญ.....	175
ภาพที่ 56 เครื่องแต่งกายชุดเซ็งดั่งหวาย.....	176

ภาพที่ 57	ศิระสำหรับการแสดงโขน.....	177
ภาพที่ 58	เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนเล็บพุทธรูป.....	180
ภาพที่ 59	เครื่องแต่งกายชุดปาเต๊ะ.....	181
ภาพที่ 60	เครื่องแต่งกายชุดพลายชุมพล.....	182
ภาพที่ 61	เครื่องแต่งกายชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัย.....	183
ภาพที่ 62	เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคลคณะนายบุญชอบ.....	185
ภาพที่ 63	เครื่องแต่งชุดมโนห์ราบุญชัย.....	186
ภาพที่ 64	เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปัส.....	187
ภาพที่ 65	เครื่องแต่งกายชุดนุญฉายพราหมณ์.....	188
ภาพที่ 66	เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนพม่ามอญ.....	189
ภาพที่ 67	เครื่องแต่งกายชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัย.....	190
ภาพที่ 68	เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคลคณะจรรยาศิลป์.....	192
ภาพที่ 69	เครื่องแต่งกายพระ-นาง.....	193
ภาพที่ 70	เครื่องแต่งกายชุดหนูมาน.....	194
ภาพที่ 71	เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย.....	195
ภาพที่ 72	เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุญชัย.....	196
ภาพที่ 73	เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปัส.....	197
ภาพที่ 74	เครื่องแต่งกายชุดเชิงโป่งกลาง.....	198
ภาพที่ 75	เครื่องแต่งกายชุดทะแยมอญคณะศิษย์ไอ.เค.....	200
ภาพที่ 76	เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคล.....	201
ภาพที่ 77	เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคลคณะปิ่นทอง.....	203
ภาพที่ 78	เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุญชัย.....	204
ภาพที่ 79	เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปัส.....	205
ภาพที่ 80	เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย.....	206
ภาพที่ 81	เครื่องแต่งกายชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัย.....	207
ภาพที่ 82	เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคลคณะนายถา.....	209
ภาพที่ 83	เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนเล็บ.....	210
ภาพที่ 84	เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุญชัยชุดที่1.....	211
ภาพที่ 85	เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุญชัยชุดที่2.....	212

ภาพที่ 86 เครื่องแต่งกายชุดปาเต๊ะ.....	213
ภาพที่ 87 เครื่องแต่งกายชุดพลายชุมพล.....	214
ภาพที่ 88 เครื่องแต่งกายระโบริาคดีชุดสุโขทัย.....	215
ภาพที่ 89 เครื่องแต่งกายชุดเซ็งแถบตาน.....	216
ภาพที่ 90 ตัวอย่างเครื่องประดับศีรษะสุโขทัยตัวเอกที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง.....	217
ภาพที่ 91 ศีรษะระบำสุโขทัยตัวรอง.....	217
ภาพที่ 92 หางมโนห์ราผู้ชาย.....	218
ภาพที่ 93 ซ่าเป็ง.....	218
ภาพที่ 94 จี๋นาง.....	219
ภาพที่ 95 ปิ่นเหม่ง(หัวเข็มขัด).....	219
ภาพที่ 96 รัศแตน.....	220
ภาพที่ 97 กำไลข้อมือ.....	220
ภาพที่ 98 ต่างหู.....	221
ภาพที่ 99 อุบะเสียบผม.....	221
ภาพที่ 100 กรองคอ.....	222
ภาพที่ 101 ห้อยหน้า.....	222
ภาพที่ 102 นางกัญญารัตน์ นาคมั่งสังข์ ผู้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ.....	223
กราฟ แสดงการรับงานการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญปีพ.ศ.2549.....	251

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ (ในเวลากลางคืน).....	103
ตารางที่ 2	การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญกลุ่มที่3.....	103
ตารางที่ 3	ตัวอย่างขั้นตอนการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ (ในเวลากลางวัน).....	104
ตารางที่ 4	ตัวอย่างลำดับการจัดการแสดงนาฏศิลป์ (ในเวลากลางคืน).....	105
ตารางที่ 5	ตัวอย่างลำดับการจัดการแสดงนาฏศิลป์ (ในเวลากลางวัน).....	106
ตารางที่ 6	เปรียบเทียบกระบวนการทำรำในการแสดงระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ และคณะบัวทอง.....	132
ตารางที่ 7	เปรียบเทียบกระบวนการทำรำในการแสดงระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ และคณะจร โมพันธ์.....	140
ตารางที่ 8	เปรียบเทียบกระบวนการทำรำในการแสดงระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์ และคณะจริญศิลป์.....	164
ตารางที่ 9	สรุปการจัดการแสดงนาฏศิลป์ทั้ง 19 คณะที่นิยมจัด (ในเวลากลางคืน).....	229
ตารางที่ 10	สรุปการจัดการแสดงนาฏศิลป์ทั้ง 19 คณะที่นิยมจัด (ในเวลากลางวัน).....	230
ตารางที่ 11	อัตรการรับงานของวงปีพาทย์มอญ ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี.....	235
ตารางที่ 12	อัตรการรับงานการแสดงนาฏศิลป์ ในวงปีพาทย์มอญ.....	236
ตารางที่ 13	สรุปตารางการรับงานการแสดงวงปีพาทย์มอญ ทั้ง 19 คณะ.....	255

สารบัญแผนผัง

หน้า

แผนผังที่ 1	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะนรงค์ศิลป์.....	34
แผนผังที่ 2	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะนรงค์ศิลป์.....	34
แผนผังที่ 3	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะศิษย์ศรทอง.....	43
แผนผังที่ 4	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะศิษย์ศรทอง.....	43
แผนผังที่ 5	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะประคองศิลป์.....	46
แผนผังที่ 6	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะประคองศิลป์.....	46
แผนผังที่ 7	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะบัวทอง.....	55
แผนผังที่ 8	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะบัวทอง.....	55
แผนผังที่ 9	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะขจร โมพันธ์.....	58
แผนผังที่ 10	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์คณะขจร โมพันธ์.....	59
แผนผังที่ 11	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะโตนบันเทิงศิลป์.....	60
แผนผังที่ 12	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะโตนบันเทิงศิลป์.....	60
แผนผังที่ 13	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะสังข์ศิลป์.....	62
แผนผังที่ 14	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์คณะสังข์ศิลป์.....	62
แผนผังที่ 15	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะนิลดี.....	64
แผนผังที่ 16	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะนิลดี.....	64
แผนผังที่ 17	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะเจริญศิลป์.....	67
แผนผังที่ 18	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะเจริญศิลป์.....	67
แผนผังที่ 19	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะกำนันแสวง คล้ายน้ำ.....	70
แผนผังที่ 20	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะกำนันแสวง คล้ายน้ำ.....	70
แผนผังที่ 21	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะสมควร บัวทอง.....	72
แผนผังที่ 22	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะสมควร บัวทอง.....	72
แผนผังที่ 23	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะพุทธรนิมิตศิลป์.....	74
แผนผังที่ 24	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์คณะพุทธรนิมิตศิลป์.....	74
แผนผังที่ 25	แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะนายบุญชอบ.....	76

แผนผังที่ 26	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะนายบุญชอบ.....	76
แผนผังที่ 27	แสดงลักษณะทางเครื่องดนตรี คณะจรรยาศิลป์.....	78
แผนผังที่ 28	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะจรรยาศิลป์.....	78
แผนผังที่ 29	แสดงลักษณะทางเครื่องดนตรี คณะศิษย์ โอ.เค.....	81
แผนผังที่ 30	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะศิษย์ โอ.เค.....	81
แผนผังที่ 31	แสดงลักษณะทางเครื่องดนตรี คณะปิ่นทอง.....	83
แผนผังที่ 32	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะปิ่นทอง.....	83
แผนผังที่ 33	แสดงลักษณะทางเครื่องดนตรี คณะเถลิงยศศิลป์.....	84
แผนผังที่ 34	แสดงลักษณะทางเครื่องดนตรีคณะเจริญทองศิลป์.....	86
แผนผังที่ 35	แสดงลักษณะทางเครื่องดนตรี คณะนายถา นำศิลป์.....	87
แผนผังที่ 36	แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์ คณะนายถา นำศิลป์.....	88
แผนผังที่ 37	การสืบทอดวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ.....	92
แผนผังที่ 38	สรุปพัฒนาการการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ.....	94
แผนผังที่ 39	การสืบทอดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ.....	95
แผนผังที่ 40	การบริหารการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ.....	257

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

จังหวัดสุพรรณบุรีมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ จากการพบเครื่องมือเครื่องใช้ของมนุษย์ยุคดังกล่าว กระจายอยู่ทั่วไปในเขตจังหวัดจนกระทั่ง ยุคประวัติศาสตร์ตอนต้น นอกจากจะพบหลักฐานแสดงความสัมพันธ์กับอินเดีย และโรมันแล้ว ยังปรากฏชื่อเมืองสุวรรณภูมิในเอกสารของอินเดียในช่วงพุทธศตวรรษที่ 3 ทำให้นักวิชาการ หลายท่านสันนิษฐานว่า เป็นเมืองในบริเวณนี้แต่ก็ยังถกเถียงกันว่าอาจจะเป็นเมืองในดินแดนอื่นๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงสมัยทวารวดีได้พบหลักฐานทั้งที่เป็นโบราณสถาน และโบราณวัตถุเป็นจำนวนมากในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เมืองอู่ทอง จนทำให้สันนิษฐานได้ว่า บริเวณนี้เคยมีความเจริญรุ่งเรืองมากในสมัยทวารวดี พุทธศตวรรษ ที่ 12 – 16 ต่อมาในรัชสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ในราว พุทธศตวรรษที่ 18 ได้ปรากฏชื่อเมืองสุวรรณปุระในจารึกปราสาทพระขรรค์ว่า เป็นเมืองหนึ่งในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งสันนิษฐานว่าคือ เมืองสุพรรณบุรี¹

ในสมัยสุโขทัยเป็นราชธานี ศิลาจารึกสุโขทัยหลักที่ 1 ซึ่งเป็นหลักฐานเอกสารภาษาไทย ที่เก่าแก่ที่สุด ระบุชื่อเมืองสุวรรณภูมิว่าเป็นเมืองในพระราชอำนาจของพ่อขุนรามคำแหงมหาราช กษัตริย์สุโขทัย ซึ่งเมืองนี้สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงวินิจฉัยว่า หมายถึงเมืองอู่ทองในจังหวัดสุพรรณบุรี และต่อมาเมื่อมีการค้นพบศิลาจารึกหลักที่ 48 ที่วัดส่องคบ จังหวัดชัยนาท ที่ระบุ พ.ศ. 1951 ซึ่งตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีราชราชแห่งกรุงศรีอยุธยา ได้กล่าวถึงชื่อเมืองสุวรรณภูมิไว้ถึง 2 ครั้ง นอกจากศิลาจารึกแล้วยังมีการกล่าวถึงชื่อเมือง สุพรรณ ภูมิในเอกสารโบราณชินกาลมาลีปกรณ์ ซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงขุนหลวงพะงั่วขณะครองเมืองสุวรรณ ภูมิก่อนที่จะเสวยราชสมบัติกรุงศรีอยุธยา

¹ คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ, 2544, วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิ ปัญญา จังหวัดสุพรรณบุรี (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว) หน้า 31-41.

เมืองสุพรรณบุรีถูกกล่าวถึงในเอกสารทางประวัติศาสตร์ครั้งแรก ในพงศาวดารฉบับวันวลิต ซึ่งเขียนขึ้นโดยนายวันวลิตชาวฮอลันดาในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง พ.ศ.2182 และต่อมาปรากฏในพระราชพงศาวดารฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ ที่เขียนขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชในปี พ.ศ.2223 ระบุว่าเมืองสุพรรณบุรีมีฐานะเป็นเมืองลูกหลวงมาตั้งแต่ครั้งสมเด็จพระนครินทรราชาธิราช จนถึงรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ(พ.ศ. 1952-1967) เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง เมืองสุพรรณบุรีได้ลดความสำคัญลงมาเป็นหัวเมืองชั้นจัตวา แต่เมืองนี้ก็ยังคงมีความสำคัญในการทำศึกกับพม่ามาโดยตลอด

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีก็มีความรุ่งเรืองในดินแดนแห่งนี้ โดยเฉพาะเรื่องวัฒนธรรมและประเพณี ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่เป็นสิ่งสืบทอดความดีงาม และความเชื่อของบรรพบุรุษให้คงอยู่ และที่สำคัญได้แก่ การทำบุญตักบาตร บวชนาค การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานศพ ฯลฯ ซึ่งประเพณีเหล่านี้ทำให้จังหวัดสุพรรณบุรีสืบทอดการเล่นพื้นบ้านของภาคกลางอยู่เกือบทุกประเภท เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว และลิเก เป็นต้น มาจนถึงในปัจจุบัน

สุพรรณบุรียังเป็นดินแดนแห่งปราชญ์และศิลปิน ที่มีชื่อเสียงอยู่มากมายได้แก่ ขวัญจิต ศรีประจันต์ (ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง พ.ศ.2539) ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ (ศิลปินแห่งชาติสาขานักร้องเพลงลูกทุ่ง พ.ศ.2540) ครูแจ้ง คล้ายสีทอง (ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง พ.ศ.2538)² เป็นต้น นอกจากนี้กวีปราชญ์ ศิลปินและการละเล่นพื้นบ้านแล้ว จังหวัดสุพรรณบุรียังเป็นดินแดนที่มีวงปี่พาทย์มอญเป็นจำนวนมากที่สุดของภาคกลาง³ อีกด้วย

ประชาชนจังหวัดสุพรรณบุรี ยึดอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และมีบางกลุ่มที่ยึดอาชีพการบรรเลงปี่พาทย์มอญ ทั้งที่เป็นศิลปินสมัครเล่นบรรเลงเพื่อความสนุกสนานและบรรเลงเป็นอาชีพ ทั้งที่เป็นศิลปินเดี่ยว เป็นครอบครัว ทั้งที่สังกัดคณะและไม่สังกัดคณะ ศิลปินวงปี่พาทย์มอญเหล่านี้ตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นกลุ่มๆ ในเขตอำเภอเมืองฯ อำเภอบางปลาม้า อำเภอสามชุก อำเภออู่ทอง อำเภอศรีประจันต์ อำเภอด่านช้าง เป็นต้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² ปิติชัย พงษ์วานิชนันท์, สุพรรณบุรี. (กรุงเทพฯ .2543), หน้า 129.

³ รังสรรค์ บัวทอง, วัฒนธรรมสืบทอดปี่พาทย์มอญ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวัฒนธรรมศึกษาดนตรี สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547). หน้า 56-57.

การบรรเลงปี่พาทย์มอญสามารถหาชมได้ในงานพิธีศพ ซึ่งการใช้ปี่พาทย์มอญบรรเลงในพิธีศพเป็นความนิยมมาตั้งแต่อดีต ดังที่ได้มีการกล่าวบันทึกไว้ในหนังสือดนตรีในวิถีชีวิตคนไทยว่า “แต่เดิมปี่พาทย์มอญยังไม่เป็นที่นิยม จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ใช้ปี่พาทย์มอญในพิธีพระบรมศพสมเด็จพระบรมราชาธิราช แต่ที่นิยมกันจริงๆ เมื่อหลวงประดิษฐ์ไพเราะ นำปี่พาทย์มอญมาประโคมทั่วไปในสมัยรัชกาลที่ 6 โดยท่านได้ศึกษาเพลงมอญจาก ครูสุ่ม เจริญดนตรี และสอนให้ลูกศิษย์เป็นจำนวนมาก จากนั้นมาปี่พาทย์มอญก็แพร่หลายไปทั่วประเทศ”⁴

เนื่องจากวงปี่พาทย์มอญนั้นดูแล้วมีความสง่างาม และซุ่มเสียงที่หลากหลาย ทั้งเสียงของเครื่องดนตรี เช่น ปี่มอญ มีเสียงโหยหวน ตะโพนมอญ มีเสียงทุ้มต่ำ ทำนองของปี่พาทย์เป็นการบรรเลงทำนองช้าและนุ่มนวล จึงทำให้นิยมจัดหาวงปี่พาทย์มอญมาบรรเลงในงานพิธีศพ ทั้งนี้ขนาดของวงปี่พาทย์มอญก็เป็นเครื่องบ่งบอกสถานะทางสังคมของเจ้าภาพอีกด้วย

การก่อตั้งวงปี่พาทย์มอญเริ่มขึ้นเมื่อ พ.ศ.2480 (รัชกาลที่9) โดยคณะณรงค์ศิลป์มีที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณวัดสุวรรณภูมิอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งเป็นวัดที่เคยมีวงปี่พาทย์ไทยมาก่อน ก่อตั้งโดยพระครูสุภัทธานุสารีมนิวิทย์ยานุโยคสังฆวาหะ(พระครูลี) เจ้าอาวาสวัดสุวรรณภูมิ โดยสร้างขึ้นเองบ้าง ซื้อมาบ้าง การที่สร้างขึ้นเองนั้นได้อาศัยชาวบ้านที่เป็นช่างและพระสงฆ์ในวัดซึ่งมีความรู้ทางช่างไม้บ้าง ในกระบวนพระสงฆ์ที่มีฝีมือทางช่าง และผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการสร้างเครื่องปี่พาทย์ในเวลานั้น ก็คือพระใบฎีกาเปลื้อง (ซึ่งในเวลาต่อมาคือ พระเทพวุฒาจารย์ เจ้าอาวาสวัดสุวรรณภูมิ องค์ที่ 3 เมื่อพ.ศ.2481) ครูที่เป็นผู้ฝึกสอนและควบคุมวงปี่พาทย์มอญวงนี้คนแรก คือ ครูอ่ำและครูโหมด ต่อมาพระครูลีมรณภาพ เจ้าอาวาสวัดบัวลอยซึ่งเป็นผู้จัดการทรัพย์สินมรดก ได้ขายเลหลังเครื่องปี่พาทย์ให้กับนายฮ้าง เป็นผู้ดำเนินการต่อมา และอีกสาเหตุหนึ่งที่ต้องขายเครื่องปี่พาทย์ไทยเนื่องจากทางการสั่งห้ามไม่ให้มีวงปี่พาทย์ในวัด และในขณะเดียวกันอาจารย์มนตรี ตราโมท ซึ่งมาอุปสมบทที่วัดสุวรรณภูมิและได้ร่วมฝึกหัดการบรรเลงดนตรีร่วมกับนายฮ้าง ต่อมาภายหลังอาจารย์มนตรี ตราโมท ได้ลาสิกขาบทยออกไปหาความรู้เพิ่มเติมในด้านดนตรีไทย ทั้งเพลงไทยและเพลงมอญ จึงนำความรู้ที่ได้กลับมาถ่ายทอดให้กับ นายฮ้าง จากนั้นเป็นต้นมา⁵ นอกจากฝีมือในการบรรเลงดนตรีไทยแล้ว นายฮ้าง ยังมีฝีมือในการสร้างเครื่องดนตรีไทย และได้สร้างเครื่องดนตรีเป็นของตนเองอีกด้วย

⁴ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, ดนตรีในวิถีชีวิตคนไทย. (กรุงเทพฯ: 2545), หน้า15.

⁵ มนตรี ตราโมท. พ่อ...ครู, (กรุงเทพฯ:บริษัท พิกเนศ พรินติ้ง เซ็นเตอร์ จำกัด 2538), หน้า99.

จากการค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้น โดยเฉพาะอำเภอเมืองฯ ปรากฏว่ามีคณะปีพาทย์มอญ จำนวน 19 คณะ และคณะที่ได้รับการถ่ายทอดจากคณะณรงค์ศิลป์ ทั้งหมด 4 คณะ ได้แก่ คณะบัวทอง คณะขจรโมพันธ์ คณะกำนันแสวง คณะสมควร บัวทอง และคณะต่างๆ ที่ได้รับการสืบทอด จากสายอื่นๆอีกจำนวน 15 คณะ ส่วนคณะวงปีพาทย์มอญที่อยู่อำเภอต่างๆ รวมทั้งสิ้น 41 คณะ จึงนับจำนวนทั้งหมดคณะปีพาทย์มอญในจังหวัดสุพรรณบุรีมีทั้งสิ้น 60 คณะ โดยการบรรเลงเพลงของแต่ละคณะจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพลงที่ใช้ในการบรรเลงในพิธีต่าง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทเพลงไทย เป็นเพลงเกร็ด เพลงดับ เพลงเถา เป็นต้น และ ประเภทเพลงมอญ เช่น เพลงเกร็ด เพลงเถา เพลงประจำบ้าน เพลงประจำวัด เพลงยกศพ เพลงเชิญผี เพลงชุดย่าเที่ยง และเพลงชุดย่าคำ เพลงฉิ่ง พระฉัน (ทางมอญ) เพลงเร้ว (ทางมอญ) เป็นต้น⁶ วงปีพาทย์มอญในอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี มีการใช้บทเพลงที่หลากหลายมาก ส่วนจะนำเพลงใดไปบรรเลงเวลาใดขึ้นอยู่กับรูปแบบการบรรเลงแต่ละคณะว่าจะเห็นสมควรและเหมาะสม

ส่วนการแสดงในวงปีพาทย์มอญนั้น คณะณรงค์ศิลป์ เป็นคณะแรกที่น่าการแสดง “รำมอญ” มาแสดงรำมอญนั้นเป็นการรำที่แสดงการระต่อบรรพบุรุษเพื่อแสดงความกตัญญูและการรำในประเพณีต่างๆ ของชาวมอญ โอกาสการแสดงรำในงานมงคล และอวมงคล ลักษณะการรำมอญนี้ การรำทั้งหมดมี 12 เพลง และ 12 ท่า เครื่องดนตรีวงปีพาทย์มอญประกอบการรำ ภาษามอญ เรียกว่า “ละ ปัวกะเป็น” หมายถึง การรำตามจังหวะ เสียงตะโพน⁷ และการแสดงใน วงปีพาทย์มอญของคณะณรงค์ศิลป์ได้รับความนิยมมากในสมัยนั้น

ความเป็นมาของการแสดงนาฏยศิลป์ไทยในวงปีพาทย์มอญเริ่มขึ้นใน พ.ศ.2495 นายฮ้าง สุนทรวิภาต ได้นำรูปแบบการรำมอญมาจากจังหวัดปทุมธานีเข้ามาแสดง เพื่อให้ผู้ชมเกิดความสนุกสนาน และไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายในการแสดง และในเรื่องของกระบวนการรำ นายฮ้าง ได้คิดว่าจ้างผู้ที่มีความสามารถในการแสดงรำมอญจากจังหวัดปทุมธานีมาแสดง และถ่ายทอดทำรำมอญให้กับ นางปราณี สุนทรวิภาต ซึ่งเป็นบุตรสาวของตน

⁶ รังสรรค์ บัวทอง, วัฒนธรรมการสืบทอดวงปีพาทย์มอญในอำเภอเมืองฯจังหวัดสุพรรณบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวัฒนธรรมศึกษาคณบดี สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547), หน้า156.

⁷ บุญศิริ นิยมทัศน์, รำมอญเกาะเกร็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขานาฏยศิลป์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539)

ต่อมานางปราณี สุนทรวิภาต ได้ศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องของการบรรเลงดนตรีและการแสดงนาฏศิลป์ไทยจากวงดุริยางค์ประณีต ซึ่งเป็นวงดนตรีเก่าแก่ และมีชื่อเสียงในจังหวัดปทุมธานี จึงได้นำความรู้ที่ได้ศึกษามาใช้ในการแสดง และถ่ายทอดทำรำให้กับลูกหลาน⁸ การแสดงนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงพัฒนารูปแบบการแสดง จากการรำมอญมาเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทย โดยยึดรูปแบบการแสดงให้ถูกต้องตามอย่างวิทยาลัยนาฏศิลป์ และมีแนวคิดที่จะพัฒนาชุดการแสดงให้มีแบบแผนมากขึ้น

ชุด การแสดงที่นิยมแสดงนาฏศิลป์ไทยในวงปีพาทย์มอญ ที่นำรูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และนำประเภทการแสดงต่างๆมารวมไว้ในการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์ มีทั้ง 4 ประเภทได้แก่ 1.ประเภทระบำ 2.รำ 3.ฟ้อน 4.โจน

1. ระบำ เป็นการฟ้อนรำ ซึ่งต้องใช้ผู้แสดงตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ในขณะที่แสดงมีการจัดแถวเฉียง แถวตอนลึก จัดเป็นวงกลม เพื่อทำให้เกิดความเคลื่อนไหวไปอย่างหลากหลาย

1.1 ระบำแบบดั้งเดิม หรือระบำมาตรฐาน ได้แก่ ระบำที่มีมาแต่โบราณ มีการกำหนดทำรำไว้เป็นแบบแผน เปลี่ยนแปลงไม่ได้ เช่น ระบำลีบท ย่องหงิด ดาวดิ่งส์ เทพบันเทิง กฤษดาภินิหาร เป็นต้น

1.2 ระบำที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ หมายถึง ระบำที่ปรับปรุง ประดิษฐ์ขึ้นโดยคำนึงถึงความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในโอกาสต่างๆ เช่น การแสดงในงานประเพณีลอยกระทง ปีใหม่ ทำบุญเทศกาลต่างๆ เป็นต้น ระบำที่ปรับปรุงขึ้นจากองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1.2.1 ปรับปรุงแบบมาตรฐาน หมายถึง ระบำที่คิดประดิษฐ์ขึ้นโดยยึดแบบและลีลา ตลอดจนความสวยงามในด้านระบำไว้ ทั้งการแต่งกายก็ยังสามารถแต่งแบบระบำมาตรฐานได้ คือ การแต่งยืนเครื่องพระ-นาง หรืออาจประดิษฐ์ให้เหมาะสมกับโอกาส

1.2.2 ปรับปรุงตามเหตุการณ์และโอกาส หมายถึง ระบำที่ประดิษฐ์ตามความต้องการที่จะประดิษฐ์ทำรำตามบทที่แต่งขึ้นมาใหม่ มีการบรรจเพลงให้เหมาะสมกับบทที่แต่งนั้นต้องคำนึงถึงโอกาสที่ใช้ต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง การแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับต่างประเทศ เช่น ระบำจีนไทยไมตรี

1.2.3 ปรับปรุงจากศิลปะโบราณสถาน โบราณวัตถุ โดยเกิดขึ้นจากแนวความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของ นายธนิต อยู่โพธิ์ อดีตอธิบดีกรมศิลปากร ซึ่งอาศัยภาพขึ้นหล่อจำลองของศิลปะโบราณวัตถุสถานสมัยต่างๆ ได้แก่ ทวารวดี เชียงแสน ศรีวิชัย สุโขทัย ลพบุรี มาเป็นภูมิหลังในการวางแผนการคิดระบำโบราณคดีขึ้น

⁸ สัมภาษณ์ ณรงค์ สุนทรวิภาต, เจ้าของคณะปีพาทย์มอญณรงค์ศิลป์, 23 กุมภาพันธ์ 2550.

1.2.4 ปรับปรุงจากการพื้นบ้าน หมายถึง ระบุว่าที่ประดิษฐ์ขึ้นจากชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ ขนบธรรมเนียมประเพณี การประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่นเพื่อการแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ เช่น ระบุว่านาของภาคกลาง ฟ้อนสาวไหมของภาคเหนือ ระบุว่าร่อนแร่ของภาคใต้ เซิ้งโปงลางของภาคอีสาน เป็นต้น

2.รำ หมายถึง การแสดงที่มุ่งเน้นความสวยงามในการเคลื่อนไหวร่างกายโดยใช้มือและแขนและอวัยวะส่วนอื่นๆ ก็ต้องประกอบไปด้วย เช่น ใบหน้า ลำตัว ขา เอว คอ เป็นต้น เพื่อให้การแสดงลีลาท่าทางที่งดงามอ่อนช้อยและต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับเสียงดนตรี

ประเภทของการรำแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. รำเดี่ยว หมายถึง การรำใช้ผู้แสดงเพียงคนเดียว เช่น มโนห์ราบุชาชัย ฉุยฉาย เป็นต้น
 2. รำคู่ หมายถึง การที่ผู้แสดง 2 คน แบ่งออกเป็น รำคู่เชิงศิลปะการต่อสู้ เช่น กระบี่กระบอง ดาบ โล่ ทวน เป็นต้น รำคู่ชุดสวยงาม เช่น หนุมานจับนางเบญจกาย เมฆลารามสูตร
 3. ฟ้อน หมายถึง การแสดงนาฏศิลป์ไทยแบบฟ้อนเมืองภาคเหนือ เป็นการแสดงออกวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี มีลักษณะเฉพาะทั้งลีลาท่ารำ ดนตรีที่ใช้และเครื่องแต่งกาย
- ประเภทของการฟ้อนในภาคเหนือแบ่งออกได้

3.1 การฟ้อนเนื่องจากการนับถือผี การฟ้อนที่เกี่ยวกับความเชื่อ และพิธีกรรม เช่น ฟ้อนผีนางด้ง ฟ้อนผิมด เป็นต้น

3.2 การฟ้อนแบบเมือง หมายถึง ศิลปะการฟ้อนที่มีลีลา ลักษณะเป็นแบบฉบับ เช่น ฟ้อนเล็บ ฟ้อนเทียน ฟ้อนเจิง ฟ้อนดาบ ฟ้อนสาวไหม เป็นต้น

3.3 การฟ้อนม่าน หมายถึง การฟ้อนที่เป็นการผสมผสานระหว่าง ศิลปะการฟ้อนของไทยลานนา กับศิลปะการฟ้อนของพม่า เช่น ฟ้อนม่านม้วยเชียงตา ฟ้อนม่านมงคล เป็นต้น

3.4 การฟ้อนแบบเมืองหรือแบบไทยใหญ่ หมายถึง การฟ้อนที่เป็นการผสมผสานกันระหว่าง ศิลปะการฟ้อนชาวไทยลานนากับศิลปะการฟ้อนของชาวไทยใหญ่ ชาวลานนา มักเรียกชาวไทยใหญ่ว่า “เงี้ยว” ในขณะที่เดียวกันชาวไทยใหญ่เรียกตัวเองว่า “ไต” ชาวไทยใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน เช่น ฟ้อนไต ฟ้อนเงี้ยว เป็นต้น

3.5 การฟ้อนสำหรับประกอบการแสดงละคร หมายถึง การฟ้อนที่มีผู้ประดิษฐ์ขึ้นสำหรับการแสดงละคร เช่น ฟ้อนแพน ฟ้อนม่านมงคล ฟ้อนมาลัย เป็นต้น

4.โจน หมายถึง การแสดงท่ารำ เต้นออกท่าเข้าดนตรีประกอบด้วย ยักษ์ ลิง มนุษย์ เทวดา ผู้แสดงสวมหัวโจน ไม่ร้องหรือเจรจาเอง ซึ่งจับตอนสั้นๆ ในเรื่องรามเกียรติ์มาแสดง เช่น ตอนหนุมานจับนางเบญจกาย ตอนพระรามตามกวาง ตอนยกกระบ เป็นต้น⁹

⁹ ประทีน พวงสำลี, หลักการแสดงนาฏศิลป์. (กรุงเทพฯ:แผนการพิมพ์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา 2521), หน้า 37.

ชุดการแสดงที่นิยมมากที่สุดในเวลากลางคืน คือ ชุดฟ้อนม่านมงคล มโนห์ราบูชาญ ส่วนการแสดงที่นิยมมากที่สุดในเวลากลางวัน คือ โขนตอนหนุมานจับนางเบญจกาย มโนห์ราบูชาญ ระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย เป็นต้น สาเหตุที่ชุดเหล่านั้นเป็นที่นิยม เนื่องจากความต้องการของเจ้าภาพ และเจ้าของคณะปีพาทย์เป็นผู้คัดเลือกชุดการแสดง และต้องการอวดฝีมือของผู้แสดง โดยมีปัจจัยเรื่องเครื่องแต่งกายที่สวยงาม เนื้อหาการแสดงเป็นส่วนประกอบ

การที่วงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ มีความนิยมส่งบุตรหลานของตน ไปศึกษาความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ เพื่อนำความรู้ที่ได้นำมาใช้ในคณะปีพาทย์มอญและทำให้นาฏศิลป์ไทยได้แพร่หลาย เป็นการปลูกจิตสำนึกและอนุรักษ์ให้กับชนรุ่นต่อรุ่น ได้ตระหนักถึงคุณค่าและความงามทางด้านนาฏศิลป์ไทย ทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง และเป็นการเสริมรายได้จากการแสดงในโอกาสต่างๆ แต่การแสดงนาฏศิลป์ไทยในวงปีพาทย์นั้น มีผลกระทบในเรื่องของกระบวนท่ารำที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน กล่าวคือ มีการพลิกแพลง ตัดทอนท่ารำ จังหวะให้สั้นลง เพื่อให้เหมาะสมกับเวลาและโอกาสของการแสดง รวมทั้งเป็นความต้องการของผู้ว่าจ้าง ผู้แสดง และผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ ทั้งนี้จึงอาจมีผลทำให้รูปแบบของกระบวนท่ารำสูญหายไปได้ในอนาคต

นอกจากปัญหากระบวนท่ารำที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนแล้ว ยังมีปัจจัยทางเศรษฐกิจ เนื่องจากวงปีพาทย์มอญในปัจจุบันที่มีการแสดงนาฏศิลป์ไทยในวง มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แต่ผู้จ้างงานการแสดงลดน้อยลง อันจะทำให้การใช้วงปีพาทย์มอญเป็นแหล่งเผยแพร่การแสดงนาฏศิลป์ อาจทำให้การแสดงในวงปีพาทย์มอญนั้นลดน้อยลงหรืออาจจะ สูญหายไปอย่างน่าเป็นห่วง และมีเรื่องของธุรกิจและการแข่งขันเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำให้ผู้แสดงเห็นความสำคัญของการรายได้มากกว่าระเบียบแบบแผนและคุณค่าของการแสดงนาฏศิลป์ไทย

คณะปีพาทย์มอญและการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์ ของจังหวัดสุพรรณบุรี มีเป็นจำนวนมากในแต่ละอำเภอ แต่ขอบเขตของการศึกษารั้วนี้จะเลือกศึกษาเฉพาะคณะปีพาทย์ในอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 19 คณะ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ถึงความนิยมของอาชีพการบรรเลงปีพาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ไทย และแนวโน้มความนิยมต่อไปท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมไทย และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ดังนั้นแม้ว่าการจัดการบรรเลงปีพาทย์มอญและการแสดงนาฏศิลป์ จะยังคงเป็นที่นิยมในจังหวัดสุพรรณบุรี แต่กลุ่มผู้บริหารคณะปีพาทย์มอญรวมถึงผู้แสดงรุ่นใหม่กลับมุ่งแข่งขันกันทางธุรกิจ กลับมองข้ามศิลปะดั้งเดิม อย่างเช่น เริ่มมีการมอญก่อน ที่จะแสดงในชุดเบ็ดเตล็ดต่างๆ อะไรที่ยากและต้องใช้เวลาการรำเป็นเวลานานก็จะตัดทิ้งและแสดงเท่าที่ตนสามารถทำได้เท่านั้น ผู้สืบทอดและเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นศิลป์รุ่นใหม่หากไม่เห็นความสำคัญในคุณค่าของศิลปะโดยพยายามเปลี่ยนแปลงตัดทอนให้เป็นไปตามความสามารถอันจำกัดของตนทำให้การแสดงนาฏศิลป์ ที่เป็นแบบแผนเฉพาะถูกกลืนหายไปตามกาลเวลา และความสามารถของผู้แสดง

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ และมุ่งความสนใจที่ศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ ตั้งแต่ 2495-2549 ศึกษาวิวัฒนาการ ลักษณะการจัดรูปแบบ และองค์ประกอบต่างๆ ของการแสดงนาฏศิลป์ไทยของแต่ละคณะว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร ปัจจัยที่ทำให้กระบวนการทำรายการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญเปลี่ยนแปลงไปเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในคุณค่าของวัฒนธรรมของจังหวัดสุพรรณบุรี สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่สั่งสมสืบทอดกันมานานกว่า 50 ปี และเป็นเอกสารหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรแก่ผู้ที่สนใจต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาประวัติและการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ
2. ศึกษาการจัดการแสดงและองค์ประกอบต่างๆ ในวงปีพาทย์มอญ
3. ศึกษาการบริหารธุรกิจของเจ้าของคณะปีพาทย์มอญ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาเฉพาะการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ เฉพาะอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง 19 คณะ ตั้งแต่ พ.ศ. 2495-พ.ศ. 2549

1.4 วิธีดำเนินงานวิจัย

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการต่างๆ เช่น วิทยานิพนธ์ เรื่อง การสืบทอดปีพาทย์มอญ วิทยานิพนธ์เรื่องละครชาตรีเมืองเพชรบุรี วิทยานิพนธ์เรื่องนาฏศิลป์ไทยในร้านอาหาร วิทยานิพนธ์เรื่องละครแก้วบน หนังสืองานศพ เอกสารการจัดการวัฒนธรรม กรมศิลปากร ประวัติศาสตร์จังหวัดสุพรรณบุรี หอสมุดแห่งชาติ
2. รวบรวมข้อมูลทางภาคสนาม โดยการสังเกตการณ์ในลักษณะของผู้ชมการแสดงการบันทึกภาพ และถ่ายวีดิทัศน์ เพื่อประกอบการศึกษา การออกแบบสอบถาม ตลอดจนการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลโดยตรง เช่น ผู้ว่าจ้าง ผู้บรรเลง ผู้แสดง ผู้ชม และคณะปีพาทย์มอญที่มีจัดการแสดงนาฏศิลป์ไทยและนำประสบการณ์ตรงของผู้วิจัย ในเรื่องการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญประมาณ 25 ปี ศึกษาตั้งแต่ 2495-พ.ศ.2549 มีการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์ เฉพาะอำเภอเมืองฯ ทั้ง 19 คณะ

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อสรุปผลการศึกษา ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้วิเคราะห์และตรวจสอบแล้ว ด้วยการบรรยายเชิงพรรณนาโดยเรียบเรียงข้อมูลที่ศึกษาวิเคราะห์ในเรื่องประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ รูปแบบการแสดงและองค์ประกอบต่างๆ รวมถึงการบริหารธุรกิจและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี พร้อมสรุป เป็นเชิงวิเคราะห์ พร้อมนำเสนอในรูปแบบของวิทยานิพนธ์ โดยมีการแบ่งบทตามส่วนของเนื้อหาการวิจัยได้แก่

บทที่ 1 บทนำ

- 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- 1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.3 ขอบเขตการวิจัย
- 1.4 วิธีดำเนินงานวิจัย
- 1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

บทที่ 2 ประวัติการจัดการแสดงนาฏศิลป์

- 2.1 ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในจังหวัดสุพรรณบุรี
- 2.2 ข้อมูลการสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์
- 2.3 ประวัติวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ

บทที่ 3 องค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

- 3.1 องค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ทั้ง 19 คณะ
- 3.2 วิเคราะห์องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ

บทที่ 4 บริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

- 4.1 การบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ
- 4.2 แนวคิดอนาคตและทิศทางของนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ
- 4.3 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงประวัติและแบบแผนการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญจังหวัดสุพรรณบุรี
2. ทราบถึงรูปแบบเฉพาะนาฏศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่แพร่กระจายสู่ภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทย
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางด้านบริหารจัดการ ให้แก่องค์กรภาครัฐและเอกชนที่กำลังจะเริ่มประกอบธุรกิจทางการแสดงนาฏศิลป์
4. เป็นเอกสารทางวิชาการในการศึกษาค้นคว้าและอ้างอิง สำหรับผู้ที่สนใจต่อไป

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

นาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ หมายถึง การแสดงนาฏศิลป์ในพิธีศพโดยใช้วงปีพาทย์มอญบรรเลงประกอบการแสดง

ผู้ว่าจ้าง (เจ้าภาพ) หมายถึง ผู้ประสงค์ให้มีการบรรเลงปีพาทย์มอญและการแสดงนาฏศิลป์ในงานพิธีของตน

หัวหน้าคณะปีพาทย์มอญ หมายถึง ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งการกับผู้ร่วมงานได้หรือผู้เป็นเจ้าของวงปีพาทย์มอญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

ความเป็นมาของนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในจังหวัดสุพรรณบุรี ไม่มีการบันทึกหลักฐานเป็นเอกสารที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงต้องอาศัยการสืบค้นประวัตินาฏศิลป์ และศิลปวัฒนธรรมในจังหวัดสุพรรณบุรี จากการสัมภาษณ์ศิลปินในวงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจประวัตินาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น และได้ศึกษาพัฒนาการของการแสดงนาฏศิลป์ โดยมีข้อจำกัดด้านเอกสารอ้างอิงซึ่งปรากฏหลักฐานไม่ชัดเจน

ก่อนที่จะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์ในจังหวัดสุพรรณบุรีในที่นี้ จะขอกล่าวถึงสภาพโดยทั่วไปของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยสังเขป เพื่อแสดงประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชาวสุพรรณบุรีอันเป็นพื้นฐานของพัฒนาการนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ในจังหวัดสุพรรณบุรี รวมทั้งแนวความคิด สมมติฐานและทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยและเสนอแนะไว้ และการนำเสนอข้อมูลความเป็นมาและวิวัฒนาการของนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในจังหวัดสุพรรณบุรีที่มีพัฒนาการบนปัจจัยพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสุพรรณบุรี

สุพรรณบุรีเป็นเมืองสมัยโบราณ พบหลักฐานทางโบราณคดี มีอายุไม่ต่ำกว่า 3,500 – 3,800 ปี โบราณที่ขุดพบมีทั้งยุคหินใหม่ ยุคสัมฤทธิ์ ยุคเหล็ก และสืบทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิ ฟูนัน อมราวดี ทวารวดี ศรีวิชัย สุพรรณบุรีเดิมมีชื่อว่าทวารวดีศรีสุวรรณภูมิ หรือ พันชมนบุรี ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำท่าจีน แถบบริเวณตำบลรี้วใหญ่ ไปจนจรดตำบลพิหารแดง ต่อมาพระเจ้ากาแต ได้ย้ายเมืองมาตั้งอยู่ที่ฝั่งขวาของแม่น้ำ และโปรดให้มอญน้อยใหญ่ไปสร้างวัดสนามชัย และบูรณะวัดป่าเลไลยก์ ชักชวนให้ข้าราชการจำนวน 2,000 คนบวช จึงขนานนามเมืองใหม่ว่าเมืองสุพรรณบุรี

เมืองสุพรรณบุรีในสมัยอยุธยาตอนต้น

ครั้นถึง สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนต้น พัฒนาการของเมืองในระยะเริ่มแรก ชื่อ สุพรรณภูมิ ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในจารึกสุโขทัยหลักที่ 1 ศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง(ด้านที่ 4 บรรทัด ที่ 20-21) บอกเรื่องราวของสุโขทัยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงขณะครองราชานุภาพ ได้ทรงตีความว่า สุพรรณภูมิ ที่ปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงนี้ มีความหมายเช่นเดียวกับอุทอง จึงทรงเชื่อว่า เมืองสุพรรณภูมิที่ปรากฏชื่อในหลักศิลาจารึก เป็นชื่อเดียวกับเมืองโบราณอุทอง ในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น เล่าว่า เป็นเมืองของท้าวอุทอง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ จึงสันนิษฐานว่า เมืองอุทองนี้เองเป็นเมืองที่สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอุทอง) ทรงครองอยู่ก่อน ที่จะอพยพผู้คนหนีโรคห่าไปสร้างกรุงศรีอยุธยาใน พ.ศ.1893 ต่อมาได้มีการค้นพบจารึกหลักที่ 48 เป็นจารึกลานทอง พบที่วัดส่องคบ จังหวัดชัยนาท จารึกขึ้นเมื่อ พ.ศ.1951 ตรงกับรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีราชธิราช (พ.ศ.1938-1952) แห่งกรุงศรีอยุธยามีข้อความระบุชื่อเมืองสุพรรณภูมิไว้ 2 ครั้ง ดังนี้

“ด้านที่ 1

...แต่ปีชวดนักษัตรสัมฤทธิศก ไผสาขวนอาทิตย์ตราเอกาทศเกต จึงพระสงฆ์
ทั้งหลาย แต่ ธ เจ้าเมืองประดิษฐาพระศรีรัตนธาตุ แห่งกรุงไชยสถานนาม มาตรา
หนึ่ง แต่ ธ เจ้าเมืองกระทำกุศลมา แต่กระโน้นใน สุพรรณภูมิ ธ ให้ทานเรือนอัน ธ
กระทำกุฎิพิหาร ในศรีอโยธยาให้ ข้าสองคน แม่ลูกพระสงฆ์สี่ตนเสก...

ด้านที่ 2

...ผ้าขาวผู้หนึ่งท่านให้บำเรอแด่พระศรีรัตนมหาธาตุ แห่งนครพระรามโสด ผ้าขาว
ครัวหนึ่งชื้อยี่ซ้างท่านให้บำเรอแด่พระมหาเถรธรรมบุตรแห่งศรีสุพรรณภูมิมา
แล้วแต่ทำบุญอันเริ่มสิ้นพันไปพระเจ้าหากตรัส ชแล...”¹

หลักฐานเอกสารที่ระบุชื่อสุพรรณภูมิ นอกจากจารึกหลักที่ 1 และจารึกลานทองวัด
ส่องคบ แล้วยังปรากฏในเอกสารชินกาลมาลีปกรณ์ ซึ่งแต่งโดยพระรัตนปัญญาเถระ พระภิกษุ
ชาวล้านนาเมื่อ พ.ศ.2060 ได้เล่าเรื่องพระสิหฬปฎิมา หรือพระพุทธสิหิงค์ ว่า ...วัดติเตชอมาตย์
ซึ่งครอง เมืองสุพรรณภูมิ... วัดติเตชอมาตย์ผู้นี้ เนื้อหาที่กล่าวถึงในชินกาลมาลีปกรณ์หมายถึง
ขุนหลวงพระจ้าว ขณะที่ครองอยู่เมืองสุพรรณบุรีก่อนที่จะเสวยราชสมบัติในกรุงศรีอยุธยา
ทรงพระนามว่าสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1

¹ ศรี, ทวารวดี ประวัติศาสตร์ยุคต้นของสยามประเทศ. กรุงเทพฯ:เมืองโบราณ, 2537.

ข้อความในเอกสารที่กล่าวถึงนี้ ซึ่งล้วนแต่เป็นเอกสารที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น จากหลักฐานทำให้เกิดข้อสันนิษฐานว่า เมืองสุพรรณภูมิ คือเมืองเดียวกันกับเมืองสุพรรณบุรีที่ขุนหลวงพระจ้าว หรือสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 เคยครองอยู่ก่อนจะขึ้นครองราชย์สมบัติกรุงศรีอยุธยา ส่วนสาเหตุที่พงศาวดารในสมัยอยุธยาไม่ได้ระบุชื่อเมืองสุพรรณภูมิไว้ แม้ว่าจะเป็น การกล่าวถึงเมืองสุพรรณบุรีในสมัยอยุธยาตอนต้นนั้น น่าจะเป็นเพราะเอกสารพงศาวดารเหล่านี้ เขียนขึ้นหลังจากที่ได้เปลี่ยนชื่อเมืองมาเป็นสุพรรณบุรีแล้ว

เมืองสุพรรณบุรีในสมัยอยุธยาตอนกลางและตอนปลาย

นับตั้งแต่การจัดระเบียบการปกครองแบบใหม่ สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ.1952-1967) เป็นต้นมา เมืองสุพรรณบุรีได้ลดความสำคัญลงอย่างมาก จากที่เคยเป็นเมือง ลูกหลวง กลายมาเป็นหัวเมืองชั้นจัตวา ในช่วงระยะเวลาต่อจากนี้ลงบทบาทของเมืองสุพรรณบุรี เเด่นชัดในฐานะที่เป็นเมืองซึ่งอยู่ระหว่างเส้นทางการเดินทางทัพ เพื่อการทำสงครามระหว่าง กรุงศรีอยุธยาและกรุงหงสาวดี

เมืองสุพรรณบุรีในสมัยธนบุรีและรัตนโกสินทร์

ดังที่กล่าวมาแล้วว่าอยุธยาตอนต้น พ่ายแพ้สงครามกรุงศรีอยุธยาแก่กรุงหงสาวดี เมื่อพ.ศ.2310 นั้น เป็นการสูญเสียอย่างสิ้นเชิง โดยทางกรุงหงสาวดีมิได้มุ่งหวังที่จะเอา กรุงศรีอยุธยาเป็นประเทศราชอย่างสงครามเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรก เพราะหลังจากได้ชัยชนะแล้ว ก็เก็บกวาดทรัพย์สินทุกอย่างของกรุงศรีอยุธยาคลับไปด้วย โดยมีได้วางกำลังที่เข้มแข็ง พอที่จะป้องกันการต่อต้านของผู้คน ที่หลงเหลืออยู่ในกรุงศรีอยุธยาและหัวเมืองโดยรอบจน พระเจ้ากรุงธนบุรีสามารถขับไล่ทหารแห่งกรุงหงสาวดีออกไปจากกรุงศรีอยุธยา และตั้งตัวเป็น อิศระได้เพียงระยะเวลาอันสั้น เมืองสุพรรณบุรีนั้นเมื่อครั้งต้องเกิดการสงครามกับกรุงหงสาวดี ตั้งแต่ พ.ศ.2302 เป็นต้นมา จนเสียกรุงอยุธยาแก่ทัพหงสาวดี คงถูกทำลายลงและร้างผู้คนนับ แต่นั้นมา เนื่องจากผู้คนต้องหลบหนีภัยสงคราม เพราะพื้นที่ของเมืองสุพรรณบุรีนับว่าเป็น สนามรบที่สำคัญทุกครั้งของการทำสงครามกับกรุงหงสาวดี และการที่สุพรรณบุรีเป็นเมืองร้าง ในสมัยนี้จึงไม่ปรากฏเรื่องราวที่เด่นชัดเกี่ยวกับเมืองสุพรรณบุรีอีกเลย จนเมื่อเมืองสุพรรณบุรี ได้ฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งในราวต้นกรุงรัตนโกสินทร์เป็นธานี

ดั่งนั้นพอสรุปได้ว่า สุพรรณบุรีมีอายุไม่ต่ำกว่า 3,500-3,800 ปี และมีการสืบทอดทาง วัฒนธรรมต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิ ฟูนัน อมราวดี ทวารวดี ศรีวิชัย สุพรรณบุรี สมัยอยุธยาตอนต้นปรากฏหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรก ในจารึกสุโขทัยหลักที่ 1 ชื่อ สุพรรณภูมิ ต่อมามีการค้นพบจารึกหลักที่ 48 เป็นจากลิกลานทอง พบที่วัดสองคบจังหวัด ชัยนาทระบุชื่อสุพรรณภูมิไว้สองคาน

ต่อมาพบว่าสุพรรณบุรีสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ (พ.ศ.1952-1967) ที่เคยเป็นเมืองลูกหลวง กลายเป็นหัวเมืองชั้นจัตวา ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2302 กรุงอยุธยาเสียกรุงกับทัพพม่า เมืองสุพรรณบุรีนับว่าเป็นสนามรบที่สำคัญทุกครั้ง ของการทำสงครามก็ถูกทำลายลงจึงทำให้ไม่ปรากฏเรื่องราวที่เด่นชัดเกี่ยวกับเมืองสุพรรณบุรีอีกเลย จนเมื่อเมืองสุพรรณบุรีได้ฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งในราวต้นรัตนโกสินทร์

ประชาชนและชาติพันธุ์

สุพรรณบุรีมีประชากรประกอบด้วยประชากรที่เคลื่อนย้ายเข้ามา คือไทยเชื้อสายลาว จำแนกเป็นลาวเวียง ลาวพวน ลาวโซ่ง ลาวครั่ง เชื้อสายเขมร เชื้อสายมอญ เชื้อสายขวน เชื้อสายจีน เข้ามาตั้งรกรากตั้งแต่ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น และประชากรพื้นทีคือ ไทยเชื้อสายกระเหรี่ยง เชื้อสายละว้า ประชากรไทยเชื้อสายลาวเคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีจนถึงรัชกาลที่ 3 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ด้วยสาเหตุ

1. เป็นเขลยศึก
2. ถูกเกณฑ์มาตัดต้นไม้สร้างป้อมเมืองพระประแดง
3. อพยพหนีภัยศึกกลางเมือง

ส่วนใหญ่เป็นลาวเวียง และลาวพวน อีกส่วนหนึ่งเคลื่อนย้ายมาจากจังหวัดใกล้เคียงทอดหนึ่งคือ ลาวโซ่ง มาจากจังหวัดเพชรบุรี หรือ รัชกาลที่1 ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนเคลื่อนย้ายเข้ามาตอนต้นรัชกาลที่ 4 และรัชกาลที่ 6²

ดังนั้น กลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดสุพรรณบุรีประกอบด้วยกลุ่มชนที่หลากหลาย ส่งผลให้เกิดศิลปวัฒนธรรมหลายแนวทางในสังคม

สภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรีถูกจัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันตกของประเทศ มีเขตติดกับจังหวัดต่างๆดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี และจังหวัดชัยนาท
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทองและอยุธยา
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดกาญจนบุรี

² กรมศิลปากร, วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสุพรรณบุรี. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา,2544), หน้า 42-57.

จังหวัดสุพรรณบุรีมีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 5,358.008 ตารางกิโลเมตร แบ่งเขตการปกครอง เป็น 10 อำเภอ ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มที่ลาดเทจากเหนือสู่ใต้ โดยพื้นที่ราบสูงจะอยู่ในบริเวณอำเภอด่านช้าง และ อำเภอเดิมบางนางบวช บางส่วนในบริเวณตะวันออกเฉียงใต้กับทางใต้ ที่เป็นที่ราบลุ่ม แม่น้ำและคลองธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี คือ แม่น้ำท่าจีน ที่แยกตัวมาจากแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตจังหวัดชัยนาท และไหลผ่านอำเภอเดิมบางนางบวช อำเภอสามชุก อำเภอศรีประจันต์ อำเภอเมืองฯ อำเภอบางปลาม้าและอำเภอสองพี่น้อง เข้าสู่จังหวัดนครปฐมและอ่าวไทย ด่านน้ำกระเสียว มีความสำคัญมากขึ้นเมื่อกรมชลประทานสร้างอ่างเก็บน้ำเขื่อนกระเสียว

ที่อำเภอด่านช้างพื้นที่อำเภออุทุมพร อำเภอดอนเจดีย์ อำเภอหนองหญ้าไซเป็นอำเภอที่ได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานนี้อย่างมาก นอกจากแหล่งน้ำดังกล่าวแล้วทั่วพื้นที่ตอนใต้ของสุพรรณบุรี ยังเต็มไปด้วยคลองธรรมชาติ และคลองขุดอีกจำนวนมาก เช่น คลองสองพี่น้อง คลองสาละยั้ง คลองบางยี่หนและคลองบางลี่ อย่างไรก็ตามแม่น้ำและคลองเหล่านี้ก็เอื้อประโยชน์แก่จังหวัดสุพรรณบุรีในด้านน้ำกินน้ำใช้และการเกษตร ประโยชน์ในด้านการคมนาคมขนส่งก็มีบ้างในจำนวนจำกัด เพราะแม่น้ำและลำคลองมีขนาดเล็ก และตื้นเขินในบางช่วง

ประชากร

จากข้อมูลและสถิติประชากรตามทะเบียนราษฎรจนถึงวันที่ 1 มกราคม 2538 จังหวัดสุพรรณบุรีมีประชากรทั้งสิ้น 834,646 คน

เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมแล้วยังขึ้นกับโครงสร้างเศรษฐกิจแบบการเกษตร ดังนั้น ผลกระทบต่อประชากรของจังหวัดสุพรรณบุรีจึงเกิดจากภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจหลักรองลงมา ได้แก่ การค้าปลีกและค้าส่ง การอุตสาหกรรมและบริการตามลำดับ

ประเพณีและวัฒนธรรม

จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นทั้งจังหวัดเก่าแก่ และจังหวัดที่ประกอบด้วยคนไทยหลายเชื้อสาย จึงมีขนบธรรมเนียมประเพณีหลากหลาย นอกจากประเพณีพื้นฐานที่เหมือน ๆ กับท้องถิ่นหรือจังหวัดอื่น ๆ เช่น ประเพณีวันขึ้นปีใหม่ ประเพณีสงกรานต์ พิธีอุปสมบท พิธีแต่งงาน ประเพณีลอยกระทง พิธีการปลงศพ เป็นต้น ยังมีงานและประเพณีที่สำคัญได้แก่

ประเพณีทิ้งกระจาด เป็นประเพณีตามคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนานิกายมหายาน เป็นการจำเริญเมตตากรุณาแก่ดวงวิญญาณด้วยการนำเอาสิ่งของของผู้ตายเช่น นำเสื้อผ้ามาแจกจ่ายเป็นทานแก่ผู้ยากไร้ พระสงฆ์มหานิกายจะสวดอนุโมทนา งานประเพณีนี้จะเริ่มในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7 ตามปฏิทินจีน งานแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ เป็นงานทิ้งกระจาดฟ้า 5 วัน และเป็นงานทิ้งกระจาดดิน อีก 5 วัน

รัฐพิธีถวายบังคมพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ ที่อำเภอดอนเจดีย์ กำหนดวันที่ 18 มกราคมของทุกปี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินทรงวางพวงมาลาถวายราชสักการะหรือโปรดเกล้าฯ ให้ผู้แทนพระองค์ปฏิบัติแทน

งานนมัสการหลวงพ่โตวัดป่าเลไลยก์ มีงานปีละ 2 ครั้งคือ ขึ้น 5 ค่ำ ถึง 9 ค่ำ เดือน 5 ครั้งหนึ่ง ขึ้น 5 ค่ำ ถึง 9 ค่ำ เดือน 12 อีกครั้งหนึ่ง ประชาชนชาวสุพรรณบุรีและจังหวัดต่าง ๆ ที่มีศรัทธา นับถือหลวงพ่โตมาสักการะงานเดือน 12 เป็นช่วงที่มีการเล่นเพลงเรือเป็นการชุมนุมพ่เพลงแม่เพลงในยุคโบราณ

ประเพณีกำฟ้า เป็นประเพณีของผู้สืบเชื้อสายไทยพวนในเขตอำเภอบางปลาม้า แลบท่าบลมะขามล้ม ตำบลวัดโบสถ์ ตำบลโพธิ์ศรี “กำฟ้า” แปลว่า ถือฟ้า เป็นการบูชาเพื่อให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาลงานนี้จะมีในวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของปี

ประเพณีข้าวจี เป็นประเพณีของผู้สืบเชื้อสายไทยเวียง ในเขตอำเภ่อู่ทองแลบท่าบลบ้านไช้ ตำบลคอนคา ตำบลพลับพลาชัย ลักษณะเช่นเดียวกับ “กำฟ้า” ต่างกันแต่วันทำบุญคือ บุญข้าวจี เป็นวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3 ซึ่งตรงกับวันมาฆบูชา

ประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีของผู้สืบเชื้อสายไทยพวน อำเภอบางปลาม้า แลบท่าบลวัดโบสถ์ ตำบลมะขามล้ม ตำบลโพธิ์ศรี ตำบลกกม่วง ผู้สืบเชื้อสายไทยเวียง อำเภ่อู่ทอง แลบท่าบลบ้านไช้ ตำบลบ้านขาม ตำบลคอนคา ตำบลหนองโค กำหนดงานตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี เป็นประเพณีที่สืบทอดมาจากความเชื่อในเรือบั้งไฟเสี่ยงทายเรือท้าวผาแดงนางไอ่

ประเพณีตักบาตรเทโว เป็นประเพณีบุญในเทศกาลออกพรรษาในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ซึ่งถือว่า เป็นวันที่พระพุทธองค์เสด็จจากดาวดึงส์สู่มนุษยโลก และแสดง “โลกวิจาณปาฏิหาริย์” คือเปิดโลก

ประเพณีแข่งเรือยาว เดิมจะแข่งเรือยาวกันที่วัดซึ่งมีการทอดกฐิน ทอดผ้าป่าหรืองานประจำปีของวัด ส่วนมากในช่วงหน้าน้ำเรือยาวส่วนใหญ่เป็นเรือวัดทั้งสิ้น เช่น เรือมะนาวกลิ้งของวัดมะนาว ปัจจุบันอำเภอบางปลาม้าได้ฟื้นฟูประเพณีขึ้นมาใหม่ประเพณีเสนเฮือนเป็นประเพณีไทยโซ่ง ทำกันในเดือน 6 หรือเดือน 12 เป็นประเพณีคล้ายพิธีไหว้เจ้าของเงินในวันตรุษจีน คือทำบุญเช่นไหว้บรรพชนมีหม่อเช่นผีเป็นเจ้าพิธีแต่ทำกัน 3 ปีต่อครั้ง

ประเพณีปากดง เป็นประเพณีทำบุญลานข้าวของไทยโชนง ซึ่งทำกันตอนที่ไต้ข้าวใหม่ มีการดำข้าวเฒ่าและข้าวฮาง มีการเช่นไหว้บรรพชนคล้ายกับพิธีเสนเอือน ประเพณีการเล่นคอน เป็นประเพณีไทยโชนง การเล่นคอนจะเริ่มแต่วันตรุษไปจนถึงวันสงกรานต์ ในหมู่บ้านหนึ่งๆ จะเล่นก็ครั้งก็ไต้ขึ้นอยู่กั้กับจำนวนหนุ่มสาวในบ้าน หรือหนุ่มสาวจะเล่นข้ามหมู่บ้านก็ไต้แต่ต้องไม่เข้าบ้านเจ้าภาพ

ประเพณีไหว้พระแช เป็นประเพณีคนไทยเชื้อสายเขมรในตำบลบ้านโพธิ์และในตำบลคลังชัน เป็นพิธีบวงสรวงและไหว้พระจันทร์ พิธีเสียงท่ายฟ้าฝนประจำปี พิธีนี้จะจัดขึ้นในวันเพ็ญเดือน 12

ประเพณีทำบุญหลังบ้าน เป็นประเพณีของไทยพวน โดยใช้สถานที่ที่เป็นที่รวมของคนในชุมชน ไต้แก่ ลานหลังบ้าน เป็นที่ทำบุญ ส่วนวันกำหนดนั้นเป็นวันหลังจากสงกรานต์แล้ว ประเพณีนี้เกิดจากความเชื่อที่ว่าในสมัยพุทธกาลเกิดผีห้าขึ้นที่เมืองไพศาลีมีคนเจ็บป่วยล้มตายเป็นจำนวนมาก ต้องเชิญเสด็จพระพุทธองค์มาโปรดบันดาลให้ฝนตก ชำระซากอสุภ*ไหลลงสู่ทะเล แล้วพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเทศนา ให้รักษาความสะอาด และให้เจริญพระพุทธรมนต์ ขจัดภัยพิบัติต่างๆ³

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับนาฏศิลป์

การวิจัยเรื่อง “ นาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในจังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าทั้งประวัติความเป็นมา วัฒนาการของปีพาทย์มอญและการแสดงนาฏศิลป์ในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งศิลปะทั้งสองประเภทนี้ เป็นสิ่งหนึ่งที่ไต้ค่าและมีความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์และดนตรี ต่อสภาพสังคมไทย ทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยไต้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของวงปีพาทย์มอญและนาฏศิลป์โดยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างศิลปะทั้งสองประเภทนี้ที่อยู่ร่วมกับมนุษย์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

* อสุภ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า อสุภ ว.ไม่งาม,ไม่สวย,ไม่ไต้,อสุภ น.เรียกซากศพว่า อสุภ.และเลียนไปเป็นอสภ และ อสภ ก็มี. (ป)...ชำระซากศพหรืออาจหมายถึงการล้างป่าช้า

³ สุพรรณบุรี, ประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และวัฒนธรรมท้องถิ่น. สุพรรณบุรี:ออฟเซทอาร์ตการพิมพ์ 2540.

อาจารย์มนตรี ตราโมท ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของวงปี่พาทย์มอญในประเทศไทยว่า นับเป็นเวลานานกว่า 400 ปี ที่ชาวมอญได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย เท่าที่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า มีมาตั้งแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีในสมัย สมเด็จพระมหาธรรมราชา สมัยพระเจ้าปราสาททอง สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และอพยพ กันเรื่อยมาถึงสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์ ในปี พ.ศ. 2300 ตรงกับ สมัยพระเจ้าอลองพญากษัตริย์ของพม่า มอญทำสงครามแพ้พม่าอย่างราบคาบ จึงหนีเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารพระมหากษัตริย์ไทย และเป็นกรรมดาของมนุษย์เมื่อย้ายเข้าไปอยู่ ณ ที่ใดยอมเอาศิลปวัฒนธรรมของตนติดตัวมาด้วยชาวมอญก็เช่นเดียวกัน ได้นำศิลปวัฒนธรรมหลายอย่างเข้ามาเผยแพร่อยู่ในประเทศไทย

ซึ่งอันที่จริงแล้ววัฒนธรรมมอญ ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อคนที่อาศัยอยู่ในดินแดนประเทศไทยมานานแล้ว เป็นต้นว่า “ปี่พาทย์มอญ” ไทยก็เป็นชาติหนึ่งที่ได้รับศิลปวัฒนธรรม ของมอญไว้อยู่ไม่ใช่น้อย โดยเฉพาะในด้านดนตรี เรารับเอามาในด้านเครื่องดนตรี ทำนองเพลง ลำเนียงและจังหวะหน้าทับ แม้ว่าสิ่งที่ได้กล่าวมาแล้วจะถูกตัดแปลงให้ถูกรสนิยมของคนไทยมากแล้วก็ตาม แต่ก็แสดงความเป็นศิลปะของมอญไว้ อยู่ไม่ใช่น้อย ดนตรีของชาวมอญที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยคือ “วงปี่พาทย์มอญ”

ปี่พาทย์มอญที่มีอยู่ในแผ่นดินไทย ที่ไม่มีหลักฐานในทางลายลักษณ์อักษรหรือหลักฐานทางโบราณคดี ที่เป็นเครื่องพิสูจน์ได้อย่างแน่ชัดว่า สิ่งที่เป็นเครื่องดนตรี หรือ บทเพลงต่างๆของชนชาติมอญ ที่สืบทอดต่อกันมาและได้ปรากฏออกมาในรูปแบบของปี่พาทย์นั้นได้เข้ามาสู่ประเทศไทยในสมัยใด ซึ่งมนตรี ตราโมท (2525) ได้อธิบายความเป็นมาของปี่พาทย์มอญไว้ว่า

“...วงปี่พาทย์มอญที่มีในเมืองไทยนี้ เข้าใจว่าเพิ่งมีขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี เพราะในสมัยสุโขทัยมอญยังไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับไทยนัก และการที่มอญจะนำวงปี่พาทย์หรือเครื่องบันเทิงใด ๆ เข้ามาได้ นั้น ก็จะต้องเป็นสมัยที่พวกมันเข้ามา มาก ๆ เป็นครอบครัว พิจารณาตามพงศาวดารก็เห็นมีอยู่ไม่กี่คราว เช่น สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกวาดต้อนครอบครัวอันมีพระยาราม พระยาเกียรติเป็นหัวหน้าควบคุมเข้ามา ... ส่วนวงปี่พาทย์ของมอญก็คงจะมีมาแล้วตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา...” ถึงแม้ว่าการอพยพของชาวมอญที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยานั้น จะไม่ปรากฏหลักฐานเกี่ยวข้องกับดนตรีมอญก็ตาม แต่หลักฐานที่เกี่ยวกับดนตรีมอญ เริ่มปรากฏครั้งแรกในสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชแห่งกรุงธนบุรี

ซึ่งปรากฏหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงบทบาทของคนตรีมอญที่มีต่อสังคมไทยในครั้งนั้น พระเจ้าธนบุรีได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มโหรีไทย มโหรีแขก ฝรั่งเศส จีน ญวน เขมร สลับกันบรรเลงในพระราชพิธีสำคัญคือ พิธีการเสด็จขึ้นไปรับพระแก้วมรกตและสมโภชพระแก้วมรกตในปี พ.ศ. 2322⁴

อนันท์ นาคคง กล่าวถึงพิธีและประเพณี วัฒนธรรมที่เกี่ยวกับงานศพ รวมถึงบทเพลงมอญ และลักษณะของวงปี่พาทย์มอญ โดยได้กล่าวถึงการแกะฆ้องมอญเป็นรูปต่าง ๆ เช่น กิณนรจับนาค รูปเทวดา (หน้าพระ) รูปหนูมาน หรือลวดลายอื่นอย่างสวยงาม มีการลงรักปิดทองประดับกระจก การแกะสลักกระจังโหม่งเป็นชื่อหรือสัญลักษณ์ของวงดนตรี มีการนำเอาหางนกยูงและธงชาติ มาประดับสองข้างของฆ้องมอญ บางที่ติดไฟกระพริบตามเครื่องดนตรี นอกจากนี้ยังได้คิดดัดแปลงรูปลักษณะของรางระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเหล็ก อย่างดั้งเดิม (แบบที่เห็นอยู่ตามวงปี่พาทย์ทั่วไป) ให้มีลักษณะคล้ายฆ้องมอญ รูปลักษณะรางระนาดอย่างหลังนี้ย่นย่อเริ่มต้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี⁵

ปราณี วงษ์เทศ ความสัมพันธ์ในเรื่องของศิลปะ ระหว่างปี่พาทย์มอญกับการแสดงนาฏศิลป์เห็นว่าศิลปะเป็นการแสดงออกด้านหนึ่ง ของพฤติกรรมมนุษย์ด้วยเหตุที่ว่าไม่มีชนกลุ่มใดในโลก ที่ต้องเผชิญกับความยากแค้นในการดำรงชีวิต จนกระทั่งต้องใช้เวลาทั้งหมดเพื่อหาอาหาร สร้างที่อยู่อาศัยและแสวงหาปัจจัยอื่นๆ เพื่อความอยู่รอดจนไม่มีเวลาผลิตงานที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ หรือความงามเลย ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสร้างสรรค์ ด้านความงามหรือศิลปะนี้ เป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการแต่ก็ไม่มีผลงานของมนุษย์ชิ้นใดที่สร้างขึ้นโดยปราศจากความหมาย

โดยมุ่งแต่ความสวยงามแต่อย่างเดียว และศิลปะต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคม ล้วนมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสภาพของสังคมและวัฒนธรรม ที่เกี่ยวเนื่องหรือแวดล้อมศิลปะต่างๆ โดยที่รูปแบบและเนื้อหาของศิลปะ ที่แสดงออกมาในแต่ละสังคมวัฒนธรรม ย่อมแสดงถึงความเชื่อ ลักษณะของอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ตลอดจนสภาพของการเมืองการปกครองและสภาพเศรษฐกิจ ของสังคมนั้นๆ เสมอ จนสามารถกล่าวได้ว่า สังคมจะส่งอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาต่างๆของศิลปะด้วย⁶

⁴ มนตรี ตราโมท, ดุริยางค์ศาสตร์. กรุงเทพฯ:ธนาคารกสิกร. 2538.

⁵ อนันท์ นาคคง , ในบทความเรื่อง “ปี่พาทย์มอญและเพลงมอญที่มาที่และลมหายใจเสื้อสุดท้ายของนักดนตรีไทย”. กิตกรรมหลังความตาย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:โรงพิมพ์ห้องภาพสุวรรณ. 2538.

⁶ ปราณี วงษ์เทศ, พื้นบ้านพื้นเมือง. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์เจ้าพระยา. 2525.

C.R. Ember and M. Ember มนุษย์ในทุกสังคมวัฒนธรรม มีความต้องการที่จะสื่อ ระบาย สะท้อนหรือแสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก ความเชื่อ และความคิดของตน ด้วยรูปแบบ และ วิธีการต่างๆ เช่น การวาดภาพ การปั้นรูป การแกะสลัก การรำรำ การร้องเพลง การทอผ้า การประดิษฐ์เครื่องใช้และเครื่องประดับต่างๆ ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้มีองค์ประกอบร่วมกัน คือ การแสดงอารมณ์ความรู้สึก อารมณ์หรือการแสดงออกซึ่งความรู้สึกจึงเป็นหน้าที่หลักของศิลปะ ดนตรี การรำรำ และนิทานพื้นบ้าน จัดว่าเป็นพฤติกรรมกรรมการแสดง (expressive behavior) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของศิลปะในแต่ละสังคม

ดังนั้นศิลปะจึงแสดงออกซึ่งความเชื่อและระบบคุณค่าของสังคม ศิลปะสามารถกระตุ้น จิตสำนึก และให้ความหมายที่เป็นแบบแผนทางวัฒนธรรม ในรูปของสัญลักษณ์ในทุกวัฒนธรรม ทั่วโลก การแสดงออกซึ่งความงามจึงมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับโครงสร้างสังคมและแบบแผน วัฒนธรรม รูปแบบของศิลปะเป็นหลักฐานสำคัญประการหนึ่งของความสืบเนื่อง ทางวัฒนธรรม⁷

หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพสุวรรณ สิ่งที่มีมนุษย์ทุกหมู่เหล่า ใช้เป็นการสำเร็จสำราญ อารมณ์ อีกอย่างหนึ่งก็คือ การเต้นหรือการฟ้อนรำ การเต้นมักอาศัยจังหวะจากเครื่องดนตรี ที่ทำให้เกิดจังหวะ ที่ได้ยินชัด เช่น กลอง หรือ กรับ การฟ้อนมักใช้กับเครื่องดนตรีที่มีทำนองเสนาะ และมักใช้การแสดงความรู้สึกที่ประณีตกว่าการเต้น แต่เมื่อมนุษย์มีความเจริญในทางอารมณ์ และการสร้างสรรค์พอสมควร มนุษย์ทุกหมู่ก็จะมี การเต้นรำและฟ้อนรำโดยอาศัยศิลปะ หรือ กลวิธีที่ ละเมียดละไมขึ้นเป็นขั้นๆ ในที่สุดมนุษย์ที่เจริญก็มีศิลปะการรำ⁸

ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าวว่า “พัฒนาการทางด้านดนตรีและนาฏยศิลป์ มีลักษณะเช่นเดียวกับศิลปวัฒนธรรมทางด้านอื่นๆ ที่มีทั้งเกิดจากการคิดสร้างสรรค์ขึ้นเอง โดยผู้คนในท้องถิ่น กับการได้รับอิทธิพลจากภายนอกนั้น อาจจะได้รับจากอินเดียหรือ จากแหล่งอารยธรรมอื่นๆ ภายนอกมาตั้งแต่ระยะแรกๆ แต่ต่อมาเมื่อเกิดบ้านเมืองที่เป็นรัฐ หรืออาณาจักรเพิ่มขึ้น ตามภูมิภาค ก็มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม ระหว่างกัน เช่น ในช่วงเวลาระหว่างพุทธศตวรรษที่ 16-18 รัฐ และบ้านเมืองในดินแดนไทยในภูมิภาคต่างๆ เช่น นครศรีธรรมราชในภาคใต้ ลพบุรี และอุทอง ในภาคกลาง สุโขทัย และล้านนาในภาคเหนือ

⁷ รังสรรค์ บัวทอง, วัฒนธรรมสืบทอดปีพาทย์มอญ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขา วัฒนธรรมศึกษาดนตรี สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547). หน้า 56-57.

⁸ สุรพล วิรุฬห์รักษ์, วัฒนการนาฏยศิลป์ไทยในกรุงรัตนโกสินทร์.

รวมไปถึงล้านช้างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมดนี้คือความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็คนตริ นาศิลป และศิลปวัฒนธรรมด้านอื่นๆในดินแดนประเทศไทย ก่อนที่จะมีการรวมตัวกัน เป็ ราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาในช่วงพุทธศตวรรษที่ 20และ21”

“ความสนุกจึงออกจะเรียกได้ว่าเป็นมาตรฐานแห่งชีวิตที่ดีและในการกระทำเพื่อให้ชีวิต ได้มาตรฐานอันดีในทัศนะของคนไทยในอดีตนั้น นาศิลปและคนตริไทย ได้เข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องอย่างสำคัญที่สุด ถึลาแห่งชีวิตไทยในอดีตนั้น ขึ้นอยู่กับจังหวะต่างๆในชีวิต ซึ่งจะต้องมี การทำบุญ และการฉลอง เริ่มด้วยการเกิดซึ่งต้องมีการทำขวัญเดือนและโกนผมไฟทารกที่เกิด เมื่อ เด็จะเข้าสู่วัยที่ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ก็ต้องมีการโกนจุก หากบุคคลนั้นเป็นชายก็จะต้องอุปสมบท ในพระพุทธศาสนาต้องมีพิธีทำขวัญนาค พิธีบวชนาค ต่อจากนั้นก็ถึงพิธีสมรส มีการทำบุญอายุ ครบห้ารอบและเมื่อตายลงก็มีพิธีต่างๆ เกี่ยวกับงานศพ ตลอดไปจนถึงงานเผาศพ ซึ่งมักจะทำกัน เป็นการใหญ่โตฟุ่มเฟือยมากในงานต่างๆ

ที่ได้กล่าวมาแล้วนี้ จะต้องมีนาศิลปและคนตริประกอบงานทำขวัญเดือนและโกนผม ไฟเด็กนั้นประกอบด้วย การทำบุญเรื่องพระ เพราะฉะนั้นจึงต้องมีปีพาทย์บรรเลง ไว้รับพระที่มา เจริญพระพุทธมนต์ บรรเลงในระหว่างพระฉันและบรรเลงส่งพระตอนพระกลับ

เริ่มต้นด้วยปีพาทย์โหมโรงเช้าเมื่อพระมาถึง บรรเลงเพลงต่างๆในระหว่างพระฉันและจบ ลงด้วยการทำเพลงกราวรา เป็นการแสดงความปิติรื่นเริงที่ได้ทำบุญกุศลเสร็จแล้ว” ซึ่ง ปราณ วิงษ์ เทศ เห็นว่าคนตริเกี่ยวข้อง กับชีวิตคนไทยตั้งแต่เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน จนกระทั่งถึงชาวบ้านทั่วๆ ไป ในอดีตนั้น ในชีวิตของคนๆหนึ่งยากนักที่จะไม่ผ่านขั้นตอนของชีวิต ที่ต้องมีคนตริเข้าไปมีส่วน ตั้งแต่เกิด โกนจุก ทำขวัญบวชนาค แต่งงาน ทำบุญ จนถึงงานศพ คนตริไทยจะเป็นส่วนหนึ่งของ พิธีกรรมเหล่านี้ จะแยกออกจากกันไม่ได้ ดังนั้นจึงได้สรุปไว้ว่า เราสามารถจำแนกบทบาทและ ความสัมพันธ์ของคนตริไทย ที่มีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย ได้เป็น 3 หน้าที คือ

1. ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น ในพิธีเทศน์มหาชาติ พิธีทำบุญเลี้ยงพระที่มักจะใช้ เป็นวงปีพาทย์ เนื่องจากมีเสียงดังเหมาะแก่การประ โคมบอกหมายให้ทั่วกัน และบทบาทของ คนตริไทยในศาสนพิธีนั้น ทำหน้าที่เหมือนนาฬิกาที่คอยบอกเวลาและรักษาระเบียบในพิธี เช่น บรรเลงประกอบการเทศน์พระสงฆ์ พระเทศน์ถึงกัณฑ์ไหน ใครที่เป็นเจ้าของกัณฑ์ ก็จะได้เตรียมตัวทัน หรือ ในพิธีทำบุญเลี้ยงพระ ผู้ร่วมพิธีจะมีคนตริเป็นสื่อให้รู้ว่า พิธีดำเนิน ไปถึงขั้นไหนแล้ว

2. ประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับชีวิต ความเป็นอยู่ของคนไทยนับตั้งแต่เกิดจนตาย มีพิธีกรรมที่มีคนตรีเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอ เช่น โขนจุก ทำขวัญ บวชนาค แต่งงาน ทำบุญ งานศพ ดังที่กล่าวแล้ว นอกจากนี้ยังมีพิธีกรรมอื่นที่จัดขึ้นตามโอกาสพิเศษ เช่น พิธีไหว้ครู พิธีทำขวัญต่างๆ ล้วนแต่นิยมใช้ดนตรีและเพลงบรรเลงพิเศษเฉพาะพิธีแทบทั้งสิ้น เช่น พิธีไหว้ครู จะมีการบรรเลงเพลงหน้าพาทย์ประกอบพิธีหลายเพลงซึ่งแต่ละเพลงล้วนมีความหมายแฝงอยู่ อย่างเช่น เพลงสาธุการบรรเลง-บูชาพระพุทธเจ้า เพลงสาธุการกลอง-บูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพลงตระเชิญ-เชิญพระอิศวร เป็นต้น

3. ประกอบพิธีการแสดงนาฏศิลป์และการละเล่นต่างๆ และให้ความบันเทิง เช่น โขน ละคร ลิเก ระบำต่างๆ จะขาดคนตรีเป็นส่วนประกอบเสียมิได้แม้ในปัจจุบันคนตรี ก็ยังมีความสำคัญในด้านนี้อยู่

สำหรับเรื่องความนิยมใช้ปีพาทย์มอญประกอบในงานศพนั้น พอจะอนุมานได้ว่าเกิดมาจากการใช้ปีพาทย์มอญประกอบในงานพระบรมศพเจ้านายก่อน โดยเริ่มปรากฏหลักฐานชัดเจน ในสมัยรัชกาลที่ 3 ในงานพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเจ้า ทรงสวรรคตในปี พ.ศ. 2369 และมีพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพในปี พ.ศ. 2371 จากหนังสือสาส์นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยา นริศรานุวัดติวงศ์ เรื่อง “ทำไมเจ้านายไทยชอบใช้ปีพาทย์มอญในงานศพ” ถือเป็นหลักฐานสำคัญ ที่แสดงให้เห็นว่าได้มีการจัดให้มีปีพาทย์มอญบรรเลงประกอบในพระราชพิธีดังกล่าวด้วย ดังข้อความที่ว่า

“...เรื่องที่ชอบใช้ปีพาทย์มอญในงานศพเองนั้น หม่อมฉันเคยได้ยินสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงตรัสเล่าว่า ปีพาทย์มอญทำในงานศพครั้งแรกเมื่อ งานสมเด็จพระเทพสิรินทราบรมราชินี ด้วยเหตุที่หม่อมทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระเทพสิรินทราฯ ทรงเป็นเชื้อมอญ แต่จะเป็นทางไหนหม่อมฉันไม่ทราบ เคยได้ยินแต่ชื่อพระญาติคนหนึ่งเรียกว่า ท้าวทรงกันดาล ทรงมอญว่าเพราะเป็นมอญ พระองค์คงจะทรงคิดว่าคงเป็นพระเหตุนี้ งานพระศพพระเจ้าลูกเธอในรัชกาลที่ 5 จึงโปรดให้มีปีพาทย์มอญเพิ่มขึ้น โดยเป็นเชื้อสายของพระบาทสมเด็จพระเทพสิรินทราฯ คนภายนอกอาจจะเอาอย่างงานพระศพหลวงไปเพิ่มหรือไปหาเฉพาะปีพาทย์มอญมาทำในงานศพ โดยไม่รู้ เหตุเดิม แล้วจึงทำตามกัน

ต่อมาจนเข้าใจผิดว่างานศพต้องมีปีพาทย์มอญจึงจะเป็นศพผู้ดี เหมือนกับเผาศพต้องจุดพลุ ญี่ปุ่นกันแพร่หลายอยู่คราวหนึ่ง อันที่จริงปีพาทย์มอญเขาก็ใช้ทั้งในงานมงคล และงานศพ เหมือนกับปีพาทย์ไทย กลองคู่กับปี่ชวาและฆ้องประสมกันซึ่งเรียกว่าบัวลอย ก็ใช้ได้ทั้ง ในงานศพและงานมงคล...”⁹

จากความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีและนาฏศิลป์ดังที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นศิลปะที่ สืบทอดมายาวนาน ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ทั้งนี้ นาฏศิลป์จำเป็นที่จะต้องใช้เสียงและ จังหวะ จากเครื่องดนตรีประเภทต่างๆ จึงจะสามารถแสดงความงดงามทางด้านศิลปะออกมาอย่าง สวยงาม จึงทำให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ในการชมการแสดงได้ อย่างสมบูรณ์ เครื่องดนตรีหรือเครื่อง ปีพาทย์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงและ ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เป็นสิ่งที่มีความผูกพัน กันเป็นอย่างมากระหว่างมนุษย์กับศิลปะ

ไม่ว่าจะเป็นศิลปะสาขาใดก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์กับปีพาทย์ ได้แพร่กระจายไปทั่วทุกภูมิภาค และในจังหวัดสุพรรณบุรีก็เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่พบหลักฐานว่ามี การดนตรี และการฟ้อนรำในจังหวัดสุพรรณบุรี จากจารึกแผ่นทองแดง ที่อุททอง โดย นางแถม เสือดำ บ้านหมู่ที่ 6 ตำบลอุททอง อำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี ขุดพบในบริเวณเมืองอุททอง เดือนกันยายน พ.ศ.2500 จารึกด้วยอักษรที่ปรับปรุงวิธีเขียนอักษรอินเดีย มาเป็นของตนเองทำให้ แปลกเปลี่ยนไป จากอักษรปัลลวะ นักภาษาศาสตร์กำหนดให้เรียกว่า อักษรหลังปัลลวะ ข้อความ ที่ปรากฏในจารึกทองแดง จากการอ่านแปลและอธิบายของอาจารย์นำ ทองคำวรรณ มีความว่า

พระเจ้าหรรษาวัฒน เป็นราชันคดา ของพระเจ้าศรีอีสานวรมัน ผู้ทรงเกียรติอันแผ่ไปทั่ว ได้รับสิงหาสนะ* มาโดยลำดับ

พระองค์ได้ส่ง สิวกา** อันประดับด้วยรัตนมณีเป็นต้น พร้อมด้วย การฟ้อนรำและดนตรี เป็นทักษิณา ถวายแด่ พระศรีมัตตอมราตเกษตร

ภายหลัง ท้าวเธอได้ถวายของควรแก่การอุปการณอันประเสริฐ และหมู่คนมีความสามารถ ในการฟ้อนรำ และขับร้องเป็นต้น แด่พระศิวลึงค์ ซึ่งแทน องค์ศรีธาเรศวร¹⁰

⁹ รังสรรค์ บัวทอง, วัฒนธรรมสืบทอดปีพาทย์มอญ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา วัฒนธรรมศึกษาดนตรี สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547). หน้า 7.

¹⁰ กรมศิลปากร, วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกถัมภ์และภูมิปัญญา จังหวัด สุพรรณบุรี. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544), หน้า 154.

* สิงหาสนะ คือ ราชบัลลังก์

** สิวกา คือ เสลียงหรือคานหาม

จากหลักฐานดังกล่าวเป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่านาฏศิลป์กับดนตรีไทยในจังหวัดสุพรรณบุรี มีมาช้านาน ปัจจุบันจังหวัดสุพรรณบุรี มีผลงานทางด้านศิลปวัฒนธรรม กระจายอยู่ทั่วไปในแต่ละอำเภอ ในด้านศิลปะการละเล่นและการแสดงจังหวัดสุพรรณบุรีมีชื่อเสียงในด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นที่ยอมรับในสังคม โดยมีการสืบทอดกันมายาวนาน ได้แก่ เพลงพื้นบ้าน ลิเก และ ดนตรี

เพลงพื้นบ้าน หรือ “เพลงพื้นเมือง” หรือ “ดนตรีพื้นบ้าน” หมายถึง เพลงของคนที่อยู่ในสังคมชนบท ส่วนการร้องอาจจะร้องคนเดียว ร้องโต้ตอบ หรือ ร้องเป็นหมู่คณะ ก็ได้มีเครื่องดนตรีที่ประดิษฐ์ขึ้นมาเอง บรรเลงหรือไม่มีก็ตาม เป็นเพลงที่สืบทอดกันมาปากต่อปากโดยไม่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เล่นกันเพื่อความสนุกสนาน ผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยจากการทำไร่ทำนา เพลงพื้นบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี มีหลายสิบชนิด ล้วนเป็นเพลงที่ชาวบ้านในท้องถิ่นประดิษฐ์ แบบแผนการร้องไปตามความนิยม และสำเนียงภาษาที่แตกต่างกันไป

นิยมร้องกันในเวลาเทศกาลงานวันสำคัญ ที่มีการชุมนุมผู้คนในหมู่บ้าน เพลงพื้นบ้านที่พบในจังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ เพลงอีแซว เพลงเกี่ยวข้าว เพลงพืษฐาน เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย เพลงฉ่อย เป็นต้น เพลงพื้นบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี มีชื่อเสียงโด่งดังจนกระทั่งขวัญจิต ศรีประจันต์ ศิลปินเพลงพื้นบ้าน ได้รับการเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ

ลิเก เป็นศิลปะการแสดงเพื่อความบันเทิงของชาวไทยในชนบทซึ่งมีวิวัฒนาการมาช้านาน ถือว่า เป็นการแสดงของไทยและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติไทย สุพรรณบุรีนับเป็นจังหวัดที่ถือเรื่องเรื่องลิเก โดยเฉพาะที่หมู่บ้านโพธิ์พระยา ตำบลโพธิ์พระยาเป็นสถานที่ก่อกำเนิดคณะลิเกหลายคณะ เช่น คณะ ต.ศรีสุพรรณ คณะประยูรวงษ์ศักดิ์ ฯลฯ ซึ่งคนรุ่นเก่าจะรู้จักกันดี เพราะคณะลิเกเหล่านี้นอกจากจะโด่งดังในท้องถิ่นตนเองแล้ว ยังไปสร้างชื่อเสียงในต่างจังหวัดด้วย

ดนตรีสากล แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ เพลงไทยสากลและเพลงไทยลูกทุ่ง สำหรับเพลงไทยสากลชาวสุพรรณในราว พ.ศ.2453 – 2455 เจ้าพระยามหาราชกลับมาเยี่ยมบ้านเกิดของท่านท่านได้นำเอาวงดุริยางค์กองทัพเรือ มาเล่นที่สุพรรณบุรีประชาชนแตกตื่นกันมาก น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นให้เกิดแถวขึ้นในจังหวัดสุพรรณบุรี (คิดว่าไม่ใช่ที่จะจัดเป็นดนตรีสากล แต่ใช้เครื่องดนตรีสากลมาปรับใช้กับดนตรีพื้นบ้านมากกว่า)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีกประเภทหนึ่ง คือ เพลงไทยลูกทุ่ง เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ได้มีนักร้องเพลงลูกทุ่งที่มีชื่อเสียงขจรขยักเป็นชาวสุพรรณบุรีหลายคน เช่น ก้าน แก้วสุพรรณ , สุรพล สมบัติเจริญ ไวพจน์ เพชรสุพรรณ เป็นต้น¹¹

ดนตรีที่พบเห็นและได้รับความนิยมในจังหวัดสุพรรณบุรีอีกประเภทหนึ่ง คือ ปี่พาทย์มอญ ซึ่งใช้บรรเลงในงานศพ และการแสดงลิเก ซึ่งยังคงมีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของนักดนตรีไทยที่ยึดอาชีพรับจ้างบรรเลงดนตรีและมีบทบาทในสังคมจังหวัดสุพรรณบุรี¹² ด้วยมีการใช้วงปี่พาทย์มอญบรรเลงในงานพิธีอย่างแพร่หลายทำให้วงปี่พาทย์มอญในจังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวนมาก

แต่ละอำเภอพบว่ามีอย่างน้อย 1 วง หรือ มากกว่าและโดยเฉพาะที่อำเภอเมืองฯจังหวัดสุพรรณบุรีพบว่า วงปี่พาทย์มอญมีจำนวนทั้งหมด 19 คณะ แต่ละคณะที่เก่าแก่ของชาวสุพรรณบุรีอำเภอเมืองฯ ได้แก่ คณะณรงค์ศิลป์ คณะศิษย์ศรทอง คณะประคองศิลป์ คณะบัวทอง¹³

สถาบันวิทยบริการ

¹¹ กรมศิลปากร, วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสุพรรณบุรี. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา,2544), หน้า 189.

¹² คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารจดหมายเหตุ,(2542).วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์,และภูมิปัญญา จังหวัดสุพรรณบุรี. เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา

¹³ กรมศิลปากร, วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดสุพรรณบุรี. (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา,2544), หน้า 154.

2.3 ประวัติและรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญอำเภอเมืองฯสุพรรณบุรี

พ.ศ.2480 คณะนรงค์ศิลป์เป็นคณะแรกที่ก่อตั้งวงปีพาทย์มอญขึ้นโดยนายฮ้าง สุนทรวิภาค เป็นหัวหน้าคณะซึ่งได้รับถ่ายทอดการบรรเลงดนตรีโดยครูชื่อนั้น ครูยะประณีต และอาจารย์มนตรี ตราโมท โดยได้รู้จักกันขณะเป็นลูกศิษย์ของพระครูลี เมื่อท่านทั้งสองถ่ายทอดความรู้ให้กับนายฮ้าง จนสามารถประกอบอาชีพได้ ครูทั้งสองจึงกลับไปทำภาระหน้าที่ของตนที่มีอยู่ ส่วนนายฮ้างนั้น สนิทสนมเป็นการส่วนตัวกับครูชื่อนั้น จึงได้มีโอกาสเป็นผู้บรรเลงปีพาทย์ในคณะครูยะประณีต จังหวัดปทุมธานีและยังได้รับชมการแสดงรำมอญของจังหวัดปทุมธานี โดยการว่าจ้างของนางแถม ซึ่งเป็นภรรยาของนายสุข ครูยะประณีต (บิดาของครูชื่อนั้น) ซึ่งนางแถมนั้นเป็นผู้ควบคุมละครรำและได้ติดต่อรำมอญที่รู้จักกันมาร่วมแสดง ในการบรรเลงปีพาทย์ คณะที่ว่าจ้างมา คือ คณะแม่ทองพริ้ง 9 ชั้น การที่เรียกชื่อคณะว่าแม่ทองพริ้ง 9 ชั้น เนื่องจากมีการตั้งตามชื่อของหัวหน้าคณะและแม่ทองพริ้งใช้เวทีสำหรับแสดงรำมอญมีทั้งหมด 9 ชั้น เมื่อนายฮ้างได้ชมการแสดงรำมอญในขณะนั้น จึงเกิดความประทับใจและมีความต้องการให้ชาวสุพรรณบุรีได้เห็นศิลปะของการรำประเภทนี้เหมือนที่ตนได้รับชม

เมื่อ พ.ศ.2845 นายฮ้างได้ติดต่อคณะรำมอญของแม่ทองพริ้ง 9 ชั้น มาแสดง ที่จังหวัดสุพรรณบุรีและแสดงเป็นครั้งที่วัดสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นวัดที่คณะนรงค์ศิลป์มีบ้านพักอยู่ในบริเวณนั้น คณะแม่ทองพริ้งเดินทางมาจากจังหวัดปทุมธานีโดยทางเรือจะขึ้นเรือที่ท่าเตียน(กรุงเทพฯ) เรือที่ใช้โดยสารเดินทางไปจังหวัดสุพรรณบุรีในสมัยนั้นเป็นเรือใช้เครื่องจักร มีหลังคาเป็นเรือสองชั้นไว้สำหรับบรรทุกผู้โดยสารและผักผลไม้ เส้นทางเดินเรือจะล่องเพียงเที่ยวไปและกลับเท่านั้น เรือทุกลำจะมีชื่อเรียกตามวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน เช่น เรือขุนแผน เรือขุนช้าง เรือนางพิม เป็นต้น การเดินทางของคณะแม่ทองพริ้งจะต้องเดินทางล่วงหน้าก่อน 1 วันกว่าจะมาถึงแม่น้ำท่าจีนในจังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อมาถึงเรือจะเทียบท่าลงหน้าบ้านของนายฮ้างซึ่งอยู่หลังวัดสุวรรณภูมิ นายฮ้างจะคอยต้อนรับและบริการเรื่องอาหารและที่พัก การจัดการแสดงของคณะแม่ทองพริ้งในแต่ละครั้งแม่ทองพริ้งจะนำผู้แสดงมาจำนวน 6 คน มีทั้งผู้แสดงตั้งแต่ 16-18 ปี และผู้แสดงที่มีอายุตั้งแต่ 20-35 ปี เป็นต้น ลักษณะเครื่องแต่งกายการแสดงรำมอญของคณะแม่ทองพริ้ง ได้แก่ สวมเสื้อแขนยาวสีดำไว้ด้านหลัง นุ่งผ้าถุงสีดำยาวกรอมเท้า ลักษณะการนุ่งแบบป้าย มีผ้าสไบสีขาวห่มเป็นสไบ มวยผมไว้ท้ายทอย ไม่สวมเครื่องประดับ แต่งหน้าเพียงเล็กน้อย การคิดราคาค่าว่าจ้างของคณะแม่ทองพริ้งในสมัยนั้นนับเป็นชั่ง นายนรงค์ สุนทรวิภาค(บุตรชายนายฮ้าง) ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถจำจำนวนที่ว่าจ้างได้เพราะตนมีอายุเพียง 8 ปี

ตนยังให้สัมภาษณ์อีกว่า ผู้ว่าจ้างจะหาวงปีพาทย์และการแสดงรำมอญก่อนจะนิมนต์พระสาเหตุในอดีตวงปีพาทย์มอญและรำมอญมีคณะเดียวหากทางคณะว่างผู้ว่าจ้างจึงจะนิมนต์พระให้ตรงกับวันว่างของทางคณะและบางงานเจ้าภาพ ไม่มีค่าจ้างให้กับผู้แสดงคณะรำมอญแม่ ท่องพริ้ง แม่ท่องพริ้งก็จะถือว่าเป็นการช่วยเหลือและร่วมทำบุญโดยนำการแสดงรำมอญมาช่วยโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายให้แก่เจ้าภาพ หากแต่นายฮั่ง ด้วยความมีน้ำใจนายฮั่งก็จะช่วย ค่าเรือให้กับคณะแม่ท่องพริ้งทั้งนี้ด้วย การแสดงรำมอญในขณะนั้นได้รับความนิยมนอกจาก ผู้ว่าจ้างและผู้ชมการแสดง จึงทำให้คณะณรงค์ศิลป์มีงานการแสดงเข้ามาเป็นจำนวนมาก

ความชื่นชอบและความนิยมนั้นจะนับได้จากจำนวนงานการแสดง 20 งาน/เดือน ได้รับความนิยมนั้นเนื่องจากยังไม่มีศิลปะการแสดงใดมาแทนที่การประกอบการบรรเลงปีพาทย์มอญได้มีเพียงการแสดงรำมอญเท่านั้น

รูปแบบการแสดงรำมอญของแม่ท่องพริ้ง จะมีลักษณะการรำมอญทั่วไปหรือเหมือนการรำมอญของเกราะเกร็ด คือ การรำประกอบวงปีพาทย์มอญ รำมอญที่ปรากฏ ในประเทศไทยมีลักษณะการรำมอญตามโอกาสสถานที่ที่แตกต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1.รำประกอบพิธีกรรม เรียก รำผี ซึ่งไม่มีการประกอบพิธีกรรมในเกราะเกร็ด

2.รำประกอบพิธีต่างๆ รำทั้งหมด 12 เพลง เรียกรำมอญ 12 เพลง

เพลงที่ใช้ประกอบการรำมอญ มีทั้งสิ้น 12 เพลง จะบรรเลงหลังจากเพลงโหมโรงชอป่าต เพลงบรรเลงจบแล้วจึงเริ่มเพลงแรก เริ่มต้น

เพลงที่1 เพลงยากจ่างหะเป็น

เพลงที่2 เพลงตะบ๊ะชาน

เพลงที่3 เพลงคอมทอ

เพลงที่4 เพลงชะว้าวตัว

เพลงที่5 เพลงชะว้าว ชะนอม

เพลงที่6 เพลงนี้ไม่มีผู้ใดทราบชื่อ

เพลงที่7 เพลงกะยาน หรือเพลงซัดยาด หรือ กะวะกิ้ว

เพลงที่8 เพลงมอญคละ

เพลงที่9 เพลงหะวาย

เพลงที่10 เพลงเมียง-ปล้าย-หะเล็ย

เพลงที่11 เพลงป้ากเม็ยะ

เพลงที่12 เพลงนกงมึน

จากเพลงทั้งหมด 12 เพลง เป็นเพลงมอญ 10 เพลง ส่วนเพลงที่ 8 เพลงมอญกะและเพลงที่ 12 เพลงนกขมิ้น เป็นเพลงไทย

ชื่อทำร้ามอญและความหมายของชื่อทำรำ

ทำที่1	เปริง เปริง เปริง	ความหมายของชื่อทำรำ	ขอพรบูชาครูและบรรพบุรุษ
ทำที่2	สะปะทาน	ความหมายของชื่อทำรำ	ทำรำอ่อนช้อยพริ้วไหวเหมือน ทางมะพร้าว
ทำที่3	สะปะทาน	ความหมายของชื่อทำรำ	ทำรำอ่อนช้อยพริ้วไหวเหมือน ทางมะพร้าว
ทำที่4	สะปะทาน	ความหมายของชื่อทำรำ	ทำรำอ่อนช้อยพริ้วไหวเหมือน ทางมะพร้าว
ทำที่5	เปริงอย่างเปราะ	ความหมายของชื่อทำรำ	รำตามจังหวะตะโพนเร็วขึ้น
ทำที่6	สะปะทาน	ความหมายของชื่อทำรำ	ทำรำอ่อนช้อยพริ้วไหวเหมือน ทางมะพร้าว
ทำที่7	อะโมตะตา	ความหมายของชื่อทำรำ	พ่อ แม่ พี่ น้อง
ทำที่8	โปดโมน	ความหมายของชื่อทำรำ	ทำนองจังหวะเพลง
ทำที่9	สะบายขนมจิน	ความหมายของชื่อทำรำ	การทำขนมจิน
ทำที่10	อะเรียงเต็ง	ความหมายของชื่อทำรำ	กลับกรงหงสาวดี
ทำที่11	ปุมประสะระ	ความหมายของชื่อทำรำ	จังหวะตะโพนเสียงสั้น
ทำที่12	ปุมประสะเริน	ความหมายของชื่อทำรำ	จังหวะตะโพนเสียงยาว

ลำดับขั้นการทำร้ามอญเกราะเกร็ดแบบดั้งเดิม

เริ่มต้น มอญรำเดินออกมาทางซ้ายมือของเวที ยืนเป็นแถวตรงหน้ากระดาน
จำนวนตั้งแต่ 4-12 คน โดยไม่จำกัดจำนวน ตามความเหมาะสมกับสถานที่ที่กำหนด

ขั้นที่2 ปี่พาทย์ทำเพลงร้ามอญในเพลงชอป่าด มอญรำทุกคนนั่งกราบ

ขั้นที่3 มอญรำคู่ที่1 ออกมารำตั้งแต่เพลงที่ 1 จนครบ เพลงที่ 12 แล้วนั่งลงกราบ
กลับไปนั่งที่เดิม

ขั้นที่4 มอญรำคู่ที่2 ออกมานั่งกราบและรำปฏิบัติเหมือนมอญรำคู่ที่1

ขั้นที่5 มอญรำคู่ที่3 ออกมานั่งกราบและรำปฏิบัติเหมือนมอญรำคู่ที่1

ขั้นที่6 มอญรำทั้ง 6 คน ออกมานั่งกราบและรำพร้อมกันตั้งแต่เพลงที่1 จนจบเพลงที่1
แล้วกราบและเดินกลับ

หมายเหตุ ถ้ามีมอญรำหลายคู่ปฏิบัติโดยรำครั้งละ 2 คู่ เหมือนชั้นที่36 จนครบจำนวนมอญรำแล้วจึงรำพร้อมกันเหมือนชั้นที่6¹⁴

ต่อเมื่อ พ.ศ.2505 (ประมาณ20 ปี) การแสดงรำมอญเริ่มได้รับความนิยมน้อยลงวงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์จึงเลิกจ้างคณะแม่ทองพริ้งมาแสดง แต่ความสัมพันธ์ภาพอันดีงามของทั้งสองคณะยังคงเหลืออยู่ดังเดิม

เมื่อคณะณรงค์ศิลป์เลิกนำการแสดงรำมอญมาใช้ในคณะของตน หากแต่คณะอื่นๆยังได้นำการแสดงรำมอญมาแสดงในคณะ โดยมีการว่าจ้างผู้แสดงลิเกมาถ่ายทอดท่ารำมอญให้กับผู้แสดงนาฏศิลป์ในคณะของตน จากการทำต้องนำผู้แสดงลิเกมาเป็นผู้ถ่ายทอดมีสองสาเหตุ ได้แก่

- 1.สะดวกในการจัดหาผู้มาถ่ายทอดรำมอญ
- 2.ในสมัยนั้นผู้ที่สามารถแสดงการรำมอญได้ คือ ผู้แสดงลิเก

การถ่ายทอดการรำมอญของผู้แสดงลิเกบางคณะ ก็จะมี ความแตกต่างกันบางคณะรำมอญตามแบบรำมอญแบบทั่วไป บางคณะจะแสดงการรำมอญแบบตีบทตามเนื้อเพลง ปัจจุบันจะหาชมการแสดงรำมอญของคณะลิเกที่แสดงท่ารำตามเนื้อเพลงได้ทั่วไปคณะลิเกจะใช้เป็นชุดเบิกโรงของการแสดง

ต่อมาพ.ศ.2515 ก่อตั้งวิทยาลัยนาฏศิลป์ จากนั้นนายฮ้าง สุนทรวิภาต ได้มีแนวความคิดนำรูปแบบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ มาใช้ในคณะของตนโดยส่งนางปราณี สุนทรวิภาต (บุตรสาว) ไปเรียนด้านการบรรเลงดนตรีและการแสดงนาฏศิลป์กับนางแถม คุริยะประณีต ชุดการแสดงที่ได้รับถ่ายทอด ได้แก่ รำสีนวล,ระบำเทพบันเทิง,ระบำกฤษดาภินิหาร เป็นต้น ต่อจากนั้นได้นำการแสดงนาฏศิลป์ถ่ายทอดให้ลูกหลานลำดับต่อมา

เมื่อการแสดงนาฏศิลป์ได้แพร่หลายวงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ จึงเริ่มนำการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาแสดงแทนการแสดงรำมอญ โดยจัดหาครูมาถ่ายทอดติดต่อครูที่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งอยู่โรงเรียนบริเวณใกล้คณะปีพาทย์ของตน หรือได้ทราบถึงความสามารถในด้านการแสดงของผู้แสดงคณะต่างๆ ทางหัวหน้าคณะ จึงได้ติดต่อผู้แสดงคณะนั้นๆ มาถ่ายทอดให้กับผู้แสดงของตน ชุดการแสดงที่ถ่ายทอด ได้แก่ รำสีนวล,รำพลาชชุมพล,รำมโนห์ราบูชาชัย เป็นต้น การคิดราคาค่าตอบแทนในการถ่ายทอดจะไม่เรียกร้อยค่าตอบแทน หัวหน้าคณะจะให้เป็นสินน้ำใจชุดละ200 บาท

¹⁴ บุญศิริ นิยมทัศน์, รำมอญเกราะเกร็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 63-66.

ต่อมา พ.ศ.2522 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองก่อตั้งขึ้น หัวหน้าคณะได้ส่งทายาทของตนเข้าไปศึกษา มีจุดประสงค์หลายประการ เช่น 1.เพื่อให้ทายาทนำสิ่งที่ได้รับถ่ายทอดมาใช้ในการแสดงในคณะของตน 2.เพื่อนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์มาเป็นผู้แสดงในคณะของตน 3.เพื่อใช้สถาบันเป็นเครื่องยืนยันความเป็นมาตรฐานของผู้แสดงในทั้งนี้ด้วย ราคาตอบแทนในการแสดงในแต่ละครั้งเป็นจำนวนเงิน 200บาท/ครั้ง ผู้แสดงจากเมื่อมาแสดงจะในแต่ละครั้งเมื่อแสดงเสร็จจะต้องค้างคืนที่บ้านพักของหัวหน้าคณะเช้าวันรุ่งขึ้นถึงจะเดินทางกลับได้ โดยรถโดยสารประจำทาง

ทางคณะจะเพิ่มเงินในส่วนของค่ารถเป็นจำนวน 50 บาท การแสดงในแต่ละครั้งผู้แสดงจะนำชุดการแสดงที่ได้ศึกษามาตามหลักสูตรชั้นกลางปีที่ 2 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีความหลากหลายในแต่ละประเภท เช่น ประเภทระบำ ได้แก่ ระบำโบราณคดี 5 ชุด ประเภทฟ้อน เช่น ฟ้อนม่านมงคล ฟ้อนลาวคำหอม ประเภทการแสดงพื้นเมืองภาคอีสาน ได้แก่ เซิ้งสามพันซ์ เซิ้งกระหัง เป็นต้น ส่วนการแสดงพื้นเมืองทางภาคใต้ เช่น ชุดตาลีกีปีส ระบำดิคกั๋ง ระบำปาเต๊ะ หรือการรำเดี่ยว เช่น ชุดมโนห์ราบุชาชัยุ ราพลายชุมพล หรือชุดการแสดงอื่นๆ ที่ไม่ได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรชั้นกลางปีที่ 2 หรือหลักสูตรชั้นอื่นๆ ผู้แสดงจะได้รับถ่ายทอดเมื่อได้มีโอกาสคัดเลือกให้เป็นผู้แสดงในงานของวิทยาลัย ตามสถานที่ต่างๆ เท่านั้น ชุดการแสดงที่นิยมแสดงเป็นชุดแรก หรือเป็นการแสดงเบิกโรง คือ ชุดฟ้อนม่านมงคล ผู้แสดงในขณะนั้นนำการแสดงชุดนี้มาเป็นชุดแรกสาเหตุ คือ 1.เป็นการแสดงรำหมู่ ซึ่งหัวหน้าคณะมีความต้องการให้ผู้ชมชมการแสดงในชุดแรกแล้วเกิดความตระการตา 2.ชุดฟ้อนม่านมงคล เป็นชุดการแสดงที่มีเนื้อร้องที่กล่าวถึงการ อวยพรการยกย่อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกย่องผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว และเป็นการอวยพรให้แก่ผู้ที่มาเป็นเกียรติในงาน 3.หัวหน้าคณะจะใช้เครื่องแต่งกายสีดำ คือ สวมเสื้อในนางสีดำไว้ด้านใน สวมเสื้อผ่าหน้าแขนยาว นุ่งผ้าลักษณะการนุ่งแบบป้ายาวกรอมเท้า และมีผ้าคล้องคอ สีขาวหรือดำ สวมเครื่องประดับ การแต่งกายด้วยสีดำนี้ หัวหน้าคณะมีแนวคิดเพื่อให้การแสดงเป็นการบูชาศพ ก่อนที่จัดการแสดงให้กับผู้ชมในชุดต่อไป จากนั้นการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคล จึงใช้เป็นชุดการแสดงหลักที่ขาดเสียมิได้ในจัดการแสดงเป็นชุดแรกของทุกคณะ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อพ.ศ.2535 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีก่อตั้งขึ้น จากการที่นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทองมาแสดงจึงเลิกลง หัวหน้าวงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ ได้ส่งทายาทของตนเข้ารับการศึกษานำผู้แสดงในวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีมาแสดงจากนั้นเป็นต้นมา ส่วนเรื่องชุดการแสดงยังคงยึดการแสดงในอดีตไว้ ปัจจุบันมีเพียงบางคณะเดียว คือ คณะประคองศิลป์ ที่นำการแสดงบางชุดของวิทยาลัยนาฏศิลปะต่างๆ ซึ่งประดิษฐ์ชุดการแสดงขึ้นมาใหม่นำมาใช้ในวงปีพาทย์ของตน ได้แก่ ชุดระบำแวววิชนี เป็นการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทองประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ.2535 ระบำสุพรรณภูมิ เป็นการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรีประดิษฐ์ขึ้นเมื่อ พ.ศ.2536 สาเหตุที่สามารถนำการแสดงนี้มาใช้ในการแสดง เนื่องจากมีผู้บรรเลงที่สามารถบรรเลงเพลงในชุดการแสดงที่กล่าวมาแล้วนี้ได้เป็นอย่างดี ส่วนคณะอื่นๆ ยังนำการแสดงต่างๆ ที่กล่าวเบื้องต้นจากอดีต มาใช้จนถึงปัจจุบัน¹⁵

2.3.1 วงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์

วงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 256 ตำบลท่าพี่เลี้ยงอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อ นายณรงค์ สุนทรวิภาค อายุ 64 ปี คณะณรงค์ศิลป์ อยู่ในบริเวณวัดสุวรรณภูมิ หรือวัดใหม่ซึ่งเป็นวัดที่เคยมีวงปีพาทย์ไทย ก่อนก่อตั้งโดย พระครูลี เจ้าอาวาสวัดสุวรรณภูมิในเรื่องนี้ ครูมนตรี ตราโมท ได้กล่าวไว้ในหนังสืองานมหกรรมศิลป์สุพรรณบุรี ครั้งที่ 1 เกี่ยวกับวงปีพาทย์วัดใหม่ หรือ วัดสุวรรณภูมิว่า

“...พระครูลีเป็นผู้ที่เริ่มให้มีวงปีพาทย์ประจำวัดขึ้น โดยสร้างขึ้นเองบ้าง ชื้อบ้าง การที่สร้างขึ้นเองนั้น ได้อาศัยชาวบ้านที่เป็นช่างและพระสงฆ์ในวัด ซึ่งมีความรู้ทางช่างไม้บ้าง ในกระบวนพระสงฆ์ที่มีฝีมือในทางช่าง และเป็นกำลังสำคัญในการสร้างเครื่องปีพาทย์เวลานั้น ก็คือพระใบฎีกาเปลื้อง (ซึ่งในเวลาต่อมาคือ พระเทพอุมาจารย์ เจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรีและเจ้าอาวาสวัดสุวรรณภูมิ องค์ที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2481) ครูผู้ฝึกสอน และควบคุมวงปีพาทย์วงนี้คนแรกคือ ครูอ่ำ และ ครูโหมด สอนประเภทเครื่องหนัง ครั้นครูอ่ำถึงแก่กรรมไปแล้ว ครูผู้รับช่วงต่อมาก็คือ ครูสมบุญ นักฆ้อง

เมื่อท่านพระครูศรีรัตนสุนทรนิวินยานุโยค (พระครูลี) ถึงมรณะภาพท่านพระครูเจ้าอาวาสวัดบัวลอย เป็นผู้จัดการทรัพย์สินมรดก ได้ขายเลหลังเครื่องปีพาทย์ทั้งหมด ซึ่งนายยังเป็นผู้รับซื้อไว้และดำเนินการต่อมา...”

¹⁵ สัมภาษณ์ นายณรงค์ สุนทรวิภาค, หัวหน้าคณะณรงค์ศิลป์, 15,17,30 มีนาคม 2550.

ส่วนนายณรงค์ได้เล่าให้ฟังว่า เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2480 นายฮัง บิดาของตนได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้น โดยได้รับคำแนะนำจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยครั้งแรกสร้างห้องมอญจำนวน 2 โถง ส่วนรางระนาดที่ใช้เวลา ไปงานก็ใช้รางไทย

ครูที่มาถ่ายทอดความรู้ในสมัยนั้นมีครูมนตรี ตราโมท ครูชื่น ครูยะประณีต ครูโก่ ครูยะประณีต ครูเส่ง (ไม่ทราบนามสกุล) และครูทองคำ ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 นายฮัง ได้สร้าง รางกระแตขึ้น โดยครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้ออกแบบให้ และให้ช่างเถี่ยเป็นผู้แกะรางชนิดนี้ นายณรงค์ยังเล่าอีกว่า วงบัวทอง ได้แบบไปสร้างรางมอญ (รางระนาดที่มีรูปร่างคล้ายห้องมอญ) เป็นรายแรก และในสมัยนั้นวงปีพาทย์มอญมีความนิยมมากเครื่องดนตรีไม่พอใช้งานจึงได้สร้างเครื่องดนตรีเพิ่ม ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์มีห้องมอญทั้งหมด 10 โถง

2) ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์

การแสดงนาฏศิลป์ของคณะณรงค์ศิลป์ เริ่ม เมื่อ พ.ศ. 2485 โดยนายฮัง สุนทรวิภาต หัวหน้าคณะได้นำการรำมอญจากจังหวัดปทุมธานี หลังจากนั้นเลิกจ้างคณะรำมอญ จึงได้ส่งนางปราณี สุนทรวิภาต (บุตรสาว) ไปเรียนรู้เรื่องดนตรีและการแสดงนาฏศิลป์กับคณะครูยะประณีต ซึ่งเป็นคณะครูของนายฮังที่จังหวัดปทุมธานี นางปราณีได้เห็นเรียนการแสดงนาฏศิลป์จากนางแถม(มารดาครูชื่น) ซึ่งเป็นละครรำ และได้เคยเห็นรำมอญ 12 ท่า ที่ทางคณะของตนว่าจ้างมาแสดง จึงนำการแสดงรำมอญที่ตนได้ศึกษาแบบครูพักลักจำและได้ชิมชับทำรำ หลังจากนั้นก็เลิกจ้างคณะรำมอญของแม่ทองพริ้ง

ต่อมานางปราณีได้ชักชวนนางวาสนาซึ่งเป็นญาติๆ และหญิงสาวที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านกันมาแสดงในคณะของตน หลังจากนั้นนางปราณีได้ถ่ายทอดท่ารำให้กับนางต้องตา สุนทรวิภาต (หลาน) เช่น รำสีนวล,รำเชิญพระขวัญ เป็นต้น จากนั้นนางปราณีได้พัฒนาการแสดงขึ้นตามลำดับโดยอาศัยการดูจากโทรทัศน์ จากภาพ การแสดงนาฏศิลป์ นางปราณีได้นำความรู้ที่ได้จากการประสบการณ์ การแสดงในขณะนั้นยังไม่เป็นแบบแผนเท่าที่ควร เริ่มมีแบบแผนมากขึ้นเมื่อนางปราณี ได้ส่งนางต้องตา สุนทรวิภาต ไปศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง และได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จำนวน 5-6 คนมีการนำชุดการแสดงที่ผู้แสดงได้รับถ่ายทอดมาแสดง เช่น รำพ็อนม่านมงคล,รำโน้หน้รำบูชาัญ,รำอุบายพราหมณ์ เป็นต้น

ส่วนเรื่องเครื่องแต่งกาย นางปราณี สุนทรวิภาต เป็นผู้ดูแลและเป็นผู้ตัดเย็บซึ่งหาวัสดุที่สามารถหาทำได้ในการจัดทำเครื่องแต่งกาย ซึ่งยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ต่อมาเมื่อนางต้องตา สุนทรวิภาต ได้ศึกษาจบ และต้องรับผิดชอบครอบครัวของตนเองจึงเลิกแสดงนาฏศิลป์ ปัจจุบันยึดอาชีพเป็นครูสอนในโรงเรียนขอเซฟอุปถัมภ์ พ.ศ.2535 นางปราณีจึงให้นายสมภพ สุนทรวิภาต (หลาน) ย้ายมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองมาศึกษาต่อที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี (ระดับชั้นกลาง) โดยนายสมภพเป็นผู้ติดต่อผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีสืบมา

จากนั้นนายสมภพเลิกติดต่อผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี และได้ติดต่อผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองมาแสดงแทน

ปัจจุบันนายซ้ง สุนทรวิภาต และนางปราณี สุนทรวิภาต ได้เสียชีวิตลงและวงปี่พาทย์คณะณรงค์ศิลป์ไม่รับจัดการแสดงนาฏศิลป์ เนื่องจาก

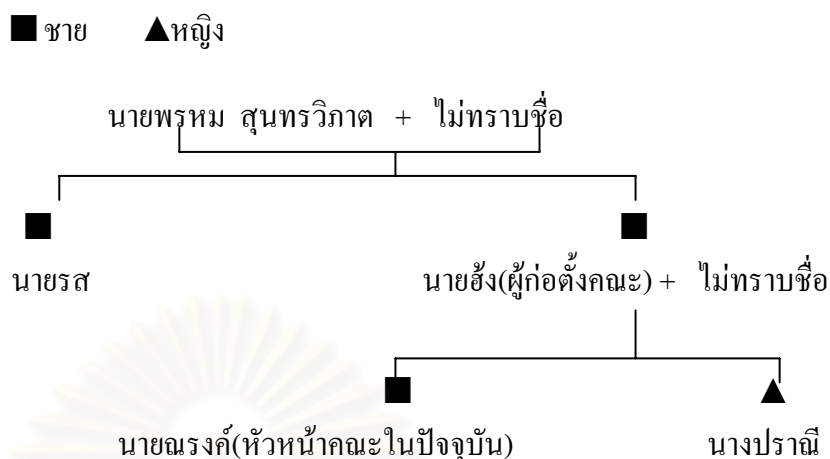
1. ไม่มีผู้มาติดต่อในเรื่องของการแสดง
2. ไม่มีบุคลากรในด้านการบรรเลงและแสดงนาฏศิลป์

3. นายสมภพ สุนทรวิภาต ประกอบอาชีพอื่นคือ รับจ้างทั่วไป จะจัดการบรรเลงและการแสดงก็ต่อเมื่อมีผู้มาขอร้อง หรือ เป็นงานในเครือญาติกันเท่านั้น สำหรับเครื่องดนตรีไทยและเครื่องปี่พาทย์มอญ รวมทั้งเครื่องแต่งกายในการแสดงนาฏศิลป์ยังคงเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดีในบ้านของ นายณรงค์ สุนทรวิภาต(หัวหน้าคณะณรงค์ศิลป์ปัจจุบัน)¹⁶

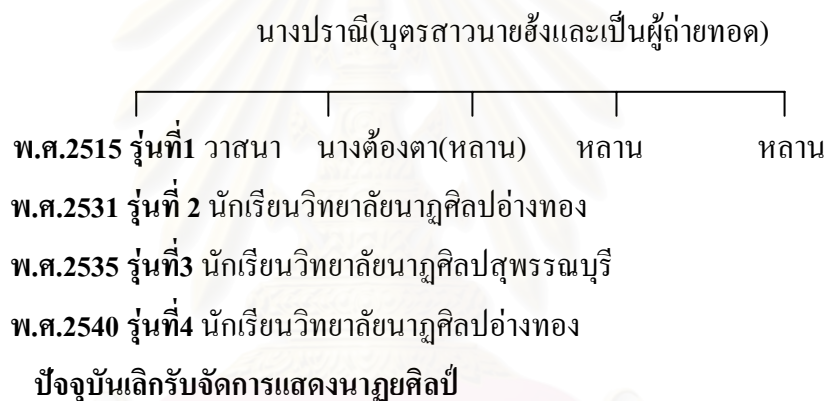
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁶ สัมภาษณ์ นายณรงค์ สุนทรวิภาต, หัวหน้าคณะณรงค์ศิลป์, 15,17,30 มีนาคม 2550.

แผนผังที่1: แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะณรงก์ศิลป์

แผนผังที่2: แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์คณะณรงก์ศิลป์

2.3.2 วงปีพาทย์มอญคณะศิษย์สรทอง

1)ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์สรทอง

วงปีพาทย์มอญคณะศิษย์สรทอง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 54 หมู่ 3 ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อ นายขุน เนตรสว่าง อายุ 67ปี นางถ้วนเป็นบุตรของนายรูปกับนางไผ่ เดิมนายรูปมีวงดนตรีไทยมาก่อน ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2480 นางถ้วนกับนายปลัดได้สร้างวงปีพาทย์มอญ สร้างครั้งแรกมีห้องมอญจำนวน 2 โค้ง ที่ได้ซื้อไปจากบ้านตุ๊กตาไทยที่กรุงเทพฯ และได้ส่งนายพุดไปเรียนดนตรีที่บ้านพาทย์กุล กรุงเทพฯ นักดนตรีที่มาร่วมบรรเลงในวงตอนนั้นและเป็นคนบรรเลงระนาดที่สำคัญของวง คือ นายแสวง บ้านคลัง และนายประเสริฐ สดแสงจันทร์ ซึ่งเป็นลูกศิษย์ครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง)

ชื่อคณะศิษย์ศรทอง จึงตั้งขึ้นโดยคำแนะนำของ นางแสง บ้านคลัง ซึ่งตั้งตามเรื่องที่คุณเป็นศิษย์ของหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ปัจจุบันเครื่องดนตรีทั้งหมดยังคงมีสืบทอดมาถึงปัจจุบัน โดยนายขุนและนางสมบัติได้สร้างฆ้องมอญเพิ่มขึ้นอีก 6 โคน วงปี่พาทย์มอญ คณะศิษย์ศรทองจึงมีฆ้องมอญทั้งหมด 8 โคน

2) ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์ศรทอง

แต่เดิมมีเพียงแต่คณะดนตรีชื่อว่า “คณะดนตรีของตาธูป-ยายไผ่ (แก้วสุวรรณ)” เมื่อประมาณ 100 กว่าปี การตั้งชื่อคณะ จะใช้ชื่อผู้เป็นเจ้าของวงดนตรีเป็นชื่อเรียกวงดนตรี เครื่องดนตรีที่ใช้ในเวลานั้นเป็นวงปี่พาทย์เครื่องห้า โดยผู้ที่บรรเลงส่วนใหญ่เป็นเครือญาติและเพื่อนสนิท มาร่วมบรรเลง ตาธูป-ยายไผ่ และคณะ ตั้งเดิม เป็นชาวจังหวัดอ่างทอง เริ่มเดินทางไปบรรเลงร่วมกับคณะละครชาตรีของเพื่อนตามจังหวัดต่างๆ โดยอาศัยการเดินทางโดยเรือการแสดง นั้นจะมีผู้ว่าจ้างไปแสดง ตามงานมหรสพต่างๆ หากเมื่อใดไม่มีผู้ว่าจ้างทางคณะก็จะเร่เรือไปแสดงตามสถานที่ที่มีการจัดงานโดยอาศัยฟังจากข่าวโฆษณาต่างๆ จะขึ้นฝั่งไปปักหลักตั้งโรงทำการแสดงเมื่อแสดงจนเสร็จสิ้น ก็เดินทางไปแสดงตามที่อื่นๆ รูปแบบ การแสดงนี้ เป็นการแสดงแบบที่เราเรียกกันว่า “ละครเร่” นั่นเอง จากนั้นทางคณะล่องเรือแสดงมาเรื่อยๆ จนถึงบ้านใหม่ ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรีได้อาศัยและตั้งหลักปักฐานอยู่ที่นั่นโดยยึดอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักและรับจ้างทำการแสดงเป็นอาชีพเสริม

ต่อมาเมื่องานการแสดงเพิ่มมากขึ้น การทำนาก็ไม่ได้ผลกำไร เวลาที่จะดูแลที่นาก็ไม่มีจึงเลิกอาชีพเกษตรกรรมและหันมายึดอาชีพรับจ้างบรรเลงดนตรีและการแสดงละคร เมื่อมีรายได้เพิ่มมากขึ้น คณะละครชาตรีของเพื่อนสนิทก็ได้แยกย้ายออกไปสร้างคณะของตนเองทำให้คณะดนตรีของ ตาธูป-ยายไผ่ ไม่มีการแสดงละครอยู่ในคณะมีเพียงแต่การบรรเลงดนตรีเพียงอย่างเดียว

เมื่อมีผู้ว่าจ้างหรือที่เราเรียกกันว่าเจ้าภาพนั้นต้องการให้มีการแสดงละครทางคณะตาธูป-ยายไผ่ จะว่าจ้างคณะลิเกศิษย์คุณปอ จากจังหวัดอ่างทองมาแสดงโดยทางคณะเป็นผู้บรรเลงประกอบการแสดง ค่าว่าจ้างคณะลิเกในขณะนั้นเป็นจำนวนเงิน 10 บาท ผู้บรรเลงดนตรีจะได้ค่าตอบแทนคนละ 1 บาท เมื่อการแสดงมีจำนวนมากขึ้นทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นพร้อมที่จะสร้างครอบครัว

ตาธูป-ยายไผ่ มีบุตร ด้วยกันทั้งหมด 4 คน คือ

1. นางพิว
2. นางต่วน
3. นายอินทร์
4. นายสุข (แก้วสุวรรณ)

ดา रूप-ยายไฟ มีแนวความคิดที่จะให้บุตรของตนได้รับการถ่ายทอดอาชีพของตน จึงให้นางต่วนซึ่งเป็นพี่สาวคนโต ฝึกการบรรเลงดนตรี มีความถนัดในด้านการตีระนาดเอก ได้ฝึกหัดเมื่ออายุ 15 ปี หลังจากนั้นนางต่วนก็ได้สมรสกับนายบุญ ชาวจังหวัดเพชรบุรี และเป็นนักดนตรีที่มีความถนัดในการตีระนาดเอก แต่ทั้งคู่ต้องเลิกรักกันเนื่องจากยายไฟ(มารดา) ไม่ชอบอุปนิสัยของนายบุญ จึงทำให้ต้องแยกทางกัน โดยนางต่วนนั้นได้มีบุตร กับนายบุญด้วยกัน 2 คน คือ

1. นายพุด
2. นางสมบัติ

หลังจากที่ดา रूप-ยายไฟ เสียชีวิตลง นางต่วนเป็นผู้รับสืบทอดอาชีพต่อบิดา เมื่อมีงานการบรรเลงตามสถานที่ต่างๆ มากมายจนกระทั่งได้พบกับคณะละครนอกของนายพลัดบ่อยมากขึ้น และเกิดความสนิทสนมกัน จนกระทั่งนางต่วนได้สมรสกับนายพลัด และได้ร่วมกันแสดงดนตรีและละครนอก

นายพลัด แก้วสุวรรณ เป็นชาวตำบลองครักษ์ อำเภอบางปลาหม้อ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้สมรสกับนางทองใบ ซึ่งนางทองใบได้แสดงเป็นนางเอกของคณะ และเป็นเจ้าของ คณะละครรำร่วมกับ นายพลัด ซึ่งนางทองใบเป็นบุคคลสำคัญที่ เป็นผู้สืบทอดการแสดงละครจากบรรพบุรุษ จนถึงการถ่ายทอดให้ทายาทของตน นางทองใบได้เสียชีวิต เมื่อพ.ศ.2455 สาเหตุเนื่องจากการคลอดบุตรอันทำให้ถึงแก่ชีวิต จึงทำให้นายพลัดเป็นผู้ดูแลคณะละครต่อไป นายพลัดกับนางทองใบ มีบุตรด้วยกัน 4 คน คือ

1. นางต๋มทอง
2. นางลิ้นจี่
3. นางประวิง
4. นางสาวเนียง (แก้วสุวรรณ)

นางต๋มทองพี่สาวคนโต เกิดเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.2466 เมื่ออายุ 11 ปี พ.ศ.2477 ได้ฝึกหัดละครจากครูตลับ(อดีตครูกรมศิลปากร)¹⁷ โดยนายพลัดพาเข้าไปฝึกการเล่นละครการรับถ่ายทอดท่ารำนางต๋มทอง เข้าไปฝึกเป็นเวลาทั้งหมด 7 วัน มีค่าตอบแทนวันละ 1 บาท ส่วนนางลิ้นจี่ นางประวิง นางสาวเนียง ได้รับการถ่ายทอดจากนางทองใบ ผู้ซึ่งเป็นมารดาเท่านั้น แต่ทั้ง 4 คน จะได้รับพื้นฐานการฝึกท่ารำเบื้องต้น คือเพลงช้า-เพลงเร็ว เป็นอันดับแรกก่อนที่จะได้รับการถ่ายทอดท่ารำ หรือละครต่างๆ นางต๋มทองนั้นได้รับบทเป็นพระเอกเสมอไม่ว่าจะแสดงละครเรื่องใด

¹⁷ สัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ เนตรสุวรรณ, หัวหน้าคณะศิษย์ศรทอง, 1,15, กรกฎาคม 2549.

นางลีนจีจะได้รับบทบาทเป็นตัวร้าย และ ตัวนางรอง นางประวิงจะได้รับบทเป็นตัวโกง และพระรอง นางสำเนียง จะได้รับบทบาทเป็นนางเอก และอ้างว่าจ้างคนข้างนอก หรือ ผู้ที่อยู่ใกล้ บ้านเรือนเคียงซึ่งสนใจในเรื่องของ การแสดงละคร มาร่วมแสดงเป็นตัวประกอบต่างๆ ประมาณ 3-4 คน ค่าตอบแทนในขณะนั้นหากได้รับบทเป็นพระเอก นางเอก มีค่าตอบแทนจำนวนครั้งละ 1 บาท ถ้าแสดงเป็นตัวรองหรือตัวประกอบต่างๆ ค่าตอบแทนครั้งละ 50 สตางค์ เรื่องที่นิยมเล่นจะเป็นในเรื่องในละครนอกเป็นส่วนใหญ่ จะไม่แสดงเรื่องเดิมๆ การแสดงเปลี่ยนเรื่องการแสดงอยู่เสมอ บ้างครั้งผู้ว่าจ้างเป็นผู้ระบุนเรื่องในการที่แสดงเอง

รูปแบบการแสดงของคณะนางทองใบ ถือว่าเป็นรูปแบบการแสดงของละครรำ สังเกตได้จากการสัมภาษณ์นางลีนจีว่า ตนเป็นและคณะแสดงละครรำ เนื่องจากมีบทร้องและสลับกับลีลาท่า รำโดยมี นางละออง นางรี (มีศักดิ์เป็นน้ำ) เป็นผู้ขับร้องงานที่ใช้การแสดงละครคืองานมหรสพ ต่างๆ งานที่นิยมไปทำการแสดงมากที่สุด ก็งานฝังลูกนิมิต งานพิธีศพในขณะนั้น จะไม่นิยมไปแสดงเนื่องจากการแสดงของคณะละครนั้น เป็นการแสดงแบบละครนอก เป็นการแสดงที่ตลก ขบขัน ใช้คำพูดที่หยาบโลนจึงไม่เหมาะสมกับงานพิธีศพ คณะละครของนายพลัดจึงถือได้ว่าทั้ง ลีคนเป็นผู้แสดงละครประจำของคณะ เมื่อทั้งลีคนมีครอบครัวและมีอายุมากขึ้น จึงเลิกการแสดง ละคร อีกทั้ง ไม่มีผู้ที่รับถ่ายทอด อีกสาเหตุหนึ่งคือ ผู้แสดงข้างนอก ไม่มีเวลาที่จะฝึกหัด จึงทำให้การแสดงละครของคณะนายพลัดสูญหายไป เมื่อนางทองใบเสียชีวิต นางคุ่มทองได้รับ มอบหมายให้เป็นผู้ดูแลเรื่องการแสดงและเครื่องแต่งกาย ต่อมาเมื่อไม่มีผู้สืบทอดต่อจากนางคุ่มทอง จึงได้บริจาคเครื่องแต่งการละครให้กับโรงเรียนวัดเกาะ อำเภอเสนา จังหวัดอยุธยา เมื่อพ.ศ. 2519 (ประมาณ 30 ปี) โดยมีครูสนิท ซึ่งเป็นครูใหญ่ในขณะนั้น และเป็นเพื่อนสนิทของ นางคุ่มทอง ได้รับเป็นผู้ดูแลเครื่องแต่งกายละครของนางคุ่มทอง ครูสนิทนั้นมีความสามารถในการแสดงละครได้ฝึกหัดการแสดงละครให้กับนักเรียนโรงเรียน วัดเกาะ จนสามารถออกแสดง ตามงานต่างๆ ได้ จากนั้นครูสนิทได้เสียชีวิตลงก็ไม่มีผู้ใดดูแลเครื่องละครครูสนิทฝากให้นาย สมพงษ์ เลิศสุนทรีย์ ในขณะนั้นรักษาการเป็นนักร้องโรงเรียนเป็นผู้ดูแลแทนไว้ก่อนที่จะเสียชีวิตลง¹⁸

¹⁸ สัมภาษณ์ นางลีนจี แก้วสุวรรณ, น้องสาวนางคุ่มทอง, 3,15,28 สิงหาคม 2549.

ต่อมา เมื่อพ.ศ.2542 นางคุ้มทองขอรับเครื่องละครกลับมาดูเอง จากการสัมภาษณ์ สาเหตุ ที่ขอไปรับเครื่องละครกลับมาดู เตน ได้ฝันว่าพ่อแก่ให้ไปรับเครื่องละครที่บริจาคให้กับ โรงเรียน วัดเกาะนั้น กลับมาดูเอง ปัจจุบันนายสมพงษ์ เลิศสุนทรีย์ เป็นอัมพาตไม่สามารถลุก ขึ้นเดินได้ และหาสาเหตุไม่ได้ว่าเป็นเพราะเหตุใดที่ทำให้ตนเป็นเช่นนี้ นางคุ้มทองเมื่อรับเครื่อง ละครกลับมา ได้นำเครื่องละครต่างๆ ไปบริจาคให้กับเจ้าอาวาสวัดดงครกย์ ซึ่งอยู่ใกล้บ้านของนาง คุ้มทอง ผู้วิจัยได้สอบถามเพื่อนบ้านของนางลีนจีที่ให้สัมภาษณ์ความเป็นมาของการแสดงละครว่า เครื่องละครในขณะนี้ได้เก็บรักษาอยู่ที่ใด จึงได้ทราบว่า นางทวี บุตรสาวของนางคุ้มทอง น่าจะ ทราบผู้วิจัยจึงเดินทางไปสอบถามซึ่งบ้านที่อาศัยอยู่นั้น อยู่ใกล้กับบ้านของนางลีนจี จึงได้ทราบว่า ปัจจุบันเจ้าอาวาส ผู้ซึ่งดูแลอยู่อยู่ ชื่อว่า “อุดมมรรธโกสน” ได้รับบริจาคจากนางคุ้มทองเครื่อง ละครที่นำกลับมาที่เหลืออยู่ ผู้วิจัยได้ขอคู้ทั้งหมดมีดังต่อไปนี้

1. ศีรษะฤาษี 2 เศียร เศียรหนึ่งอายุประมาณ 200 กว่าปี อยู่ที่บุตรชาย ของนางคุ้มทอง เหลืออยู่ที่วัดดงครกย์ 1 เศียร อายุประมาณ 100 กว่าปี
2. ศีรษะทศกัณฐ์ 1 หัว
3. ศีรษะพระสังข์ 1 หัว
4. ศีรษะเจ้าเงาะ 1 หัว
5. ชฎาพระ 2 ยอด
6. กระบังหน้าอุบายพราหมณ์ 2 อัน
7. รัตเกล้ายอดครบชุด 2 ชุด
8. รัตเกล้าเปลวครบชุด 5 ชุด

อายุเครื่องละครทั้งหมดรวมอายุประมาณ 100 กว่าปี นับตั้งแต่ก่อนสมัยของ รุ่งบรรพบุรุษของนางทองใบจนถึงปัจจุบัน สภาพที่พบเห็นรอยถูกจมน้ำเป็นเวลานาน สังกะสีได้ จากหน้าของทศกัณฐ์ลายที่เขียนลบเลือนและวัสดุที่ใช้ใส่ศีรษะต่างๆ ขึ้นสนิมทั้งหมดท่านเจ้า อาวาสไม่เคยเปิดดูความเสียหายของเครื่องละครเลย ซึ่งได้สังเกตดูพร้อมกับผู้วิจัย¹⁹ จากการที่ สัมภาษณ์ นายสมพงษ์ เลิศสุนทรีย์ ก่อนหน้านี้ว่า เคยมีเหตุการณ์น้ำท่วมที่โรงเรียนวัดเกาะ แต่ก็ได้ไม่ได้เล่าว่า เครื่องละครจมน้ำจากการที่ผู้วิจัยไปดูสถานที่ที่เก็บรักษา เครื่องละคร ซึ่งอยู่ในบ้านพักครูหลังเก่า อยู่พื้นที่อยู่ต่ำกว่าโรงเรียนและอาคารอื่นๆ มาก และจากการสัมภาษณ์ นางลักขณา กิจสินชัย (ภรรยาภากรโรงคนปัจจุบัน)

ผู้พบเห็นเครื่องละครที่อยู่ ในบ้านพักครูเก่าของโรงเรียนกล่าวว่า “ไม่มีผู้ใดเข้าไปดูแล หลังจากน้ำท่วมอีกเลย” และจากการสัมภาษณ์ อาจารย์รัชนิย เยี่ยมสถาน เล่าว่า

“เคยเห็นเครื่องละครแต่ตอนที่พบเห็นนั้นเครื่องแต่งกายได้ชำรุดหักพังและต่อมาก็ไม่ทราบว่าเครื่องละครเก็บไว้ที่ไหนมีเพียงแต่นักการภารโรงคนปัจจุบัน และภรรยาเท่านั้นที่รู้ที่เก็บเครื่องละคร” จึงเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้วิจัยได้สันนิษฐานความเป็นมาของการชำรุดเสียหายของเครื่องละครต่างๆ²⁰ ปัจจุบันนางดุ่มทองได้เสียชีวิตแล้ว เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ.2548 (อายุ82 ปี) นางลิ้นจี่ปัจจุบันอายุ 80 ปี

นางประวิงปัจจุบัน อายุ 79 ปี นางสำเนียงปัจจุบันอายุ 78 ปี เมื่อนายพลัดกับนางถ้วน สมรสใหม่ เริ่มสร้างครอบครัวจากคณะละคร และเริ่มตั้งชื่อวงปีพาทย์มอญเนื่องจากประเพณีนิยมเข้ามามีบทบาทมากขึ้นคณะวงดนตรีเพื่อนบ้านได้เลิกการบรรเลง วงปีพาทย์เครื่องห้าหันมาบรรเลงวงปีพาทย์มอญแทน สาเหตุ คือ จากเดิมจะบรรเลงดนตรีตามงานพิธีมงคลต่างๆ หลังจากนั้นมีการรับงานการบรรเลงในพิธีศพเพิ่มมากขึ้น การบรรเลงดนตรีในงานมงคลลดน้อยลง จึงเป็นที่นิยมกันว่า ถ้ามีพิธีศพก็ต้องใช้วงปีพาทย์มอญเท่านั้น แต่จำนวนคณะปีพาทย์มอญก็มีไม่มากนักนางถ้วนจึงได้ชื่อปีพาทย์มอญ ในขณะนั้นจำนวน 2 โคน

จัดซื้อจากบ้านตุ๊กตาไทย กรุงเทพฯ และได้ส่งนายพล(บุตรชายกับนายบุญ)ไปเรียนดนตรีที่บ้านพาทย์กุล กรุงเทพฯ ส่วนนางสมบัติได้รับการถ่ายทอดทางด้านดนตรีกับนางถ้วน จัดการแสดงนาฏศิลป์ของคณะศิษย์ศรทอง ไม่มีหลักฐานที่แน่ชัดในเรื่องของปีพ.ศ. ผู้วิจัยใช้การคำนวณจากพ.ศ. การเสียชีวิตของนางทองใบ พ.ศ.2455 รวมกับการสมรสใหม่ของนายพลัดกับนางถ้วน จึงก่อตั้งการแสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2456 และเริ่มมีการว่าจ้างคณะละครคณะศิษย์คุณปอ เข้ามาแสดงอีกครั้ง เมื่อนางถ้วน มีอายุมากขึ้นจึงให้นางสมบัติเป็นผู้รับสืบทอดอาชีพต่อจากตน เมื่อประมาณ พ.ศ.2524 นางสมบัติได้สมรสกับนายขุน (เนตรสว่าง)และมีบุตรด้วยกันทั้งหมด 5 คน คือ

¹⁹ สัมภาษณ์ อุดมอรรถโกสน, เจ้าอาวาสวัดองค์รักษ์, 3, 4 สิงหาคม 2549.

²⁰ สัมภาษณ์ นายสมพงษ์ เลิศสุนทรีย์, นักการภารโรง ร.ร.วัดเกาะ, 1 สิงหาคม 2549.

1. นายสมบุญ
2. นายสมศักดิ์
3. นางไพรินทร์
4. นางรัตติมา
5. นางสมพร (เนตรสว่าง)

นายแสวง บ้านคลังเป็นผู้บรรเลงอยู่ในวงปี่พาทย์มอญของนางสมบัติซึ่งเป็นลูกศิษย์ของพระประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง) จึงให้แนวคิดที่ “เราเป็นลูกศิษย์หลวงประดิษฐ์ไพเราะ และตาปู่ก็ยังเป็นเพื่อนสนิทของท่านควรจะนำชื่อของท่านมาเป็นชื่อของคณะ” นางสมบัติจึงใช้ชื่อคณะว่า “ศิษย์ศรทอง”

เมื่อนางสมบัติมีบุตรสาวถึงสามคน และได้อายุพอที่จะฝึกหัดรำได้ก็ได้ว่าจ้าง นางบุญส่ง สังกวรณะ ซึ่งเป็นนางเอกลิเกคณะศิษย์คุณปู่ มาเป็นผู้ฝึกหัดรำให้กับทั้งสามคน ค่าว่าจ้างในขณะนั้นเพลงละ 200-300 บาท ถ้าคิดเป็นราคาเหมาเป็นจำนวนเงิน 1000 บาท เพลงแรกที่ฝึกหัดได้แก่ เพลงช้า- เพลงเร็ว นางไพรินทร์ เนตรสว่าง เริ่มฝึกหัดทำรำเมื่อ พ.ศ.2519 อายุ 12 ปี นางรัตติมา เนตรสว่าง เริ่มฝึกหัดทำรำเมื่อ พ.ศ.2521 นางสมพร เนตรสว่าง เริ่มฝึกหัดรำเมื่อ พ.ศ.2519 ทั้งสามไม่เพียงแต่มีความสามารถในด้านการรำ ยังมีความสามารถในด้านดนตรี โดยการฝึกจากนางสมบัติและนายขุน จึงทำให้นางรัตติมามีความสนใจในด้านดนตรีมากกว่าการแสดงรำ

นางสมพร มีความสนใจในเรื่องการเย็บปักถักร้อย นางไพรินทร์ มีความสนใจด้านการแสดงรำเป็นอย่างมาก ถือว่า สมัยการบริหารของนางสมบัติเริ่มมีการรำในวงปี่พาทย์มอญแทนการแสดงละคร โดยบุตรสาวทั้งสามคนเป็นผู้แสดงรำในรุ่นแรก และเนื่องจากจำนวนผู้แสดงรำมีจำนวนน้อยเกินไป

นางสมบัติได้ติดต่อเครือญาติ ที่อายุเหมาะสำหรับการรำให้มาฝึกหัดการรำโดยใช้เวลาว่างจากการเรียน และ วันเสาร์-อาทิตย์ มาฝึกหัดร่วมกับบุตรสาวทั้งสองเพิ่ม มาอีกจำนวน 2 คน คือ

1. นางนพรัตน์ แก้วใหญ่
2. นางแสงจันทร์ อัฐกฤษ์

การฝึกซ้อมอาศัยเครื่องบันทึกลงเทป ถ้าหากเพลงใดที่ไม่มีในรายการของเทปก็จะขอความอนุเคราะห์จากผู้บรรเลงดนตรี ค่าตอบแทนสำหรับผู้ที่มาแสดงรำสำหรับสองคนนั้น มีค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงิน 50 บาท ต่อหนึ่งครั้ง ของการแสดงรำ ค่าตอบแทนสำหรับผู้แสดงที่ว่าจ้างมาสมัยนั้น จะได้เป็นจำนวน 50 บาท ถือว่าเหมาะสมและเพียงพอต่อการว่าจ้าง เพราะผู้แสดงรำยังเป็นนักเรียนและยังไม่มีรายจ่ายมากขึ้น อีกทั้งกับค่าครองชีพสมัยนั้นยังต่ำอยู่ ถ้าเทียบกับค่าครองชีพในสมัยปัจจุบัน หนึ่งครั้งของการแสดง บุตรสาวทั้งสามคนจะไม่ได้ค่าตอบแทน จะอยู่ในรูปแบบของกินเงินงงสี่ เงินรางวัลที่เข้าภาพให้ก็เช่นเดียวกันจะต้องให้นางสมบัติเป็นผู้เก็บเอาไว้ทั้งหมด

เวลาที่จะไปทำการแสดงรำหากเป็นวันธรรมดาหรือวันที่จะต้องไปโรงเรียนก็จะต้องรอเวลาหลังจากเลิกเรียน จะมีพาหนะรับส่งนางรำตามไปทำงานที่หลัง หากเป็นวันหยุดหรือเสาร์-อาทิตย์ นางรำจะต้องไปกับพาหนะรับส่งปีพาทย์พร้อมกันกับผู้บรรเลง ผู้แสดง ต้องไปถึงที่ที่จะทำการแสดงเวลาประมาณ 18.00 น. แต่งตัว ต้องให้เสร็จสิ้นเวลาประมาณ 19.00 น. จะเริ่มทำการแสดงหลังพระสวดอภิธรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่สมัยปัจจุบันต้องแสดงการรำ ก่อนพระสวดพระอภิธรรมก่อนจำนวน 2 ชุด

สาเหตุเนื่องมาจากผู้ชมเมื่อฟังพระสวดพระอภิธรรมจบ ก็รับประทานอาหารที่เจ้าภาพจัดเลี้ยงแล้วจะเริ่มทยอยกลับบ้านจะไม่มีผู้ชมรอชมการแสดงรำ จากนั้นจะแสดงรำชุดที่เหลือทั้งหมด จำนวนชุดที่แสดงจะขึ้นอยู่กับความต้องการของเจ้าภาพและจำนวนผู้ชม ถ้าผู้ชมยังนั่งชมกันอยู่เป็นจำนวนมากก็จะมีการแสดงไปเรื่อยๆ จนกว่าจะไม่มีผู้ชม งานการแสดงรำในสมัยนั้นจะอยู่ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ มีนาคม เมษายน หรือ ฤดูที่หนาวเหน็บข้าว เมื่อพ.ศ.2534 (ต่อมาอีก 10 ปี) การรับงานการแสดง จะรับงาน ได้ตลอดทั้งปี เนื่องจากเศรษฐกิจเจริญเติบโตมากขึ้น จำนวนวงปีพาทย์ยังมีจำนวนไม่มากนัก วงปีพาทย์มอญและงานการแสดงรำจะนิยมแสดงกันในพิธีงานศพเพื่อเป็นเครื่องบ่งบอกฐานะว่า ถ้าจัดหาวงปีพาทย์ขนาดใหญ่ ก็จะบ่งบอกถึงความร่ำรวยของผู้ที่ว่าจ้างอีกด้วย

เครื่องแต่งกายสมัยนั้นมีการว่าจ้างตัดเย็บแบบเรียบง่ายตามแต่จะหาได้บางชิ้นก็ประดิษฐ์ขึ้นเอง เช่น ปักเสื้อลายต่างๆ ด้วยเลื่อม ยังยึดถือการแต่งกายจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อยู่ โดยนางสมพร เนตรสว่าง รักในด้านเย็บปักถักร้อย จึงเป็นผู้รับอาสาเป็นผู้ดูแล ซึ่งต่อมา นายสมบูรณ์ เนตรสว่าง ต้องไปหาความรู้เพิ่มเติมทางด้านปีพาทย์มอญ ได้ฝึกหัดกับครูในวงปีพาทย์คณะบัวใหญ่ อำเภอศรีประจันต์จังหวัดสุพรรณบุรี และเกิดความชอบพอกับนางสุวณี เนตรสว่าง ขณะนั้นนางสุวณี เป็นผู้แสดงรำประจำคณะบัวใหญ่ และยังสามารถในด้าน การร้องเพลงและบรรเลงปีพาทย์ได้

นางสุวณี จึงได้สมรสกับนายสมบูรณ์ จึงกลายเป็นนางรำประจำวงปีพาทย์ของคณะศิษย์ศรทอง นางสุวณี เกิดเมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ.2505 เริ่มฝึกหัดทำรำตั้งแต่อายุ 13 ปี (พ.ศ.2518) นางสุวณี ได้รับการฝึกหัดทำรำครั้งแรก ที่โรงเรียนวัดประดู่สาร เพลงแรกที่หัดรำ คือ เพลงรำวงมาตรฐาน ซึ่งเป็นเพลงในหลักสูตรที่เรียนมา และขณะที่นางสุวณียังไม่ได้สมรสกับนายสมบูรณ์ วงปีพาทย์มอญคณะบัวใหญ่ได้ว่าจ้างนางสมบัติซึ่งเป็นนางรำประจำวงคณะประดู่สารมาฝึกหัดทำรำให้

นางสุวณีทำการแสดงรำจนถึงอายุ 27 ปี (2532) รวมเวลาที่แสดงการรำในวงปีพาทย์มอญประมาณ 14 ปี จึงเลิกการแสดงรำ เนื่องจากมีบุตรพร้อมทั้งรูปร่างมีน้ำหนักตัวที่เพิ่มมากขึ้น และมีภาระที่ต้องรับผิดชอบ เมื่อนางสุวณีไม่สามารถรำได้ จึงต้องว่าจ้างนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองมาแสดง และมีการเพิ่มจำนวนราคาค่าว่าจ้างเป็นจำนวน 200 บาท เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2542 นางไพรินทร์(อายุ 37 ปี) เนตรสว่าง ได้เลิกการรำเนื่องจากมีอายุเพิ่ม มากขึ้นและแยกย้ายไปมีครอบครัว ส่วนนางรัตติมา เนตรสว่าง และนางสมพร เนตรสว่าง ก็เลิกการรำเช่นกัน จึงทำให้ไม่มีนางรำประจำวงขณะนั้นนายสมศักดิ์กำลังศึกษาอยู่มัธยมปีที่ 3 โรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย จังหวัดสุพรรณบุรีปีพ.ศ. 2521 ได้ไปศึกษาต่อในระดับชั้นกลางปีที่ 1

เมื่อพ.ศ. 2522 นายสมศักดิ์ได้ชักนำเพื่อนร่วมชั้นมาแสดงรำในวงปีพาทย์ของตนจำนวนผู้แสดงทั้งหมด 6 คน ผู้แสดงรำคนแรกที่เข้ามาแสดงรำ คือ นางสาวโกสัรุ่ง สดแสงจันทร์ ค่าใช้จ่ายในครั้งนั้นเป็นจำนวนเงิน 100 บาท รวมค่ารถ 50 บาท รวมทั้งสิ้น 150 บาท ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2528 นายสมศักดิ์ได้บรรจุเป็นข้าราชการประจำที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง จึงได้นำนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง มาแสดงรำสลับสับเปลี่ยนกันนับจำนวนมากกว่า 10 รุ่น เมื่อ พ.ศ.2536 วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีได้ก่อตั้งขึ้นนายสมศักดิ์จึงขอย้ายมารับราชการที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี และได้ชักนำ นักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีมาแสดงรำในคณะผู้แสดงรำในขณะนั้นมีจำนวนผู้แสดง 6 คน เช่นกัน ผู้ที่แสดงรำได้แก่

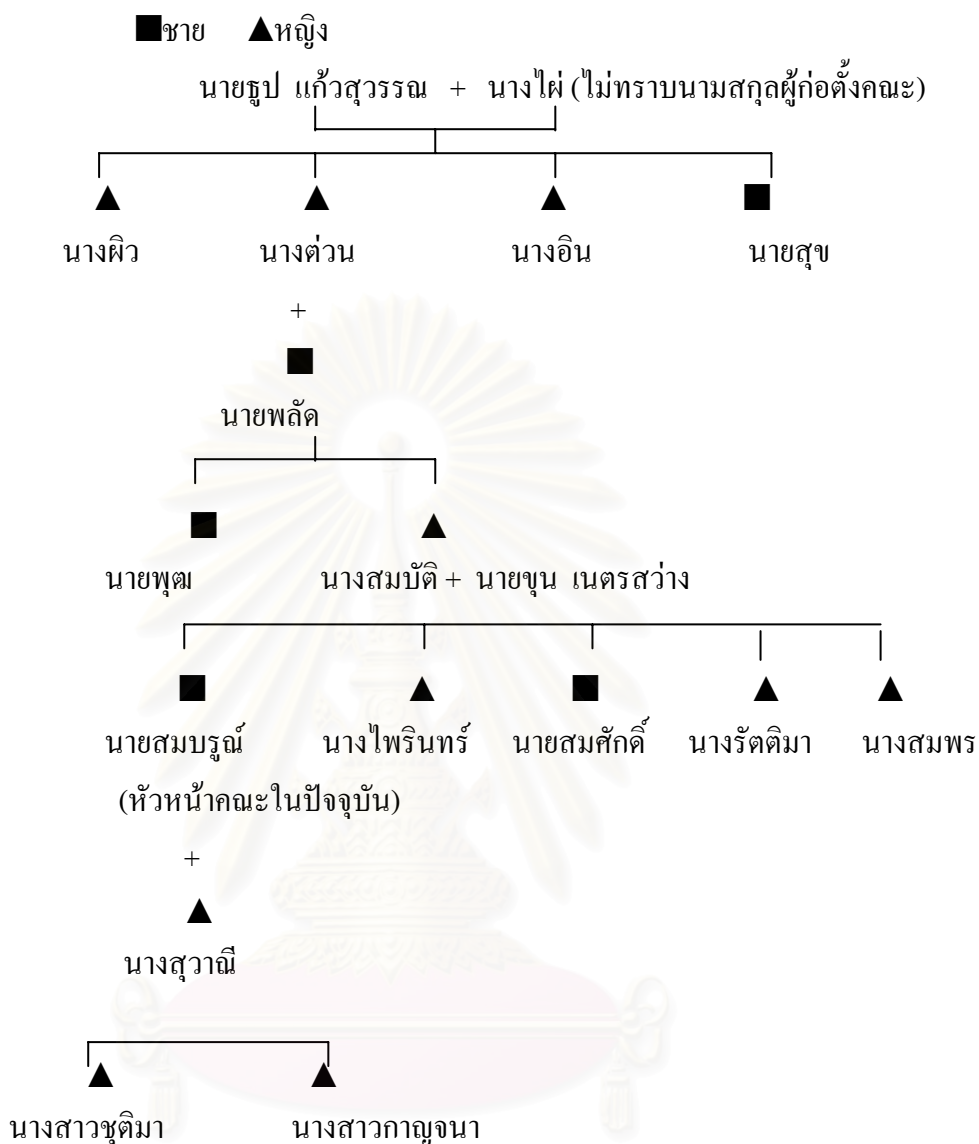
- 1.นางสาวคณัมพร มະยुरา
- 2.นางสาวจันทร์จิรา เพทไสย
- 3.นางสาวสมฤดี หอมสุวรรณ
- 4.นางสาวชริรา แก้วขาว
- 5.นางสาวทัศนีย์ ยิ้มสมบูรณ์
- 6.นางสาวชมพูนุช เศรษฐกัมพู

พ.ศ.2540 นางสาวบัตติเสียวชีวิต นายสมบูรณ์ซึ่งเป็นบุตรชายคนโตจึงรับช่วงการสืบทอดวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์สรทอง และเมื่อบุตรสาวทั้งสองคนของนางสุวณี คือ

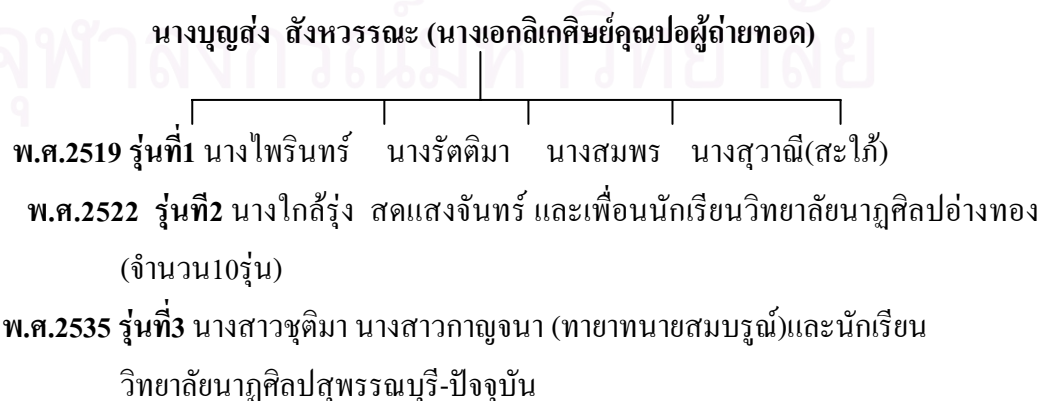
1. นางสาวชุตติมา
2. นางสาวกาญจนา (เนตรสว่าง)

นางสาวกาญจนา เมื่ออายุครบ 13 ปีถูกส่งไปศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี จึงชักนำเพื่อนและรุ่นพี่ มาแสดงรำในคณะ จำนวนผู้แสดงยังอยู่จำนวน 6 คน เช่นกัน จึงกล่าวได้ว่าคณะวงปีพาทย์มอญศิษย์สรทองมีผู้รำประจำวงทั้งสิ้น 2 คน

แผนผังที่3: แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะศิษย์ตรทอง

แผนผังที่4: แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์คณะศิษย์ตรทอง

2.3.3 วงปีพาทย์มอญคณะประคองศิลป์

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะประคองศิลป์

วงปีพาทย์มอญคณะประคองศิลป์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 126/2 หมู่ 3 ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายธน วิสุทธีวงศ์ นายธนเป็นบุตรของนายประคองกับนางสมนิตย์ วิสุทธีวงศ์ นายธนได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยจากนายประคอง นายสกุล แก้วเพ็ญภาส และนายสมนึก ศรีประพันธ์ เดิมคณะประคองศิลป์มีวงปีพาทย์ไทยมาก่อนสร้างในสมัยนายคู่ย์ กับ นางพิมพ์ ผู้เป็นบิดาและมารดา ซึ่งเป็นนักดนตรีทั้งสองคนโดยทั้งคู่ได้เรียนดนตรีจากนายเปล่ง รัศมี บิดาของนางพิมพ์ ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2490 นายคู่ย์และนางพิมพ์ได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้น เริ่มแรกนั้นสร้างมอญ 2 โคน

ต่อมานายคู่ย์ได้ส่งนายประคองไปเรียนดนตรีจากนายพริ้ง คนตรีรส นายเทวาประสิทธิ์ พาทย์โกศล และบ้านครุหลวงประดิษฐ์ไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะประคองศิลป์มีมอญทั้งหมด 12 โคน

2) ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะประคองศิลป์

การแสดงนาฏศิลป์ของคณะประคองศิลป์ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2515 โดย นางสมนิตย์ วิสุทธีวงศ์ ได้ติดต่อผู้แสดง ชื่อ คุณตุ๊ก ซึ่งเป็นญาติของนางสมนิตย์ ขณะนั้นได้ศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์มาแสดงนาฏศิลป์ในคณะของตน และให้คุณตุ๊กเป็นผู้ถ่ายทอดทำรำให้กับผู้แสดงคนอื่นๆ ชุดการแสดงที่ คุณตุ๊ก ได้ถ่ายทอดให้กับผู้แสดง ได้แก่ รำมอญร้องไห้, รำทะแยมมอญ, รำโนห์รำบูชายัญ, รำพลาญซุมพล, รำอุบายพราหมณ์, โขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอน พระรามตามกวาง, ระบำโบราณคดี ชุดศรีวิชัย, ฟ้อนเทียนฟ้อนเล็บ, เซิ้งกระดืบ เป็นต้น ถ้าเป็นการแสดงรำหน้าไฟ ชุดการแสดงที่ใช้ คือ รำโนห์รำบูชายัญ หรือ พระรามตามกวางเท่านั้น จากการใช้ที่คุณตุ๊กมีความสามารถในการรำมอญได้ เนื่องจากคุณตุ๊กได้รับถ่ายทอดทำรำจากมารดา ซึ่งมารดาเป็นหัวหน้าคณะลิเกและแสดงลิเกอยู่ในตำบลโคกโคเต่า จังหวัดสุพรรณบุรี หลังจากนั้นคณะลิเกของมารดาคุณตุ๊กได้ย้ายจากตำบลโคกโคเต่า ไปอยู่ที่กรุงเทพฯ จำนวนผู้แสดงนาฏศิลป์ในรุ่นที่ 1 มีจำนวน 8-10 คน ได้แก่ คุณตุ๊ก, คุณป๊ะ, คุณดำ, คุณแอม, คุณแจ้วแจ้ว, คุณน้องเล็ก, คุณบุญตา, คุณบุญเตือน, คุณฉวีวัล ทองนวลรัฐ* เป็นต้น นางสมนิตย์ได้จัดหาผู้แสดงมาจากความสมัครใจของผู้ปกครองฝากลูกหลานให้มาเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์ ส่วนหนึ่งได้มาจากหญิงสาวที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกันและผู้แสดงที่มีความสามารถทางด้านนาฏศิลป์จากที่ต่างๆ

* สัมภาษณ์ นางฉวีวัล ทองนวลรัฐ ผู้ให้สัมภาษณ์ อธิบายว่าไม่สามารถจำชื่อและนามสกุลได้

ต่อมา เมื่อพ.ศ.2524 ผู้แสดงรุ่นที่ 1 เลิกการแสดงนาฏศิลป์ เนื่องจากมีอายุเพิ่มมากขึ้น และมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องของงานและครอบครัว นางสมนิตย์ได้ติดต่อผู้แสดงนาฏศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง โดยติดต่อกับอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ซึ่งมีความรู้จักกันเป็นการส่วนตัวเพื่อให้นักเรียนมาแสดง ในขณะปีพาทย์มอญของตน ทั้งนี้ชุดการแสดงนาฏศิลป์ได้เปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งจากเดิมมีการแสดงรำมอญ เมื่อมาถึงรุ่นที่ 2 การแสดงรำมอญไม่ได้ นำมาแสดง สาเหตุจากผู้แสดงเป็นนักเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ และในหลักสูตรไม่ได้บรรจุการรำมอญเอาไว้ซึ่งการรำมอญเป็นการแสดงของชุมชนชาวมอญ และรำมอญนำมาใช้ในการรำเบิกโรงของ การแสดงลิเก น้อยมากที่ผู้แสดงสามารถรำได้

ในปี พ.ศ.2532 นางสมจิตร วิสุทธิวงศ์ได้ส่งนางสาวดวงเนตร วิสุทธิวงศ์(บุตรสาว)ไปศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองและให้นางสาวดวงเนตร เป็นผู้จัดการผู้ เมื่อนางสาวดวงเนตร สำเร็จการศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ในระดับชั้นกลางปีที่ 3 นางสาวดวงเนตร ได้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่สถาบันราชภัฏอยุธยา และได้นำผู้แสดงมาจากเพื่อนนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ที่เดียวกัน มาแสดงในขณะของตน จากการที่นางสาวดวงเนตร ได้ศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ตนได้นำชุดการแสดงที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองคิดประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ คือ ชุด แวพักษิณี เป็นชุดที่คิดประดิษฐ์ขึ้นใน พ.ศ.2537 มาใช้เป็นชุดการแสดงนาฏศิลป์ในขณะปีพาทย์มอญ และนำชุดระบำอมราวดี ที่คิดประดิษฐ์ขึ้นใหม่โดยเป็นผลงานการแสดงในการศึกษาในสถาบันราชภัฏอยุธยา ในสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย นำชุดการแสดงนาฏศิลป์มาใช้ในขณะปีพาทย์เช่นเดียวกันเครื่องแต่งกาย ปัจจุบัน นางสาวดวงเนตรได้ติดต่อผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังที่ 5: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะประครองศิลป์

แผนผังที่ 6: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะประครองศิลป์

คุณตุ๊ก (ผู้แสดงลิเก, นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผู้ถ่ายทอด)

พ.ศ.2515 รุ่นที่ 1 คุณตุ๊ก,คุณป๊ะ,คุณดำ,คุณแอม,คุณแจ้วแจ้ว,คุณน้องเล็ก,คุณบุญ
ตา,นางบุญเดือน, นางฉัฐชวัล ทองนวรรฐ์

พ.ศ.2515 รุ่นที่ 2 ผู้แสดงนาฏศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

พ.ศ.2529 รุ่นที่ 3 ดวงเนตรวิสุทธิวงษ์ร่วมกับผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

พ.ศ.2540 รุ่นที่ 4 ดวงเนตร วิสุทธิวงษ์ ร่วมกับผู้แสดงจากสถาบันราชภัฏอยุธยา
ปัจจุบัน ผู้แสดงนาฏศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3.4 วงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง

วงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 450 ตำบล ท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมืองฯ จังหวัด สุพรรณบุรี หัวหน้าคณะคือ นายคณิง บัวทอง อายุ 53 ปี วงปีพาทย์มอญคณะนี้ก่อตั้งโดย ครูสนธิ บัวทอง บิดาของ นายคณิง บัวทอง เดิมชื่อนั้น ครูสนธิมีความสามารถในการบรรเลงดนตรีตะวันตก (แตรวง) มาก่อนที่จะหัดเล่นดนตรีไทย ต่อมาเริ่มหันมาสนใจดนตรีไทย โดยฝากตัวเป็นศิษย์กับ คณะนายฮ้าง สุนทรวิภาต (ปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์) ครั้นเมื่อครูชุ้น ดุริยประณีต ได้เดินทาง มาเที่ยวและพักที่บ้านของนายฮ้าง สุนทรวิภาต

ครูสนธิ บัวทอง ได้รู้จักกับครูชุ้นและยกย่องครูชุ้นว่า มีความสามารถในด้านดนตรีมาก จึงฝากตัวเป็นศิษย์ ครูชุ้นได้ถ่ายทอดวิชาดนตรีไทยให้ที่บ้านของนายฮ้าง นั่นเอง

“อาจารย์สนธิ บัวทอง ผลงานของท่านเป็นผู้มีความสามารถทางด้านดนตรีมากมีความชำนาญทางเครื่องเป่าทุกประเภทศึกษาทางดนตรีจนมีความรู้แตกฉานสั่งสอนศิษย์เรื่องดนตรีจามีความสามารถ ตั้งวงปีพาทย์ไทย-มอญ เป็นของตนเอง รับงานทั่วไปงานต่างๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ไม่ว่าจะเป็นงานรัฐพิธี ก็ได้อาศัยปีพาทย์ของท่านเป็นผู้มีความกตัญญู โดยริเริ่มจัดงานไหว้ครู อย่างยิ่งใหญ่เป็น ครั้งแรก ชื่องานว่า มหกรรมศิลปสุพรรณบุรี ตั้งแต่ปี 2520 ความภาคภูมิใจในชีวิต ท่านเป็นผู้ที่ทำงานอย่างเอาจริงเอาจัง และเสียสละจึงได้รับเกียรติอย่างสูงถึงสามครั้งด้วยกัน ครั้งแรกได้รับพระราชทานเงินรางวัลขวัญคุณจากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อตอน เภษณอายุ ครั้งที่สอง ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี ได้รับพระราชวโรกาสให้ถ่ายรูปกับท่านครั้งสุดท้ายได้รับเข็มเชิดชูเกียรติจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช”²¹

ครูสนธิได้ตั้งวงปีพาทย์มอญขึ้นในปี พ.ศ. 2495 โดยว่าจ้างนายช่างแจ่ม เล็กพงษ์ เป็นผู้สร้างวงปีพาทย์ให้เป็นชุดแรก สร้างห้องมอญครั้งแรกจำนวน 5 โถง จากนั้น 5 ปีต่อมา ได้ว่าจ้างสร้างเครื่องดนตรีครั้งที่ 2 ที่วัดพระพิเรนทร์ โดยช่างชาวจีนชื่อนายหงา เมื่อครูสนธิมีเครื่องดนตรีมากพอและมีประสบการณ์ด้านดนตรีมากขึ้นจึงตั้งชื่อคณะขึ้นในปี พ.ศ. 2513 ชื่อว่า คณะบัวทอง ตามนามสกุลของตนเอง และในปีเดียวกันนี้เองได้สร้างเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้นเป็นครั้งที่ 3 ช่างที่สร้างชื่อนายสมชัย ชำพารี อยู่แถววัดยางสุทราวาสกรุงเทพฯ

²¹ สรรงสุทธาวิทยา, แหล่งปราชญ์ศิลป์ (online). Available from:

คณะบัวทองมีตราสัญลักษณ์ประจำวงเป็นรูปหุมนาน และสลักไว้ที่กระจังโหม่ง ซึ่งตรงกับปีกษัตริย์ ปิวอก อันเป็นปีเกิดของนางสุพิศ บัวทอง ภรรยาของครูสนิท บัวทอง ด้วยเหตุผลว่าเงินที่สร้างเครื่องดนตรีในวงส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจาก นางสุพิศ

นายคณิง บัวทอง เล่าว่า นางสุพิศทำอาชีพค้าขายจึงมีรายได้ดี ส่วนครูสนิทรับราชการเงินเดือนน้อยภรรยาจึงให้เงินสนับสนุน สร้างเครื่องดนตรีดังกล่าว นายคณิง ยังเล่าอีกว่าสมัยที่สร้างวงปีพาทย์มอญครั้งแรกได้นายละมุล เพื่อทวงคำ ลูกศิษย์ของครูขึ้น คุริยประณีต มาช่วยบรรเลงในวงพร้อมทั้งทำการต่อเพลง และสอนความสามารถทางดนตรีให้กับสมาชิกของวง อีกด้วยปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะบัวทองได้สร้างฆ้องมอญทั้งหมด 24 ใค้

2)ประวัติการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง

การแสดงนาฏยศิลป์ของคณะบัวทอง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2507 (43 ปี) โดยนางสุพิศ บัวทอง ได้นำผู้แสดงรำจากเด็กผู้หญิง อายุตั้งแต่ 7 ปี ที่อาศัยอยู่บ้านใกล้เรือนเคียงและมีใจรักในด้านนาฏยศิลป์ เข้ามาแสดงในคณะปีพาทย์มอญของตน โดยมีรุ่นที่มีทั้งหมด 4-6 คน ได้แก่

1. นางบริมาศ รื่นเจริญ
2. นางคำนิง บัณคุณทศ
3. นางนิภา วังกลุ่ม
4. นางปราณี พลายละมุล
5. อาจารย์สุพัตรา บรรจงจิต
6. นางบุษบา บัวทอง (บุตรของนางสุพิศ)

นางบุษบาเป็นผู้แสดงที่อายุน้อยที่สุดในขณะนั้น นับได้ว่ายังไม่มีพื้นฐานการแสดงนาฏยศิลป์เท่าที่ควร เมื่อผู้แสดงรำรุ่นพี่ออกไปแสดง ก็อาศัยการรำตามและดักจำ ทำรำผู้แสดงสมัยนั้นซึ่งได้รับการถ่ายทอดการแสดงนาฏยศิลป์ มาจากโรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีหลักสูตรวิชาดนตรี-นาฏยศิลป์ โดยครูผู้สอน คือ ครูรวงทอง อินทร์ใจเอื้อ ก็ถือได้ว่าทำรำยังไม่มีแบบแผนมากนัก และ นางสุพิศ บัวทอง ได้ปรับปรุงทำรำให้ดูเหมาะสมกับงาน โดยนำประสบการณ์จากการเป็นลูกเสื่อชาวบ้าน ซึ่งต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ได้เป็นอย่างดี ส่วนผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดการแสดงนาฏยศิลป์อย่างจริงจัง คือ บุษบา บัวทอง นางสุพิศ บัวทอง ได้ติดต่อ อาจารย์พรณี ซึ่งเป็นครูสอนนาฏยศิลป์ที่โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี และจบการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ เนื่องจากอาจารย์พรณี เป็นผู้เข้าที่พักอาศัย ของนางสุพิศ บัวทอง จึงมีความสนิทสนมกันเป็นอย่างดี ท่านจึงถ่ายทอดการแสดงนาฏยศิลป์อย่างเต็มความสามารถ และยินดีด้วยความเต็มใจ โดยไม่คิดค่าตอบแทนใดๆ

ชุดการแสดงที่ อาจารย์พรณี ได้ถ่ายทอดให้กับบุษบา คือ ชุดรามโนห์ราบุษายัญ ,รำพลายชุมพล,รำคลองยาว,รำซัดชาติรี เป็นต้น การแสดงในรุ่นแรกๆ ของวงปี่พาทย์มอญคณะบัวทอง ไม่ได้ใช้วงปี่พาทย์มอญเพียงอย่างเดียว มีการว่าจ้างวงดนตรีลูกทุ่งและมีนักร้องมาร้องเพลงสลับด้วยการแสดงนาฏศิลป์จำนวน 4-5 ชุด การที่มีวงดนตรีลูกทุ่งบรรเลงมาก่อนการแสดงเนื่องจาก นายสนิท บัวทอง หัวหน้าคณะปี่พาทย์มอญ มีพื้นฐานและมีความสามารถในการเป่าแตรมาก่อน เมื่อได้ศึกษาความรู้ทางด้านการบรรเลงปี่พาทย์ จึงได้นำการแสดงทั้งสองประเภทนี้มาใช้ในการแสดง

ชุดที่นิยมแสดงนาฏศิลป์ในครั้งนั้น ได้แก่

1. มอญร้องไห้ การแสดงชุดมอญร้องไห้ ได้นำแนวการแสดงจากจากโทรทัศน์ ช่อง 4 บางขุนพรหม แต่ลักษณะของท่ารำจะอาศัยการดูจากภาพประกอบ และการติดต่อกลิมาเพิ่มท่ารำให้นางสุพิศ บัวทอง เป็นผู้ปรับท่ารำให้ จำนวนผู้แสดงรำจะใช้ 4 คน

2. รำสีนวล (จากพื้นฐานเดิม)

3. ฟ้อนเงี้ยว(จากพื้นฐานเดิม)

4. รำคลองยาว แสดงอย่างเป็นแบบแผนโดยใช้ผู้แสดงทั้งผู้หญิงและผู้ชายแสดงพร้อมทั้งมีนักดนตรีประกอบ

5. เซิ้งกระดืบ (จากพื้นฐานเดิม)

การแสดงในสมัยนี้นายสนิท ได้ประยุกต์ การแสดงโดยการนำรูปแบบการแสดง โขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน จับลิงหัวค่ำ นายสนิท ได้นำความรู้ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับวรรณคดี มาจัดเป็นการแสดงโดยมีรูปแบบการแสดง โดยใช้ผู้แสดงชาย สัญลักษณ์แทนตนเป็นลิงขาวและลิงดำ มีการตีลังกา กระโดดโถงเต็น อย่างสนุกสนาน ไล่จับกัน โดยมีฝ่ายแพ้และชนะ โดยให้ลิงขาวเป็นฝ่ายชนะลิงดำเป็นฝ่ายแพ้ ใช้ทำนองดนตรีที่แสดงถึงความสนุกสนาน ในการแสดงที่ได้กล่าวมานี้ จะใช้เป็นชุดการแสดงเป็นประจำทุกงานการแสดง ในขณะที่การแสดงหน้าไฟไม่นิยม เนื่องจากการแสดงนาฏศิลป์ ยังไม่เป็นที่สนใจเท่าที่ควรค่าตอบแทนของผู้แสดงสมัยนี้มีราคา คนละ 10 บาท/ครั้ง ผู้แสดงบางคน มีความสามารถในการตีเครื่องประกอบจังหวะ ก็จะมีค่าตอบแทนเพิ่มอีกเป็นจำนวนเงิน 10 บาท รวมเป็น 20 บาท/ครั้ง ส่วนเรื่องเครื่องแต่งกาย นางสุพิศ บัวทอง เป็นผู้ออกแบบและตัดเย็บทั้งหมด ซึ่งได้นำความรู้ ที่ศึกษามาจากโรงเรียนสอนวิชาชีพมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ต่อมาเมื่อผู้แสดงเริ่มมีอายุเพิ่มมากขึ้น และมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องของครอบครัว จึงเลิกแสดงรำ ยังคงเหลือ นางบุษบา บัวทอง ที่ยังแสดงรำอยู่ ณ ขณะนั้น นางสุพิศ บัวทอง จึงได้จัดหาผู้แสดงขึ้นใหม่ ซึ่งเป็นเพื่อนและรุ่นน้อง ของนางบุษบา บัวทอง และถ่ายทอดการแสดงนาฏศิลป์ให้ในลำดับต่อมา

เมื่อพ.ศ. 2516 มีผู้แสดงรำในรุ่นที่ 2 จำนวน 4 คน ได้แก่

- 1.นางบุษบา บัวทอง
- 2.นางจรัส
- 3.นางพรรณิกา อินทรภัทร
- 4.นางสาวชนิสรา สุขเจริญ

สมัยนี้เป็นยุคเฟื่องฟูมากในเรื่องของ การบรรเลงปี่พาทย์มอญ นางสาวชนิสราผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่า “สังเกตได้จากได้รับความนิยม คำชมเชย การบอกเล่าปากต่อปากของเจ้าภาพ หรือ ผู้ว่าจ้าง ชมเชยว่าบรรเลงปี่พาทย์ได้ไพเราะ นักดนตรีขยัน” และจำนวนงาน ที่ว่าจ้างซึ่งเดือนหนึ่งจะว่างงานเพียง 2-3 วัน ประกอบกับเมื่อเจ้าภาพหาปี่พาทย์มอญไปบรรเลงก็จะมี การแสดงนาฏศิลป์แถมให้ ซึ่งทำให้เป็นจุดสนใจและเป็นจุดขายของคณะบัวทอง การแสดงในสมัยนี้ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ การแสดงชุดมอญร้องให้เปลี่ยนมาเป็นการแสดงชุดรำมอญ ใช้เพลงมอญกละ หรือ ที่เรียกกันว่า มอญกละ ผู้แสดงแต่งกายโดยสวมเสื้อแขนยาวสีดำ นุ่งผ้าถุงสีดำยาวกลอมเท้า มีผ้าคล้องคอ ซึ่งเลียนแบบการแต่งกายจากการรำมอญของจังหวัดปทุมธานี การแสดงชุดมอญกละได้รับถ่ายทอดมาจาก นางปราณี สุนทรวิภาตบุตรสาว ของนายฮ้าง สุนทรวิภาต (คณะณรงค์ศิลป์) ซึ่งมีความสนิทสนมระหว่างนายณรงค์กับนายสนิท เมื่อครั้งไปศึกษาในเรื่องของ การบรรเลงปี่พาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์²²

ในสมัยนี้เริ่มมีการแสดงนาฏศิลป์จำนวนมากขึ้น จากจำนวน 4-5 ชุด เพิ่มขึ้นเป็น 6-8 ชุด การบรรเลงดนตรีลูกทุ่งนั้นจึงค่อยๆหายไป เหลือเพียงแต่การบรรเลงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ และได้นำมาโดยการแสดงชุดเบ็ดเตล็ดต่างๆ เข้ามาแสดง เช่น เจ้าเงาะรจนา, ระเบียบานกเขามารปี, ระเบียบานนมผ่าไทย, เซิ้งกะลา, กฤษดาภินิหาร และการแสดงตีเปิงมางคอก ผสมกับการตีตะโพนมอญ เป็นต้น การแสดงการตีเปิงมางคอก ผู้ตีเปิงมางคอกหรือตะโพนมอญ จะโชว์ความสามารถในการทำสะพานโค้ง แล้วใช้ปากคาบเงินรางวัลที่เจ้าภาพให้เป็นสินน้ำใจหรือรางวัลจะวางอยู่ที่พื้น ก่อนที่ผู้แสดงจะคาบเงินรางวัล ผู้แสดงจะใส่ลีลาตกลงขบขันให้เจ้าภาพและผู้ชมที่มาในงานเกิดความสนุกสนานและประทับใจการแสดงการตีเปิงมางคอกได้รับความสนใจจากผู้ชมเป็นอย่างมาก

²²สัมภาษณ์ นางสาวชนิสรา สุขเจริญ, ผู้แสดงรุ่นที่ 2 ในคณะบัวทอง, 11 ตุลาคม 2549.

พ.ศ.2518 คณะบัวทอง ได้มีการประดิษฐ์ชุดการแสดงขึ้นมา คือ ชุดระบำสายรุ้ง โดยนางสุพิศ บัวทอง ได้นำการแสดงมาจากลูกเสือชาวบ้าน เช่นกัน รูปแบบการแสดง ผู้แสดง จะถืออุปกรณ์ คือสายรุ้ง ที่ทำจากหลอดตัดให้เป็นเส้นโค้ง แล้วนำกระดาษสีต่างๆ ทั้ง 7 สี มาพันที่เส้นหลอด แล้วผู้แสดงก็รำรำตามเพลง การแต่งกายผู้แสดงจะห่มสไบเฉียง นุ่งผ้าแล้วจับ หน้านาง ใส่เครื่องประดับ ส่วนการแสดงชุดอื่นก็ยังคงแสดงคงเดิมอยู่

คณะปี่พาทย์มอญบัวทอง ได้เพิ่มธุรกิจภาพยนตร์ขึ้นมาอีกประเภทหนึ่ง เป็นการบริหารงานทางด้านธุรกิจของ นายสนธิ บัวทอง เพื่อต้องการอำนวยความสะดวกให้กับ เจ้าภาพ และเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับคณะของตน นายสนธิ บัวทอง ได้ใช้ชื่อภาพยนตร์ชื่อเดียวกับคณะปี่พาทย์มอญ ว่า “บัวทองภาพยนตร์”

นายสนธิ บัวทอง พัฒนาในเรื่องของภาพยนตร์ โดยใช้เทคนิคเรื่องของเสียงอย่างมีคุณภาพและขยายหน่วยภาพยนตร์ออกเป็น 4 หน่วย ปัจจุบันเหลือเพียงหน่วยเดียว เนื่องจากบุตร ของนายสนธิ บัวทอง คือ นายคณิง บัวทอง ไม่มีความรู้เรื่องเกี่ยวกับภาพยนตร์ ประกอบกับธุรกิจ ในด้านภาพยนตร์มีมากขึ้น และทำให้เกิดการแข่งขันกัน และนางบุษบา บัวทอง ก็ไม่สนใจเรื่อง การธุรกิจภาพยนตร์ เพราะเห็นว่าเป็นงานของผู้ชายดังนั้น นายสนธิ บัวทอง จึงยกหน่วย ภาพยนตร์ให้บุตรชายกับภรรยาคนเก่า คือ นายมาโนช บัวทอง ซึ่งสนใจจะประกอบธุรกิจต่อจาก นายสนธิ แต่ นายมาโนชได้เปลี่ยนชื่อ เจ้าของภาพยนตร์ เป็น “มาโนชภาพยนตร์” เมื่อพ.ศ.2526 การแสดงนาฏศิลป์เริ่มมี ผู้แสดงรุ่นใหม่เกิดขึ้น นับว่าเป็น รุ่นที่ 3 โดยมี

- 1.นางทิวาภรณ์ คงคนตรี
- 2.นางวรรณมา คงคนตรี
- 3.นางปราณี ไม่ทราบนามสกุล
- 4.นางพรรณิภา อินทรพัถร์
- 5.นางบุษบา บัวทอง
- 6.นางคณรัตน์ บัวทอง (บุตรของ นายคณิง บัวทอง)

นางคณรัตน์ บัวทอง ขณะนั้นมีอายุได้ 3 ปี ร่วมแสดงรำโดยอาศัยการรำตามรุ่นพี่ๆ การแสดงยังคงใช้ชุดการแสดงแบบรุ่นที่ 2 ค่าตอบแทน ในรุ่นนี้เพิ่มเป็น 50 บาท/ครั้ง การแสดง ในยุคนี้ นายสนธิ บัวทอง ได้ประยุกต์ชุดพลายชุมพล โดยใช้ผู้แสดงเป็นคนแทนม้าแพ่ง ต่อมาเมื่อ ผู้แสดงในรุ่นที่ 3 อายุมากขึ้นจึงเลิกการแสดงรำ คงเหลือเพียงนางคณรัตน์ ที่ยังเป็นผู้รำอยู่ (ขณะนั้นอายุ 11 ปี) นางคณรัตน์ ได้รับการถ่ายทอดทำรำจากอาจารย์พรรณิ การแสดงชุดแรก คือ ชุดมโนห์ราบุษายัญ ซึ่งเป็นครุคนเดียวกับที่สอนให้กับนางบุษบา บัวทอง นางคณรัตน์ มีน้องสาวและน้องชายอีกหนึ่งคนที่ได้ร่วมกันแสดงนาฏศิลป์ของคณะบัวทอง

ต่อมา พ.ศ. 2533 นายคณิง ได้ติดต่อนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ถือได้ว่าในยุคนี้เป็นรุ่นที่ 4 เริ่มมีผู้แสดงจากข้างนอกเข้ามาและมีค่าตอบแทนสูงกว่าหลายรุ่นที่ผ่านมาเป็นจำนวนเงิน 200/ครั้ง การแสดงจึงเป็นแบบแผนตามหลักของนาฏศิลป์มากขึ้น

ชุดการแสดงในยุคนี้ ได้แก่

1. ฟ็อนม่านมงคล (ปัจจุบันทุกคณะที่พาทยมอญนิยมรำกันเป็นอย่างมาก ถือได้ว่าคณะบัวทองเป็นต้นแบบให้กับคณะอื่นๆ จากการสัมภาษณ์และประสบการณ์ที่ผ่านมาของช่วงเวลาของผู้วิจัย)

2. รำโนห์ราหูชายัญ

3. รำตาลีกีปัส

4. ระบำโบราณคดี ชุด ศรีวิชัย

5. ระบำพม่ามอญ

6. รำพลายชุมพล

7. เซิ้งโปงลาง เป็นต้น

เริ่มมีความนิยมแสดงรำในช่วงก่อนที่จะถึงพิธีเสาศพ หรือที่เรียกกันว่า “รำหน้าไฟ” จะใช้ชุดการแสดงโจน เรื่องรามเกียรติ์ ชุดพระรามตามกวาง สำหรับเครื่องแต่งกาย นางสุพิศได้รับคำแนะนำจากผู้แสดงที่เป็นนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

ต่อมา พ.ศ. 2531 นายสนธิ บัวทอง ได้คิดประยุกต์ชุดการแสดงขึ้นมา ในขณะนั้นทั้งหมด 3 ชุด คือ

1. หนุมานรบมัจฉานุ ได้นำมาจากวรรณคดี เรื่องรามเกียรติ์ กล่าวถึงตอนหนุมานลงไปทะเลเข้าไปในถ้ำหนุมานได้เจอกับมัจฉานุ ไม่รู้ว่าเป็นลูกชายของตนได้สู้รบกัน ไม่มีฝ่ายใดชนะรูปแบบการแสดง คือ ใช้เด็กผู้ชายสองคน ได้ผู้แสดงมาจากบุตรชายของนายคณิง คือ นายนฤนาท บัวทอง แสดงเป็นหนุมาน และบุตรชายของนางพรณีภา อินทรพัศตร์ แสดงเป็น มัจฉานุ ออกมาสู้รบกันแล้วมีผู้แสดงออกมาแทนสัญลักษณ์เป็นดาวสองดวง เป็นเดือนหนึ่งดวง ใช้ผู้แสดงออกมาร่ายรำและผสมผสานการเต้นเอโรบิก โดยการนำท่าเต้นมาจาก นางคณรัตน์ ซึ่งได้รับถ่ายทอดมาจากโรงเรียนสุพรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี ขณะเป็นผู้นำเต้นเอโรบิก ของโรงเรียนได้นำมาประยุกต์ใช้ กับการแสดง เมื่อดาวและเดือนเต็มจบลงก็เข้าเวที โดยปล่อยให้เป็นที่บทบาทของหนุมานและมัจฉานุ แสดงบทบาทแสดงความรักระหว่างพ่อกับลูก ถือเป็นการสิ้นสุดการแสดง

2. โจน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนจองถนน ยึดรูปแบบการแสดงโจนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ แต่ไม่เน้นบทบาทย์ ไม่เน้นบทเจรจา การแสดงอยู่ในรูปแบบสนุกสนานเน้นในรูปแบบของการไล่จับกันระหว่างหนุมานกับนางสุพรรณมัจฉา และอุปกรณ์เป็นสิ่งสำคัญ

3. ชุคชุกขอกัณฺหาชาลี รูปแบบการแสดงจะเน้นที่ผู้แสดงเป็นชุกโดยใช้ผู้แสดงเป็นผู้ชายและเป็นคนแคะ ซึ่งผู้ที่แสดงเป็นชุกมีหน้าที่ดี เครื่องประกอบจังหวะ คือ ฉิ่ง ในขณะที่ บั้วทอง กัณฺหาและชาลีผู้แสดงคือ นางคณรัตน์กับนางสาวภุมรินทร์ บั้วทอง สลับเปลี่ยนกันกับนางสาวชุตินทร บั้วทอง การแสดงจะเริ่มต้น โดยกัณฺหาชาลีเดินร้องให้ออกมาแล้วเดินไปหาผู้ชม ถามหาพ่อและแม่ คือพระเวชตันครกับพระนางมัทรี เข้าไปถามแล้วบีบนิ้วผู้ชม ผู้ชมสงสารก็จะให้รางวัลเมื่อให้รางวัล แล้วก็เดินไปถามหากับผู้ชม ท่านต่อไปจนถึงเวลาพอสมควร ชุกจะเดินออกมาตามหากัณฺหาและชาลี เข้าไปถามหากับท่านผู้ชมเช่นกัน แต่จะไม่ไปหาซ้ำกับผู้แสดงเป็นกัณฺหาและชาลี เมื่อเจอตังสองก็ใช้ไม้ไผ่ซึ่งเป็นอุปกรณ์การแสดง ดีไปที่ผู้แสดงทั้งสองจนร้องให้มีน้ำตาไหลออกอย่างสมจริง เมื่อผู้ชมสงสารก็จะเข้ามาอ้อนวอนให้ชุกหยุดดีจะมีรางวัลให้ ชุกก็ปล่อยทังคู่ เมื่อได้รับรางวัล หากผู้ชมไม่ให้รางวัลแก่ตนก็จะไปตามทังคู่กลับมาอีก ในขณะที่ผู้แสดงกำลังแสดง คนตรีก็จะใช้เพลงที่แต่งขึ้นมาโดยการแต่งของนายสนิท บั้วทอง การแสดงชุกนี้ถือได้ว่าได้รับความสนใจจากผู้ชมเป็นอย่างมาก และในยุคนี้ถือได้ว่าการแสดงนาฏศิลป์เป็นยุคที่พัฒนาเป็นอย่างมาก

เมื่อ พ.ศ. 2533 นายคณิง บั้วทอง ได้ส่งนางคณรัตน์ บั้วทอง เข้าไปศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองและได้ชักจูงเพื่อนนักเรียนที่ศึกษา ที่เดียวกันมาเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์ในขณะของตน เมื่อ พ.ศ.2534 นายคณิง ได้ส่งนางสาวภุมรินทร์ บั้วทอง เข้าไปศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง เช่นเดียวกัน ทำให้การแสดงในขณะนั้น นับได้ว่าเป็นรุ่นที่ 5 เริ่มมีแบบแผน และถูกต้องตามแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์มากขึ้นและทำให้มีการคัดเลือกผู้แสดงที่มีความสามารถ ร่าสวย และหน้าตาดี ชุกการแสดงจะเน้นชุกที่ผู้แสดงได้เรียนมาและสามารถรำได้เท่านั้น มีการนำชุกการแสดงที่เป็นผลงานของนางคณรัตน์ ในสมัยศึกษาอยู่ในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง คือ เซิ้งสาวซา เป็นการแสดงทางภาคอีสาน เป็นการแสดงท่ารำของสาวงามทางภาคอีสาน ออกมารำให้เกิดความสวยงามในยุคนี้ นายสนิท บั้วทอง ได้พัฒนาชุกการแสดง โจน ตอน หนุมานจับนางเบญจกาย ซึ่งหลักการแสดงที่สำคัญอยู่ที่ผู้แสดง เป็นหนุมาน คือ นายนฤนาทบั้วทอง ได้ศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ได้รับคัดเลือกจากครูผู้สอน ให้เรียนเป็นตัวหลักในช่วงแรก ต่อมา อาจารย์ผู้สอนได้ย้ายนายนฤนาท ให้เรียนเป็นตัวลิง และได้รับถ่ายทอดให้ได้รับบทบาทเป็นตัวหนุมาน จึงได้นำความรู้ที่ได้เรียนมามาใช้กับทางคณะ ของตน โดยนายสนิท ให้สอดแทรกมุขตลกในตอนที่น่าเบญจกายหายเข้าไปแอบ หนุมานก็เข้าไปถามหานางเบญจกายกับผู้ชม เข้าไปบีบนิ้วพร้อมกับหอมแก้ม

เมื่อหาไม่เจอ ผู้ชมจึงขอแลกเปลี่ยนกับการบอกที่ซ่อนของนางเบญจกายโดยการให้
หนุมนาคาเงินรางวัลและการใช้ทำสะพานโค้ง โดยใช้ปากคาเงินรางวัลจากพื้นขึ้นมา

เมื่อคาเงินรางวัลได้ก็เป็นที่ชื่นชมความสามารถของผู้แสดง และได้รับเสียงปรบมืออย่าง
เนืองแน่น พร้อมกับได้รับคำชมปากต่อปากว่าคณะบัวทอง มีการแสดงที่สนุกสนานการแสดง
ในยุคนี้ได้แก่

- 1.พื่อนม่านมงคล
- 2.ราม โนห์ราบุษายัญ
- 3.รัตาลีกีปัส
- 4.ระบำโบราณคดีชุด ศรีวิชัย และสุโขทัย
- 5.พม่านิมิต
- 6.หนุมนจับนางเบญจกาย
- 7.เซิ้งสาวชา
- 8.เซิ้งรำเพลิน

นายสนิท บัวทอง ได้พัฒนาชุดการแสดงเพียงชุดเดียวเนื่องจากผู้แสดงต้องเรียนหนังสือ
ในเวลาว่างวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ นายสนิท จะถ่ายทอดเรื่องของคนตรีให้หลานทั้งหมดปล่อยให้
การแสดงนาฏศิลป์เป็นหน้าที่ของนางกมลรัตน์ ต่อไป ในเรื่องของเครื่องแต่งกาย นางสุพิศ บัวทอง
ยังรับหน้าที่เป็นผู้ดูแลอยู่ ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2542 นางกมลรัตน์ เริ่มมีหน้าที่ต้องดูแลครอบครัวของตน
และเลิกแสดงไประยะหนึ่งทางคณะบัวทอง ได้ติดต่อผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
มาแสดงและเพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในเรื่องของค่าเดินทาง ผู้บริหารวงปีพาทย์มอญ
ได้ติดต่อผู้แสดงทั้งหมดจำนวน 5 คน ผู้แสดงผู้หญิง 4 คน ผู้แสดงผู้ชาย 1 คน การแสดงอีกรูปแบบ
ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ปัจจุบันนายคณิง บัวทอง เป็นผู้ดูแลและบริหาร²³

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²³ สัมภาษณ์ นางบุษบา บัวทองและ นายคณิง บัวทอง, เจ้าของปีพาทย์มอญคณะบัวทอง,
11,15,30 ตุลาคม 2549.

แผนผังที่7: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะบัวทอง

■ ชาย ▲ หญิง

แผนผังที่8: แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์คณะบัวทอง
อาจารย์รวงทอง+อาจารย์พรณี (ผู้ถ่ายทอดจากโรงเรียนอนุบาล)

- พ.ศ.2507 รุ่นที่1 นางบริมาศ รื่นเจริญ,นางคำนึ่ง บัณคนทต,นางนิภา วังกลุ่ม,นางปราณี
อาจารย์สุพิตรา บรรจงจิต,นางบุษบา บัวทอง
- พ.ศ.2516 รุ่นที่2 นางบุษบา บัวทอง, นางจำรัส,นางพรณีภา, นางสาวชนิสรา, นางปราณี
- พ.ศ.2526 รุ่นที่3 นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- พ.ศ.2533 รุ่นที่4 นางคณรัตน์ บัวทอง, นางสาวภูมิรินทร์ บัวทอง,นางสาวชุตินทร บัวทอง
และนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- พ.ศ.2535 รุ่นที่5-ปัจจุบัน นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

2.3.5 วงปีพาทย์มอญคณะขจร โมพันธ์

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะขจร โมพันธ์

วงปีพาทย์มอญคณะขจร โมพันธ์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 13 หมู่ 1 ตำบลพิหารแดง อำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายขจร โมพันธ์ เกิดเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2464 ปัจจุบันอายุ 83 ปี เดิมนายขจร โมพันธ์ เป็นนักดนตรีไทยเล่นวงเครื่องสายไทย และมีวงเครื่องสายไทยเป็นของตนเอง นายขจร โมพันธ์ เคยไปร่วมบรรเลงดนตรีกับคณะอื่น ๆ หลายคณะ เช่น คณะบัวทอง คณะนายฮ้าง สุนทรวิภาต (คณะณรงค์ศิลป์) เป็นต้น จึงได้ความรู้ทั้งทางด้านปีพาทย์ไทยและ ปีพาทย์มอญ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2500 จึงได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้น โดยครั้งแรกสร้างฆ้องมอญ 4 โฉ่ง และได้ส่งนายอนันต์ โมพันธ์ (บุตรชาย) ไปเรียนดนตรีที่บ้านนายฮ้าง เพราะสมัยนั้นบ้านนายฮ้าง มีชื่อเสียงในด้านดนตรีมาก ต่อมางานบรรเลงปีพาทย์มอญมีมากขึ้น จึงได้สร้างฆ้องมอญเพิ่มขึ้นอีก ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะขจร โมพันธ์ มีฆ้องมอญทั้งหมด 10 โฉ่ง

2) ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะขจรโมพันธ์

การแสดงนาฏศิลป์ในคณะขจรโมพันธ์ เริ่มมีการแสดง เมื่อ พ.ศ.2515 (35ปี) การแสดงนาฏศิลป์เริ่มต้นจาก นางวิมล โมพันธ์ (สะใภ้) เป็นผู้ได้รับการถ่ายทอดการรำมอญมาจากนางสไวกู๋ดนตรี (มารดา) นางสไวกู๋ เป็นชาวจังหวัดเพชรบุรี มีอาชีพเป็นครูสอนรำให้กับลิเก และมีครูเตื่อน พาทย์กุล เป็นครูสอนด้านดนตรีที่มีชื่อเสียง “โรงเรียนพาทย์กุลการดนตรี” กรุงเทพฯ ต่อมา พ.ศ. 2540 ไม่นำการรำมอญมาแสดง เนื่องจากผู้แสดงในรุ่นแรกไม่ถ่ายทอดการรำมอญ ให้กับรุ่นหลัง การแสดงในรุ่นแรกมีจำนวนผู้แสดงจำนวน 6-8 คน ผู้แสดงส่วนใหญ่ได้มาจากหญิงสาว ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน ได้แก่

1. นางศิริ พลายโต
2. นางสาวร คงศรี
3. นางบุปผา ดวงศรี
4. นางฉวี สุดโต
5. นางวาสนา โมพันธ์
6. นางวิมล โมพันธ์
7. นางบุญเต็ม ลายมูข
8. นางติ่ม ลายมูข

ผู้แสดงทั้งหมดเป็นผู้แสดง ประจำวง และสามารถไปแสดงตามคณะอื่นๆ ได้ เช่น คณะบัวทอง, คณะประคองศิลป์, คณะโตนบันเทิงศิลป์, คณะศิษย์ศรทอง ฯลฯ

การจัดชุดการแสดง มีจำนวน 9 ชุด

1. ระบายโบราณคดีชุด สุโขทัย
2. ระบายโน้ตราษฎาชัย
3. ระบายโบราณคดีชุด ศรีวิชัย
4. ระบายระจนา
5. ระบายแขก
6. ระบายเซิ้งต่างๆ
7. ระบายจิ้นรำพัด
8. ระบายเพลงช้า-เร็ว
9. ระบายสีนวล
10. ระบายฉายพราหมณ์

ในขณะนั้น มีการจัดการแสดงรำหน้าไฟ ชุดที่นิยมแสดงได้แก่ มโนห์ราษฎาชัย แต่การแสดงรำหน้าไฟไม่เป็นที่นิยมเท่าไรนัก เรื่องเครื่องแต่งกาย นางวิมลเป็นผู้ดูแลและนำรูปแบบเครื่องแต่งกายในชุดต่างมาจากรูปภาพ และการแต่งกายที่ถูกแบบแผนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ เครื่องแต่งกายบางส่วนนำรูปแบบการแต่งกายนำมาจากการแสดงลิเก

ต่อมาปีพาทย์มอญคณะจร โมพันธ์ มีลูกหลานที่สามารถมาฝึกหัดทำรำได้ ก็เริ่มมีผู้แสดงเป็นของตน โดยที่ไม่ต้องว่าจ้างจากบุคคลภายนอก มีจำนวนผู้แสดงทั้งหมด 5 คน นับได้ว่าเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์รุ่นที่ 2 ได้แก่

1. นางवासนา
2. นางพิชยา
3. นางศิริวรรณ
4. นางกุสุมา
5. ครูณี (โมพันธ์)

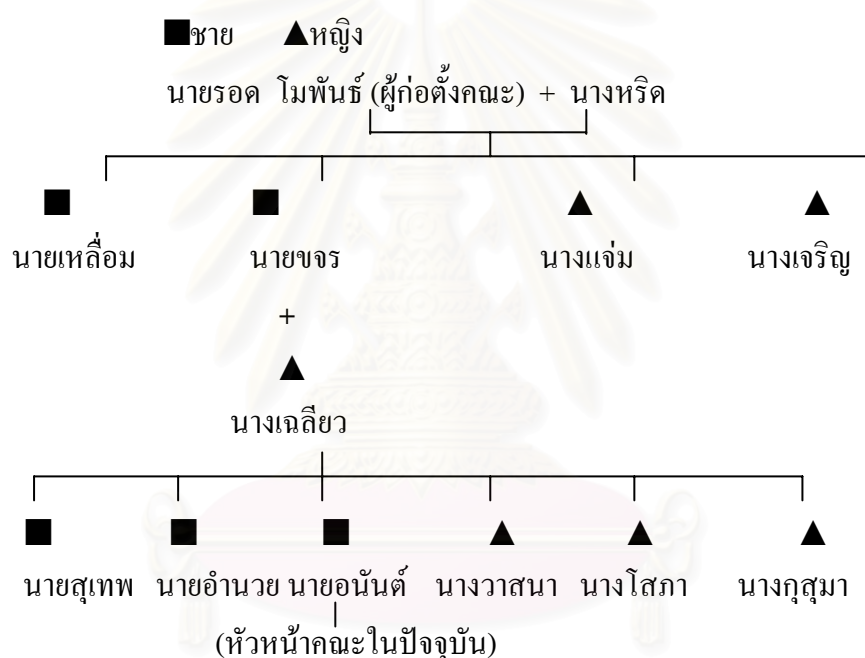
การจัดชุดการแสดงนาฏศิลป์ยังใช้ชุดการแสดงของรุ่นแรก ต่อมารุ่นที่ 2 ได้ถ่ายทอดการแสดงนาฏศิลป์ให้กับรุ่นที่ 3 ผู้แสดงในรุ่นที่ 3 ก็ยังคงเป็นหลานๆของ นายจร โมพันธ์ จำนวน 4 คน ได้แก่ 1.นางสาวรัตติยา 2.นางสาวอินทรา 3.นางสาวนิตยา 4.นางสาวเบญจพร (โมพันธ์) และผู้แสดงที่ติดต่อกับผู้ที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ต่อจากนั้นเมื่อรุ่นที่ 3 เริ่มมีภาระหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องงานส่วนตัว ผู้แสดงก็เลิกรำและยังคงเหลือ นางสาวรัตติยา โมพันธ์ ที่ยังจัดการแสดงนาฏศิลป์ และการแสดงร่วมกับนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีการจัดการแสดงขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้แสดง

ปัจจุบันมีการจัดการแสดงนาฏศิลป์ มีจำนวน 6-7 ชุดเช่นเดียวกัน ได้แก่

1. ระบายสีภาค
2. ระบายพ้ามอญ
3. การแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน หนุมานจับนางเบญจกาย
4. รำพลายชุมพล
5. มโนห์ราบุชาชัย
6. รำแข็งตังหวาย, โปงกลาง

เริ่มนิยมการจัดการแสดงรำหน้าไฟจะใช้ชุด ฟ้อนม่านมงคลและรามโนห์ราบุชาชัย²⁴

แผนผังที่ 9: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะขจร โมพันธ์

²⁴ สัมภาษณ์ นางสาวรัตติยา โมพันธ์, ผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์คณะขจร โมพันธ์, 15,16

**แผนผังที่10: แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์คณะจรโรมพันธ์
นางสไว ภูคณตรี(สอนรำลิเกเป็นผู้ถ่ายทอด)**

- พ.ศ.2505 รุ่นที่ 1 นางวิมล โมพันธ์(สะใภ้),นางศิริ พลายโต,นางสังวร ดวงศรี,นางบุปผา ดวงศรี, นางฉวี สุดโต,นางบุญเดิม ลายมูข,นางคิม ลายมูข
- พ.ศ.2510 รุ่นที่ 2 นางวาสนา โมพันธ์,นางพิชชา โมพันธ์,นางศิริวรรณ โมพันธ์, นางกุสุมา โมพันธ์,นางครุณี โมพันธ์
- พ.ศ.2532 รุ่นที่ 3 นางสาวรัตติยา,นางสาวอินทิรา,นางสาวนิตยา,นางสาวเบญจพร (โมพันธ์)
- พ.ศ.2535 รุ่นที่ 4-ปัจจุบัน นางสาวรัตติยาและผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

2.3.6 วงปีพาทย์มอญคณะโทน บ้านเทิงศิลป์

1)ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะโทน บ้านเทิงศิลป์

วงปีพาทย์มอญคณะโทนบ้านเทิงศิลป์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 7 หมู่ 5 ตำบลคอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายโทน อ่อนอินทร์ เกิดเมื่อเดือนมิถุนายน 2482 ปัจจุบันอายุ 64 ปี นายโทน เป็นบุตรของนายขวัญกับนางพุด ได้รับการถ่ายทอดความรู้ ทางด้านดนตรีจากนายขวัญ ผู้เป็นบิดาและจากนายถ่าย (ไม่ทราบนามสกุล) เดิมนายขวัญมีวงปีพาทย์ไทยมาก่อนต่อมาจึงสร้างวงปีพาทย์มอญขึ้นราวปี พ.ศ. 2502 โดยเริ่มแรกสร้างห้องมอญจำนวน 4 โค้ง ปัจจุบันวงปีพาทย์คณะโทนบ้านเทิงศิลป์ มีห้องมอญทั้งหมด 5 โค้ง

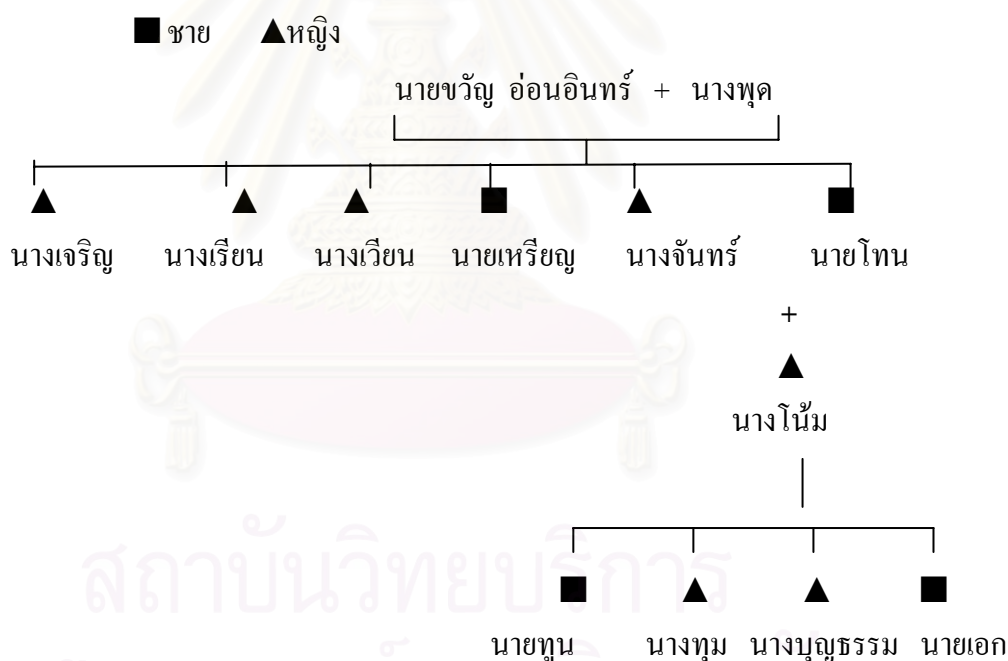
2)ประวัติการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะโทนบ้านเทิงศิลป์

การแสดงนาฏยศิลป์ในคณะโทนบ้านเทิงศิลป์ เริ่มมีการแสดง เมื่อ พ.ศ.2520 โดยใช้ผู้แสดงที่เป็นลูกหลานของนายโทนและผู้สนใจ ในเรื่องของการแสดง หรือที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน จำนวน 6 คน ได้แก่ 1.คุณทองพูน 2.คุณเฉลียว 3.คุณดาวลอย 4.คุณมะลิ 5.คุณเรณู 6.คุณปทุม* ผู้แสดงรำมีความสามารถในการบรรเลงดนตรีผู้ที่ถ่ายทอดทำรำคือ นางฉวีวัลย์ เป็นผู้แสดงรำ คณะประคองศิลป์ มาถ่ายทอดทำรำให้กับผู้แสดง ชุดการแสดงที่ถ่ายทอด ได้แก่ รำทะแยมมอญ, รำมอญร้องไห้พม่าราชวาน, รำพลายชุมพล พ่อคุณขวัญซึ่งเป็นพ่อของนายโทนเป็นผู้ดูแลเครื่องแต่งกาย

* สัมภาษณ์ นายโทน อ่อนอินทร์, อธิบายว่าไม่สามารถจำชื่อและนามสกุลได้

ในขณะนั้นรูปแบบการแสดงของคณะโขนบันเทงศิลป์ จะอยู่ในลักษณะการแถม หากเจ้าภาพมีความประสงค์ให้จัดการแสดงนาฏศิลป์ คณะปีพาทย์โขนบันเทงศิลป์ทางคณะ จะจัดการแสดงให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพียงแต่ให้เจ้าภาพจัดหารางวัลให้กับผู้แสดง คณะปีพาทย์ของ โขนบันเทงศิลป์บริหารงานลักษณะนี้ตั้งแต่อดีต-ปัจจุบัน ต่อมาผู้แสดงรำได้มีอายุมากขึ้น และได้ แยกย้ายไปประกอบอาชีพอื่น นายโขนจึงจัดหาผู้แสดงสืบต่อมาเป็นรุ่นที่ 2 โดยจัดหาจากผู้ ที่บรรเลงปีพาทย์ ภรรยาและลูกหลานของนักดนตรี คือ คุณนกกคุณแมว, คุณหม่วย คุณผึ้ง การแสดง นาฏศิลป์ ของรุ่นที่ 2 ได้มาจากการสังเกตของผู้แสดงนาฏศิลป์ที่เป็นนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์ ลอกเลียนแบบท่ารำจากวิดีโอแล้วนำมาใช้ ในการแสดงนาฏศิลป์ในคณะโขนบันเทงศิลป์ ส่วนเรื่องเครื่องแต่งกายผู้แสดงจะเป็นผู้บอกลายละเอียดชุดการแสดง นายโขนเป็นผู้จัดซื้อ ชุดการแสดงรำนารูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ได้แก่ ฟ้อนม่านมงคล, รำโน้หน้ำ หนูชายัญ, รำตาลีกีปัส , ระบำโบราณคดี 5 ชุด, เซิ้งโป่งกลาง

แผนผังที่11: แสดงลักษณะทางเครือญาติ คณะโขนบันเทงศิลป์

แผนผังที่12: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะโขนบันเทงศิลป์ ฝั่งชวาล ทองนพรัตน์ (ผู้ถ่ายทอดและเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์คณะประคองศิลป์)

พ.ศ.2520 รุ่นที่1 ทองทูน, เกลียว , ดาวลอย, มะลิ, เรณู, ปทุม

พ.ศ.2529 รุ่นที่2-ปัจจุบัน คุณนกก, คุณแมว, คุณหม่วย, คุณผึ้ง

2.3.7 วงปีพาทย์มอญคณะสังคีลปี

1)ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะสังคีลปี

วงปีพาทย์มอญคณะสังคีลปี ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 6 หมู่ 3 ตำบลท่าระหัดอำเภอเมืองฯ สุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายสังัด วัฒนากุล อายุ 80 ปี นายสังัด วัฒนากุล เล่าว่าเดิมมีวงปีพาทย์ไทยมาก่อน โดยนายบุตร คงคนตรีเป็นผู้ก่อตั้ง นายบุตรกับนางเฟือกเป็นพวกละครมาจากอำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานที่จังหวัดสุพรรณบุรี

นายสังัดได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยจากนายบุตรซึ่งมีศักดิ์เป็นตาและนายเฉลิม ซึ่งเป็นพี่ชาย เมื่อสมัยนายบุตร คงคนตรี มีนักดนตรีที่สำคัญมาร่วมบรรเลงและถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีไทย คือ นายพริ้ง คนตรีรส และนายเชื้อ คนตรีรส ต่อมาในปี พ.ศ. 2506 นายสังัด จึงสร้างวงปีพาทย์มอญขึ้น เริ่มสร้างครั้งแรก มีฆ้องมอญ 5 โគัง ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะสังคีลปีมีฆ้องมอญทั้งหมด 8 โគัง

2)ประวัติการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะสังคีลปี

คณะสังคีลปี เริ่มมีการแสดงนาฏยศิลป์ เมื่อ พ.ศ.2506 โดยนายสังัดได้ติดต่อครูจากโรงเรียนวัดมเหยงค์ ชื่อ ครูบุญส่ง ซึ่งเป็นนางเอกลิเกศิษย์คณะคุณปอ และเป็นครูสอนการแสดงลิเกและการแสดงนาฏยศิลป์ให้กับบุคคลทั่วไป ได้ถ่ายทอดการแสดงให้กับบุตรสาว ของนายสังัด 2 คน หลาน 1 คน และบุคคลอื่น คือ

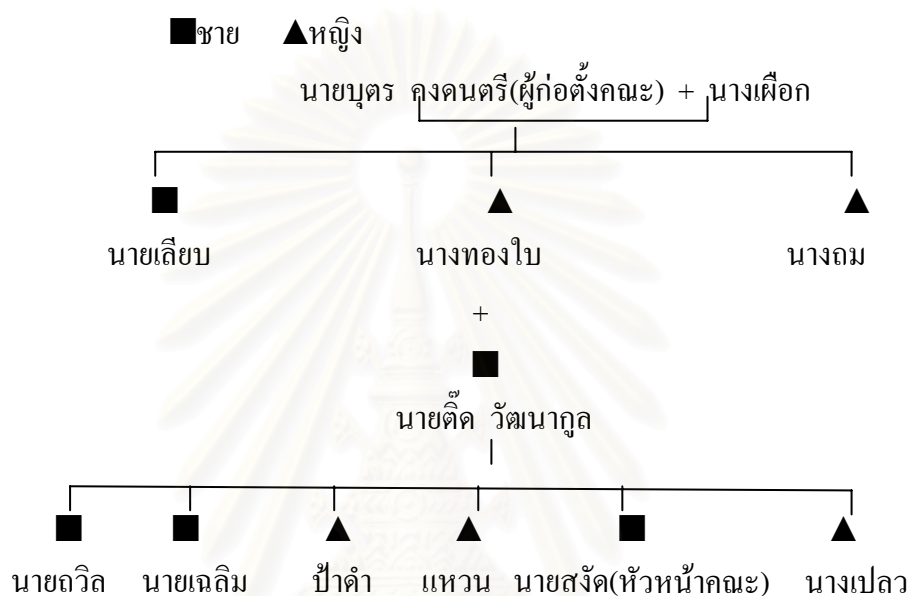
1. นางเสงี่ยม วัฒนากุล
2. นางไพรัตน์ วัฒนากุล
3. นางมณฑิธร (หลานครูบุญส่ง)
4. นางเว็ด*

เป็นผู้แสดงข้างนอกมาร่วมแสดง รวมแล้วผู้แสดงของคณะสังคีลปี ในรุ่นที่ 1 มีทั้งหมด 4 คน ชุดการแสดงที่ได้รับถ่ายทอดจากครูบุญส่ง ได้แก่ รัมมอญร้องไห้รำทะแยมอญ รามโนห์ราบูชาญ เป็นต้น ต่อมาผู้แสดงนาฏยศิลป์ในรุ่นที่ 1 ได้ถ่ายทอดการแสดงนาฏยศิลป์ให้กับรุ่นที่ 2 ซึ่งเป็นหลานจำนวน 2 คน และมีผู้แสดงจากคณะต่างๆมาร่วมแสดงด้วยจำนวน 3 คน คณะที่ว่าจ้างมาร่วมแสดงอยู่ประจำ คือ คณะสามทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้จัดการแสดงนาฏยศิลป์ในขณะนั้น คือ เสงี่ยม วัฒนากุล ส่วนเรื่องเครื่องแต่งกาย ละออง (ชายของเสงี่ยม) เป็นผู้ออกแบบตัดเย็บเอง บางครั้งผู้แสดงร่วมกันออกแบบเครื่องแต่งกาย โดยนำรูปแบบเครื่องแต่งกายมาจากคณะอื่นๆ ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะสังคีลปี ไม่จัดการบรรเลงปีพาทย์มอญและการแสดงนาฏยศิลป์

* นางเสงี่ยม วัฒนากุล ผู้ให้สัมภาษณ์ อธิบายว่าไม่สามารถจำชื่อและนามสกุลจริงได้

สาเหตุคือ ไม่ได้ได้รับความนิยมนจากบุคคลทั่วไป และไม่มีการว่าจ้างนายสังัด จึงตัดสินใจขายเครื่องปั้นพาทย์มอญให้กับวงปั้นพาทย์มอญคณะศรีประจันต์ ส่วนเครื่องแต่งกาย นาฏยศิลป์ได้สูญหาย สาเหตุจากไม่มีผู้ดูแล²⁵

แผนผังที่13: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะสังัดศิลป์

แผนผังที่14: แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปั้นพาทย์คณะสังัดศิลป์

ครูบุญส่ง (ครูโรงเรียนวัดมเหยงค์ ผู้ถ่ายทอด)

พ.ศ.2506 รุ่นที่ 1 นางเสงี่ยม วัฒนากุล(ทายาท),นางไพรัตน์,นางมณฑิธร(หลานครูบุญส่ง),นางเว็ด

พ.ศ.2511 รุ่นที่2 หลานสาวของเสงี่ยม 2 คน และผู้แสดงนาฏยศิลป์คณะสามทอง 3 คน ปัจจุบันเลิกกิจการแล้ว

²⁵ สัมภาษณ์ เสงี่ยม วัฒนากุล, ผู้จัดแสดงนาฏยศิลป์วงปั้นพาทย์มอญคณะสังัดศิลป์, 16 มีนาคม, 9 กรกฎาคม 2550.

2.3.8 วงปีพาทย์มอญคณะนิลดี

1)ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะนิลดี

วงปีพาทย์มอญคณะนิลดี ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 381 หมู่ 1 ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนางประจวบ นิลดี เกิดเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2479 อายุ 67 ปี จากการสัมภาษณ์ นางประจวบ นิลดี ได้เล่าให้ฟังว่า เดิมมีวงปีพาทย์ไทยมาก่อนก่อตั้งโดยนายสุพาส นิลดี สามีนางประจวบ นายสุพาสและนางประจวบมีบุตรด้วยกัน 2 คน คือ นายไพฑูรย์และนางจิราพร

นายสุพาสได้รับการถ่ายทอดดนตรีไทย จากนายคำ (ไม่ทราบนามสกุล) อยู่บ้าน โคนหม้อ (บ้านโคกหม้อเดิมมีวงปีพาทย์ไทย และวงปีพาทย์มอญ แต่ปัจจุบันนี้เลิกไปแล้ว)และได้ถ่ายทอดให้กับนายไพฑูรย์และ นางจิราพร บุตรของตน นายสุพาสและนางประจวบได้สร้าง วงปีพาทย์มอญประมาณปี พ.ศ. 2515 โดยครั้งแรกสร้างห้องมอญ 4 โถง จากร้านถนนวานิชย์ในกรุงเทพฯ วงปีพาทย์มอญได้รับความนิยมมาก และมีผู้ว่าจ้างให้ไปบรรเลงมาก จนกระทั่งเครื่องดนตรีไม่พอใช้ จึงสร้างเครื่องดนตรีเพิ่มขึ้นปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะนิลดีมีห้องมอญทั้งหมด 10 โถง

2)ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะนิลดี

คณะนิลดีมีการแสดงนาฏศิลป์ เมื่อ พ.ศ.2515 โดยมี นางจิราพร นิลดี บุตรสาวของนางประจวบ เป็นผู้จัดการแสดงรำ โดยได้รับถ่ายทอดการรำมอญมาจาก น้าของตนซึ่งเรียนวิทยาลัยครู และชุดการแสดงบางเพลง และนางปราณี (ผู้แสดงรำคณะบัวทอง)เป็นผู้ถ่ายทอดการแสดงรำเพลงที่นางปราณีถ่ายทอด ได้แก่ ฟ้อนเล็บ, ทะแยมมอญ, ไกรลาสำเรียง เป็นต้น เรื่องเครื่องแต่งกายนางจิราพรเป็นผู้ดูแล โดยนำรูปแบบเครื่องแต่งกายมาจากรูปภาพ และรูปแบบของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผู้แสดงได้มาจากหญิงสาวที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน นางจิราพรได้ถ่ายทอดให้กับผู้แสดง ผู้แสดงในขณะนั้นมีจำนวน 4 คน ได้แก่

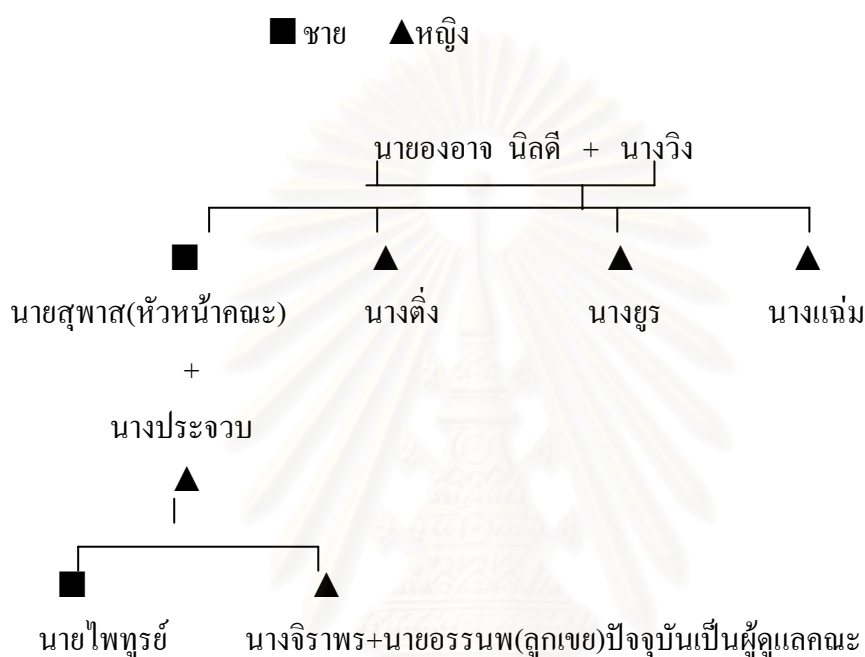
- 1.นางจิราพร นิลดี
- 2.นางขวัญตา
- 3.นางฉันทนา
- 4.คุณอู๋*

ต่อมานางจิราพร ได้ติดต่อผู้แสดงมาจากกเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีตั้งแต่ พ.ศ.2535-พ.ศ.2548 ชุดการแสดงจัดตามความสามารถของผู้แสดง ชุดการแสดงที่ใช้จัดการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่ รำฟ้อนม่านมงคล, รำโนห์รา, ระบำพม่ามอญ, รำตาลีก็ปัส, เซิ้งโปงลาง เป็นต้น

* สัมภาษณ์, นางจิราพร นิลดี, อธิบายว่าไม่สามารถจำชื่อและนามสกุลจริงได้

ปัจจุบันคณะนิลดีไม่รับจัดการแสดงนาฏศิลป์แล้ว เนื่องจากไม่มีบุคลากรด้านการแสดงนาฏศิลป์ ไม่สะดวกต่อการรับส่งและไม่เป็นความนิยมของผู้ว่าจ้าง ส่วนเครื่องแต่งกายยังคงอยู่ที่คณะนิลดีซึ่งเก็บรักษาไว้เป็นอย่างดี²⁶

แผนผังที่15: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะนิลดี

แผนผังที่16: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะนิลดี
นำของนางจिरาพร,นางปราณี (ผู้แสดงนาฏศิลป์คณะบัวทอง)

พ.ศ.2515 รุ่นที่1 นางจिरาพร นิลดี ,นางขวัญตา, นางฉันทนา, นางอ้อย

พ.ศ.2535 รุ่นที่2 นักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

²⁶ สัมภาษณ์ นางจिरาพร นิลดี, ผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์คณะนิลดี, 11,17 มีนาคม, 9 กรกฎาคม 2550.

2.3.9 วงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์

วงปีพาทย์มอญคณะ จ.เจริญศิลป์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 102 หมู่ 1 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองฯ สุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายจิ เรื่องปานกัน เกิดเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2463 ปัจจุบันอายุ 83 ปี นายจิ เป็นบุตรนายเปลี่ยน เรื่องปานกัน กับนางจันทร์ ยอดปราง นายจิได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีจากนายเปลี่ยนผู้เป็นบิดา เดิมนายเปลี่ยนเป็นนักดนตรีเล่นเครื่องสายมาจากเมืองจีน และมาสร้างวงปีพาทย์ไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 นายจิยังได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านวงปีพาทย์มอญจากนายเฉลิม คงดนตรี และได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้นในปี พ.ศ. 2519 สร้างครั้งแรก มีห้องมอญจำนวน 4 โគัง ปัจจุบันวงปีพาทย์คณะ จ.เจริญศิลป์เปลี่ยนชื่อคณะเป็นวงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์ เนื่องจาก นายนิคม รัมมะเพียร (ลูกเขย) มีความประสงค์ขอเปลี่ยนชื่อคณะ ปัจจุบันเป็นผู้บริหารวงปีพาทย์มอญ มีห้องมอญทั้งหมด 10 โគัง

2) ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์

คณะ จ.เจริญศิลป์มีการแสดงนาฏศิลป์ เมื่อ พ.ศ.2525 โดยมีนางเหลื่อม เรื่องปานกัน ซึ่งเป็นแม่เพลงอีแซว เป็นผู้ขึ้นชอบศิลปะการแสดงด้านการร้องและรำมาก ได้ติดต่อครูสุพัตรา ซึ่งสอนวิชานาฏศิลป์จากโรงเรียนโพธิ์ท่าทราย และเป็นผู้แสดงรำของคณะบัวทอง ได้ว่าจ้างมาถ่ายทอดท่ารำให้กับ นางศรีนวล เรื่องปานกัน ซึ่งเป็นบุตรสาว ค่าตอบแทนในการถ่ายทอดท่ารำให้ในขณะนั้น เป็นจำนวนเงิน 400-500 บาท ชุดการแสดงที่ฝึกหัดท่ารำให้ ได้แก่ รำพลายชุมพล, รำโน้หน้าบูชาชัย, นุชฉายพราหมณ์, ระเบียบบันเทิง, ระเบียบไก่, เพลงช้า-เร็ว เป็นต้น คณะปีพาทย์มอญ จ.เจริญศิลป์ไม่มีการแสดงรำมอญ ผู้แสดงนาฏศิลป์มีจำนวน ผู้แสดงทั้งหมดจำนวน 4-6 คน และได้ ผู้แสดงมาจากหญิงสาวที่อยู่ใกล้บ้านเรื่องเคียงกัน ไม่มีอาชีพอะไรและไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนสนใจมาแสดงในคณะ จ.เจริญศิลป์ ผู้แสดงได้แก่

1. นางศรีนวล เรื่องปานกัน
2. นางสาวร้าย บุญเจือจันทร์
3. นางบิ่งอร ล้อมวงศ์
4. นางวิภา สุขสวาท
5. นางนงเยาว์ สุขสวาท

ผู้แสดงรำบางส่วน มีความสามารถในการบรรเลงดนตรี ส่วนเรื่องเครื่องแต่งกายนางเหลื่อมเป็นผู้ดูแล รูปแบการแต่งกายอาศัย จากการศึกษารูปภาพ แล้วนำจ้างตัดเย็บ ต่อมาผู้แสดงรำในรุ่นที่ 2 ได้มาจากหญิงสาวที่อยู่ใกล้บ้านเรื่องเคียงเช่นกัน จำนวน 4 คน ผู้ที่ถ่ายทอด คือผู้แสดงรำในรุ่นแรก ต่อมารุ่นที่ 3 ได้ติดต่อนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองจำนวน 6 คน

การจัดชุดการแสดงจัดตามความสามารถของผู้แสดง ได้แก่ รำฟ้อนม่านมงคล, รำโน้หน้ำรา
บุชาลัย, รำตาลีกีปัส, เซ็งโปงกลาง เป็นต้น จากนั้นเมื่อ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีก่อตั้งขึ้น
นายนิคม รัมมะเพียร ได้ส่งหลานสาวของนางศรีนวลไปศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี คือ

1. นางสาวจิราวรรณ เรื่องปิ่นก้น

2. นางสาวสุนิษา เรื่องปิ่นก้น

ทั้งสองได้นำเพื่อนที่เรียนด้วยมาเป็น ผู้แสดงในคณะของตน ต่อมานายนิคม ได้ส่งบุตรสาว
ทั้งสองคนมาศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี คือ

1.นางสาวศกามาศ รัมมะเพียร

2.นางสาวจันจิรา รัมมะเพียร

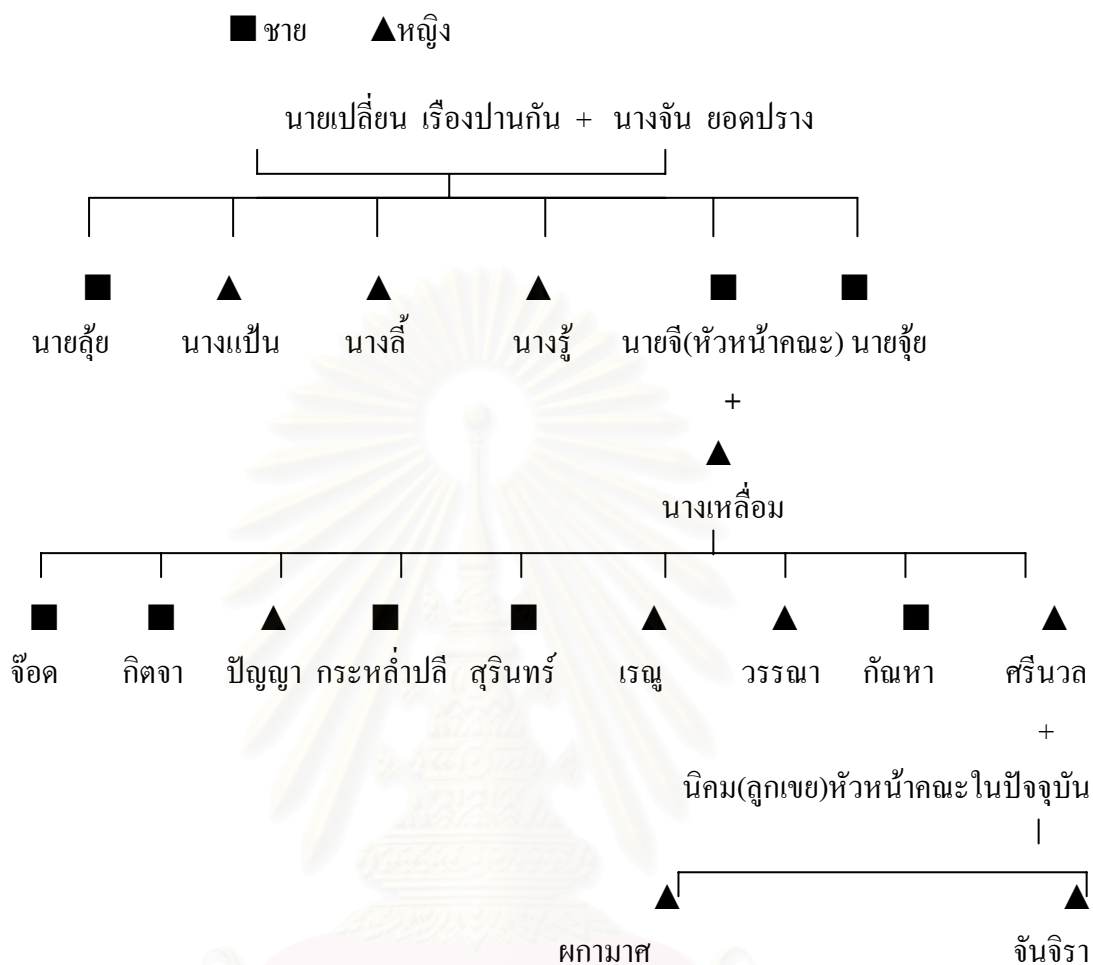
บุตรสาวทั้งสองเป็นผู้ติดต่อผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี มาเป็น ผู้แสดงรำใน
คณะในลำดับต่อมา

เมื่อพ.ศ.2545 นางศรีนวล ได้นำเพลงศิลาฉนิมาคิดประดิษฐ์ทำรำ โดยใช้ลักษณะท่าทาง
การแสดงทางภาคเหนือมาใช้ในการแสดงรำ จากนั้นเมื่อ พ.ศ.2547 นางศรีนวล
ได้มีแนวความคิดที่จะจัดชุดการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของคณะ ได้แก่ ชุดสาวทอผ้าไหม
โดยได้แนวความคิดมาจากละครโทรทัศน์ ช่อง 7 เรื่องเพลงผ้าฟ้าล้อมดาวที่กำลังมีความนิยม
ในการชมในขณะนั้น ได้จัดซื้อซีดีเพลง “สาวทอผ้าไหม”และให้นางสาวจิราวรรณ เป็นผู้คิด
ประดิษฐ์ทำรำ โดยนางสาวจิราวรรณนำการแสดงทางภาคเหนือ เช่น นำท่ารำจากเพลงฟ้อนเล็บ
ฟ้อนเทียนมาผสมผสานให้เหมาะสมและใช้การแสดงชุดสาวทอผ้าไหม มาแสดงจนถึงปัจจุบัน²⁷

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁷ สัมภาษณ์ นางศรีนวล เรื่องปิ่นก้น, ผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์คณะเจริญศิลป์, 18 มีนาคม,
16 กรกฎาคม 2550.

แผนผังที่17: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะเจริญศิลป์

แผนผังที่18: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะเจริญศิลป์

ครูสุพัตรา (ผู้แสดงนาฏศิลป์คณะบัวทอง ผู้ถ่ายทอด)

- พ.ศ.2525 รุ่นที่1 นางศรีนวล เรื่องปานกัน,นางสาหร่าย บุญเจือจันทร์, นางบังอร ล้อมวงศ์,
นางวิภา สุขสวาท, นางนงเยาว์ สุขสวาท
- พ.ศ.2530 รุ่นที่2 ผู้แสดงได้มาจากผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียง
- พ.ศ.2526 รุ่นที่3 นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง
- พ.ศ.2538 รุ่นที่4 จีรวรรณ เรื่องปานกัน,สุนิษา เรื่องปานกัน,นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์
สุพรรณบุรี
- พ.ศ.2544 รุ่นที่5 ผกามาศ เรื่องปานกัน,จันจิรา เรื่องปานกัน(ทายาท),ผู้แสดงจากวิทยาลัย
นาฏศิลป์สุพรรณบุรี

2.3.10 วงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง คล้ายน้ำ

1)ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง คล้ายน้ำ

วงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง คล้ายน้ำ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 60 หมู่ 5 ตำบลคอนตล อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนางสมพิศ คล้ายน้ำ เกิดเมื่อเดือนเมษายน 2489 ปัจจุบัน อายุ 57 ปีนางสมพิศเป็นบุตรของนายผาด หุ่นแก้วชมพู กับนางขุนทอง รุ่งเรือง นางสมพิศได้รับการถ่ายทอดทางด้านดนตรีจาก นายผาด ผู้เป็นบิดา เดิมนายผาดมีวงปีพาทย์ไทย ต่อมานางสมพิศได้สมรสกับนายแสวง คล้ายน้ำ และได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้นในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งขณะนั้นนายแสวงได้รับเลือกให้เป็นกำนันจึงตั้งชื่อคณะว่า กำนันแสวง คล้ายน้ำ ซึ่งตั้งตามชื่อสกุลของตน ตัวนายแสวงเองบรรเลงดนตรีไทยกับหลายคณะและได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีจากนายจร โมพันธุ์ และนายฮ้าง(คณะณรงค์ศิลป์) จึงได้นำความรู้มาพัฒนาคณะของตน ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง มีห้องมอญทั้งหมด 10 โคง

2)ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง

การแสดงนาฏศิลป์คณะกำนันแสวง เริ่มมีการแสดงเมื่อ พ.ศ.2524 การแสดงชุดแรกคือ ชุดทะแยมมอญ ซึ่งได้รับถ่ายทอดจากครูสอนวิชานาฏศิลป์ ในจังหวัดอ่างทอง คือ อาจารย์บุญเดือน ซึ่งมีคณะละครชื่อว่า “คณะสำเนียงป่าโมกข์” ต่อมาพ.ศ.2529-ปัจจุบัน ชุดทะแยมมอญนำมาแสดงอย่างต่อเนื่อง โดยผู้แสดงได้รับการถ่ายทอดการรำมอญจากคณะอำไพศิลป์ จังหวัดนนทบุรี คณะอำไพศิลป์ได้รับการถ่ายทอดรำมอญมาจากครูตุ๊ก ซึ่งเป็นผู้แสดงรำมอญในจังหวัดนนทบุรี ผู้แสดงรำได้นำการแสดงรำมอญ มาใช้กับคณะจัดการแสดงทั้งสองคณะได้ถ่ายทอดให้กับผู้แสดงคณะปีพาทย์มอญกำนันแสวงเช่น

1. ระบำดาวดึงส์
2. ระบำไกรลาสสำเร็จ
3. ระบำนพรัตน์
4. พม่าราชวานชาย-หญิง
5. ฟ้อนแพน
6. ฟ้อนเงี้ยว
7. ระบำม้า

ผู้ที่ได้รับถ่ายทอดในรุ่นที่ 1 เมื่อพ.ศ.2524 มีจำนวน 5 คน ได้แก่

1. นางมณฑา พลายพรรณ
2. นางดาวเทียม เกตุสุริยงศ์
3. นางรุ่งทิพย์ เดชเดชา
4. นางดวงเดือน คล้ายน้ำ
5. นางเดือนใจ คล้ายน้ำ

กำนันแสวงได้ติดต่อผู้แสดงมาจากผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียง ผู้แสดงของคณะ กำนันแสวง มีความสามารถบรรเลงดนตรีในวงปี่พาทย์มอญ ค่าตอบแทนในการแสดงรวมกับ ค่าตอบแทน ในการบรรเลงดนตรี เป็นจำนวน 40-60 บาท/งาน ต่อมากำนันแสวงได้ติดต่อ ละครหม่อม พิณทสุวรรณ ซึ่งได้มีคณะโขนชื่อว่า “โขนโพธิ์เกษบ” ซึ่งละครหม่อมได้มาถ่ายทอด การแสดงโขนที่บ้าน ได้แก่ โขน เรื่องรามเกียรติ์ ตอนนางลอย-ตอนเข้าอุโมงค์ โดยใช้ผู้แสดงเป็น ผู้หญิง หากตัวละครที่เป็นลิง จะใช้ผู้แสดงเป็นผู้ชาย

ต่อมาผู้แสดงรุ่นที่ 1 ได้ถ่ายทอดการแสดง ที่ได้รับมาให้กับผู้แสดงรุ่นที่ 2 คือ

1. นางนัยนา คงสมจิตต์
2. นางบุญมี มานา
3. นางน้ำฝน คงปริศนา

เมื่อ 2534 เริ่มนำการแสดงที่เป็นแบบแผนของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี โดยเริ่มหา ผู้แสดงข้างนอก หรือนักเรียนของวิทยาลัยนาฏศิลป์มาร่วมแสดง ชุดการแสดงที่ได้รับถ่ายทอด ได้แก่

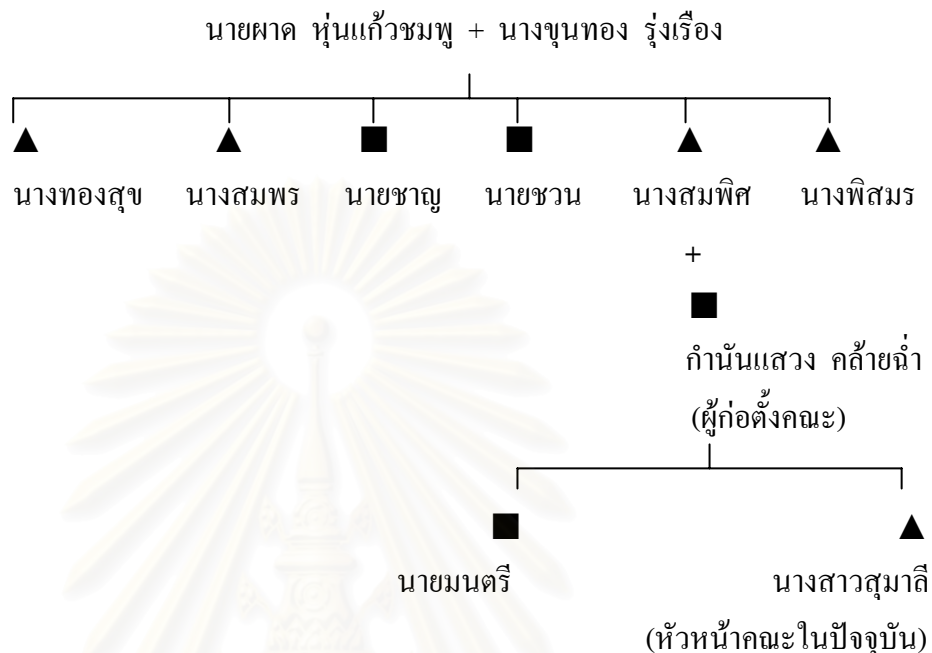
1. ฟ้อนม่านมงคล
2. ฟ้อนแพน
3. ระบำโบราณคดี 5 ชุด
4. เชื้อโป่งกลาง
5. เชื้อตั้งหวาย

ต่อมามีผู้แสดงรุ่นที่ 3 คือ 1.นางสาวนิสากร จิตถนอม 2.ค.ญ.मुखสุดา คล้ายน้ำ ผู้แสดงรุ่น ที่ 3 คงเหลือ 2 คน นอกเหนือจากนั้นคณะกำนันแสวง จะจัดหาผู้แสดงที่เป็นนักเรียนวิทยาลัย นาฏศิลป์มาแสดงเพิ่มจำนวน 3 คน หรือจัดหาคณะกรรมการแสดงนาฏศิลป์ของคณะประคองศิลป์เป็นผู้ จัดการแสดง หากมีการแสดงต่างจังหวัด หรือการแสดงในกรุงเทพฯ จะใช้ผู้แสดงจากนิสิต จากสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มาแสดง ค่าตอบแทนของผู้แสดงเป็นจำนวน 300 บาท/คน หากจ้าง เป็นคณะของการแสดงนาฏศิลป์เป็นจำนวน 3000 บาท/งาน ส่วนเครื่องแต่งกายนางสมพิศ คล้ายน้ำ บางส่วนนางสุพิศเป็นผู้ตัดเย็บ และปักเครื่องละคร บางส่วนจัดซื้อจากตลาดพาหุรัด²⁸

²⁸ สัมภาษณ์ นางสมพิศ คล้ายน้ำ, เจ้าของวงปี่พาทย์มอญคณะกำนันแสวง, 12 มีนาคม 2550.

แผนผังที่19: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะกำนันแสวง คล้ายน้ำ

■ ชาย ▲ หญิง

แผนผังที่20: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะกำนันแสวง

อาจารย์บุญเตือน ,ครูละหม่อม พิณฑสุวรรณ (ผู้ถ่ายทอด)

- พ.ศ.2524 รุ่นที่1 นางมณฑา พลายพรรณ,นางดาวเทียม เกตุสุริยงค์, นางรุ่งทิพย์ เดชเดชา,
นางดวงเดือน คล้ายน้ำ,นางเตือนใจ คล้ายน้ำ
- พ.ศ.2235 รุ่นที่2 นัยนา,บุญมี,น้ำฝน,นักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
- พ.ศ.2537 รุ่นที่3 นางสาวนิศากร จิตถนอม,ค.ญ. मुखสุดา คล้ายน้ำ(ทายาท),
นักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ปัจจุบัน ว่าจ้างผู้แสดงรำของวงปีพาทย์คณะระนองศิลป์

2.3.11 วงปีพาทย์มอญคณะสมคร บัวทอง

1)ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะสมคร บัวทอง

วงปีพาทย์มอญคณะสมคร บัวทอง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 23 หมู่ 5 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายสมคร บัวทอง ปัจจุบันอายุ 73 ปี นายสมคร เป็นบุตรของนายชื่นกับนางคง บัวทอง นายสมครได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีจากนายชื่น ผู้เป็นบิดา แต่เดิมนายชื่นมีวงปีพาทย์ไทยมาก่อน ต่อมานายสมครได้ไปเรียนดนตรีเพิ่มเติมจากนายณรงค์ สุนทรวิภาต(หัวหน้าคณะณรงค์ศิลป์) และได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้นในปี พ.ศ. 2526 โดยได้สร้าง ห้องมอญครั้งแรกจำนวน 2 โถง ปัจจุบันวงปีพาทย์คณะสมคร บัวทอง มีห้องมอญทั้งหมด 5 โถง

2)ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะสมคร บัวทอง

การแสดงนาฏศิลป์คณะสมคร เริ่มมีการแสดงเมื่อ พ.ศ.2527 โดยมี นางยวนผู้แสดงนาฏศิลป์ของวงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์ ซึ่งนายสมครได้ติดต่อมาถ่ายทอดทำรำให้กับผู้แสดงนาฏศิลป์ในคณะของตน ชุดการแสดงที่ นางยวน ถ่ายทอดให้ ได้แก่ รำทะแยมมอญ, รำลุยฉายพราหมณ์, รำสินวล เป็นต้น จำนวนผู้แสดงในขณะนั้น มีจำนวน 6 คน ได้แก่ นางยวน, นางสมัย บัวทอง, คุณอึ้ง, คุณอ้วน , คุณขาว, คุณนรี* เป็นต้น

นายสมคร ได้ติดต่อผู้แสดงหญิงสาวที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน มาเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์ในคณะของตน ต่อมา เมื่อ พ.ศ.2530 วงปีพาทย์มอญคณะสมครเลิกจัดการแสดงนาฏศิลป์ โดยว่าจ้างปีพาทย์มอญคณะพุทธนิมิตศิลป์เป็นผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์แทน เมื่อ พ.ศ.2547 วงปีพาทย์มอญคณะสมคร ไม่รับจัดการแสดงบรรเลงปีพาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ มีสาเหตุหลายประการที่เลิกอาชีพคือ

สาเหตุที่ 1 คนมีอายุเพิ่มมากขึ้นอายุ 75 ปี

สาเหตุที่ 2 ไม่มีบุคลากรในการบรรเลงปีพาทย์มอญและบุคลากรในการแสดงนาฏศิลป์

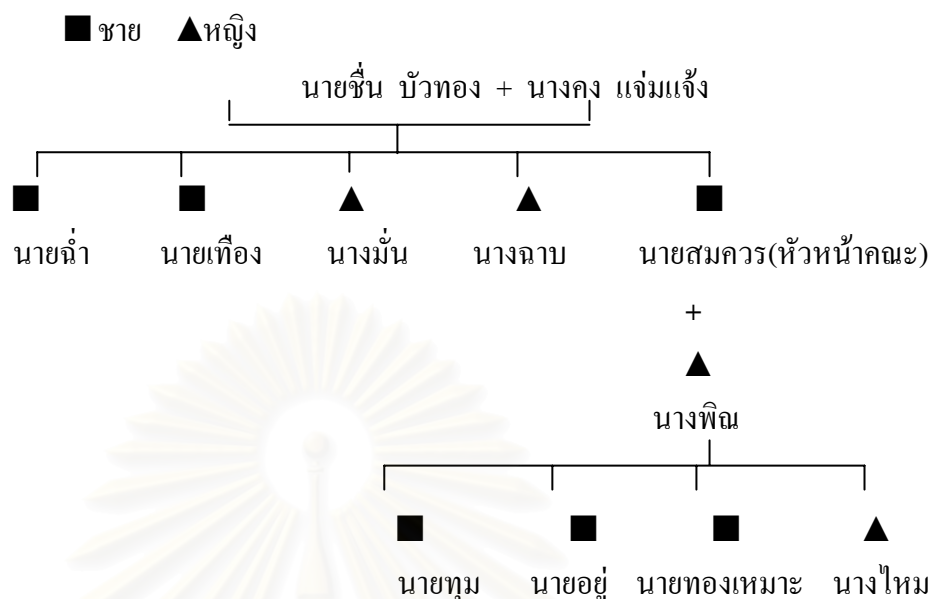
สาเหตุที่ 3 เครื่องแต่งกายได้สูญหาย ปัจจุบันนายสมครมีความประสงค์ที่จะขาย

วงปีพาทย์มอญไม่คิดที่จะจัดการบรรเลงปีพาทย์มอญและแสดงนาฏศิลป์ต่อไป²⁹

* สัมภาษณ์, นายสมคร บัวทอง, อธิบายว่าไม่สามารถจำชื่อและนามสกุลจริงได้

²⁹ สัมภาษณ์ นายสมคร บัวทอง, เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะสมคร บัวทอง,

แผนผังที่21: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะสมคร บัวทอง

แผนผังที่22: แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์คณะสมคร บัวทอง
นางยวน (ผู้แสดงนาฏยศิลป์ในคณะณรงค์ศิลป์ ผู้ถ่ายทอด)

พ.ศ.2527 รุ่นที่ 1 คุณยวน, นางสมัย บัวทอง, คุณอึ้ง, คุณอ้วน, คุณขาว, คุณนรี
พ.ศ.2530 รุ่นที่ 2 คณะการจัดการแสดงนาฏยศิลป์คณะพุทธนิมิตศิลป์
ปัจจุบันเลิกกิจการ

2.3.12 วงปีพาทย์มอญคณะพุทธนิมิตศิลป์

1) วงปีพาทย์คณะพุทธนิมิตศิลป์

วงปีพาทย์คณะพุทธนิมิตศิลป์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 60/1 หมู่ 2 ตำบลคลังชั้น อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อ นายตะ ผลมุข อายุ 69 ปี นายตะเป็นบุตรของนายสังข์ กับนางเติบ ผลมุข มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักจัดการบรรเลงปีพาทย์มอญ และการจัดการแสดงนาฏยศิลป์เป็นอาชีพเสริม นายตะได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทย จากนายชื่น สุวรรณดี และนายเฉลิม บ้านดงจี่เหล็ก(ลูกศิษย์ครูบัวใหญ่ หัวหน้าคณะบัวใหญ่ อยู่อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี) เดิมนายสังข์ผู้เป็นบิดาได้สร้างวงปีพาทย์ไทยและเครื่องคู่

ในปีพ.ศ.2525 ได้สร้างวงปี่พาทย์มอญขึ้น ตัวนายสังข์เองไม่เป็นคนตรีแต่ได้สร้างคณะขึ้น เพราะความนิยม โดยสร้างฆ้องมอญขึ้นครั้งแรกจำนวน 4 โគัง ปัจจุบัน วงปี่พาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์มีฆ้องมอญทั้งหมด 5 โគัง³⁰

2)ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปี่พาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์

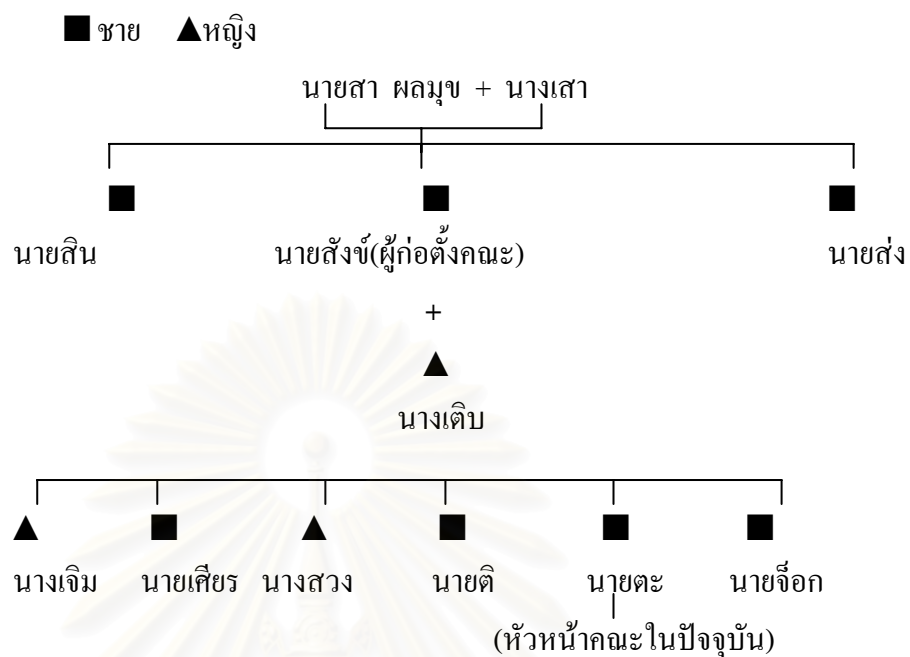
การแสดงนาฏศิลป์คณะพุทธรนิมิตศิลป์ เริ่มมีการแสดงเมื่อ พ.ศ.2528 โดยนายตะได้ติดต่อ ครูที่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งเป็นครูสอนที่โรงเรียนตลิ่งชัน ได้มาถ่ายทอดทำรำให้กับ นางสาวยุรี ผลมข บุตรสาวของนายตะขณะนั้น นางสาวยุรี มีอายุได้ 10 ปี ชุดการแสดง ที่ได้รับถ่ายทอด ได้แก่ รำสีนวล,รำพลายชมพู ซึ่งเป็นการแสดงที่ง่าย เหมาะสมกับอายุ ผู้แสดง ในขณะนั้น มีจำนวน 4 คน ซึ่งนายตะได้ติดต่อมาจากลูกหลานผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน มี อายุรุ่นเดียวกันกับ นางสาวยุรีมาฝึกหัดทำรำ ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2538 นายตะได้ส่ง นางสาวยุรี ไปศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี พร้อมกับเพื่อนที่แสดงรุ่นเดียวกัน 1 คน ส่วนอีกสอง คนทำงานอดิเรกอยู่กับบ้าน เมื่อมีงานการแสดง ทั้ง 4 คน จะร่วมแสดงด้วยกันโดยมีนางสาวยุรี เป็นผู้ฝึกซ้อม และถ่ายทอดทำรำให้กับผู้แสดงหากเมื่อไรผู้แสดงมีความจำเป็นไม่สามารถมาแสดง นาฏศิลป์ได้

นายตะได้ติดต่อผู้แสดงของวงปี่พาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์ มาร่วมแสดง ชุดการแสดงที่วงปี่พาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์ ได้นำรูปแบบการแสดงโดยยึดหลักจากวิทยาลัย นาฏศิลป์สุพรรณบุรี ได้จัดตามความสามารถของผู้แสดงในเรื่องของเครื่องแต่งกาย นางสาวยุรี เป็นผู้ดูแลทั้งหมด และนำแบบเครื่องแต่งกายมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เช่นเดียวกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁰ สัมภาษณ์ นายตะ ผลมข, เจ้าของวงปี่พาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์, 22 กรกฎาคม 2550.

แผนผังที่23: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะพุทธนิมิตศิลป์

แผนผังที่24: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะพุทธนิมิตศิลป์

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี (ผู้ถ่ายทอด)

พ.ศ.2528-ปัจจุบัน รุ่นที่1 นางสาวมยุรี ผลมุข (บุตรสาวของนายตะ) ร่วมกับผู้แสดงที่ศึกษา
ในวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3.13 วงปีพาทย์มอญคณะนายบุญชอบ

1)ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะนายบุญชอบ

วงปีพาทย์มอญคณะนายบุญชอบ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 87/1 หมู่ 4 ตำบลสามพลี อำเภอเมืองฯ สุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายบุญชอบ มะเจียจกร ปัจจุบันอายุ 67 ปี นายบุญชอบ เป็นบุตรของนางเป็งกับนายช่วย มะเจียจกร นายบุญชอบได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยจากนายเทียร ผู้เป็นลุง เดิมชื่อนายเทียรมีวงปีพาทย์ไทย ซึ่งนายเทียร ชื่อนี้มาเมื่อปี พ.ศ. 2500 ต่อมาเครื่องดนตรีชุดนี้ได้ตกทอดมาอยู่กับนายบุญชอบและเล่าว่า สมัยก่อนตนมีวงปีพาทย์ไทยรับงานบวช และบรรเลงประกอบการแสดงลิเกพอลิเกเริ่มนิยมเอางปีพาทย์มอญบรรเลงประกอบการแสดง วงปีพาทย์มอญมีงานมากขึ้นจึงสร้างวงปีพาทย์มอญขึ้นในปีพ.ศ. 2527 โดยเริ่มต้นได้สร้างห้องมอญ 4 โถง

นายชอบได้ส่งลูกไปเรียนดนตรีเพิ่มเติมจากครูบัว ศิษย์หลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปะบรรเลง) ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะนายบุญชอบมีห้องมอญทั้งหมด 7 โถง

2)ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะนายบุญชอบ

การแสดงนาฏศิลป์คณะนายบุญชอบ เริ่มมีการแสดงเมื่อ พ.ศ.2527 โดยนางเพชฌัญญู มะเจียจกร เป็นบุตรสาวของนายบุญชอบ นายบุญชอบได้ติดต่อ ฉวีชาวัล ทองนารัฐ (ผู้แสดงนาฏศิลป์คณะประคองศิลป์) เนื่องจากมีความรู้จักกันและเคยเป็นผู้แสดงที่ว่าจ้างมาแสดงในคณะของตนจึงว่าจ้างมา ถ่ายทอดทำรำให้กับผู้แสดงรำในคณะของตนชุดการที่ได้ถ่ายทอด เช่น รำทะแยมมอญ และชุดการแสดงรำในชุดต่างๆ เช่น รำจุยฉายพรหมณ์, รำมโนห์ราบูชาชัย, รำพม่ารำหวาน เป็นต้น จำนวนผู้แสดงในขณะนั้น มีจำนวน 3 คน ได้แก่

1. นางเพชฌัญญู มะเจียจกร
2. นางเฉลา มะเจียจกร
3. นางลูกกิด ดิข้า

ผู้แสดงทั้งหมดมีความสามารถในการบรรเลงปีพาทย์มอญได้เช่นกัน ต่อมาเมื่อผู้แสดงมีอายุเพิ่มมากขึ้น มีหน้าที่การงานส่วนตัวจึงเลิกการแสดงนาฏศิลป์ นายบุญชอบจึงว่าจ้างผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง นับว่าเป็นรุ่นที่ 2 ของคณะนายบุญชอบ มีจำนวนผู้แสดงจำนวน 5 คน โดยมี นางวันทนี ล้อมวง (นักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง) เป็นผู้จัดหาผู้แสดงชุดการแสดงก็เริ่มใช้การแสดงตามหลักสูตร ที่ได้ศึกษามา เช่น รำฟ้อนม่านมงคล, ฟ้อนเล็บ, ระเบียบท่ามอญ, รำตาลีปีศ, ระเบียบโบราณคดีชุด ศรีวิชัย, เซิ้งสังข์ศิลป์ชัย เป็นต้น การแสดงชุดรำทะแยมมอญ เริ่มสูญหายไป

รุ่นที่ 2 เนื่องจากไม่มีการถ่ายทอดทำร่า และไม่เป็นที่นิยม ของเจ้าภาพและผู้ชม ต่อมาเมื่อผู้แสดงในรุ่นที่ 2 สำเร็จการศึกษาและไปศึกษาต่อที่อื่นๆ

นายบุญชอบได้ติดต่อผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี นับได้ว่าเป็นรุ่นที่ 3 ชุดการแสดงก็ยังคงเป็น แบบแผนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยมีผู้ดูแลเรื่องชุดการแสดงและเครื่องแต่งกายคือ นางฐิติณัฐ พ่วงน้อย (หลานสะใภ้ของนายบุญชอบ จบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง) เป็นผู้ดูแลการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะนายบุญชอบจนถึงปัจจุบัน³¹

แผนผังที่ 26: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะนายบุญชอบ

นางณัฐชวัล ทองนวรรฐ (ผู้แสดงนาฏศิลป์คณะประคองศิลป์ ผู้ถ่ายทอด)

พ.ศ.2527 รุ่นที่ 1 นางเพชฌัญญะ มะเจียจกร(ทายาท), นางเฉลา มะเจียจกร, นางลูกคิด ดีคำ

พ.ศ.2532 รุ่นที่ 2 ผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

พ.ศ.2535 รุ่นที่ 3 นางฐิติณัฐ พ่วงน้อย(สะใภ้), ผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

2.3.14 วงปีพาทย์มอญคณะจรูญศิลป์

³¹ สัมภาษณ์ นายบุญชอบ มะเจียจกร, เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะบุญชอบ, 18 มีนาคม 2550.

1)ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์

วงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 71 หมู่ 2 ตำบลทับตีเหล็ก อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายจรรยา ใสยวรุช เกิดเมื่อวันที่ 17 เดือนเมษายน 2496 ปัจจุบัน อายุ 51 ปี นายจรรยา เป็นบุตรของนายแจ๊ะกับนางเล็ก ใสยวรุช ได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยจากหมอเจ๊ก นายแจ๊ะ ใสยวรุช นายปุย ใสยวรุช นายประเสริฐ พักต์ผ่อง นายสมภพ จำประเสริฐ นายสุนทร มาประสพ นายสุพจน์ โตสง่า นายชนะ ชำนิราชกิจ นายทวี ไทยพยัคฆ์ และนางละเมียด ทับสุข นายจรรยาได้มาร่วมบรรเลงดนตรีกับวงปีพาทย์มอญ

คณะประคองศิลป์เป็นประจำถือได้ว่าเป็นนักดนตรีประจำวง ต่อมาได้แยกตัวมาสร้างวงปีพาทย์มอญขึ้นในปี พ.ศ. 2536 โดยครั้งแรก สร้างมอญขึ้นจำนวน 2 โគัง ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์ มีมอญทั้งหมด 6 โគัง³²

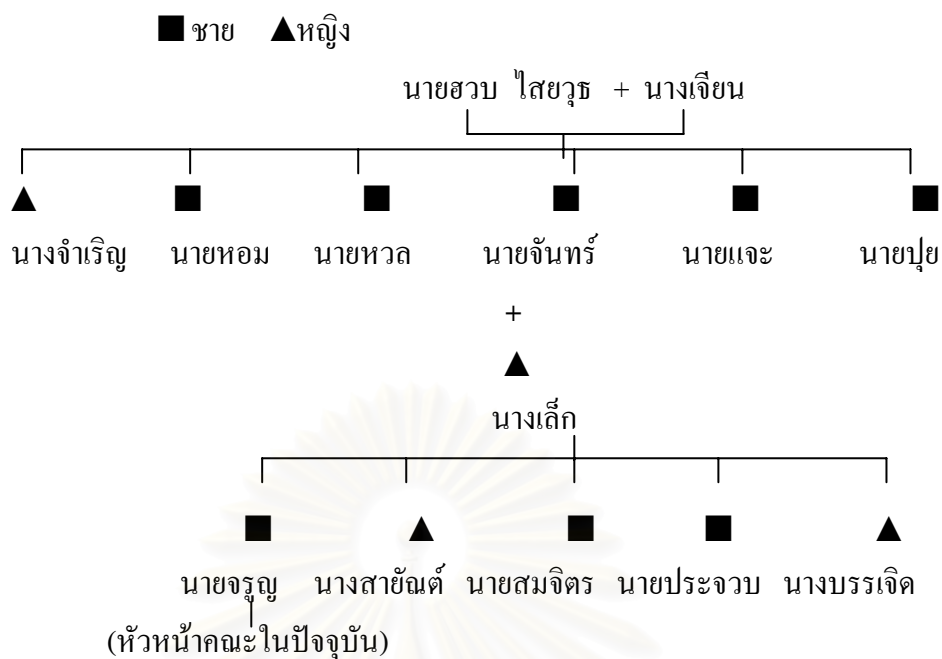
2)ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์

การแสดงนาฏศิลป์คณะจรรยาศิลป์ เริ่มมีการแสดงเมื่อ พ.ศ.2536 โดยนายจรรยา ได้ติดต่อผู้ประกอบอาชีพแสดงลิเก ตามคณะต่างๆ มาถ่ายทอดทำรำให้กับ นางวิรัตน์ ภูขาว ซึ่งเป็นน้องสะใภ้ของนายจรรยา ชุดการแสดงที่ได้รับถ่ายทอด ได้แก่ รำทะแยมมอญ , รำโน้หน้าบูชาญ เป็นต้น ผู้แสดงของคณะจรรยาศิลป์ได้มาจาก ลูกหลานที่มีอายุ ตั้งแต่ 7-9 ปี จำนวน 4-5 คน และว่าจ้างผู้แสดงของวงปีพาทย์มอญคณะประคองศิลป์มาร่วมแสดงจำนวน 1 คน ต่อมาเมื่อวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีก่อตั้ง นายจรรยาได้ติดต่อผู้แสดงมาร่วมแสดงในคณะของตน ชุดการแสดงยี่ดรูปแบบ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ะ ส่วนเรื่องเครื่องแต่งกาย นางบุญตา (ภรรยา นายจรรยา) เป็นผู้ดูแล และจัดซื้อให้ถูกแบบแผนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ปัจจุบัน นายจรรยา เล่าว่า “เมื่อก่อนอาชีพบรรเลงปีพาทย์มอญและการจัดการแสดงนาฏศิลป์เป็นอาชีพหลัก อาชีพการทำพระเป็นอาชีพเสริม แต่สมัยนี้การทำพระเป็นอาชีพหลัก การบรรเลง ปีพาทย์เป็นอาชีพเสริม”

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังที่27: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะจรรยาศิลป์

³² สัมภาษณ์ นายจรรยา ใสยวรุช, เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์, 12 มีนาคม, 19 กรกฎาคม 2550.

**แผนผังที่28: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะจรูญศิลป์
ผู้แสดงลิเก (ผู้ถ่ายทอด)**

พ.ศ.2536 รุ่นที่ 1 นางวิรัตน์ ภูขาว,ผู้แสดงนาฏศิลป์คณะประคองศิลป์,หลานฯ

พ.ศ.2541 รุ่นที่ 2-ปัจจุบัน ผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์ โอ.เค.

วงปีพาทย์ศิษย์ โอ.เค. ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 81/1 หมู่ 3 ตำบลโพธิ์พระยา อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อ นายวิโรจน์ สุภาแดน เกิดวันที่ 1 เดือน พฤษภาคม พ.ศ.2519 ปัจจุบันอายุ 31 ปี นายวิโรจน์ เป็นบุตรของ นายณรงค์ กับ นางสมอาจ สุภาแดน ได้ฝึกหัดการบรรเลงดนตรีกับ นายเค สุภาถิ่น (ปู่) ตั้งแต่ พ.ศ.2530แต่เดิม นายเค สุภาถิ่น มีเครื่องไทย 1 ชุด และรับผู้ที่สนใจในเรื่องของดนตรี มาฝึกหัดโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย จึงเริ่มสร้างเครื่องไทยเพิ่มอีกเป็นจำนวน 3 ชุด รวมแล้วมีเครื่องไทยทั้งหมด 4 ชุด

ต่อมาจึงเริ่มสร้างปีพาทย์มอญเมื่อ พ.ศ.2535 และ เมื่อ พ.ศ. 2536 นายวิโรจน์ สุภาถิ่น (หลาน) ได้ขอซื้อเครื่องปีพาทย์มอญต่อจาก นางสมคิด สุภาถิ่น ในราคา 4 หมื่นบาทถ้วน จำนวน 2 โគែง พร้อมเครื่องประกอบจังหวะ และเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ เพื่อต้องการมาประกอบอาชีพเป็นของตนเอง และรับบรรเลงดนตรีไทยงานต่างๆ ไปและยังรับบรรเลงประกอบการแสดงลิเก ปัจจุบันมีมอญจำนวน 2 โគែง³³

2)ประวัติการแสดงนาฏศิลป์วงปีพาทย์มอญคณะศิษย์ โอ.เค

คณะศิษย์โอ.เค เริ่มมีการแสดงนาฏศิลป์ เมื่อ พ.ศ.2536 โดยมีนางจรรุญ สุภาถิ่น อายุ 15 ปี ซึ่งเป็นหลานของนายเค สุภาถิ่น เป็นผู้ศึกษาจากแถบบันทึภาพ แล้วจึงนำมาถ่ายทอดให้กับผู้แสดงรำในคณะ ซึ่งจำนวนผู้แสดงในขณะนั้นมีทั้งหมด 4 คน รุ่นที่ 1 ได้แก่

1. นางจรรุญ สุภาถิ่น
2. นางกรทิพย์ อินทร์ทอง
3. นางจุฬารัตน์ คงจำปี
4. นางต่าย*

ผู้แสดงทั้งหมดเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงและมีความชอบในด้านการแสดงนาฏศิลป์ ค่าตอบแทนในขณะนั้น เป็นจำนวน 200 บาท จึงทำให้เป็นผู้แสดงประจำคณะโดยสังกัดอยู่ในคณะศิษย์โอ.เค. เท่านั้น ชุดการแสดงในขณะนั้น ได้แก่

1. รำพม่ารำขวาน
2. รำมโนห์ราบูชาชัย
3. รำพลายชุมพล
4. รำทะแยมอญ
5. ฟ้อนม่านมงคล

³³ สัมภาษณ์ นายวิโรจน์ สุภาแดน, เจ้าวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์ โอ.เค. , 20 กรกฎาคม 2550.

* นายวิโรจน์ สุภาถิ่น ผู้ให้สัมภาษณ์ อธิบายว่าไม่สามารถจำชื่อและนามสกุลได้

6. ระบายพบุรี

7. เชียงโปงนาง

การรำท่าระบำมอญ ได้รับการถ่ายทอดมาจากผู้ที่ยึดอาชีพลิเก ในตำบลโพธิ์พระยา การจัดการแสดงรำมอญนั้นจะจัดขึ้นเมื่อเจ้าภาพมีความประสงค์ขอชุดการแสดงทางคณะก็สามารถที่จะจัดการแสดงได้อย่างไม่ขัดข้อง

ผู้แสดงรำในคณะศิษย์ โอ.เค. มีความสามารถในการแสดงลิเก งานการแสดงส่วนใหญ่เป็นการแสดงลิเกมากกว่าการแสดงนาฏศิลป์ เนื่องจากไม่มีผู้ติดต่อมาแสดงนาฏศิลป์ในงานพิธีศพ ปัจจุบันการรับงานการแสดงนาฏศิลป์ 2งาน/เดือน แต่สำหรับการรับงานการแสดงลิเก 5งาน/เดือน

ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2540-ปัจจุบัน คณะศิษย์โอ.เค. มีผู้แสดงรุ่นที่ 2 จำนวน 4 คน ได้แก่

1. นางพรทิพย์ อินทร์ทอง อายุ 29 ปี
2. นางสาวฉัฐพร แสงประทีป อายุ 17 ปี
3. ด.ญ.พิรญา หงส์สกุล อายุ 11 ปี
4. ด.ญ.เบญจรัตน์ หงส์สกุล อายุ 8 ปี

นางพรทิพย์ กับ นางจำรูญ (ผู้แสดงรุ่นที่1) จะเป็นผู้ถ่ายทอดให้กับผู้แสดงในปัจจุบัน โดยได้ศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ จากแถบบันทึกเทปเพิ่มเติม จึงได้มีชุดการแสดงเพิ่มขึ้นดังต่อไปนี้

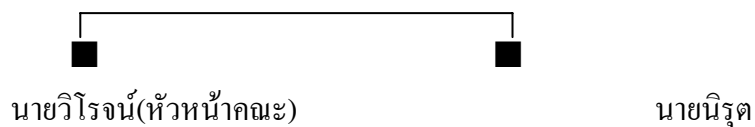
1. โขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอนพระรามตามกวาง
2. เจ้าเงาะจงนา
3. สุโขทัย
4. ฟ้อนมอลี
5. สีนวล
6. ระบายพมอญ เป็นต้น

ส่วนการแสดงหน้าไฟจะจัดชุดโขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน พระรามตามกวางและรำโนห์ราบูชาโยน เนื่องจากใช้ผู้แสดงจำนวนน้อย และ ความสะดวกของผู้แสดงทั้งนี้ผู้แสดงรุ่นที่ 2 (ไม่รวมถึงนางพรทิพย์) ค่าตอบแทนของผู้แสดงปัจจุบัน 300 บาท หากผู้ที่ได้รับการฝึกหัดให้จากนางพรทิพย์ จะได้ค่าตอบแทนเป็นจำนวนเงิน 200 บาท ยังไม่เคยได้แสดงนาฏศิลป์ในงานพิธีศพแต่ผู้แสดงนี้ ได้มีการแสดงนาฏศิลป์ในคณะลิเกของคณะเสาวรสตำบลโพธิ์พระยา จังหวัดสุพรรณบุรีจากนั้นเป็นต้นมา

แผนผังที่29: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะคณะศิษย์ โอ.เค

■ ชาย ▲ หญิง

นายณรงค์ + นางสาว

แผนผังที่30: แสดงการสืบทอดนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์คณะศิษย์ โอ.เค

นางจำริญ(ผู้แสดงลิเกเป็นผู้ถ่ายทอด)

พ.ศ.2536 รุ่นที่1 นางจำริญ สุภาณิน, นางพรทิพย์ อินทร์ทอง , นางจุฬารณณ์ คงจำปี,
คุณต่าย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง

วงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 44 หมู่ 4 ตำบลท่าระหัดอำเภอเมืองฯ สุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อ นายมนตรี คงคนตรี เกิดวันที่ 10 เดือน มีนาคม พ.ศ.2510 ปัจจุบัน อายุ 41 ปี นายมนตรี เป็นบุตรของนายปิ่นกับนางสมพิศ คงคนตรี นายมนตรีได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีจากนายแสวง คงคนตรี ผู้เป็นปู่ และ นายปิ่น คงคนตรี ผู้เป็นบิดา เดิมนายแสวงมีวงปีพาทย์เครื่องห้าต่อมาในปีพ.ศ.2537 นายปิ่นบิดาของนายมนตรีได้สร้างวงปีพาทย์มอญโดยสร้างฆ้องมอญขึ้นครั้งแรกจำนวน 4 โគัง ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง มีฆ้องมอญทั้งหมด 4 โគัง³⁴

2) ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง

การแสดงนาฏศิลป์คณะปิ่นทอง เริ่มมีการแสดงเมื่อ พ.ศ.2540 โดย นางยลธิดา คงคนตรี (น้องสาวนายมนตรี) ได้รับความถ่ายทอดท่ารำจาก นางเสงี่ยม วัฒนากุล (ผู้แสดงนาฏศิลป์คณะสังัดศิลป์) ซึ่งเป็นญาติของนายมนตรี ได้ถ่ายทอดชุดการแสดง ชุดรำทะเลมอญ, รำ มโนห์ราบูชาชัย, ระบำโบราณคดีชุด ศรีวิชัย เป็นต้น ผู้แสดงนาฏศิลป์ของคณะปิ่นทองได้ติดต่อมาจากหญิงสาวที่อาศัย อยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน จำนวนผู้แสดงในขณะนั้น มีจำนวน 3 คน รวมทั้ง นางยลธิดา ด้วย ต่อมาผู้แสดงทั้ง 3 คน เลิกแสดงนาฏศิลป์ สาเหตุจากมีอายุเพิ่มมากขึ้น และมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในเรื่องงาน และครอบครัว คณะปิ่นทองจึงว่าจ้างคณะกรรมการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ชื่อคณะนายสมจิตร อยู่อำเภอบ้านสุด จังหวัดอยุธยา

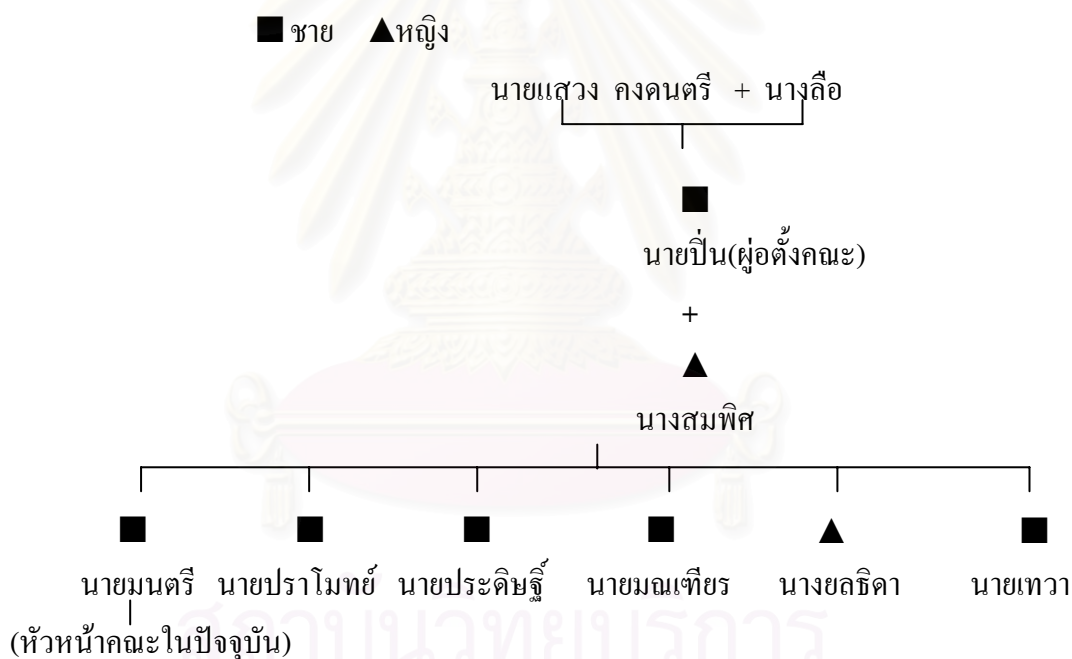
ซึ่งคณะของนายสมจิตร มีพื้นฐานการแสดง โขนสด และมีอาชีพจัดการแสดงนาฏศิลป์ รับผิดชอบการแสดงทั่วไป ชุดการแสดงของคณะนายสมจิตร มีลักษณะเดียวกันกับการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ เนื่องจากใช้ผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี แต่มีสิ่งที่แตกต่างกันคือ การแสดงโขนการแสดงมีลักษณะ การแสดงโขนสดในเรื่องรามเกียรติ์ตอนต่างๆ ซึ่งนายสมจิตร ใช้ผู้แสดงที่เรียนเป็นตัวลิงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และมีการเสริม ผู้แสดงโดยใช้ผู้แสดงที่เป็น เด็กผู้ชาย ซึ่งเป็นหลาน ของนายสมจิตร มีอายุ ตั้งแต่ 5-10 ปีจำนวน 2-3 คนมาประกอบกับการแสดงโขนในตอนนั้น และมีการพากย์เจรจาโดยใส่ मुखตลกให้ผู้ชมเกิดความสนุกสนาน

³⁴ สัมภาษณ์ นายมนตรี คงคนตรี, เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง, 16 มีนาคม, 9 กรกฎาคม 2550.

ต่อมา นายมนตรีเล็กว่าจ้างคณะกรรมการจัดการแสดงนาฏศิลป์ของนายสมจิตร เนื่องจากค่าว่าจ้างของคณะนายสมจิตร มีราคาที่สูงพอสมควร ประมาณ 3,000-3,500 บาท ซึ่งจำนวนราคาแตกต่าง จากการหาผู้แสดง มาแสดงในคณะของตนเอง นายมนตรีจึงได้ติดต่อโดยตรงกับผู้แสดง จากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี มาแสดงในคณะของตนจนถึงปัจจุบัน การจัดรูปแบบหรือชุดการแสดง นางทิวพร (ภรรยานายมนตรีและเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์คณะบัวทอง) เป็นผู้จัดการแสดง และจัดการแสดง

สำหรับเรื่องเครื่องแต่งกาย นางทิวพร คงดนตรี (ภรรยานายมนตรี) เป็นผู้ตัดเย็บ และปักลวดลายต่างๆ ด้วยตนเอง โดยครั้งแรกใช้รูปแบบเครื่องแต่งกายมาจากปีพาทย์มอญ คณะบัวทอง ต่อมาเมื่อวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีก่อตั้ง จึงนำรูปแบบของวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาใช้ในคณะของตน

แผนผังที่31: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะปิ่นทอง

แผนผังที่32: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะปิ่นทอง

เสงี่ยม วัฒนากุล (ผู้ถ่ายทอด)

พ.ศ.2540 รุ่นที่ 1 ยลธิดา (น้องสาวนายมนตรี) ,ผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียง

พ.ศ.2536 รุ่นที่ 2 ว่าจ้างคณะกรรมการจัดการแสดงนาฏศิลป์คณะนายสมจิตร

พ.ศ.2536-ปัจจุบัน รุ่นที่ 3 ผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

2.3.17 วงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์

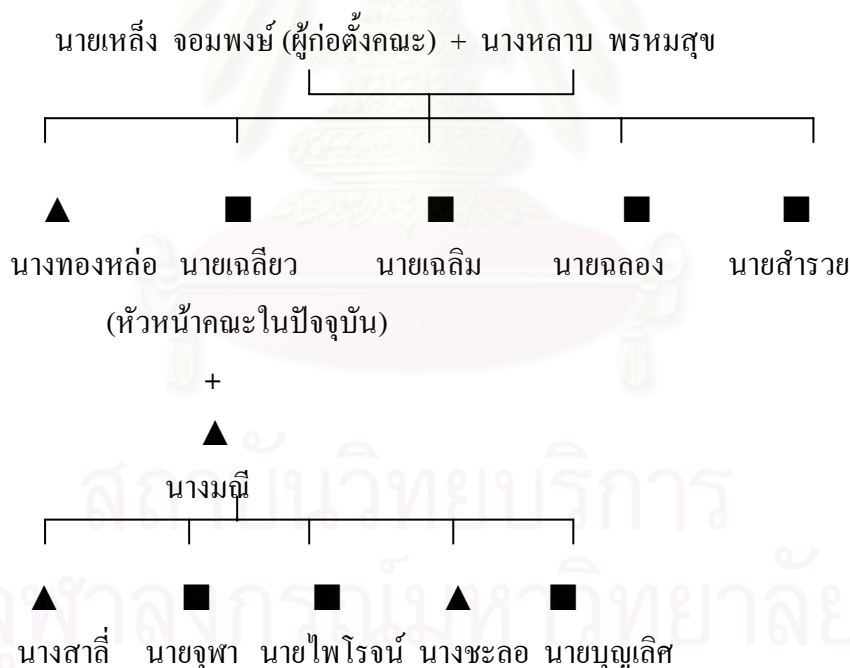
วงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 95/1 หมู่ 1 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายเฉลียว จอมพงษ์ เกิดเมื่อเดือนสิงหาคม 2482 ปัจจุบันอายุ 64 ปี นายเฉลียว เป็นบุตรของนายเหล็ง กับนางหลาย จอมพงษ์ นายเฉลียวได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยจากนายจี เรืองปานกัน (หัวหน้าคณะ จ.เจริญศิลป์) เริ่มสร้างวงปีพาทย์ไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2534 และสร้างวงปีพาทย์มอญในปี พ.ศ. 2537 โดยสร้างห้องมอญขึ้นครั้งแรกจำนวน 4 โគัง ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์ มีห้องมอญทั้งหมด 5 โគัง³⁵

2) ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์

วงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์ไม่มีการแสดงนาฏศิลป์เป็นของตนเอง ใช้ระบบการว่าจ้างคณะการจัดการแสดงนาฏศิลป์จากวงปีพาทย์มอญคณะพุทธรนิมิต

แผนผังที่ 33: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะเฉลียวศิลป์

■ ชาย ▲ หญิง

หมายเหตุ ไม่มีการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะเฉลียวศิลป์

³⁵ สัมภาษณ์ นายเฉลียว จอมพงษ์, เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์, 18 มีนาคม 2550.

2.3.18 วงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์

วงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 66/1 หมู่ 3 ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายบุญ เกียงจันทร์ อายุ 54 ปี นายบุญสม เป็นบุตรของนางแสงกับนายฉุ่น เกียงจันทร์ นายบุญสมได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีไทยจากนางพิมพ์ วิสุทธีวงศ์ นายประคอง วิสุทธีวงศ์ และนายทวย (ไม่ทราบนามสกุล) เดิมนายบุญสมเป็นนักดนตรีอยู่ คณะประคองศิลป์ เนื่องจากนางพิมพ์ ศรีดี ซึ่งเป็นยายของนายสมบุญได้ไปแต่งงานกับนายค้อย วิสุทธีวงศ์ ต่อมาในปี พ.ศ.2538 นายบุญสมได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้นโดยสร้างฆ้องมอญขึ้นครั้งแรกจำนวน 4 โគัง ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์ มีฆ้องมอญทั้งหมด 4 โគัง³⁶

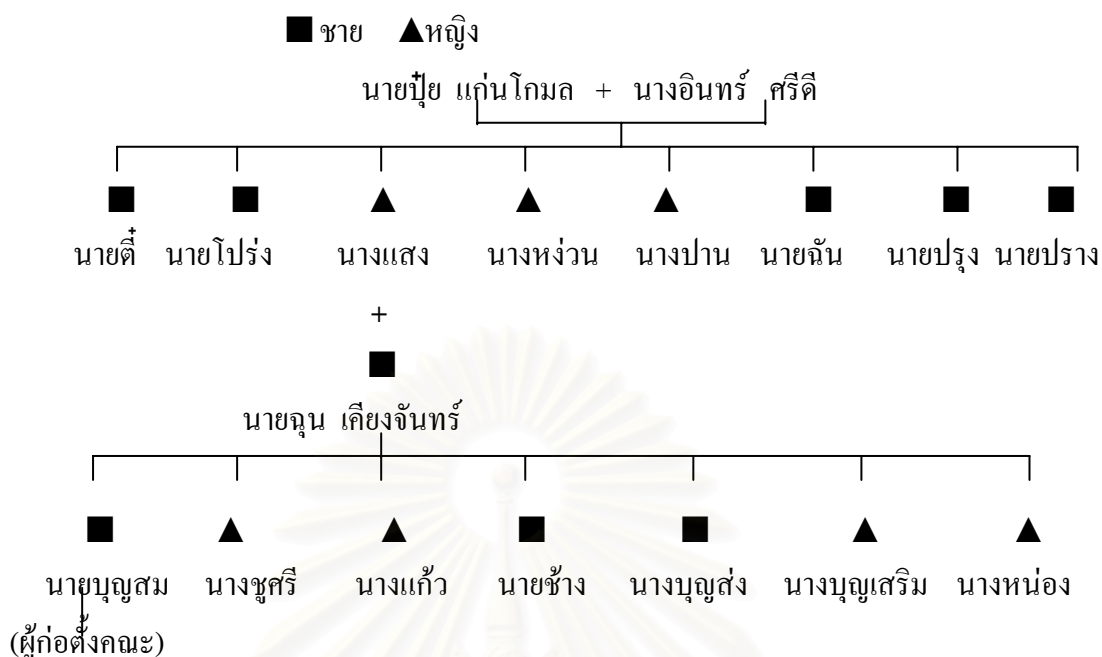
2) ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ของวงปีพาทย์คณะเจริญทองศิลป์ใช้ระบบการว่าจ้าง คณะการจัดการแสดงนาฏศิลป์ คณะนายสมจิตร จังหวัดอยุธยา และมีลูกสาวและลูกสะใภ้ คือ นางน้องนุช เกียงจันทร์ และ นางจุฬาลักษณ์ ส่องสิริสมบัติ เป็นผู้แสดงร่วมกับคณะจัดการแสดงนาฏศิลป์ของนายสมจิตร ปัจจุบัน นายบุญสมไม่รับการจัดการแสดงนาฏศิลป์มาเป็นเวลา 2 ปี เนื่องจากไม่เป็นการต้องการของเจ้าภาพและบุคคลทั่วไปแต่เมื่อใดเจ้าภาพมีความประสงค์ให้จัดการแสดงนาฏศิลป์นายบุญสมก็สามารถรับจัดการแสดงนาฏศิลป์ได้ โดยอาศัยว่าจ้างคณะการจัดการแสดงนาฏศิลป์ตามสถานที่ต่างๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³⁶ สัมภาษณ์ นายบุญสม เกียงจันทร์, เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์, 9 กรกฎาคม 2550.

แผนผังที่34: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะเจริญทองศิลป์

หมายเหตุ ไม่มีการสืบทอดนามสกุลศิลป์ในวงปีพาทย์คณะเจริญทองศิลป์

2.3.19 วงปีพาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์

1) ประวัติวงปีพาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์

วงปีพาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 21 หมู่ 3 ตำบลสนามพลี อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี หัวหน้าคณะชื่อนายถา นาคมั่งสังข์ เกิดเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2476 ปัจจุบันอายุ 70 ปี นายถาเป็นบุตรของนายแป้นกับนางผ่อง นาคมั่งสังข์ เดิมนายถาเป็นนักดนตรีบรรเลงแคนวงได้สร้างวงปีพาทย์ไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2500 โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีจากครูหล่อ บ้านโพธิ์พระยา(ตำบลโพธิ์พระยา) และครูหลักแห่งคณะจ.เจริญศิลป์ นายถารับบรรเลงดนตรีไทยงานต่างๆ ไปและยังรับบรรเลงประกอบการแสดงลิเก ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 นายถาได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้น เนื่องจากคณะลิเกนิยมนำวงปีพาทย์มอญมาบรรเลงประกอบการแสดงโดยได้สร้างห้องมอญขึ้นครั้งแรก 1 โគែง ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะถา นำศิลป์ มีห้องมอญทั้งหมด 5 โគែง³⁷

³⁷ สัมภาษณ์ นายถา นำศิลป์, เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะถา นำศิลป์, 22 กรกฎาคม 2550.

2)ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์

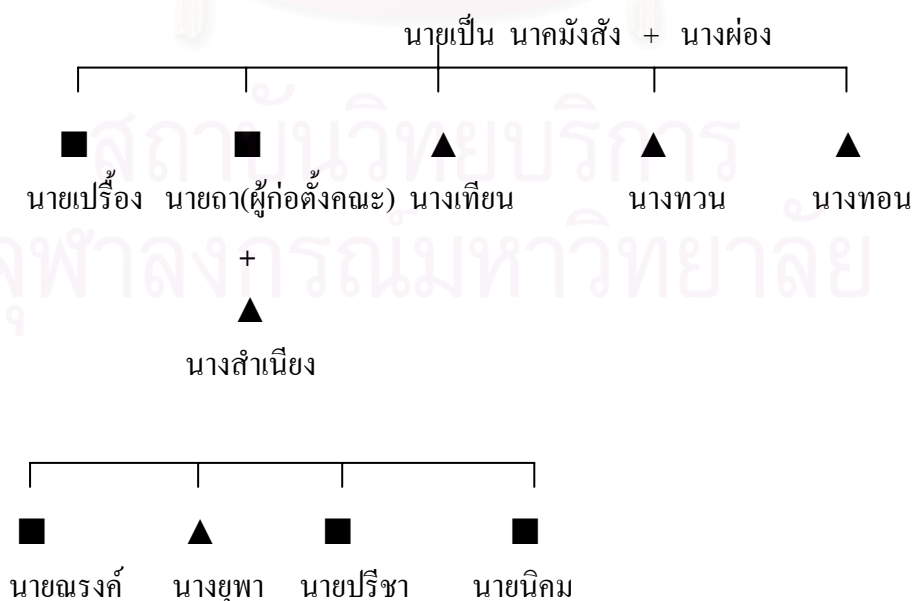
การแสดงนาฏศิลป์คณะถา นำศิลป์ เริ่มมีการแสดงเมื่อ พ.ศ.2540 โดย นายถาได้ติดต่อญาติของตนซึ่งศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ปัจจุบันเป็นอาจารย์ที่โรงเรียนในจังหวัดอ่างทอง ได้มาถ่ายทอดการแสดงนาฏศิลป์ให้กับนางสาวเกตุนรินทร์ นาคมังสังข์ ซึ่งเป็นหลานของนายถาชุดการแสดงที่ถ่ายทอด เป็นการแสดงที่ได้ศึกษามาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง เช่น รำโนห์รำบูชายัญ,รำพลายชุมพล ,ระบำโบราณคดีชุด ศรีวิชัย เป็นต้น จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ได้แก่

1. นางสาวเกตุนรินทร์ นาคมังสังข์
2. นางวันทนี ล้อมวงส์ (สะใภ้ของวงปีพาทย์มอญคณะ นายบุญชอบ)
3. นางสาวมยุรี ผลมุข(บุตรสาวนายตะคณะพุทธรนิมิตศิลป์) และผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

ปัจจุบันชุดการแสดง จะแสดงจำนวน 5-6 ชุด มีการแสดงรำหน้าไฟ ชุดที่ใช้ในการแสดงรำหน้าไฟ ได้แก่ รำโนห์รำบูชายัญและระบำลพบุรี ได้นำรูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี เครื่องแต่งกาย นางกัญญารัตน์ นาคมังสังข์ เป็นผู้ดูแลเย็บปักด้วยตนเองนางกัญญารัตน์ มีความสามารถในการประดิษฐ์เครื่องประดับจากผ้าและกระดาษ เช่น การประดิษฐ์กระบังหน้าศรีวิชัย ยอดสุโขทัยและเครื่องประดับต่างๆ โดยนำรูปแบบการแต่งกายมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี เช่นเดียวกัน

แผนผังที่35: แสดงลักษณะทางเครือญาติคณะนายถา นำศิลป์

■ ชาย ▲ หญิง

**แผนผังที่36: แสดงการสืบทอดนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์คณะถา นำศิลป์
นักศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง (หลานนายถา ผู้ถ่ายทอด)**

พ.ศ.2540-ปัจจุบัน รุ่นที่ 1 นางสาวเกตุณรินทร์, นางสาววันทนีย์ ล้อมวงศ์(สะใภ้ของวงปีพาทย์มอญคณะนายบุญชอบ), นางสาวมยุรี (ทายาทนายตะวงปีพาทย์มอญคณะพุทธนิมิตศิลป์) และ ผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

พ.ศ.2540-ปัจจุบัน รุ่นที่2 นางพรทิพย์ อินทร์ทอง,นางสาวฉัฐพร แสงประทีป,ค.ญ.พิรญา หงส์สกุล, ค.ญ.เบญจรัตน์ หงส์สกุล

2.3.20 วิเคราะห์ประวัติการแสดงนาฏศิลป์ในจังหวัดสุพรรณบุรี

การแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ มีประวัติการแสดงมายาวนานกว่า 50 ปีจะใช้ในพิธีศพเท่านั้น ในอดีตมีการนำการรាំมอญมาจากจังหวัดปทุมธานี คณะณรงค์ศิลป์เป็นคณะแรก ที่นำเข้ามาและมีการใช้การรាំมอญเป็นการแสดงชุดแรกอย่างแพร่หลายในคณะต่างๆ หลังจากนั้นการแสดงสืบทอดรាំมอญของจังหวัดปทุมธานีได้หายไป เนื่องจากความไม่นิยมและไม่มีผู้สามารถรាំมอญแบบของปทุมธานีได้ วงปีพาทย์มอญจึงหันมาว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์แบ่งออกเป็นสองสายอาชีพ ได้แก่ สายที่1 อาชีพข้าราชการครูผู้สอนหลักสูตรวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ลักษณะนิสัย(สสน.)หรือวิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ระดับประถมและมัธยมศึกษา หรืออาชีพข้าราชการครูผู้สอนหลักสูตรนาฏศิลป์ (วิทยาลัยนาฏศิลป์) สายที่2 อาชีพการแสดงลิเก ทั้งสองสายอาชีพนี้มีความสำคัญในการถ่ายทอดการแสดงนาฏศิลป์เป็นอย่างมาก เนื่องจากทำให้เกิดการสืบทอดต่อเนื่องและพัฒนาเป็นการแสดงนาฏศิลป์ไทยที่ใช้กันในวงปีพาทย์มอญ ทั้งนี้การถ่ายทอดเกิดขึ้นได้ด้วยตัวแปรที่สำคัญหลายอย่าง เช่น ตัวแปรที่ 1 คือ หัวหน้าคณะปีพาทย์มอญมีแนวความคิดต้องการให้วงปีพาทย์มอญมีการแสดงนาฏศิลป์เกิดขึ้น ตัวแปรที่ 2 คือ ความนิยมของผู้ว่าจ้างหากไม่ต้องการชมการแสดงนาฏศิลป์ การถ่ายทอดการแสดงก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ ตัวแปรที่ 3 คือ ผู้แสดง หากคณะปีพาทย์มอญไม่มีทายาทหรือผู้ที่สนใจทางด้านนาฏศิลป์คณะนั้นๆ ก็จะไม่มีการสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์หากจะอยู่ในรูปแบบการว่าจ้างมากกว่าการสืบทอด

การสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ มีการสืบทอดเป็นรุ่นสู่รุ่นจะเฉลี่ยอายุผู้แสดง ตั้งแต่ 5-20 ปี อายุการแสดงนาฏศิลป์เฉลี่ย 5 ปี ผู้ที่ได้รับการถ่ายทอด ได้แก่ ทายาทของหัวหน้าคณะ ผู้สนใจด้านการแสดง หญิงสาวที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงของหัวหน้าคณะปีพาทย์ ซึ่งถูกชักชวนมาเป็นผู้ได้รับการถ่ายทอดการแสดงและนักเรียน-นักศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

คัดเลือกชุดการแสดงนั้นจะดูความเหมาะสมในเรื่องของอายุ และความสามารถของผู้แสดง หากผู้แสดงมีอายุ ตั้งแต่ 5-10 ปี ใช้ชุดการแสดงที่ใช้เวลาดังแต่ 2-3 นาที หากมีบทร้องจะต้องเป็นเพลงที่สั้นฟังแล้วผู้แสดงสามารถเข้าใจได้ ผู้แสดงมีอายุตั้งแต่ 11-15 ปี ใช้ชุดการแสดงที่ยากกว่าผู้แสดงดังกล่าวใช้เวลาการแสดงเพิ่มขึ้นตั้งแต่ 5-8 นาที หากมีบทร้องจะใช้บทร้องที่มีความยาวเพิ่มขึ้น เช่น อายุ 5-10 ปี ใช้ชุดการแสดง ชุดสีนวล อายุ 11-15 ปี ใช้ชุดการแสดง ชุดระบำเทพบันเทิง

วงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ ที่เลิกอาชีพรับจัดการบรรเลงและการแสดงนาฏศิลป์มีสาเหตุจาก 1. ไม่มีผู้สืบทอดทั้งทางด้านกรบรรเลงปีพาทย์และการแสดงนาฏศิลป์หากมีทายาทแต่ไม่มีความประสงค์จะประกอบอาชีพรับจัดการบรรเลงและการแสดงนาฏศิลป์ 2. ไม่เป็นที่นิยมของผู้ว่าจ้าง 3. มีความรู้ในเรื่องการบริหารธุรกิจไม่เพียงพอ

คณะปีพาทย์ที่สามารถดำรงอาชีพอยู่ได้ เป็นคณะที่มีทายาทในการสืบทอดอยู่ตลอด หากไม่มีผู้สืบทอดด้านการแสดง คณะปีพาทย์มีการว่าจ้างคณะจัดการแสดงนาฏศิลป์อื่นมาจัดการแสดงแทน ซึ่งสิ่งนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยในการให้การสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญยังอยู่ได้สืบต่อไป

2.4 สรุป

การแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี จะจัดในพิธีศพเริ่มมีการจัดแสดงตั้งแต่ พ.ศ.2485 เริ่มต้น นายอึ้ง สุนทรวิภาคหัวหน้าวงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์ ซึ่งเป็นคณะแรกที่ได้้นำการแสดงรำมอญของจังหวัดปทุมธานีเข้ามาแสดง นายอึ้งมีจุดประสงค์เพื่อให้ชาวสุพรรณบุรีได้ชมศิลปะการแสดงอีกประเภทหนึ่งซึ่งคิดว่าไม่มีผู้ใดเคยได้รับชมและเพื่อสร้างความรื่นเริง ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายมการบรรเลงปีพาทย์มอญ คณะรำมอญที่นายอึ้งได้ติดต่อมา มีชื่อว่า คณะแม่ทองพริ้ง 9 ชั้น ต่อมาพ.ศ. 2505 รำมอญเริ่มไม่นิยมนำมาแสดงเนื่องจากใช้เวลาในการแสดงมาก มีลีลาท่ารำที่เชื่องช้า และไม่มีผู้ทำมอญรำได้ ต่อมาพ.ศ.2515วิทยาลัยนาฏศิลป์ก่อตั้งขึ้นจึงทำให้นางปราณี สุนทรวิภาค(บุตรสาวนายอึ้ง) มีโอกาสได้รับการถ่ายทอดการแสดงนาฏศิลป์และการบรรเลงดนตรีจากผู้แสดงนาฏศิลป์และเป็นผู้บรรเลงของคณะดุริยประณีต ซึ่งผู้แสดงและผู้บรรเลงดังกล่าวได้เป็นผู้ที่ศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ชุดการแสดงที่นางปราณีได้รับการถ่ายทอดมานั้น เป็นชุดการแสดงประเภทระบำและการแสดงเบ็ดเตล็ดต่างๆ เช่น รำสีนวล, ระบำเทพบันเทิง, รำอวยพร เป็นต้น

นางปราณีจึงนำการแสดงประเภทต่างๆมาถ่ายทอดให้กับหลานสาวที่มีอายุตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 4-5 คน และนำผู้แสดงเหล่านี้มาแสดงในคณะของตน ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในครั้งนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการสร้างความรื่นเริงให้กับผู้ชมการบรรเลงและการแสดง ปัจจุบันการจัดการแสดงนาฏศิลป์เป็นการจัดเพื่อเชิงธุรกิจ และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยทั้งนี้ด้วย

ต่อมาวงปีพาทย์มอญเริ่มมีการก่อตั้งเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี มีทั้งหมด 19 คณะ ได้แก่

	<u>ก่อตั้งวงปีพาทย์มอญ</u>	<u>ก่อตั้งการแสดงนาฏยศิลป์</u>
1.คณะณรงศิลป์	พ.ศ.2480	พ.ศ.2485
2.คณะศิษย์ศรทอง	พ.ศ.2480	พ.ศ.2519
3.คณะประคองศิลป์	พ.ศ.2490	พ.ศ.2515
4.คณะบัวทอง	พ.ศ.2495	พ.ศ.2507
5.คณะขจร โมพันธ์	พ.ศ.2500	พ.ศ.2505
6.คณะโตนบันเทิงศิลป์	พ.ศ.2502	พ.ศ.2520
7.คณะสังข์ศิลป์	พ.ศ.2506	พ.ศ.2506
8.คณะนิลดี	พ.ศ.2515	พ.ศ.2515
9.คณะเจริญศิลป์	พ.ศ.2519	พ.ศ.2525
10.คณะก้านันแสง	พ.ศ.2524	พ.ศ.2524
11.คณะสมควร บัวทอง	พ.ศ.2526	พ.ศ.2527
12.คณะพุทธนิมิตศิลป์	พ.ศ.2525	พ.ศ.2528
13.คณะนายบุญชอบ	พ.ศ.2527	พ.ศ.2527
14.คณะจรรยาศิลป์	พ.ศ.2536	พ.ศ.2536
15.คณะศิษย์ไอ.เค.	พ.ศ.2536	พ.ศ.2536
16.คณะปิ่นทอง	พ.ศ.2537	พ.ศ.2540
17.คณะเจลิยวศิลป์	พ.ศ.2537	-
18.คณะเจริญทองศิลป์	พ.ศ.2538	-
19.คณะนายถา นำศิลป์	พ.ศ.2540	พ.ศ.2540
ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญที่เลิกประกอบอาชีพการจัดการบรรเลงและการแสดงนาฏยศิลป์ได้แก่		
1.คณะณรงค์ศิลป์	เลิกบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์	พ.ศ.2540
2.คณะเจริญทองศิลป์	เลิกบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์	พ.ศ.2545
3.คณะสมควร บัวทอง	เลิกกิจการ	พ.ศ.2530
4.คณะสังข์ศิลป์	เลิกกิจการ	พ.ศ.2516
5.คณะนิลดี	เลิกบริหารจัดการแสดงนาฏยศิลป์	พ.ศ.2548

สาเหตุหนึ่งทำให้วงปีพาทย์มอญบางคณะต้องเลิกประกอบอาชีพการจัดการบรรเลงและการแสดงลง นอกเหนือจากนี้ยังมีอีกหลายสาเหตุที่ทำให้ต้องเลิกประกอบอาชีพ คือ

1. ไม่มีทายาทสืบทอดในเรื่องของการจัดการแสดงนาฏยศิลป์
2. ไม่มีความรู้ในเรื่องของการจัดการแสดง
3. ไม่เป็นความนิยมของผู้ว่าจ้าง

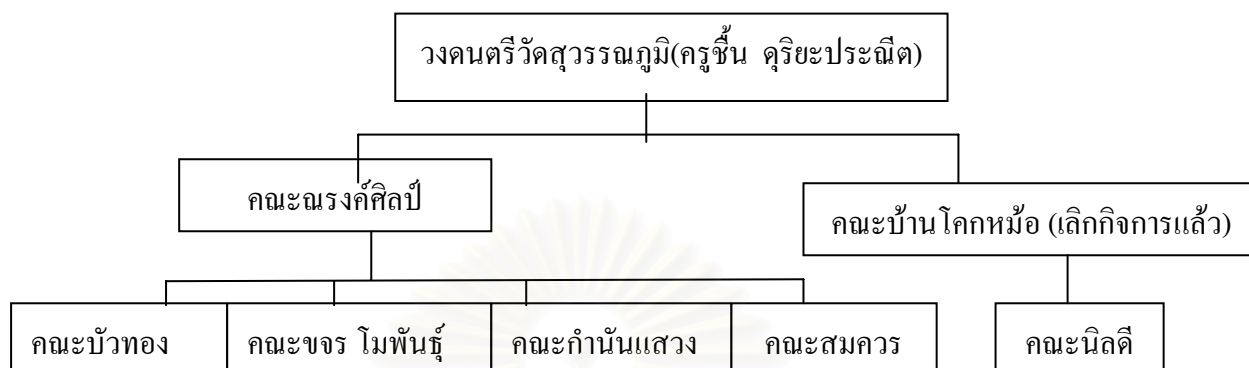
การได้รับถ่ายทอดการรำมอญและการแสดงนาฏยศิลป์คณะต่าง ๆ นั้น มีประวัติและที่มาแตกต่างกันบางคณะได้ผู้ถ่ายทอดการแสดงนาฏยศิลป์ มาจากครูสอนวิชานาฏยศิลป์ระดับประถมศึกษาในจังหวัดสุพรรณบุรี บางคณะได้ผู้ถ่ายทอดการแสดงนาฏยศิลป์มาจากผู้ที่มีอาชีพการแสดงลิเก บางคณะได้ผู้ที่ถ่ายทอดจบการศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ เพราะเหตุนี้ การแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ จึงมีความแตกต่างกัน กระบวนทำรำและการแสดงจึงไม่เป็นแบบแผนเท่าที่ควรทำรำและการจัดการแสดงยังเป็นไปตามความพึงพอใจของผู้ถ่ายทอด และผู้ที่ได้รับถ่ายทอดการแสดงนาฏยศิลป์ ทำให้คณะต่างๆ สามารถคิดรูปแบบการแสดงได้หลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น คณะวงปีพาทย์มอญที่มีความคิดรูปแบบการแสดงได้ชัดเจน ได้แก่

คณะบัวทอง คณะบัวทองนั้น มีการนำวงดนตรีสากล กับการบรรเลงวงปีพาทย์มอญมาใช้ร่วมกันในการจัดการแสดง การนำการแสดง โขน มาประยุกต์ใช้กับการเดินเอโรบิก และการจัดอุปกรณ์ประกอบฉากได้อย่างสมจริงสมจัง มีการนำนิทานชาดก เรื่องพระเวทสันดร ตอน ชุชก ขอกันหาชาติ และการละเล่นพื้นบ้าน เรื่อง กระตั่วแทงเสื่อ การจัดการแสดง การแสดงดังกล่าวเป็นแนวความคิดของอาจารย์สนธิ บัวทอง ท่านเป็นผู้มีความรู้ทางด้านดนตรีไทยและสากล และท่านยังเป็นผู้เฝ้าหาความรู้ทางด้านศิลปะสาขาอื่นๆ อย่างถ่องแท้ และสม่ำเสมอ ท่านมีแนวความคิดที่จะจัดการแสดงให้ได้รับความสนใจแก่ผู้ชม จนกลายเป็นที่ยอมรับต่อวงการปีพาทย์มอญและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้ที่ได้ชมการแสดง โดยหารว่าจ้างมาจัดการบรรเลงและการแสดงอยู่เสมอ ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการจัดการแสดง คือ ผู้แสดง ท่านได้นำผู้แสดงมาจากผู้ที่เป็นทายาทและหญิงสาวที่อาศัยอยู่บริเวณใกล้บ้านพักของหัวหน้าคณะและมีความสนใจในด้านการแสดงนาฏยศิลป์ มาเป็นผู้แสดงประจำ

ประวัติของวงปีพาทย์มอญในอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง 19 คณะ พบว่าวงปีพาทย์มอญที่สร้างก่อนปี พ.ศ. 2500 มีเพียง 4 คณะ และวงปีพาทย์ที่มีอยู่ในเขตอำเภอเมืองฯ ส่วนใหญ่แล้วเป็นวงปีพาทย์ไทยเกือบทั้งหมด แต่วงปีพาทย์มอญที่สร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันมีจำนวนถึง 14 คณะ และเป็นวงที่พัฒนามาจากวงปีพาทย์ไทยส่วนใหญ่หัวหน้าคณะทั้ง 19 คณะ ได้รับถ่ายทอดความรู้ทางด้านดนตรีจากบรรพบุรุษ แล้วได้ไปร่วมงานและเรียนดนตรีจากครูคนตรีจากบ้านหรือคณะต่างๆ เพิ่มเติม บางรายก็เป็นนักดนตรีบรรเลงประจำคณะแล้วได้รับถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีจากคณะที่ตนอยู่ แล้วแยกออกมาตั้งคณะของตนเอง ซึ่งสามารถแบ่งได้ 6 สาย แสดงแผนผังดังต่อไปนี้

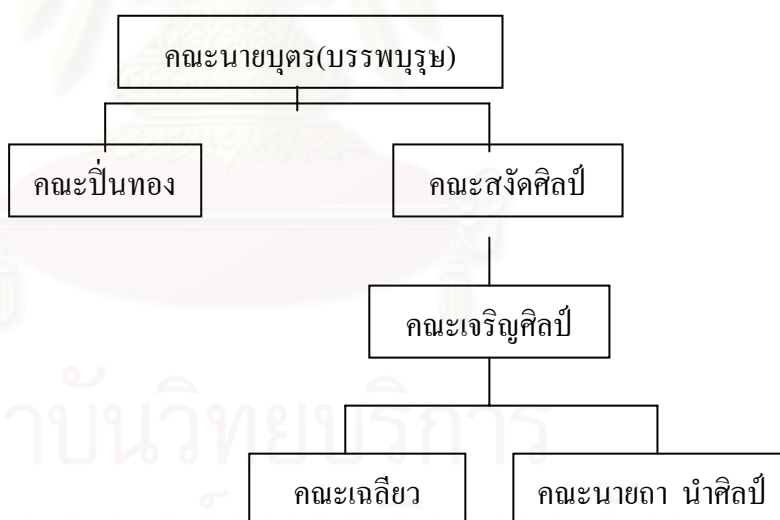
แผนผังที่ 37: การสืบทอดวงปีพาทย์มอญ

สายที่ 1

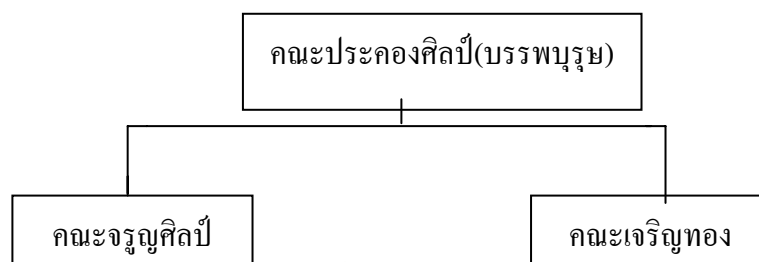
การสืบทอดสายนี้ ต้นสายคือ วงดนตรีวัดสุวรรณภูมิ ซึ่งพระครูลีเป็นผู้ก่อตั้ง ภายหลังเมื่อพระครูลีมรณภาพ ลูกศิษย์ได้แยกออกมาตั้งคณะของตนเอง

สายที่ 2

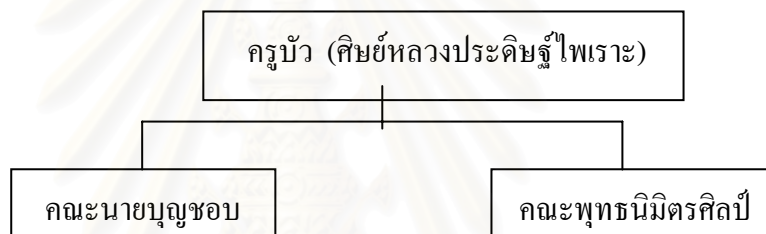
การสืบทอดของสายนี้ ต้นสายคือ คณะนายบุตร ซึ่งเดิมเป็นนักดนตรีไทย บรรเลงประกอบการแสดงอยู่ที่อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ต่อมาได้ย้ายมาตั้งคณะดนตรีไทยอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

สายที่ 3

การสืบทอดของสายนี้ ต้นสายคือ คณะกรรมการ ต่อมาลูกศิษย์ได้แยกตัวออกมาตั้งคณะของตนเอง

สายที่ 4

การสืบทอดของสายนี้ ต้นสายคือ วงดนตรีไทยคณะครูบัว อยู่ที่อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

สายที่ 5

คณะศิษย์สรทอง นายขุนซึ่งเป็นหัวหน้าคณะได้รับการถ่ายทอดดนตรีจากบรรพบุรุษ และได้ไปเรียนดนตรีเพิ่มเติมจากสายครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ปัจจุบันไม่มีลูกศิษย์แยกออกไปตั้งคณะใหม่ เนื่องจากส่วนใหญ่นักดนตรีในคณะเป็นญาติพี่น้องกัน

สายที่ 6

คณะโทน บันเทิงศิลป์ นายโทนซึ่งเป็นหัวหน้าคณะได้รับการถ่ายทอดดนตรีจากบรรพบุรุษ ปัจจุบันไม่มีลูกศิษย์แยกออกไปตั้งคณะใหม่

สายที่ 7

คณะศิษย์ไอ.เค. นายวิโรจน์ สุภาแดน ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะได้รับการถ่ายทอดดนตรีจากบรรพบุรุษ ปัจจุบันไม่มีลูกศิษย์แยกออกไปตั้งคณะใหม่

ประวัติของการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้ง 19 คณะ พบว่า คณะณรงค์ศิลป์นำการแสดงนาฏศิลป์นำเข้ามาครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2485 โดยนำศิลปะการรำมอญเข้ามาถ่ายทอด จากนั้นจึงนำการแสดงลิเกและ คณะละครรำเข้ามา และพัฒนาขึ้นโดยการนำการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาใช้และได้รับความนิยมจากวงปีพาทย์มอญ คณะอื่นๆ และได้้นำการแสดงมาใช้จนถึงปัจจุบัน แสดงแผนผังดังต่อไปนี้

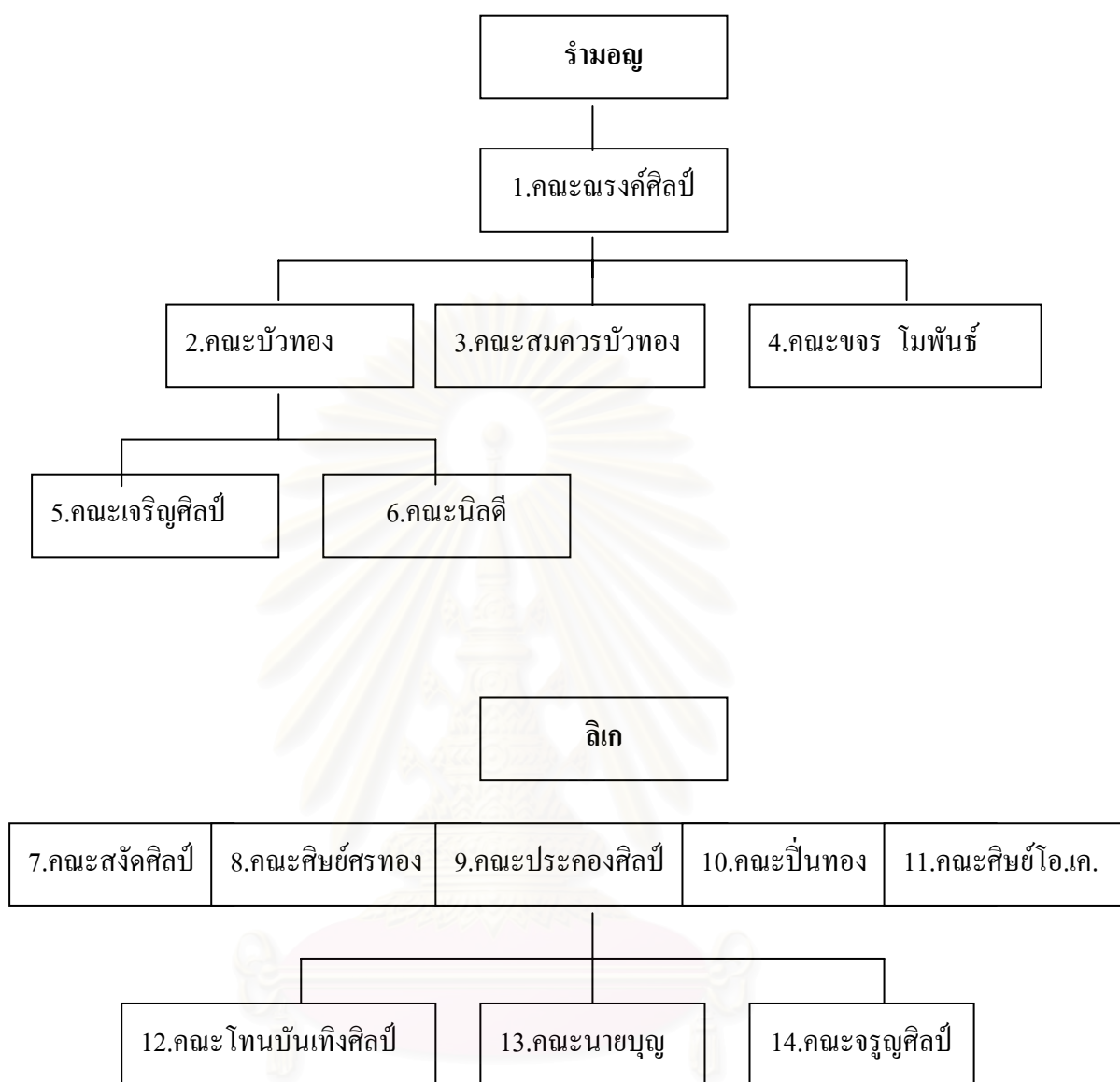
แผนผังที่ 38: สรุปพัฒนาการสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี

พ.ศ.2485 ศิลปะที่เป็นจุดเริ่มต้นและมีการสืบทอดการแสดง คือ การว่าจ้างคณะการรำมอญของจังหวัดปทุมธานีมาแสดง เมื่อการรำมอญเข้ามาแพร่หลายในจังหวัดสุพรรณบุรี จึงเป็นที่นิยมอย่างมากสำหรับนำการแสดงรำมอญมาใช้ในการแสดง ต่อมาเมื่อผู้แสดงสามารถนำการแสดงรำมอญมาแสดงเองได้โดยไม่ต้องมีการว่าจ้าง รำมอญจังหวัดปทุมธานีจึงลดบทบาทลง เมื่อ พ.ศ. 2550 ศิลปะการแสดงลิเกจึงเข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดการแสดงโดยจังหวัดสุพรรณบุรีมีการแสดงลิเกที่หาชมได้ง่ายและหาผู้ที่มาถ่ายทอดการแสดงได้ง่ายเช่นเดียวกัน เนื่องจากการแสดงลิเกนั้นต้องอาศัยการบรรเลงประกอบการแสดงจากวงปีพาทย์มอญ ซึ่งวงปีพาทย์มอญจะรู้จักกันในฐานะเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะสะดวกในการติดต่อผู้แสดงลิเกมาเป็นผู้ถ่ายทอดการแสดงให้กับผู้แสดงในคณะ วงปีพาทย์มอญของตน ต่อมา พ.ศ.2515 การแสดงนาฏศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์แพร่หลายเข้ามาสู่ภูมิภาคและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากสำหรับการจัดการแสดง จึงเป็นสาเหตุให้การแสดงลิเกลดบทบาทและหน้าในการถ่ายทอดการแสดงลง ปัจจุบันการสืบทอดการแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์จึงเป็นที่นิยมอย่างมากในการสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังที่39: การสืบทอดการแสดงผลงานศิลปะในวงพาทย์มอญ ทั้ง 19 คณะ

ละครรำ

15. คณะก้านน้แสง

วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

16. คณะนาขตา

วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

17. พุทธนิมิตศิลป์

หมายเหตุ คณะที่ไม่มีการสืบทอดการแสดงผลงานศิลปะ ได้แก่

18. คณะเฉลียวศิลป์

19. คณะเจริญทองศิลป์

การสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญแบ่งออกเป็นศิลปะ 4 ประเภท ได้แก่ 1.รำมอญ 2.การแสดงลิเก 3.ละครรำ 4.นาฏศิลป์ ซึ่งแบ่งเป็นสายการสืบทอดในแต่ละคณะได้ดังต่อไปนี้

1. สายรำมอญปทุมธานีคณะที่ได้รับสืบทอด ได้แก่ ณรงค์ศิลป์เป็นคณะแรกที่รับถ่ายทอดและถ่ายทอดให้แก่ 3 คณะ ได้แก่ 1.คณะบัวทอง 2.สมควร บัวทอง 3.คณะขจรโมพันธ์ คณะบัวทองถ่ายทอดการแสดงรำมอญให้แก่ 2 คณะ ได้แก่ 1.คณะเจริญศิลป์ 2.คณะนิลดี

2. สายการแสดงลิเกโดยตรงคณะที่สืบทอด 5 คณะ ได้แก่ 1.คณะสังข์ศิลป์ 2.คณะศิษย์ศรทอง 3.คณะประคองศิลป์ 4.คณะปิ่นทอง 5.คณะศิษย์โอ.เค. คณะที่ได้รับการสืบทอดจากคณะประคองศิลป์ มี 2 คณะ ได้แก่ 1.โตนบันเทิงศิลป์ 2.คณะนายบุญ 3.คณะจรรยาศิลป์

3. สายละครรำ ได้แก่ คณะกำนันแสวง

4. สายนาฏศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ได้แก่ คณะนายถา วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ได้แก่ คณะพุทธรนิมิตศิลป์

การสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์เริ่มตั้งแต่ พ.ศ.2515 จนถึงปัจจุบันการสืบทอดการแสดง ทั้ง 19 คณะ นั้นจะมาจากจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ปัจจุบันคณะที่มีผู้สืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ จะส่งทายาทไปศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีหากคณะใด ไม่มีผู้สืบทอดใช้วิธีจัดหาผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

ลักษณะการสืบทอดในเรื่องของการแสดงแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การสืบทอดในสายตระกูล (เครือญาติ) เป็นการถ่ายทอดการแสดงนาฏศิลป์อย่างเต็มความสามารถและถ่ายทอดชุดการแสดงทุกชุดที่ตนได้รับถ่ายทอดมา

2. การสืบทอดนอกสายตระกูล (ในกลุ่มผู้ที่สนใจ) เป็นการถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากครูผู้ศิษย์

ลักษณะการเรียนรู้จะแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.ครูพักลักจำจากประสบการณ์ทางการแสดงและสิ่งที่ได้พบเห็นวิธีดี ๆ ฯลฯ

2.การศึกษาอย่างจริงจังตามระบบการศึกษา เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์ โรงเรียนประจำจังหวัด (วิชาสตน.)

การสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าจะคงเหลืออยู่เพียงถ่ายทอดแบบจากครูผู้ศิษย์เพียงแบบเดียวเท่านั้น

บทที่ 3

รูปแบบและองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ ในวงปีพาทย์มอญ

องค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม สัมภาษณ์พบว่า องค์ประกอบที่มีความสำคัญในการจัดการแสดงนาฏศิลป์วงปีพาทย์มอญนั้นได้แก่ การจัดรูปแบบการแสดง ลักษณะเครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า เพลงที่ใช้ในการแสดง ดนตรีและการคัดเลือกผู้แสดง นอกเหนือจากองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มีองค์ประกอบต่างๆไปที่ใช้ในการแสดงทั้ง 19 คณะ ได้แก่ ส่วนที่ 1 องค์ประกอบในเรื่องของแสงสำหรับใช้ประกอบการแสดงนั้น จะใช้แสงจากไฟสปอร์ตไลท์ขนาด 1500 วัตต์ จำนวน 1-2 ดวง วงปีพาทย์มอญเป็นผู้จัดการเรื่องไฟที่ใช้สำหรับการแสดงทั้งหมด และจะวางไฟไว้กึ่งกลางของพื้นที่เวที ระยะห่างจากตัวผู้แสดงประมาณ 4 เมตร ส่วนที่ 2 องค์ประกอบในเรื่องของฉาก อันได้กล่าวเบื้องต้นแล้วว่าการบรรเลงวงปีพาทย์มอญจะใช้ใน โอกาสพิเศษเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการแสดงนาฏศิลป์จะใช้เครื่องตั้งของผู้ที่ล่วงลับนั้นเป็นฉากสำหรับจัดการแสดง ส่วนที่ 3 องค์ประกอบในเรื่องของผู้ชม ผู้ชม คือ ผู้ที่มาชมการแสดงนาฏศิลป์และมาเป็นเกียรติ ในพิธีศพตามสถานที่ต่างๆ ไม่จำกัดเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา ส่วนที่ 4 องค์ประกอบในเรื่อง ของเวที การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญนั้น ไม่มีความจำเป็นที่จะจัดทำเวที เนื่องจากมีการใช้บริเวณศาลาของวัดต่างๆ เป็นเวทีในการจัดการแสดง ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 ส่วนที่กล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยจะไม่อธิบายลงในงานวิจัยในครั้งต่อไป

ความแตกต่างที่ได้จากการสังเกตการแสดงนาฏศิลป์นั้นมีหลายๆด้าน ได้แก่ เครื่องแต่งกาย ผู้บรรเลงดนตรี และลักษณะการจัดทำเวทีสำหรับวงปีพาทย์มอญ กระบวนท่ารำ และการจัดทำเครื่องแต่งกายของวงปีพาทย์มอญ เป็นต้น ปัจจัยที่ทำองค์ประกอบเหล่านี้เกิดความแตกต่างกันได้แก่ เรื่องการจัดทำเครื่องแต่งกายในอดีตนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สีและลักษณะการแต่งกายให้เกิดความแตกต่างจากวงปีพาทย์คณะอื่นๆ และในขณะเดียวกันองค์ประกอบการจัดการแสดงนาฏศิลป์ก็ยังมีเหมือนกันในด้านต่างๆ เช่น ผู้แสดง ซึ่งผู้แสดงในอดีตนั้น ต้องเป็นหญิงสาวที่มีความสนใจในเรื่องของการแสดงนาฏศิลป์ และเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้กับสถานที่ตั้งของวงปีพาทย์มอญซึ่งจะได้รับการถ่ายทอดการแสดงจากผู้ที่มีความรู้ด้านการแสดงนาฏศิลป์และการแสดงลิเกได้พอสมควร

ปัจจุบันผู้แสดงได้มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีและจังหวัดต่างๆ จึงทำให้กระบวนการทำรำมีความเหมือนและคล้ายคลึงกัน กระบวนการทำรำอาจมีบางคณะที่ได้ตัดทอนเปลี่ยนแปลงการแสดงในบางชุดเพื่อให้เหมาะสมกับเวลาและโอกาส กระบวนการทำรำการแสดงนั้นจะขึ้นอยู่กับผู้แสดงในปัจจุบัน รวมทั้งการไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องของกระบวนการทำรำของผู้บริหารวงปีพาทย์มอญ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์เกิดความเหมือนและแตกต่างกันในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

การจัดรูปแบบการแสดง

กระบวนการรำ

เครื่องแต่งกาย

การแต่งหน้า-ทำผม

ดนตรี

เพลงที่ประกอบการแสดง

การคัดเลือกผู้แสดง

การฝึกซ้อมการแสดง

3.1 การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ทั้ง 19 คณะ

การจัดการแสดงนาฏศิลป์คณะต่างๆ ต้องมีการรับงานซึ่งโดยทั่วไปจะรับงานบรรเลงดนตรีในงานพิธีต่างๆ เช่น งานศพ งานบวช หรืองานบุญต่างๆ แต่ส่วนใหญ่งานที่ออกไปบรรเลงมากที่สุดคืองานศพ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ทั้งหัวหน้าคณะและนักดนตรีทั่วไปได้เป็นอย่างดีในการติดต่อกันของผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าภาพนั้น หัวหน้าคณะจะเป็นเพียงคนเดียวที่จะรับงานและตกลงราคาได้ ลักษณะการรับงานบรรเลงดนตรีของผู้มาติดต่อนั้นมีอยู่สองลักษณะ คือ เจ้าภาพมาติดต่อหางานโดยตรงกับหัวหน้าคณะ และเจ้าภาพติดต่อกันผ่านคนกลาง

การติดต่อกับลักษณะแรก คือ การที่เจ้าภาพมาติดต่อกันโดยตรงกับหัวหน้าคณะ โดยปกติแล้วมักจะเป็นคนที่คุ้นเคย และเคารพนับถือกันอยู่แล้ว บุคคลกลุ่มนี้อาจจะมาด้วยตนเองหรือโทรมาก็ได้ และจะวางมัดจำหรือไม่วางมัดจำก็ได้ โดยในการจ้างให้ไปบรรเลงจะนัดวันเวลาก่อนแล้วค่อยตกลงราคากัน ส่วนบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งคือ ได้รับการแนะนำจากผู้ที่คุ้นเคยและเป็นที่เคารพนับถือของทางคณะดนตรีหรือได้ไปเห็นผลงานการบรรเลงในงานต่างๆ แล้วประทับใจในผลงานได้ขอเบอร์โทรศัพท์หรือชื่อที่อยู่เอาไว้ หัวหน้าคณะบางคนจะทำนามบัตรไว้แจกให้กับผู้ที่สนใจ บุคคลกลุ่มหลังนี้เวลาติดต่อกันจะโทรมานัดวันที่จะมาติดต่อ หรือโทรมาถามที่ตั้งของคณะแล้วมาด้วยตนเองโดยในวันที่มาติดต่อนั้นมีการตกลงราคา

นัดวันเวลาที่บรรเลงและวางมัดจำ การติดต่องานลักษณะนี้ ในเรื่องราคาจะตกลงกันระหว่างผู้วางจ้างกับหัวหน้าคณะจนเป็นที่พอใจกันทั้งสองฝ่าย

การติดต่อลักษณะที่สอง คือ การติดต่อผ่านคนกลาง โดยคนกลางจะเป็นผู้ติดต่อระหว่างเจ้าภาพกับหัวหน้าคณะ ในกรณีที่เจ้าภาพไม่สะดวกและไม่มีเวลามาด้วยตนเองเจ้าภาพก็จะให้คนกลางซึ่งเป็นทีไว้วางใจของเจ้าภาพ หรือบางทีก็เป็นคนที่คุ้นเคยกับทางหัวหน้าคณะเป็นอย่างดีมาติดต่องานแทน ซึ่งคนกลางที่มาติดต่อกับหัวหน้าคณะจะทำหน้าที่ในการตกลงราคาแทนเจ้าภาพ และนัดวันเวลาที่ให้ไปบรรเลง แล้วจะกลับไปแจ้งราคาที่ตกลงกันไว้แก่เจ้าภาพ ถ้าเจ้าภาพพอใจก็ให้คนกลางผู้นั้นมาวางเงินมัดจำ การติดต่องานลักษณะนี้ หัวหน้าคณะจะมีค่าตอบแทนให้คนกลางซึ่งทำหน้าที่แทนเจ้าภาพประมาณ 200 – 300 บาท ถือว่าเป็นค่ารถค่าโทรศัพท์ในการติดต่อ

เมื่อตกลงราคาเป็นที่พอใจแล้วทางคณะจะยื่นข้อเสนอในการบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ หัวหน้าคณะจะโฆษณาโดยการอธิบายถึงคุณภาพของการแสดง เช่น ผู้แสดงนำมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี มีลีลาท่าร่าที่สวยงาม เครื่องแต่งกายสวยงาม มีชุดการแสดงที่สนุกสนาน ใช้จำนวนผู้แสดง 6 คน และมีราคาเป็นกันเอง ในจำนวน 2,500 บาท จะจัดการแสดง 6 ชุด หากผู้ว่าจ้างต้องการแสดงในพิธีก่อนเผาศพ (หน้าไฟ) จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม จะขึ้นอยู่กับชุดการแสดง หากต้องการชุดมโนห์ราบูชาโยธู กับชุดหนุ่มนางจับนางเบญจกาย ราคา 2,000 บาท หากต้องการโขนตอนพระรามตามกวาง ราคา 3,000 บาท ในส่วนของการแสดงกลางคืนหากผู้ว่าจ้างต้องการชุดการแสดงเพิ่มจะจัดให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากราคาที่ตั้งไว้ เมื่อผู้ว่าจ้างตกลงหัวหน้าคณะจะมีสมุดนัดจัดการรับงานหรือบางคณะก็จะมีกระดานจดงานไว้ประจำคณะ ซึ่งจะจดวัน เวลา สถานที่ของงานและชื่อของเจ้าภาพที่ติดต่อกัน ในการรับงานอาจจะมีงานที่ติดต่อเข้ามาตรงกัน หัวหน้าคณะจะเป็นผู้ตัดสินใจว่านักดนตรีในคณะพอที่จะรับงานได้อีกหรือไม่ แล้วจึงจะตกลงรับงาน บางคณะหากมีเจ้าภาพติดต่อกันมาตรงกันก็จะรับไว้ก่อน แล้วมาดูกันว่ามีนักดนตรีพอที่จะไปบรรเลงได้กี่งาน (ผู้บรรเลงดนตรีในอดีตจะบรรเลงประจำคณะ ปัจจุบันสามารถไปบรรเลงคณะอื่นๆได้ตามความสมัครใจ) และมีเครื่องดนตรีพอหรือไม่ ถ้ามีนักดนตรีพอที่จะบรรเลงแต่เครื่องดนตรีไม่พอก็จะไปเช่าเครื่องดนตรีมา แต่ถ้าเครื่องดนตรีพอแต่นักดนตรีไม่พอก็จะไปจ้างนักดนตรีจากคณะอื่นๆมาเสริม หรือบางทีหัวหน้าคณะรับงานมาแล้วไม่สามารถจัดวงไปบรรเลงได้ก็จะยกงานให้กับคณะที่สนิทสนมคุ้นเคยกัน โดยที่หัวหน้าคณะต้องบอกกับเจ้าภาพว่าเป็นคณะของตนหรือว่าเป็นคณะที่มาแทน

ในเรื่องอัตราค่าบรรเลงดนตรีของวงปี่พาทย์มอญนั้นขึ้นอยู่กับจำนวนวันจำนวนเครื่องดนตรีและสถานที่ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดค่าจ้างในการบรรเลงแต่ละครั้ง การรับงานในจังหวัดสุพรรณบุรีจะกำหนดเป็นลักษณะงานวันเดียว งานหนึ่งคืน หรืองานสองคืน สามคืนแล้วแต่เจ้าภาพที่ติดต่อให้ไปบรรเลงกี่วัน กี่คืน เช่น ถ้างานวันเดียวก็เข้างานตั้งแต่ประมาณ 08.00 น. ถึง 16.00 น. วันเดียวกัน

ถ้างานหนึ่งคืนก็จะเข้างานตั้งแต่ประมาณ 14.00 น. ถึง 16.00 น. ของอีกวัน หรือเข้าเช้า ประมาณ 08.00 น. ถึง 08.00 น. ของอีกวัน ซึ่งงานหนึ่งคืนจะแยกเป็นงานเช้าหรืองานเข้าบ่าย ถ้างานเข้าเช้าและเลิกเช้าของอีกวันก็จะมีกรรณลงกระดุก ถ้างานเข้าบ่ายและเลิกบ่ายของอีกวัน จะไม่มีการกรรณลงกระดุก

ส่วนเรื่องเครื่องดนตรีของวงปี่พาทย์มอญจะถูกกำหนดตามจำนวนฆ้องมอญมากกว่า โดยปกติวงปี่พาทย์มอญเครื่องคู่จะเป็นวงที่มีขนาดเล็กที่สุดในการรับงานในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ มีฆ้องมอญ 2 โค้ก ปี่มอญ ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ตะโพนมอญ เปิงมางคอก ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ถ้าเพิ่มฆ้องมอญเป็น 3 โค้ก 4 โค้ก หรือเพิ่มฆ้องมอญให้มากกว่านี้ราคาก็จะสูงขึ้นตามจำนวนฆ้องมอญ ส่วนเครื่องดนตรีชนิดอื่นไม่ได้เพิ่มเข้าไปในวงด้วยนอกจากถ้างานนั้นเจ้าภาพหาฆ้องมอญตั้งแต่ 7 โค้กขึ้นไปก็จะเพิ่มระนาดเหล็กเข้าไป หรือถ้าฆ้องมอญ 10 โค้กขึ้นไปก็จะเพิ่มตะโพนมอญกับเปิงมางคอกอีก 1 ชุด ในเรื่องอัตราค่าจ้างวงปี่พาทย์มอญมาบรรเลงขึ้นอยู่กับวัน เวลา จำนวนเครื่องดนตรีและค่าตัวนักดนตรี รวมถึงเจ้าภาพผู้มาหาวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงและการแสดงนาฏศิลป์จะต้องรับเป็นธุระดูแลเรื่องอาหารการกินของวงปี่พาทย์และการแสดงนาฏศิลป์ให้เต็มที่มีให้ขาดและเจ้าภาพต้องมีการบริการจัดเครื่องไหว้ครู ได้แก่ ดอกไม้ รูป 12 ดอก ผ้าขาว 1 ผืน ชัน 1 ใบ เหล้าขาว 1 ขวด ค่าก่านน 6 บาท เครื่องไหว้ครูซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณเพื่อเป็นการไหว้ครูก่อนการบรรเลงปี่พาทย์มอญ

เมื่อถึงกำหนดวันงานวงปี่พาทย์มอญจะเดินทางโดยพาหนะขนาดกลาง (รถ 6 ล้อ) โดยเป็นรถส่วนตัวของหัวหน้าคณะ หรือ มีการว่าจ้างพาหนะพร้อมคนขับ จะต้องเดินทางไปถึงสถานที่แสดงก่อนครึ่งชั่วโมง เพื่อเวลาไว้สำหรับจัดเครื่องปี่พาทย์ทางคณะจะนัดผู้บรรเลงก่อนเดินทางครึ่งชั่วโมง หากผู้บรรเลงคนใดมีความประสงค์จะเดินทางไปเองหัวหน้าคณะจะมีค่าน้ำมันรถให้เฉพาะรถจักรยานยนต์ คนละ 50 บาท เมื่อไปถึงสถานที่แสดงหัวหน้าคณะจะดูความเหมาะสมของสถานที่ตั้งวงปี่พาทย์ ส่วนใหญ่แล้วจะตั้งอยู่ตรงข้ามกับอาสนะของพระสงฆ์ เพื่อในเวลาประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ผู้บรรเลงจะได้เห็นอย่างชัดเจน จากผู้บรรเลงทุกคนมีหน้าที่ช่วยกันยกและจัดเครื่องปี่พาทย์ให้ถูกต้องและสวยงาม

ขั้นตอนการจัดวงปีพาทย์มอญจะเริ่มต้นด้วยการปูเสื่อโดยทางคณะจัดเตรียมมาองเสื่อที่นำมาจะมีจำนวน 2 ผืน ปูตามแนวยาวให้พอดีกับเครื่องปีพาทย์ หรืออาจปูพรมด้านหน้าอีกชั้นหนึ่ง จากนั้นช่วยกันแกะผ้าที่คลุมเครื่องปีพาทย์ออก เริ่มตั้งกระจังโหม่งไว้ริมขวาก่อน ให้อยู่ในแนวเสื่อชั้นที่ 1 นับต่อจากการปูพรม และตามด้วยฆ้องเรียงเป็นหน้ากระดาน ตามด้วยเปิงมางคอกไว้ริมซ้าย ทางคณะจะเรียกการตั้งปีพาทย์ในลำดับขั้นแรกว่า “แนวหน้า” ต่อมาเริ่มตั้งกลองทัดไว้ริมขวาให้อยู่ในบริเวณเสื่อชั้นที่ 2

ต่อด้วยวางระนาดเอก ระนาดทุ้มและตะโพนมอญ เรียงเป็นหน้ากระดานเช่นเดียวกัน จะเรียกการตั้งปีพาทย์ในลำดับขั้นที่สองว่า “แนวหลัง” จากนั้นจะเป็นการประดับไฟ ไฟที่ใช้ประดับฆ้องมอญทางคณะจะเรียกกันว่า “ไฟราว” เนื่องจากใช้ไฟสีต่างๆ ขนาด 5 วัตต์ เชื่อมโยงกันเป็นสายยาวแล้วแขวนที่เครื่องปีพาทย์ตามแนวหน้า บางคณะมีไฟสปอร์ไลท์ขนาด 15 วัตต์ จำนวน 4-5 ดวง จะส่องที่เครื่องแนวหลัง

หัวหน้าคณะมอบหมายหน้าที่เจ้าหน้าที่เครื่องไฟให้มีผู้รับผิดชอบ โดยผู้ที่รับผิดชอบจะเป็นผู้บรรเลงในคณะซึ่งมีความรู้ในเรื่องการติดตั้งเครื่องไฟ รวมไปถึงการติดตั้งเครื่องเสียง โดยมีไมโครโฟนตามจำนวนฆ้องที่จัดตั้ง สำหรับขยายเสียงเครื่องปีพาทย์สำหรับผู้บรรเลง และสำหรับผู้ขับร้อง หากปฏิบัติงานในช่วงบ่ายคณะปีพาทย์ต้องไปถึงที่วัด 15.00 น เมื่อตั้งเครื่องทุกอย่างเสร็จเรียบร้อยหัวหน้าจะเริ่มไหว้ครูก่อนการบรรเลง เมื่อลาเครื่องไหว้ครูเงินค่ากำหนดหน้า คณะจะนำไปทำบุญ ส่วนเครื่องไหว้ครู ได้แก่ เหล้า บุหรี่หัวหน้าคณะจะแจกให้ผู้ร่วมงานหลังจากเสร็จจากการแสดงแล้ว เมื่อบรรเลงจนถึงเวลา 17.00 น. เจ้าภาพจะจัดเลี้ยงอาหารเย็นแล้วปีพาทย์มอญจึงเริ่มบรรเลงต่อ

การจัดเตรียมการแสดงนาฏศิลป์ มีการจัดเตรียมพาหนะสำหรับโดยสารผู้แสดง พาหนะที่ใช้รับส่ง ได้แก่ รถกระบะ รถตู้ การเลือกใช้พาหนะขึ้นอยู่กับจำนวนผู้แสดง บางคณะมีพาหนะส่วนตัวบางคณะต้องว่าจ้างโดยการว่าจ้างในแต่ละครั้ง ค่าผู้ขับรถเป็นจำนวน 500 บาท ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงหัวหน้าคณะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย คณะการแสดงนาฏศิลป์ต้องไปถึงสถานที่แสดงก่อนการแสดง 1 ชั่วโมง เนื่องจากต้องเตรียมการแต่งหน้าและแต่งตัว เมื่อไปถึงทางเจ้าภาพหาเสื่อและจัดเตรียมสถานที่ไว้สำหรับแต่งตัว สถานที่แต่งตัวจะยึดหลังเครื่องตั้งผู้ล่วงลับ สาเหตุมีการประดับม่านอยู่ด้านหลังเครื่องตั้งศพ ผู้แสดงอาศัยเป็นที่บังในการแต่งตัว บางคณะจะแต่งตัวข้างวงปีพาทย์ขึ้นอยู่กับความสะดวกของผู้แสดง เจ้าหน้าที่จัดเตรียมเครื่องแต่งกาย หัวหน้าคณะจะให้ภรรยาของตน หรือ ทายาท เป็นผู้จัดการแสดงผู้แสดง หากคณะใดไม่มีเจ้าหน้าที่ผู้แสดงจะต้องเป็นผู้จัดเตรียมและเก็บเอง การแสดงนาฏศิลป์ไม่มีการไหว้ครูก่อนเหมือนการบรรเลงปีพาทย์ เนื่องจากหัวหน้าคณะได้ไหว้ครูและกล่าวรวมในการจัดการแสดงทั้งสองอย่างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จากนั้นผู้แสดงจะต้องแต่งตัวให้เสร็จสิ้นในเวลา 19.30 น. เพื่อจะแสดงก่อนพระสวดพระอภิธรรม

1-2 ชุด เมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบ จะเริ่มการแสดงชุดที่เหลือ ทางคณะจะเตรียมเครื่องแต่งกายมาเพื่อ หากเจ้าภาพมีความประสงค์ขอชุดการแสดงเพิ่ม

ชุดการแสดงที่จัดในเวลากลางคืนที่นิยมมาใช้ในการแสดงมีทั้งหมดดังต่อไปนี้

- 1.ชุดฟ้อนม่านมงคล
- 2.ชุดฟ้อนเล็บ
- 3.ชุดมโนห์ราบูชาญ
- 4.ชุดดาตีกีปัส
- 5.ชุดรำบำพามอญ
- 6.ชุดระบำสี่ภาค
- 7.ชุดระบำป่าเต๊ะ
- 8.รำบำโบราณคดี ทั้ง 5 ชุด
- 9.ฟ้อนมัลลย์
- 10.ชุดพलयชุมพล
- 11.ชุดนุชฉายพราหมณ์
- 12.ชุดหนุมานจับนางเบญจกาย
- 13.เซิ้งตั้งหวาย
- 14.เซิ้งโป่งกลาง
- 15.เซิ้งรำเพลิน
- 16.เซิ้งแถบลาน
- 17.เซิ้งแห่ไข่มดแดง
- 18.เซิ้งกะโป๋
- 19.เซิ้งสังข์ศิลป์ชัย
- 20.ชุดระบำศรีชัยสิงห์
- 21.ระบำวเรษฐ
- 22.ระบำกุ่ม
- 23.ซัดชาตรี

ชุดการแสดงที่วงปีพาทย์มอญนิยมจัดการแสดงมีจำนวน 6 ชุดและแบ่งออกเป็นสองเวลา คือเวลากลางคืนและเวลากลางวันแบ่งซึ่งจะแบ่งการแสดงออกเป็น 3 กลุ่ม จะเลือกใช้กลุ่มที่ 1 เมื่อสถานที่ที่จัดการแสดงที่ไม่ซ้ำกัน การเลือกกลุ่มที่ 2-3 หากจัดการแสดงสถานที่เดียวกันระยะเวลาที่ใกล้เคียงกันและจัดการที่มีจำนวนวันมากกว่า 2 วัน สามารถนำการแสดงกลุ่มที่ 1-3 มาใช้ในการจัดการแสดง

ตารางที่1: การจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในเวลากลางคืนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มที่1	กลุ่มที่2
1.ชุดฟ้อนม่านมงคล (จำนวน 4 -6 คน) 2.ชุดรำ โนห์รำภูชาลัย (รำเดี่ยว) 3.ชุดรำตาลีกีปัส (จำนวน 4 คน) 4.ชุดรำพลายชุมพล(รำเดี่ยว) 5.ระบำโบราณคดีชุด สุโขทัย(จำนวน 3 คน) 6.เซิ้งโปงลาง(จำนวน 4 -6 คน)	1.ชุดฟ้อนเล็บ (จำนวน 4 -6 คน) 2.ชุดหุมนานจับนางเบญจกาย (รำคู่) 3.ชุดระบำป่าเต๊ะ(จำนวน 4 คน) 4.ระบำโบราณคดีชุด ศรีวิชัย(จำนวน 1-2 คน) 5.ชุดระบำกุ่ม (จำนวน 4 คน) 6.เซิ้งรำเพลิน (จำนวน 4 คน)

ตารางที่2: การจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในเวลากลางคืนกลุ่มที่3

กลุ่มที่3
1.ชุดระบำสีภาค (จำนวน 4 คน) 2.ชุดนุชฉายพราหมณ์ (รำเดี่ยว) 3.ชุดระบำวเรชฐ์ (จำนวน 4 คน) 4.ชุดรำซัดชาติรี(รำคู่) 5.โชว์ชุดเปิดวงโปงลาง 6.เซิ้งกะโป๋ 7.เซิ้งเหย้าไข่มดแดง

ชุดการแสดงในกลุ่มที่1 เป็นชุดการแสดงที่นิยมนำมาแสดงเป็นอย่างมาก ทุกครั้งจะนำการแสดงเริ่มชุดการแสดงด้วยชุดฟ้อนม่านมงคล เนื่องจากเป็นชุดที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตและยังเป็นชุดการแสดงถึงความยกย่องเชิดชูเกียรติ และเป็นการไว้อาลัยต่อผู้ที่ล่วงลับและได้นำเครื่องแต่งกายด้วยโทนสีดำ ซึ่งเป็นสีที่เหมาะสมสำหรับใช้ในพิธีศพ

ตารางที่3: การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในเวลากลางวันแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่1	กลุ่มที่2
1.ชุดรำโนห์ราบูชาัญญ (รำเดี่ยว) 2.ชุดหนุมานจับนางเบญจกาย (รำคู่)	1.ชุดฟ้อนม่านมงคล (จำนวน 4 -6 คน) 2.ชุดรำโนห์ราบูชาัญญ (รำเดี่ยว) 3.ระบำโบราณคดีชุด ศรีชัยสิงห์(จำนวน 3 คน)

ในชุดมโนห์ราบูชาัญญ และโขนตอนหนุมานจับนางเบญจกาย การที่เลือกการแสดงทั้งสองชุดนี้ สาเหตุที่1 หัวหน้าคณะได้คำนึงถึงการแสดงที่เกี่ยวกับการบูชาัญญ โดยใช้ไฟเป็นเครื่องยืนยันความบริสุทธิ์ใจ หรือเป็นเครื่องพิสูจน์ ทั้งนี้ยังเป็นการแสดงถึงการบูชาการเคารพผู้ที่ล่วงลับก่อนจะทำพิธีเผาศพ สาเหตุที่2 เจ้าภาพเป็นผู้ระบุนุชชุดการแสดงเนื่องจากเคยได้รับชมและเกิดความประทับใจ

เมื่อการแสดงในเวลากลางคืนเสร็จสิ้นลงผู้แสดงจะเก็บเสื้อผ้าที่มาจากกระดาดพิชชูลำสำหรับเช็ดเครื่องสำอาง และของจดหมายของเจ้าภาพที่ไว้สำหรับใส่เงินรางวัลให้กับผู้แสดงที่อยู่บริเวณรอบสถานที่แต่งตัวอย่างเรียบร้อย จึงเดินทางกลับ ค่าตอบแทนหัวหน้าคณะจะจ่ายให้เมื่อถึงที่พักเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เวลาเสร็จสิ้นการแสดง 21.30 น. หากแต่การบรรเลงปี่พาทย์มอญยังต้องบรรเลงเสร็จสิ้นลง 22.00 น. ผู้บรรเลง ปี่พาทย์ต้องเตรียมตัวมาเพื่อค้างคืนหากสถานที่แสดงอยู่ไกล หากสถานที่แสดงอยู่บริเวณใกล้ที่พักของผู้บรรเลงสามารถกลับไปพักที่บ้านพักได้ เช้าวันรุ่งขึ้นผู้บรรเลงจะต้องเริ่มบรรเลงเวลา 05.00 น.

เริ่มบรรเลงไปจนถึงพระแสงพระธรรมเทศนา ผู้บรรเลงจะถือว่าเป็นการหยุดพักเมื่อพระแสงพระธรรมเทศนาเสร็จสิ้นลง เริ่มพิธีสวดแจ้งและทำการทอดผ้าบังสุกุล เมื่อพิธีทางศาสนาเสร็จสิ้นลง จะเริ่มการแสดงนาฏศิลป์ ในชุดมโนห์ราบูชาัญญ และโขนตอนหนุมานจับนางเบญจกาย

การเผาศพนั้นจะต้องมีการเคลื่อนย้ายศพ ทางคณะปี่พาทย์มีการบริการแห่เตรนำขบวนแห่ศพ และพาวนรอบเมรุ 3 รอบ ก่อนทำการพิธีเผา เมื่อเสร็จพิธีแห่ศพทางวงปี่พาทย์จะบรรเลงเพลงจนกว่าผู้ที่มาเป็นเกียรติในงานจะวางดอกไม้จันทน์จนหมด เมื่อนำศพเผาเป็นที่เรียบร้อยแล้วจะถือว่าการบรรเลงปี่พาทย์มอญเสร็จสิ้นลง จากนั้นผู้บรรเลงช่วยกันเก็บและยกเครื่องปี่พาทย์ใส่พาหนะที่นำมากลับไปยังบ้านพักของหัวหน้าคณะ ผู้บรรเลงคนใดของกลับเองหัวหน้าคณะจะให้ค่าตอบแทนที่สถานที่แสดง นอกจากนั้นผู้บรรเลงคนอื่นๆ จะกลับไปช่วยยกเครื่องปี่พาทย์ลงไว้ที่บ้านของหัวหน้าคณะ พร้อมกับรับค่าตอบแทน

ตารางที่4: ตัวอย่างลำดับการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ (ในเวลากลางคืน)

เวลา	พิธี / เหตุการณ์	เพลงที่บรรเลง
15.00-18.00 น.	ยกศพ	บรรเลงเพลงยกศพ บรรเลงเพลงเชิญ บรรเลงเพลงประจำวัด บรรเลงเพลงนางหงส์ 2 ชั้น บรรเลงเพลงมอญ 2 ชั้น-ชั้นเดียว
18.00-19.00 น.	-	บรรเลงเพลงย่ำค่ำ
19.00-20.00 น.	ก่อนพระสวดอภิธรรม	การแสดงนาฏศิลป์ชุดที่1.พื่อนมานมงคล
20.00 น.	ประธานจุดธูปเทียน	บรรเลงเพลงจุดธูปเทียน
20.15-20.30 น.	พระสวดพระอภิธรรม (จบ)	บรรเลงเพลงมอญชั้นเดียว
20.30 น.		การแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่ 2.ตาลีกีปัส การแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่ 3.มโนห์รา การแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่ 4.ระบำสี่ภาค การแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่ 5.ศรีวิชัย การแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่ 6.ระบำลพบุรี การแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่ 7.เซิ้งโปงลาง
24.00 น.	สิ้นสุดการบรรเลงประจำคืน	บรรเลงเพลงไทยประเภทเพลงดับเช่น บรรเลงดับพรหมมาศสตรีและเพลงเถา (สลับไปตามความเหมาะสม) บรรเลงเพลงนางหงส์ 2 ชั้น บรรเลงเพลงประจำวัด

ตารางที่ 5: ตัวอย่างลำดับการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ (ในเวลากลางวัน)

เวลา	พิธี / เหตุการณ์	เพลงที่บรรเลง
04.00-07.00 น.	-	บรรเลงเพลงนางหงส์ 2 ชั้น บรรเลงเพลงประจำวัด บรรเลงเพลงมอญ 2 ชั้น – ชั้นเดียว
07.00 น.	พระมา	บรรเลงเพลงมอญชั้นเดียว
07.00-08.00 น.	ประธานจตุรูปเทียน พระฉันภัตตาหาร	บรรเลงเพลงจตุรูปเทียน บรรเลงเพลงจึงพระฉันมอญหรือ บรรเลง
08.00 น.	พระกลับ	เพลงเถา
08.00-11.00 น.	-	บรรเลงเพลงมอญชั้นเดียว บรรเลงเพลงนางหงส์ 2 ชั้น หรือเพลง บรรเลงเพลงประจำวัด บรรเลงเพลงเรื่องนางหงส์
11.00 น.	พระมา ประธานจตุรูปเทียน	บรรเลงเพลงมอญ 2 ชั้น – ชั้นเดียว (สลับไปตามความเหมาะสม)
11.00-12.00 น.	พระฉันภัตตาหาร	บรรเลงเพลงมอญชั้นเดียว
12.00 น.	พระกลับ	บรรเลงเพลงจตุรูปเทียน
12.00-13.00 น.	-	บรรเลงเพลงจึงพระฉันมอญ หรือบรรเลง
13.00-14.00 น.	-	เพลงเถา บรรเลงเพลงมอญชั้นเดียว บรรเลงเพลงย่าเที่ยง
14.00 น.	พระมา	บรรเลงเพลงเรื่องนางหงส์ เพลงเถา
14.00-15.00 น.	พระแสดงพระธรรมเทศนา และ สวดเจง	บรรเลงเพลงมอญ 2 ชั้น – ชั้นเดียว (สลับ ไปตามความเหมาะสม) เพลงมอญชั้นเดียว การแสดงนาฏยศิลป์ในชุดมโนห์ราบูชา ยัญ หรือ ระบุว่าโบราณคดีชุด สุโขทัย
15.00-16.00 น.	ก่อนประชุมเพลิง	บรรเลงเพลงมอญ 2 ชั้น – ชั้นเดียว
16.00 น.	ประชุมเพลิง	บรรเลงเพลงประจำบ้านออกไปชุมชน

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะทั้ง 19 คณะ มีการใช้หลักการเดียวกันในการจัดการ
แสดงนาฏยศิลป์ตามลำดับขั้นตอนที่ได้ยกตัวอย่าง

3.2 องค์ประกอบเฉพาะการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ

องค์ประกอบในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในปัจจุบัน คณะปีพาทย์มอญในจังหวัดสุพรรณบุรีมีแนวทางเดียวกันกับการจัดการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ คณะปีพาทย์มอญที่มีการจัดการแสดงนาฏศิลป์ที่เหมือนกัน มี 18 คณะ มีเพียงคณะประคองศิลป์ซึ่งจัดชุดการแสดงแตกต่างจากคณะอื่นๆ หากแต่ทั้ง 19 คณะ ใช้องค์ประกอบเดียวกัน คือ ผู้แสดง ซึ่งจะติดต่อผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ส่วนองค์ประกอบที่แตกต่างกันของวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ จึงมีดังต่อไปนี้

3.2.1. คณะนรงค์ศิลป์

การจัดรูปแบบการแสดง

การจัดรูปแบบการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะนรงค์ศิลป์ การแสดงนาฏศิลป์ของคณะนรงค์ศิลป์ ในพ.ศ.2490 อธิบายได้เพียงตามคำบอกเล่าของ นางสาว สุนทรวิภาต (ภรรยา นาย นรงค์หัวหน้าคณะปีพาทย์มอญ) ว่า การแสดงรำมอญจะเริ่มเมื่อปีพาทย์มอญบรรเลงเพลงย่ำเที่ยงจนถึงเพลงไฟซุม ผู้แสดงจะแสดงรำตลอดจนกว่าจะทำพิธีเผาศพ ต่อมาเริ่มนำการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์มาใช้ในกระบวนท่ารำ แสดงตามความสามารถของผู้แสดง อาศัยความจำที่สามารถจดจำได้ เมื่อส่งบุตรหลานไปศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์กระบวนท่ารำเริ่มมีแบบแผนและชัดเจนมากขึ้น

ต่อมาเมื่อวิทยาลัยนาฏศิลป์ก่อตั้งขึ้น จึงได้นำรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ นำการแสดงทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ระบำ รำ ฟ้อน โขน โดยใช้ประเภทระบำเป็นการแสดงในชุดแรก และนำชุดการแสดงรำเดี่ยว หรือ การรำคู่ ใช้เป็นการแสดงในชุดลำดับต่อมา ชุดการแสดง จะสลับสับเปลี่ยนกันระหว่างประเภทระบำ และประเภทรำ จะใช้ชุดการแสดงรำพื้นเมืองของภาคอีสานเป็นชุดสุดท้ายของการจัดการแสดง และทุกครั้งเมื่อมีการจัดการแสดงคณะนรงค์ศิลป์จะมีหลักในการจัดแสดงอย่างนี้เสมอ ตัวอย่างชุดการแสดงที่คณะนรงค์ศิลป์คัดเลือกนำมาใช้ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่

ชุดทะแยมมอญ, รำมอญกละ

ชุดฟ้อนม่านมงคล(ประเภทฟ้อน)

ชุดมโนห์ราชูชาติ(ประเภทการรำเดี่ยว)

ชุดโบราณคดีทั้ง 5 ชุด(ประเภทระบำ)

ชุดตาลีกีปัส(ประเภทการรำแบบพื้นบ้าน)

โขน ตอนหนุมานจับนางเบญจกาย(ประเภทการแสดงโขน)

ชุดเซิ้งโปงกลาง, เซิ้งกระต๊ับ, เซิ้งดั่งหวาย(ประเภทการรำพื้นบ้านทางภาคอีสาน) เป็นต้น

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

เครื่องแต่งกายในอดีต พ.ศ.2490 เน้นรูปแบบเครื่องแต่งกายที่สามารถจัดหาได้ การออกแบบตัดเย็บและปักเครื่องแต่งกายเองอีกรูปแบบที่เคยได้สังเกตการแสดงจากแหล่งต่างๆ และนำมาพัฒนาตามแบบแผนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างเครื่องแต่งกายชุดการแสดง นาฏศิลป์เพียงบางส่วนที่สามารถอธิบายได้ เช่น

ตัวอย่างเครื่องแต่งกายและชุดการแสดงที่คณะนรศิลป์ใช้ในการแสดงในช่วงกลางคืนมีจำนวน 6-7 ชุด ได้แก่

1.ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)ไม่มีภาพประกอบ เนื่องจากเครื่องแต่งกายสูญหาย

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้ากำมะหยี่ปักเลื่อมบนขอบเสื้อไว้ด้านใน สวมเสื้อผ่าหน้า ด้วยผ้าแก้วแขนยาวสีดำนุ่งผ้าถุงด้วยผ้าลายขวางผ้าพื้นสีดำลักษณะการนุ่งป้ายไปทางขวา สอดด้วยคิ่นสีทอง เชิงผ้าเย็บด้วยผ้าตาดสีทอง คล้องผ้าตัวนสีเหลืองเย็บเชิงผ้าด้วยชายกรวยสีทอง

เครื่องประดับ ได้แก่ อูบะทำจากลูกปัดสีทองทางด้านซ้าย ทัดดอกกุหลาบสีเหลืองที่ใช้วัสดุทำมาจากผ้า ใตต่างหู สร้อยคอ และเข็มขัดพร้อมหัวขาดเข็มขัดไว้ด้านนอก วัสดุทำจากโลหะ ส่วนหัวเข็มขัด วัสดุทำจากไม้แล้วลงรักปิดทอง ประดับด้วยพลอยสีต่างๆ

ภาพที่ 1: เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบูชาชัย

เครื่องแต่งกายได้เก็บรักษาไว้ในตู้กระจก บางส่วนได้สูญหายไปโดยไม่ทราบสาเหตุผู้วิจัยยกตัวอย่างภาพที่คงรักษาไว้เป็นบางส่วน
ที่มา:คนรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

2.ชุดมโนห์ราบูชาญ (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้ากำมะหยี่สีแดง สวมนวมนาง รัดเอว รัดแขน ข้อมือ ตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีเขียว ปักลายด้วยเลื่อม ใส่ปีกนก ใช้วัสดุจากผ้าแก้วสีเหลืองและสีเขียว ปักลายด้วยเลื่อม นุ่งผ้าตาดสีกรม

เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดนางมโนห์ราบูชาญ “ยอดนาง,ยอดพระ” เป็นคำที่หัวหน้าใช้เรียกกัน ทับทรวงนาง วัสดุทำจากกระดาษ อย่างหนาประดับลวดลาย ลงรักปิดทอง และประดับด้วยพลอยสีขาว ใส่เข็มขัดพร้อมหัว และกระพรวนที่ข้อเท้า ใส่หางนกที่ใช้วัสดุจากกระดาษอย่างหนา ประดับลวดลายลงรักปิดทอง ประดับด้วยพลอย สีต่างๆ และกระจก

ภาพที่ 2: เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย

ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

3.ระบำโบราณคดี ชุดสุโขทัย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 5 คน)

ตัวเอก เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้ากำมะหยี่สีแดง นุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ตัดเย็บด้วย ผ้าต่วนสีส้ม ติดระบายด้วยผ้าลูกไม้สีขาวแนวขวางของผ้า 3 ชั้น ใส่ผ้าระข้างด้านหน้า ซ้ายขวาและตรงกลาง ด้วยผ้าต่วนสีเขียวอ่อน เดินเส้นด้วยดิ้นผ้าสีทอง รัดเอว นวมคอ รัดต้นแขน ข้อมือ ตัดเย็บด้วยผ้าสีด้ากำมะหยี่ ปักลายด้วยเลื่อมผสมดิ้น ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดสุโขทัย สำหรับตัวเอก

ตัวรอง เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้ากำมะหยี่สีแดง นุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีส้ม ตีระบายด้วยผ้าลูกไม้สีขาวแนววงของผ้า 3 ชั้น ใส่ผ้าระข้างด้านหน้า ซ้ายขวาและตรงกลาง ด้วยผ้าตัวนสีเขียวอ่อน เดินเส้นด้วยคิ่นผ้าสีทอง รัตเอน นวมคอ รัตคั้นแขน ข้อมือตัดเย็บด้วยผ้าสีดำกำมะหยี่ ปักลายด้วยเลื่อมผสมคิ่น ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดศุโขทัย สำหรับตัวเอก การใช้สีที่ใช้จัดทำเครื่องแต่งกาย จะเน้นสีที่ให้ความสว่างและสะท้อนกับแสงไฟ

ภาพที่ 3: เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปัส

ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

4.ชุดตาลีกีปัส (ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้ากำมะหยี่สีแดงไว้ด้านใน ใช้ผ้าโทเลอย่างบางสีชมพู ผูกโบว์อยู่ด้านหน้า นุ่งผ้าพื้นสีดำลายดอก ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ ตีดง่าเป้ง 2 อัน ทัดดอกกุหลาบ สีเหลือง ใส่สร้อย ต่างหู ข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัว อุปกรณ์ในการแสดง ได้แก่ พัดผ้าสีต่างๆ มีลายต่างๆอยู่บนผ้า

ภาพที่ 4: เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดศรีวิชัย

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

5. ระบำโบราณคดี ชุดศรีวิชัย (ใช้ผู้แสดง 2 คน)

เครื่องแต่งกายใส่เสื้อในนางด้วยผ้ากำมะหยี่สีแดง นุ่งผ้าลายเฉลิขิง ผ้าพื้นสีดำ 2 ผืนผ้าพื้นสีเขียว 2 ผืน มีผ้าแก้ว สีเขียว และผ้าตัวนสีแดง พาดอยู่บนบ่า และ รัตเอน ส่วนของบ่ามีเครื่องประดับที่คล้องบ่า ใช้วัสดุทำจากผ้าตาดสีทองปักเลื่อม ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ กระบังหน้าศรีวิชัย ต่างหู สร้อยคอ รัตันแขน ข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัว สร้อยห้อยเอว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 5: เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดลพบุรี
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

6.ระบำโบราณคดี ชุดลพบุรี (ใช้ผู้แสดง 5 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อแขนสั้นสีครีม เดินลายโค้งช่วงหน้าอก และรอบแขนเย็บด้วยด้ายสีทอง ลักษณะการนุ่งผ้าแบบปายด้วยผ้าท่วนสีเหลือง ปักเลื่อม กาดผ้ารัดเอวและกาดสะโพกด้วยผ้าท่วนสีม่วง

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางไว้ด้านในนำผ้าขาวม้าคาดรอบอก แล้วจับจีบด้านหน้าทางซ้าย นุ่งผ้านุ่งลายทางสีต่างๆ สวมเครื่องประดับ ได้แก่ ทัดดอกไม้หลากสี ใส่ต่างหูเงิน สร้อยคอ ข้อมือลูกปัดเงิน สร้อยข้อเท้า

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในช่วงกลางวัน หรือ ที่เรียกว่า “รำหน้าไฟ” คณะนรศิลป์จะจัดการแสดงจำนวน 1-2 ชุด ได้แก่ 1.ชุดมโนห์ราบุชายัญ 2.ระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างภาพเศียร ศีรษะและเครื่องประดับคณะละครศิลป์

ภาพที่ 6: การจัดตั้งโต๊ะหมู่บูชาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ได้แก่ 1. เศียรพ่อแก่ 2 เศียร 2. พระพิฆเนศวร์ 1 เศียร 3. พระพิราพ 1 เศียร
4. องค์พระฤาษี 1 องค์ 5. รูปถ่าย ของอาจารย์มนตรี ตราโมท
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

ภาพที่ 7: ศีรษะทศกัณฐ์

ศีรษะทศกัณฐ์ซึ่งเก็บไว้ในตู้กระจก สั่งทำมาจาก อาจารย์ในกรมศิลปากร
ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถจำชื่ออาจารย์ผู้สร้างหัวโขนได้
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

ภาพที่ 8: ตู้กระจก 5 เหลี่ยมสำหรับเก็บศิระษะ

ได้แก่ หัวโขนฝ่ายลิง กระบังหน้าศรีวิชัย ยอดสุโขทัย ศิระษะลพบุรี พร้อมเครื่องประดับต่างๆ ได้แก่ จี๋นาง เข็มขัดพร้อมหัว กำไลข้อมือ ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

ภาพที่ 9: ทางหัวหน้าคณะทุกคณะจะเรียก “ยอดพระ-ยอดนาง หรือ ชฎาพระ-ชฎานาง”

คณะณรงค์ศิลป์มียอดพระและยอดนาง 1 คู่ ซึ่งเก็บรวมไว้ในตู้ 5 เหลี่ยม ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

ภาพที่ 10: ปิ่นหนึ่ง (หัวเข็มขัด)

ยกตัวอย่างเครื่องประดับได้แก่ ปิ่นหนึ่ง นางสาวใช้เป็นตัวอย่างในการประดิษฐ์หัวเข็มขัดพร้อมเครื่องประดับต่างๆ ได้แก่ จี๋นาง เข็มขัดพร้อมหัว กำไลข้อมือ
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า ผู้แสดงใช้แป้งชุบน้ำยี่ห้อเมเยอร์เบอร์ 2-3 ภายหลังพัฒนามาใช้รองพื้นของคัพเวอร์มาร์คเบอร์ Y8 แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาลและสีดำ ไลต์หางตาด้วยสีขาวหรือสีเหลือง ทาอายไลน์เนอร์สีดำกริดขอบตาบนและขอบตาล่าง ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผมรวบตั้ง ทำผมเป็นลูกจันท้อยู่ระดับท้ายทอย แล้วพัฒนาเปลี่ยนมาเป็นเกล้าผมทวย โดยใช้ช่องผมเป็นโครงด้านหน้าและด้านหลัง แล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ตั้งไว้ ด้านหลังตีผมผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงทุกชุดจะเน้นการบรรเลงวงปี่พาทย์มอญ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัย ใช้โปงลาง 1 ผืน กลองสองหน้า 5 ใบ เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ เป็นต้น

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดพื่อนม่านมงคล ใช้เพลงพื่อนม่านมงคล เป็นต้น ส่วนเพลงที่ใช้ในการแสดงโขน จะใช้เพลงหน้าพาทย์ตามตัวละครนั้น เช่น เพลงที่ใช้กับตัวลิง ใช้เพลงกราวนอก เพลงที่ใช้กับตัวยักษ์ ใช้เพลงกราวใน เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์นั้น แต่เดิมนำผู้ที่เป็นทายาทของวงปีพาทย์มอญและผู้ที่อยู่ใกล้เคียงบ้านเรือนเคียง ต่อมาได้นำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง และสุพรรณบุรีมาแสดง โดยไม่เน้นรูปร่างหน้าตา

การฝึกซ้อมการแสดง

การฝึกซ้อมการแสดง มีการฝึกซ้อมการแสดงก่อนที่จะเริ่มการแสดงหนึ่งวัน ต่อมาเริ่มซ้อมการแสดงก่อน 1 ชั่วโมง ของการแสดง¹

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สัมภาษณ์ นายณรงค์ สุนทรวิภาต, หัวหน้าคณะณรงค์ศิลป์, 15, 17, 30 มีนาคม 2550.

3.2.2 คณะศิษย์ศรทอง

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการแสดง พ.ศ.2456 ยึดรูปแบบมาจากการแสดงลิเกและการแสดงละครรำ พ.ศ.2519 ได้ยึดรูปแบบการแสดงลิเก เนื่องจากไม่มีผู้ใดได้รับถ่ายทอดการแสดงละครรำ ปัจจุบันยึดรูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยนำการแสดงทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ ระบำ รำ ฟ้อน โขน ชุดการแสดงที่คณะณรงศ์ศิลป์คัดเลือกนำมาใช้ในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ ได้แก่

ชุดรำทะเลหมอญ

ชุดฟ้อนม่านมงคล(ประเภทฟ้อน)

ชุดมโนห์ราชูชาติ(ประเภทการรำเดี่ยว)

ชุดโบราณคดีทั้ง 5 ชุด(ประเภทระบำ)

ชุดระบำพม่ามอญ(ประเภทการระบำ)

ชุดรำกลองยาว(ประเภทรำพื้นเมืองภาคกลาง)

โขน ตอนหนุมานจับนางเบญจกาย,ตอนพระรามตามกวาง(ประเภทการแสดงโขน)

ชุดเซิ้งโปงลาง,เซิ้งกระต๊อบ,เซิ้งดั่งหวาย

การจัดการแสดงในเวลากลางคืนแต่ละครั้งทางคณะศิษย์ศรทองจะจัด ตั้งแต่ 6-7 ชุด ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างองค์ประกอบในเรื่องของเครื่องแต่งกายเป็นภาพประกอบการแสดงเพียงบางชุด ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ภาพที่11: เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคล

ผู้แสดงด้านซ้ายทั้งสองท่านเป็นทายาทของคณะศิษย์ สรทอง คือ นางสาวชุตติมา นางสาวกาญจนา เนตรสว่าง ส่วนผู้แสดงด้านขวาทั้งสองท่านเป็นนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 30 กันยายน 2550.

1.ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้าตาดสีทองไว้ด้านใน สวมเสื้อผ่าหน้าด้วยผ้าตาดสีฟ้า แขนยาว ฟ้านุ่งตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีฟ้า ลักษณะการนุ่งป้ายไปทางขวาแล้วทับด้วยด้านซ้าย มีเชิงเย็บด้วยผ้าแก้วสีชมพู มีผ้าคล้องคอตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้สีชมพูเย็บเชิงผ้าด้วยชายกรวยสีทอง

ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ อูบะทำจากลูกปัดสีทองทางด้านซ้าย ทัดดอกไม้ทำจากเลื่อมหลากสี ติดเกี่ยวกลม ใส่ต่างหู สร้อยคอ และเข็มขัดพร้อมหัวคาดทับเสื้อ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 12: ฉลององค์ของพระราม

นางรัตติมา เนตรสว่างเป็นผู้ปักเย็บโดยใช้เลื่อมและใช้ลูกปักด้ายปักบนเลื่อม
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 30 กันยายน 2550.

ภาพที่ 13: เครื่องแต่งกายของกวาง

นางรัตติมา เนตรสว่างเป็นผู้ปักเย็บโดยใช้เลื่อมและใช้ลูกปักด้ายปักบนเลื่อม
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 30 กันยายน 2550.

2. โขนตอนพระรามตามกวาง

เครื่องแต่งกาย(พระราม) แต่งกายยืนเครื่องพระ สีเขียว ปักลายด้วยเลื่อมและลูกปัด สีขาว นุ่งผ้าพื้นสอดคั่นสีบานเย็น สวมยอดพระสวมเครื่องประดับ ได้แก่ ทับทรวง สังวาล เข็มขัดพร้อมปิ่นหนึ่ง กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า

เครื่องแต่งกาย(กวาง) แต่งกายยืนเครื่องพระสีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อมและลูกปัด สีขาว นุ่งผ้าพื้นสอดคั่นสีเหลือง สวมยอดกวางสวมเครื่องประดับ ได้แก่ ทับทรวง สังวาล เข็มขัดพร้อมปิ่นหนึ่ง กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า เริ่มใช้แป้งชุบน้ำยี่ห้อเมเยอร์ เบอร์ 2-3 ภายหลังพัฒนามาใช้รองพื้นของคัพเวอร์มาร์คเบอร์ Y5 แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาล และสีดำ ไลต์หางตาด้วยสีขาว ลงโกลายเนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง เขียนคิ้วด้วยดินสอดสีดำ ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผมเกล้าผมทวยโดยใช้ช่องผมเป็นโครงด้านหน้าและด้านหลัง แล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ ตั้งไว้ ด้านหลังติดมวยผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงพลาญซุมพลีช่วงปีพาทย์มอญประกอบการขับร้อง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนเล็บในช่วงปีพาทย์มอญ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดระบำปาเต๊ะ ใช้ขลุ่ย และเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ ได้แก่ ฉิ่ง กรับ ฆ้องโหม่ง เป็นต้น

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัย ใช้โปงลาง 1 ผืน กลองสองหน้า 5 ใบ เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดฟ้อนม่านมงคล ใช้เพลงฟ้อนม่านมงคล เป็นต้น ส่วนเพลงที่ใช้ในการแสดงโขน จะใช้เพลงหน้าพาทย์ตามตัวละครนั้น เช่น เพลงที่ใช้กับตัวลิง ใช้เพลงกราวนอก เพลงที่ใช้กับตัวยักษ์ ใช้เพลงกราวใน เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์ศรทองนั้น ในอดีตใช้ผู้แสดงที่เป็นทายาทของวงปีพาทย์และผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้สถานที่ตั้งของหัวหน้าคณะ ปัจจุบันใช้ผู้แสดงที่เป็นทายาทและผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

การฝึกซ้อมการแสดง

มีการฝึกซ้อมการแสดง 2 ชั่วโมง ก่อนการแสดง โดยมีการทบทวนท่ารำในแต่ละชุดที่ผู้แสดงไม่สามารถแสดงได้

เวที

เวทีของวงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์ศรทอง มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งมโหรีแต่ละโถ่งรวมไปถึงเครื่องปี่พาทย์มอญชนิดอื่นๆ ประดับด้วยผ้าระบาย ตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีทอง ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกไว้สำหรับนั่ง²

3.2.3 คณะประคองศิลป์

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการจัดการแสดงนาฏศิลป์ของคณะประคองศิลป์ ในอดีต-ปัจจุบัน คณะประคองศิลป์ ยึดรูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งวงปี่พาทย์มอญ และนำการแสดงที่คิดประดิษฐ์ขึ้นใหม่ของวิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดต่างๆ มาใช้ในการจัดการแสดง ปัจจุบันชุดการแสดงที่คณะประคองศิลป์คัดเลือกนำมาใช้ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่

ชุดรำทะเลมอญ

ชุดระบำเบญจรัตน์(ประเภทระบำ)

ชุดสุวรรณภูมิ (ประเภทระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี)

ชุดมโนห์ราบุษายัญ (ประเภทรำเดี่ยว)

ชุดแฉวงวิชนี (ประเภทระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ของวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง)

ชุดระบำติดกุ่ม (ประเภทระบำพื้นเมืองภาคใต้)

ชุดฟ้อนมาลัย (ประเภทฟ้อน)

ชุดเซิ้งแถบลาน (ประเภทการแสดงพื้นเมืองภาคอีสาน)

² สัมภาษณ์ นายสมบูรณ์ เนตรสว่าง, หัวหน้าคณะศิษย์ศรทอง, 30 กันยายน 2550.

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ตัวอย่างชุดการแสดงที่คณะประคองศิลป์ใช้ในการแสดงในช่วงกลางคืน มีจำนวน 6-7 ชุด
ได้แก่

ภาพที่ 14: เครื่องแต่งกายชุด สุพรรณภูมิ

เป็นการแสดงที่คิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
ใช้ผู้แสดง จำนวน 5 คน
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 21 กันยายน 2550.

1. ชุดสุพรรณภูมิ เป็นการแสดงที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ เมื่อพ.ศ.2535ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
สุพรรณบุรี ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน

เครื่องแต่งกาย ตัวเอก สวมเสื้อรัดรูปผ้ายัดสีแดง นุ่งกระโปรงยาวกรอมเท้าตัดเย็บด้วย
ผ้าตัวนสีแดง ด้านข้างเอวด้านซ้าย ตัดเย็บเป็นพิตด้วยผ้าตาดสีทอง ห่มผ้าสไบตัดเย็บด้วยผ้าตาข่าย
สีชมพู เย็บเชิงกรุยด้วยคันทันผ้าสีเงิน

เครื่องประดับด้านหน้าสวมกระบังขนาดเล็กเกี่ยวทรงระฆังบุด้วยผ้ากำมะหยี่สีดำ
ด้านหลัง ติดแผงรูปสามเหลี่ยม ต่างหู แพงคอกขนาดใหญ่ รัศแขน กำไลข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัว
เข็มขัด สร้อยสังวาล

เครื่องแต่งกาย ตัวรอง สวมเสื้อรัดรูปผ้ายัดสีชมพู นุ่งกระโปรงยาวกรอมเท้าตัดเย็บด้วยผ้า
ตัวน สีชมพูด้านข้างเอวด้านซ้าย ตัดเย็บโดยการอัดจีบด้วยผ้าตาดสีทอง ห่มผ้าสไบตัดเย็บด้วยผ้าตา
ข่ายสีชมพู เย็บเชิงกรุยด้วยคันทันผ้าสีเงิน

เครื่องประดับ ด้านหน้าสวมกระบังร้อยด้วยลูกปัด เกี่ยวทรงระฆัง ด้านหลัง ติดแผงลูกปัดเป็นรูปสามเหลี่ยม ต่างหู แฉกขนาดใหญ่ รัศแขน กำไลข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัด สร้อยสังวาลเครื่องประดับ ด้านหน้าสวมกระบังขนาดเล็ก เกี่ยวทรงระฆัง ด้านหลัง ติดแผงรูปสามเหลี่ยม ต่างหู แฉกขนาดใหญ่ รัศแขน กำไลข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัด สร้อยสังวาล

ภาพที่15: การแสดงชุดแหวววิชนี

เป็นการแสดงที่คิดประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ของวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ผู้แสดงคู่ที่ 1 นุ่งผ้าสีเขียว คู่ที่ 2 นุ่งผ้าสีฟ้า อุปกรณ์การแสดง คือ พัดหางนกยูง ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 21 กันยายน 2550.

3.ชุดแหวววิชนี(เป็นการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองประดิษฐ์ขึ้นเมื่อพ.ศ.2537) เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางด้วยผ้าตาดสีทอง ห่มสไบ ด้วยผ้าลูกไม้สีทอง เย็บเชิงกรุยด้วยดินผ้าสีทอง ลักษณะการห่ม คาดรอบอก โดยทิ้งชายผ้าไปทางซ้าย นุ่งผ้าจีบนางหน้าสำเร็จรูป ตัดเย็บด้วยผ้าสาหรืของประเทศอินเดีย คู่ที่1 นุ่งผ้าสีเขียว คู่ที่2 นุ่งผ้าสีฟ้า เครื่องประดับบนศีรษะ ติดเกี่ยวรัศมี ใตต่างหู สร้อยคอ กำไลข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัว อุปกรณ์ คือ พัดหางนกยูง

ภาพที่16: การแต่งกายชุดฟ้อนมัลย์

เป็นการแสดงภาคเหนือใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คนใช้สีเครื่องแต่งกายโดยใช้สีม่วง
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 21 กันยายน 2550.

4.ชุดฟ้อนมัลย์ (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีทอง สวมเสื้อแขนสั้นผ่าหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้
สีม่วงเย็บชายเสื้อด้วยชายกรวยสีทอง นุ่งผ้าดินสีม่วง ลักษณะการนุ่งป้ายด้านขวาแล้วทับด้วย
ด้านซ้าย ขาวกรอมเท้า คล้องคอด้วยผ้าแก้วสีขาว

เครื่องประดับ ได้แก่ ทัดดอกไม้สีขาว ติดดอกไม้ล้อมสีทอง ห้อยอุบะสีมุก สร้อยคอ
ใส่ต่างหู กำไลข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่17: เครื่องแต่งกายชุดกระบี่กระบอง

เป็นการแสดงทางภาคใต้ใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คน สวมเสื้อมีป้ายกเสื่อยาว
คลุมสะโพก ตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีทองนุ่งผ้าจีบหน้านางสำเร็จรูปสีส้ม
สวมเครื่องประดับ
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 21 กันยายน 2550.

5.ชุดกระบี่กระบอง (การแสดงภาคใต้ ใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อคออยู่ แขนมีปีก ตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีทอง นุ่งผ้าจีบหน้านาง
สำเร็จรูปด้วยผ้าของอินเดีย สีส้มและสีแดง

เครื่องประดับ ได้แก่ เสียบชำเป็ง* สีเงิน 2 อัน ทัดดอกไม้ สีส้มและสีแดง 1 ดอก
สร้อยคอ ต่างหู เข็มขัด

* ชำเป็ง คือ เครื่องประดับผมของผู้หญิง นำเข้ามาจากประเทศอินโดนีเซีย มีลักษณะเป็น
ดอกไม้และใบไม้

ภาพที่18: การแต่งกายชุดเซ็งแถบลาน

เป็นการแสดงทางภาคอีสาน ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน
 ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 21 กันยายน 2550.

6. ชุดเซ็งแถบลาน (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางฟ้าคาดสีทองไว้ด้านใน ห่มผ้าสไบพาดบ่าไปทางด้านซ้าย ด้วยผ้าฝ้ายลายทางขวาง ขนาดความกว้างของผ้าสไบ กว้าง 6 นิ้ว สีเหลืองนุ่งผ้าตัดเป็นผ้าถุงสำเร็จรูป ความยาวคลุมเข่าเล็กน้อย ตัดเย็บด้วยผ้าโทเลมิเชิงสีบานเย็น

เครื่องประดับ ทัดดอกไม้สีส้มด้านซ้าย ห้อยลูกปัดเงิน บนศีรษะ 2 เส้น สวมสร้อยเงิน ไล่ต่างหูเงิน เข็มขัดเงิน

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของคัพเวอร์มาร์คเบอร์ Y8รองพื้นก่อนแล้วทับด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาล และสีดำ ไล้ที่หางตาด้วยสีขาว ลงโกลายเนอร์สีดำกริดขอบตาบนและขอบตาล่าง เขียนคิ้วด้วยดินสอสีน้ำตาล ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผมเกล้าผมทวย โดยใช้ช่องผมเป็นโครงด้านหน้าและด้านหลัง แล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ตั้งไว้ด้านหลังติดมวยผมปลอมสีดำทำจากเศษผม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดต่างๆ ใช้วงปี่พาทย์มอญ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้นชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดฟ้อนม่านมงคล ใช้เพลงฟ้อนม่านมงคล เป็นต้น ส่วนเพลงที่ใช้ในการแสดงโขน จะใช้เพลงหน้าพาทย์ตามตัวละครนั้น เช่น เพลงที่ใช้กับตัวลิง ใช้เพลงกราวนอก เพลงที่ใช้กับตัวยักษ์ ใช้เพลงกราวใน เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปี่พาทย์มอญคณะประคองศิลป์นั้น คัดเลือกด้วยผู้ที่มีระดับความสูงใกล้เคียงกันและคัดเลือกจากความสวยงามของหน้าตา

การฝึกซ้อมการแสดง

การฝึกซ้อมโดยการเปิดเครื่องบันทึกเทป หรือ เครื่องเล่น ซีดีในบางครั้งจะฝึกซ้อมกับดนตรีก่อน 2 ชั่วโมง การแสดง

เวที

เวทีของวงปี่พาทย์มอญคณะประคองศิลป์ มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งซุ้มมอญแต่ละโค้งรวมไปถึงเครื่องปี่พาทย์มอญชนิดอื่นๆ ประดับด้วยผ้าระบาย ตัดเย็บด้วยผ้าดาดสีทอง ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกไว้สำหรับนั่ง มีผ้าคลุมเก้าอี้ตัดเย็บด้วยผ้ายี่ดสีเหลือง³

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ สัมภาษณ์ นายธนู วิสุทธีวงศ์, หัวหน้าคณะประคองศิลป์, 21 กันยายน 2550

3.2.4 คณะบัวทอง

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการจัดการแสดงนาฏศิลป์ของคณะบัวทอง ตั้งแต่ พ.ศ.2507 นำการแสดงที่ได้รับถ่ายทอดจากครูสอนรายวิชานาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา และครูที่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์โดยตรง การแสดงจึงอยู่ในรูปแบบที่ค่อนข้างเป็นมาตรฐาน และมีการนำการแสดงที่ได้มาประยุกต์ใช้ เป็นแนวความคิดสร้างสรรค์ผลงานขึ้นมาใหม่ ปัจจุบันการแสดงนาฏศิลป์ได้แบบอย่างมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ตัวอย่างชุดการแสดงที่คณะบัวทองคัดเลือกนำมาใช้ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่

ชุดรำทะเลแหมมอญ, รำมอญกละ

ชุดรำกลองยาว(ประเภทการรำพื้นบ้านภาคกลาง)

ชุดฟ้อนม่านมงคล(ประเภทฟ้อน)

ชุดมโนห์ราชูชาติ(ประเภทการรำเดี่ยว)

ชุดโบราณคดีทั้ง 5 ชุด(ประเภทระบำ)

ชุดตาลีกีปัส(ประเภทการรำแบบพื้นบ้าน)

โขน ตอนหนุมานจับนางเบญจกาย(ประเภทการแสดงโขน)

ชุดเซิ้งโปงลาง, เซิ้งกระต๊ับ, เซิ้งตั้งหวาย(ประเภทการรำพื้นบ้านทางภาคอีสาน)

เป็นต้น นอกเหนือจากการแสดงที่ได้รับถ่ายทอดมา ยังมีการแสดงที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ มาใช้ในการจัดการแสดง เช่น ระบำสายรุ้ง การแสดงชุดชุกชุก โขนตอนหนุมานรบมัจฉานุ มีการแทรกการเต้นเอโรบิก สัญลักษณ์แทนดาวกับเดือน

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ภาพที่19: การแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคล

เป็นการแสดงทางภาคเหนือชุดการแสดงนี้เป็นที่นิยมแสดงในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญการแต่งกายของคณะบัวทองแต่งกายโดยใช้สีเครื่องแต่งกายเป็นสีดำ
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550.

1.ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4-6 คน)

เครื่องแต่งกาย ใตเสื้อในนางด้วยผ้าคาดสีทองอ่อนไว้ด้านใน สวมเสื้อผ่าหน้าด้วยผ้าแก้วแขนยาวสีดำ นุ่งผ้านุ่งด้วยผ้าลายขวางผ้าพื้นสีดำเชิงเย็บด้วยผ้ายัดอย่างบางประดับเลื่อมสีเหลือง ลักษณะการนุ่งป้ายไปทางขวา เครื่องประดับ ได้แก่ อูบะทำจากลูกปัดสีทองทางด้านซ้าย ทัดดอกกุหลาบสีเหลืองใช้วัสดุทำจากผ้า ใตต่างหู สร้อยคอ และเข็มขัดพร้อมหัวขาดเข็มขัดไว้ ด้านนอกวัสดุทำจากโลหะ ส่วนหัวเข็มขัด วัสดุทำจากไม้แล้วลงรักปิดทองประดับด้วยพลอยสีต่างๆ

ภาพที่20: การแต่งกายชุดมโนห์ราบูชายัญ

ชุดมโนห์ราบูชายัญ เครื่องแต่งกายใช้สีเสื่อผ้าที่นำรูปแบบมาจากวิทยาลัย
นาฏศิลป์
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550.

2.ชุดมโนห์ราบูชายัญ (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื่อในนางด้วยผ้าตาดสีทองอ่อน สวมกรองคอ รัตเอน รัตแขน
ข้อมือ ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดงปักลายด้วยคั้นผสมเลื่อม ใส่ปีกนกที่ใช้วัสดุจากผ้าตัวนสีแดงและ
เขียว ปักลายด้วยเลื่อมผสมลูกปัด นุ่งผ้ายกสีเขียว

เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดนางมโนห์ราบูชายัญ จี๋นาง วัสดุทำจากกระดาดอย่างหนา
ประดับลวดลาย ลงรักปิดทอง และประดับด้วยพลอยสีขาว ใส่เข็มขัดพร้อมหัว และกระพรวน
กระพรวนที่ข้อเท้า ใส่หางนกที่ใช้วัสดุจากกระดาดอย่างหนา ประดับลวดลาย ลงรักปิดทอง
ประดับด้วยพลอย สีต่างๆ และกระจก

ภาพที่21: การแสดงระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550.

3.ระบำโบราณคดี ชุดสุโขทัย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 3 คน)

ตัวเอก เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้าคาดสีทองอ่อน นุ่งกระโปรงยาวทรงเอด้วยผ้าตัวนสีแดง ตีกระบายด้วยผ้าตาข่ายสีทองตามแนวขวางของผ้า 4 ชั้น ใส่ผ้าระข้างด้านหน้าซ้ายขวาและตรงกลาง ด้วยผ้าตัวนสีเขียวอ่อน เดินเส้นด้วยคันทันผ้าสีทอง รัศเภาใช้วัสดุจากผ้าสีดำ กำมะหยี่ ปักลายด้วยเลื่อม ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดสุโขทัย สำหรับตัวเอก สวมกรองคอที่ใช้วัสดุทำจากกระดาดอย่างหนา ประดับลวดลายลงรักปิดทองประดับลายด้วยพลอยสีต่างๆ ผสมกับกระจก

ตัวรอง เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้าคาดสีทองอ่อน นุ่งกระโปรงยาวทรงเอด้วยผ้าตัวนสีแดง ตีกระบายด้วยผ้าตาข่ายสีทองตามแนวขวางของผ้า 4 ชั้น ใส่ผ้าระข้างด้านหน้าซ้ายขวาและตรงกลาง ด้วยผ้าตัวนสีเขียวอ่อน เดินเส้นด้วยคันทันผ้าสีทอง รัศเภาใช้วัสดุจากผ้าสีดำ กำมะหยี่ ปักลายด้วยเลื่อม ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดสุโขทัย สำหรับตัวรอง สวมกรองคอใช้วัสดุทำจากกระดาดอย่างหนาประดับลวดลาย ลงรักปิดทองประดับลายด้วยพลอยสีต่างๆ ผสมกับกระจก

ตารางที่ 6: เปรียบเทียบกระบวนการทำรำในการแสดงระบำโบราณคดีชุดสุโขทัยของ
วิทยาลัยนาฏศิลป์และคณะบัวทอง

ทำรำของวิทยาลัยนาฏศิลป์ หลักสูตรชั้นกลางปีที่ 2	ทำรำของคณะบัวทอง
<p>ท่อนเพลงสองชั้นเที่ยวที่</p> <p>ทำออก</p> <p>ท่าที่ 1 นั่งพนมมือ</p> <p>ท่าที่ 2 ตั้งวงสองมือ</p> <p>ท่าที่ 3 เดินจิบทำยุ่งพ้อนหาง</p> <p>ท่าที่ 4 จิบมือสอดสูง อีกมือตั้งวงสะโพก</p> <p>ท่าที่ 5 ตั้งวงแล้วจิบได้ศอก</p> <p>ท่าที่ 6 ปาดมือเข้าวง</p> <p>ท่าที่ 7 จีบคล้องแขน</p> <p>ท่าที่ 8 เดินมือจิบไปและกลับ</p> <p>ท่อนเพลงชั้นเดียว</p>	<p>ท่อนเพลงสองชั้นเที่ยวที่</p> <p>ทำออก</p> <p>ท่าที่ 1 นั่งพนมมือ</p> <p>ท่าที่ 2 ตั้งวงสองมือ</p> <p>ท่าที่ 3 เดินจิบทำยุ่งพ้อนหาง</p> <p>ท่าที่ 4 จิบมือสอดสูง อีกมือตั้งวงสะโพก</p> <p>ท่าที่ 5 ตั้งวงแล้วจิบได้ศอก</p> <p>ท่อนเพลงชั้นเดียว</p>

สังเกตเห็นได้ว่า การแสดงนาฏศิลป์ของคณะบัวทอง นำการแสดงโบราณคดีชุดสุโขทัย มีการตัดทอนท่ารำไปบางส่วน แต่ไม่ทำให้กระบวนการทำรำผิดจารีต สาเหตุการตัดทอนท่ารำนั้น เนื่องจาก จำนวนชุดการแสดงในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญนั้นมีตั้งแต่ 6-7 ชุดถือได้ว่าการแสดงมีจำนวนมาก เป็นการประหยัดเวลาและไม่สร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้ชม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่22: การแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์
ตอน หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา (รำจับท่าหนึ่ง)
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550.

ภาพที่23: การโชว์ความสามารถของผู้แสดงโขน
ตอน หนุมานจับนางสุพรรณมัจฉา
ขณะที่ผู้แสดงได้โชว์ความสามารถเฉพาะตัว ในการทำสะพานโค้งโดยผู้ชม
ให้เป็นเงินรางวัล ซึ่งให้ผู้แสดงใช้ปากแทนการใช้มือช่วยหยิบธนบัตร

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550.

4. โขน ตอนจับนางเบญจกาย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คน)

นางเบญจกาย เครื่องแต่งกาย ใ้เสื้อในนางด้วยผ้าตาดสีทองอ่อนไว้ด้านใน สวมผ้าห่มนางสีเหลืองกลีบแดง สวมนวมนางด้วยผ้าสีแดง ปักลายด้วยด้าย นุ่งผ้ายกสีแดง ใ้เครื่องประดับได้แก่ ยอดนาง ทับทรงนาง ข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัว กำไลข้อเท้า

หนุมาน เครื่องแต่งกาย แต่งกายตามแบบแผนของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ภาพที่24: เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปัส

เป็นการแสดงทางภาคใต้ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน ใช้อุปกรณ์คือ พัดขนนกสีแดง
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550.

5.ชุดตาลีกีปัส (ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ใ้เสื้อในนางด้วยผ้าตาดสีทองอ่อนไว้ด้านใน ใช้ผ้าตาข่ายสีทองผูกเป็นโบว์อยู่ด้านหน้า นุ่งผ้าพื้นสีดำลายดอก

เครื่องประดับ ได้แก่ ดิฉาบึง 2 อัน ทัดดอกกุหลาบสีแดง ใ้สร้อย ต่างหู ข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัว อุปกรณ์ในการแสดง ได้แก่ พัดขนนกสีแดง 4 คู่

ภาพที่25: การแสดงชุดเปิดวงโปงลาง

เป็นการแสดงโชว์ความสามารถการตีโหมของผู้แสดง โดยเน้นความสนุกสนาน
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550

ภาพที่26: เครื่องแต่งกายชุด เข็มร่าเพลิน

เป็นการแสดงทางภาคอีสาน เป็นชุดการแสดงที่แสดงต่อจากการเปิดวงโปงลาง
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550

6.ชุดเชิงรำเพลิน (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดง 6 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้าตาดสีทองอ่อนไว้ด้านใน ใช้ผ้าลายต่างๆของภาคอีสาน และใช้สีต่างๆ เช่น สีชมพู สีแดง สีน้ำเงิน แต่งแบบภาคอีสาน นุ่งผ้าพื้นสำลายทางลง มีเชิงกรวยติดด้วยด้ายสีเหลือง นุ่งระดับเข้า ด้วยผ้าลายและสีต่างๆ

เครื่องประดับ ได้แก่ ดิวดอกไม้ ใส่สร้อยเงินต่างหูเงิน ข้อมือเงินเข็มขัดเงินสร้อยข้อเท้า การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในช่วงกลางวัน หรือ ที่เรียกว่า “รำหน้าไฟ” คณะบัวทอง จะจัดการแสดงจำนวน 1-2 ชุด ได้แก่ 1.ชุดมโนห์ราภูเขา 2.ระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย 3.หนุ่มมานจับนางเบญจกาย

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของกีฟฟารีน เบอร์ 2 รองพื้นก่อนแล้วทับด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาลและสีดำ ไลท์หางตาด้วยสีขาว ลงอายไลน์เนอร์สีดำกริดขอบตาบนและขอบตาล่าง ปิดแก้มสีชมพู อมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผมเกล้าผมทวยโดยใช้ช่องผมเป็นโครงด้านหน้า และด้านหลังแล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ตั้งไว้ด้านหลังติดมวยผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนมานมงคล ชุดมโนห์รา ระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย ศรีวิชัย และโขน ตอนหนุ่มมานจับนางเบญจกาย ใช้วงปี่พาทย์มอญ ประกอบกับการขับร้อง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดตาลีทีปัส ใช้ขลุ่ย และเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ ได้แก่ ฉิ่ง กรับ ฆ้อง โหม่ง เป็นต้น

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดเชิงโปงลาง ใช้ระนาดเอกเป็นหลักใช้เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ กลองเปิงมาง ฉิ่ง ฉาบ กรับ เป็นต้น

เพลงที่ใช้ในประกอบการแสดงนาฏศิลป์

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้นชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดฟ้อนมานมงคล ใช้เพลงฟ้อนมานมงคล เป็นต้น ส่วนเพลงที่ใช้ในการแสดงโขน จะใช้เพลงหน้าพาทย์ตามตัวละครนั้น เช่น เพลงที่ใช้กับตัวลิง ใช้เพลงกราวนอก เพลงที่ใช้กับตัวยักษ์ ใช้เพลงกราวใน เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปี่พาทย์มอญคณะบัวทองนั้น นางกมลรัตน์ บัวทอง (ปัจจุบันเป็นผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์ของคณะบัวทอง) ได้ทำความรู้จักกับนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ได้ชักชวนมาเป็นผู้แสดงในคณะของตน มีการคัดเลือกหน้าตา ความสูง ความสามารถในการแสดง และความพึงพอใจในการที่จะร่วมงาน ระหว่างผู้แสดงกับผู้จัดการแสดง

การฝึกซ้อมการแสดง

เมื่อมีการแสดงในชุดที่ผู้แสดงไม่สามารถแสดงได้ นางกณรัตน์ บัวทอง จะเป็นผู้นำคถ่ายทอดท่ารำ และซ้อมการแสดง ก่อนการแสดง 1 วัน หากเป็นการแสดงในชุดที่แสดงอยู่เป็นประจำก็จะ ไม่มีการฝึกซ้อมก่อนการแสดง การฝึกซ้อมในแต่ละครั้ง ใช้การเปิดเครื่องบันทึกเทปหรือ เครื่องเล่น ซีดี และวงปีพาทย์มอญ

เวที

เวทีของวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งมืองมอญ รวมไปถึงเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ประดับด้วยผ้าระบายด้วยผ้าดาดสีเงิน ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกมีผ้าสำหรับคลุมสีขาว ประทับตราสัญลักษณ์ของวงปีพาทย์มอญไว้สำหรับนั่ง มีผ้าคลุมเก้าอี้ตัดเย็บด้วยผ้ายี่ดสีเหลือง⁴

3.2.5 คณะขจรโมพันธ์

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการจัดการแสดงนาฏศิลป์ของคณะขจรโมพันธ์ แต่เดิมมีการจัดการแสดงตามความสามารถของผู้แสดง ที่ได้เรียนรู้จากผู้ถ่ายทอด ปัจจุบันยึดรูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ คือ นำชุดการแสดงที่ใช้ผู้แสดงหมู่ เป็นชุดการแสดงในชุดแรก และมีการนำชุดการแสดงที่ใช้ผู้แสดงเดี่ยว หรือ การรำคู่ โดยไม่ใช้ผู้ที่แสดงซ้ำกัน รูปแบบการแสดงนั้นมีทั้งประเภทการรำเบ็ดเตล็ดและประเภทการแสดงโขน และการแสดงนาฏศิลป์ทั้งสี่ภาคมาใช้ในการแสดง

ตัวอย่างชุดการแสดงที่คณะขจรโมพันธ์คัดเลือกนำมาใช้ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่

ชุดฟ้อนม่านมงคล(ประเภทฟ้อน)

ชุดมโนห์ราชูชายัญ(ประเภทการรำเดี่ยว)

ชุดโบราณคดีทั้ง 5 ชุด(ประเภทระบำ)

ชุดดาลีกีปัส(ประเภทการรำแบบพื้นบ้าน)

โขน ตอนหนุมานจับนางเบญจกาย(ประเภทการแสดงโขน)

ชุดเซิ้งโปงลาง,เซิ้งกระต๊อบ,เซิ้งตั้งหวาย(ประเภทการรำพื้นบ้านทางภาคอีสาน)

⁴ สัมภาษณ์ นายคณิง บัวทอง, หัวหน้าคณะบัวทอง, 25 กุมภาพันธ์ 2550.

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ชุดการแสดงที่ใช้ในการแสดงในช่วงกลางคืน มีจำนวน 5 ชุด ได้แก่

ภาพที่27: เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคล

สีที่ใช้ในการแต่งกาย ใช้โทนสีฟ้าใช้ผู้แสดง จำนวน 5 คน

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

1.ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 5 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีชมพู สวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีฟ้า ผ่าถุงใช้ผ้าตาดสีฟ้าอ่อนซึ่งเป็นสีและชนิดผ้าเดียวกันกับเสื้อมีเชิงเย็บด้วยผ้าแก้วสีขาว ลักษณะการนุ่งผ้าไปทางขวาแล้วทับทางด้านซ้าย คล้องคอด้วยผ้าแก้วสีเหลืองอ่อน

เครื่องประดับได้แก่ ดิโอบะที่ใช้วัสดุจากลูกปัดสีทอง ติดทางด้านซ้ายตัดดอกไม้ เลื่อม สีขาว ใส่สร้อยคอ ต่างหู ข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัวคาดเอวด้านนอก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่28: เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย

ใช้ผู้แสดงจำนวน 5 คน แสดงหลังพระสวดพระอภิธรรมจบ
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

2.ระบำโบราณคดี ชุดสุโขทัย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 5 คน)

ตัวเอก เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีชมพูนุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ผ้าคาดสีม่วง ใช้ผ้าลูกไม้สีขาว เดินเส้นขวางตามแนวผ้า 5 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าต่วนสีเขียวอ่อน เดินคลิบผ้าด้วยคิ่นผ้าสีทอง ส่วนกรองคอ รัดเอว รัดแขน ข้อมือ ใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำ ปักลายด้วยเลื่อม ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดสุโขทัยสำหรับตัวเอก สร้อยคอ ต่างหู เข็มขัดพร้อมหัว

ตัวรอง เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีชมพูนุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ผ้าคาดสีส้ม ใช้ผ้าลูกไม้สีขาว เดินเส้นขวางตามแนวผ้า 5 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าต่วนสีเขียวอ่อน เดินคลิบผ้าด้วยคิ่นผ้าสีทอง ส่วนกรองคอ รัดเอว รัดแขน ข้อมือ ใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำ ปักลายด้วยเลื่อม ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดสุโขทัยสำหรับตัวรอง สร้อยคอ ต่างหู เข็มขัดพร้อมหัว

ตารางที่ 7: เปรียบเทียบกระบวนการทำรำในการแสดงชุดสุโขทัยของวิทยาลัยนาฏศิลป์
และคณะจร โมพันธ์

ทำรำของวิทยาลัยนาฏศิลป์ หลักสูตรชั้นกลางปีที่ 2(ใหม่)	ทำรำของคณะจร โมพันธ์
<p>ท่อนเพลงสองชั้นเที่ยวที่</p> <p>ท่าออก</p> <p>ท่าที่ 1 นั่งพนมมือ</p> <p>ท่าที่ 2 ตั้งวงสองมือ</p> <p>ท่าที่ 3 เดินจิบทำยุ่งพ้อนหาง</p> <p>ท่าที่ 4 จิบมือสอดสูง อีกมือตั้งวงสะโพก</p> <p>ท่าที่ 5 ตั้งวงแล้วจิบได้สอก</p> <p>ท่าที่ 6 ปาดมือเข้าวง</p> <p>ท่าที่ 7 จิบคล้องแขน</p> <p>ท่าที่ 8 เดินมือจิบไปและกลับ</p> <p>ท่อนเพลงชั้นเดียว</p>	<p>ท่อนเพลงสองชั้นเที่ยวที่</p> <p>ท่าออก</p> <p>ท่าที่ 1 นั่งพนมมือ</p> <p>ท่าที่ 2 ตั้งวงสองมือ</p> <p>ท่าที่ 3 เดินจิบทำยุ่งพ้อนหาง</p> <p>ท่าที่ 4 จิบมือสอดสูง อีกมือตั้งวงสะโพก</p> <p>ท่าที่ 5 ตั้งวงแล้วจิบได้สอก</p> <p>ท่อนเพลงชั้นเดียว</p>

สังเกตเห็นได้ว่า การแสดงนาฏศิลป์ของคณะจร โมพันธ์ นำการแสดงโบราณคดี
ชุดสุโขทัยมีการตัดทอนท่ารำไปบางส่วน แต่ไม่ทำให้กระบวนการทำรำผิดจารีต สาเหตุการตัดทอนท่า
รำนั้น เนื่องจาก จำนวนชุดการแสดงในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญนั้นมีตั้งแต่
6-7 ชุดถือได้ว่าการแสดงมีจำนวนมาก เป็นการประหยัดเวลาและไม่สร้างความเบื่อหน่ายให้กับผู้ชม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่29: เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราผู้ชาย

เป็นการแสดงรำเดี่ยว ใช้เป็นการแสดงในเวลากลางคืนและกลางวัน
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

3.ชุดมโนห์ราผู้ชาย (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีเหลืองทอง กรองคอ รัตแขน ข้อมือ รัตเอว ข้อเท้า ดิดกระพรวน ใช้วัสดุที่ทำมาจากผ้าตาดสีน้ำตาลทอง ปักลายด้วยเลื่อม สวมปีกนกผ้าต่วนสีน้ำตาลทอง และสีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อม นุ่งผ้ายกสีบานเย็น

เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดนางมโนห์รา ทับทรงนาง เข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัด ใส่หางที่ใช้วัสดุจากกระดาดอย่างหนาประดับลายลงรักปิดทอง ประดับลายด้วยกระจก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่30: เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปัส

ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน สีและลักษณะการแต่งกายเหมือนกัน
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

4.ชุดตาลีกีปัส (การแสดงภาคใต้ ใช้ผู้แสดง 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อใบนางสีชมพู ใช้ผ้าตาข่ายสีทอง ผูกเป็นโบว์ด้านหลัง
นุ่งผ้าพื้นสีส้มลายดอก

เครื่องประดับ ได้แก่ ติดชำเป้ง 1 อัน ทัดดอกไม้สีชมพูผสมสีขาว ทางด้านซ้าย ใส่
สร้อยคอ ต่างหู ข้อมือ มีอุปกรณ์การแสดงคือ พัดขนนก คู่ที่ 1 สีชมพู คู่ที่ 2 สีฟ้า
คำนวณเวลาด้วยการบรรเลงของวงปี่พาทย์มอญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่31: เครื่องแต่งกายชุดโปงลาง

เป็นชุดการแสดงในชุดสุดท้าย ใช้ผู้แสดงจำนวน 5 คน ลักษณะการแต่งกายมีความคล้ายกัน

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

6.ชุดเซิ้งโปงลาง (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดงจำนวน 5 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้าคาดสีชมพูไว้ด้านใน ใช้ผ้าลายต่างๆของภาคอีสาน และใช้สีต่างๆ เช่นคู่ที่1 ห่มผ้าสีชมพู คู่ที่ 2 ห่มสีเหลือง คนที่ 5สีขาว แต่งแบบภาคอีสาน นุ่งผ้าลายทางขวางสีเขียวตอง นุ่งระดับเข่า มีผ้าต่วนสีเหลืองและสีส้ม ไว้สำหรับคาดที่เอว

เครื่องประดับ ได้แก่ ดิคฝ้ายที่ใช้วัสดุทำจากไหมพรมสีบานเย็น ใส่สร้อยเงิน ต่างหูเงิน ข้อมือเงิน เข็มขัดเงิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในช่วงกลางวัน หรือ ที่เรียกว่า “รำหน้าไฟ”
คณะจร โมพันธ์ จะจัดการแสดงจำนวน 1-2 ชุด ได้แก่ 1.ชุดมโนห์ราบุชายัญ 2.ระบำศรีชัยสิงห์

ภาพที่ 32: เครื่องแต่งกายชุดระบำศรีชัยสิงห์

การแสดงระบำชุดศรีชัยสิงห์คณะจร โมพันธ์นิยมใช้ในการแสดงพิธีเผาศพ
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

เครื่องแต่งกายชุดศรีชัยสิงห์

ตัวเอก สวมเสื้อแขนสั้นเข้ารูป สีน้ำตาลเดินดั้นผ้าสีทองที่ดั้นแขน สวมกรองคอ ข้อเท้า และกระโปรง ตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีทอง กระโปรงใช้ดั้นผ้าสีทองเดินเป็นลายตาราง นุ่งระดับครึ่งน่อง ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ สิริษะศรีชัยสิงห์สำหรับตัวเอก สร้อยตัว 1 เส้น

ตัวรอง สวมเสื้อแขนสั้นเข้ารูป สีน้ำตาลเดินดั้นผ้าสีทองที่ดั้นแขน สวมกรองคอ ข้อเท้า และกระโปรง ตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีทอง กระโปรงใช้ดั้นผ้าสีทองเดินเป็นลายตาราง นุ่งระดับครึ่งน่อง ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ สิริษะศรีชัยสิงห์สำหรับตัวรอง สร้อยตัว 1 เส้น

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของเวอร์มาร์คเบอร์ Y8 รองพื้นก่อนแล้วทาบด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาล และสีดำ ไลท์หางตาด้วยสีขาว ลงโอยลายเนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผมเกล้าผมทวยโดยใช้ซ็องผมเป็นโครง ด้านหน้าและด้านหลัง แล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ตั้งไว้ด้านหลังติดมวยผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคล,ระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย,รามโนห์รา
บุชายัญ ใช้วงปี่พาทย์มอญ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดระบำตาลีกีปัส ใช้ขลุ่ย และเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ
ได้แก่ ฉิ่ง กรับ ฆ้องโหม่ง เป็นต้น

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดเชิงโปงลาง ใช้ระนาดเอกแทนโปงลาง กลองเปิงมาง
และเครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ

เพลงที่ใช้ในการประกอบการแสดงนาฏศิลป์

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้นชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น
ชุดฟ้อนม่านมงคล ใช้เพลงฟ้อนม่านมงคล เป็นต้น ส่วนเพลงที่ใช้ในการแสดงโขน จะใช้เพลง
หน้าพาทย์ตามตัวละครนั้น เช่น เพลงที่ใช้กับตัวลิง ใช้เพลงกราวนอก เพลงที่ใช้กับตัวยักษ์
ใช้เพลงกราวใน เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปี่พาทย์มอญคณะจรโมพันธ์นั้น นางสาวรัตติยา โมพันธ์ (ปัจจุบัน
เป็นผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์) โดยการทำความรู้จักกับนักเรียนวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
และชักชวนมาเป็นผู้แสดงในคณะของตน คัดเลือกจากเพื่อนสนิท ไม่นับรูปร่างหน้าตา เน้นความ
พึงพอใจ และคัดเลือกจากความสะดวกในเรื่องของการเดินทาง เช่น คัดเลือกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้
บ้านเรือนเคียงกัน

การฝึกซ้อมการแสดง

นางสาวรัตติยา โมพันธ์ จะเป็นผู้ฝึกซ้อมให้กับผู้แสดงคนอื่นๆ ก่อนที่จะไปแสดง 1 ชั่วโมง
ก่อนการเดินทาง โดยอาศัยการเปิดเครื่องบันทึกเทป หรือ เครื่องเล่น ซีดี ในบางครั้งจะฝึกซ้อม
กับดนตรีสด⁵

⁵ สัมภาษณ์ นางสาวรัตติยา โมพันธ์, ผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์คณะจรโมพันธ์, 18
มีนาคม 2550.

3.2.6 คณะโทนบันเทิงศิลป์

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการจัดการแสดงนาฏศิลป์ของคณะโทนบันเทิงศิลป์ ในพ.ศ. 2520 การจัดการแสดงแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งผู้แสดงของคณะประคองศิลป์เป็นผู้ถ่ายทอด ต่อมาผู้แสดงของคณะโทนอาศัยการศึกษาจากวิธีจัดการแสดงนาฏศิลป์และโดยเลียนแบบท่ารำ จากผู้ร่วมแสดงที่มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ปัจจุบันการจัดการแสดงนาฏศิลป์ของวงปีพาทย์มอญคณะโทนบันเทิงศิลป์ อยู่ในลักษณะการแถมการแสดงนาฏศิลป์ หากเมื่อผู้ว่าจ้างต้องการผู้แสดงที่มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ หัวหน้าคณะจะจัดหามาให้ตามความต้องการ เมื่อต้องมีผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ หัวหน้าคณะได้ว่าจ้างผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์ของวงปีพาทย์มอญคณะนายถา มีศิลป์ มาจัดการแสดงโดยให้ผู้แสดงประจำวงของตนร่วมแสดง กับผู้แสดงของคณะนายถา นำศิลป์ การจัดชุดการแสดงจึงออกมาในรูปแบบการแสดง 3 ประเภท ได้แก่ ประเภทระบำ ประเภทรำ ประเภทฟ้อน

ตัวอย่างชุดการแสดงที่คณะโทนเลือกมาใช้ในการจัดการแสดง ได้แก่

ตัวอย่างชุดการแสดงที่คณะโทนคัดเลือกนำมาใช้ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่

ชุดฟ้อนเล็บ(ประเภทฟ้อน)

ชุดมโนห์ราบูชาญ(ประเภทการรำเดี่ยว)

ชุดศาลีกีปัส(ประเภทการรำแบบพื้นบ้าน)

ชุดพลายชุมพล(ประเภทการรำเดี่ยว)

โบราณคดีชุด ศรีวิชัย

ชุดเซ็งโปงกลาง,เซ็งแถบลาน,เซ็งตั้งห้วย(ประเภทการรำพื้นบ้านทางภาคอีสาน)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง
ชุดการแสดงที่ใช้ในการแสดงในช่วงกลางคืน มีจำนวน 6 ชุด ได้แก่

ภาพที่33: เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนเล็บ

ชุดการแสดงชุดที่ 1 ผู้แสดงคู่ที่1 เป็นผู้ที่ได้ศึกษาการแสดงจาก
 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี ส่วนผู้แสดงคู่ที่2เป็นผู้แสดงคณะ โทณบัณฑิตศิลป์
 ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 23 ตุลาคม 2550.

1.ชุดฟ้อนเล็บ (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางฟ้าตัวนสีด้า นำผ้าตัวนสีแดงพันไขว้กันที่ระดับอก
 รัดแขน ใช้ผ้าตัวนสีแดงปักเลื่อม นุ่งผ้าพื้นสีด้าสลับผ้าลายทางภาคเหนือสีแดง เข็มผ้าใช้ผ้าตัวน
 สีแดงใส่เครื่องประดับ ได้แก่ อูบะลูกปัดสีทองติดทางด้านซ้าย ติดข้างเป้งที่ประดิษฐ์เอง ใส่สร้อย
 เงิน กำไลข้อมือ ใส่เข็มขัดเงินโดยประดิษฐ์ให้เกิดความสวยงาม โดยการร้อยลูกปัดสีเงินเข้ากับ
 ห่วงของเข็มขัดเป็นเส้นโค้งหลายๆเส้น สวมเล็บ

ภาพที่34: เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบูชายัญ

ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 23 ตุลาคม 2550.

2.ชุดมโนห์ราบูชายัญ (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีเหลือง ปักเลื่อม กรองคอ รัดเอว ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีเขียวตัดขอบด้วยผ้าตัวนสีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อม รัดแขน ข้อมือ ข้อเท้า ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดง ปักลายด้วยเลื่อม ติดปักมโนห์รา ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีเหลืองและเขียว ปักลายด้วยเลื่อม นุ่งผ้าตัวนสีเหลืองอ่อน ตัดเย็บเป็นผ้าถุงสำเร็จรูป จับจีบด้านหน้าทั้งสองข้าง

เครื่องประดับ สมยอนางมโนห์ราบูชายัญ ปล้อยผมด้านหลัง เป็นหางม้า สวมจี้นางคาดเข็มขัดพร้อมหัว ใส่หาง ทำจาผ้าตัวนสีหลัก คือ สีเหลือง เขียว ปักลายด้วยเลื่อมสีต่างๆสวมเล็บ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่35: เครื่องแต่งกายชุดตาลีกีปัส

เป็นการแสดงในชุดที่ 3 ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน ลักษณะการแต่งกายเหมือนกัน

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

3.ชุดตาลีกีปัส (การแสดงภาคใต้ ใช้ผู้แสดง 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ผู้แสดงคู่ที่ 1ใส่เสื้อในนางสีชมพู่ ใช้ผ้าคั้นพื้นส้ม ผูกเป็นโบว์ ด้านหน้านุ่งผ้าพื้นสีแดงเข้มลายดอก คาดเอวด้วยผ้าตัวนวลสีเขียว

เครื่องประดับ ทัดดอกไม้หลากสี เสียบชำเป็ง 1 อัน ด้านซ้าย สวมสร้อยคอ ต่างหู กำไลข้อมือ อุปกรณ์ คือ พัดผ้าลูกไม้สีดำ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่36: เครื่องแต่งกายชุดพलयชุมพล

ใช้เป็นการแสดงในชุดที่ 4 ผู้แสดงการติดซ้ำเป็ง 1 อันบน
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 23 ตุลาคม 2550.

4.ชุดรำพलयชุมพล (การรำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย โปกผ้าด้วยผ้าตัวนสีม่วง สวมเสื้อแขนยาวสีม่วงผ้าด้านหน้าติดกระดุม สวมเสื้อชั้นนอกผ้าด้านหน้า แขนกุด ตัดเย็บด้วยผ้ากำมะยี่สีดำ ปักเป็นลายด้วยเลื่อมสีทอง นุ่งกางเกงรัดรูปสีดำขอบกางเกงเย็บด้วยผ้าตัวนสีม่วง ความยาวกางเกงครึ่งน่อง นุ่งผ้าลายหมากรุก ลักษณะการนุ่ง นุ่งแบบโจงกระเบน คาดเอวด้วยผ้าตัวนสีชมพูอ่อนเดินเชิงกรุย ด้วยผ้าดั้นสีทอง หมายเหตุ ไม่มีผ้าพันคอไว้สำหรับ ในการตีบท ในเนื้อเพลงว่า “คอผูกผ้าประเจียก”

เครื่องประดับ สร้อยทำจากกระดุมอย่างหนา และสายเข็มขัดโลหะสีทอง ที่จัดซื้อมาจาก ตลาดพาหุรัด หัวเข็มขัด ตัดผ้ากำมะยี่ สีเหลืองเป็นรูปดาว แล้วปักหลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ ผสมกับการปักลูกปัด สีและแบบต่างๆ

อุปกรณ์การแสดง อาวุธที่ทำด้วยไม้ คือ หอก ส่วนปลายแหลมทำจากไม้แล้วทาด้วยสีเงิน ส่วนของด้ามมีความยาว 3 ศอก พันด้วยผ้ากำมะยี่สีดำ ม้า วัสดุทำจากไม้ วาดลายเป็นรูปม้า ลงสีด้วยกากเพชรสีเงิน ประดับลายด้วยพลอย

ภาพที่37: เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดศรีวิชัย

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 23 ตุลาคม 2550.

5. ระบำโบราณคดีชุด ศรีวิชัย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางด้วยผ้าคาดสีขาว เดินริมด้วยดินฟ้าสีม่วง นุ่งผ้าลาย
เกลี้ยงพื้นสีน้ำตาล ใช้ผ้าแก้วสีแดงพาดบ่า และผ้ารัดเอว ส่วนบนบ่าใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำ ปักลายด้วย
เลื่อมมีสายลูกปัดทองร้อยลงมาถึงเอว ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ กระบังหน้า ต่างหู รัตแขน ข้อมือ
เข็มขัดพร้อมหัว เครื่องประดับที่กล่าวมา นางกัญญารัตน์ (สะใภ้ของคณะนายดา) เป็นผู้ประดิษฐ์
โดยการนำผ้าและกระดาษ มาปักลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ ยกเว้นสายเข็มขัดที่ไม่ได้ประดิษฐ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่38: เครื่องแต่งกายอีสานชุดแถบลาน

ผู้แสดงติดเครื่องประดับที่ศรีษะชุดการแสดงชุดตาลีปีส

ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 23 ตุลาคม 2550.

6.เซิ้งแถบลาน (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดง 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางไว้ด้านใน ห่มผ้าคาดรอบอกแล้วปล่อยชายสไบไว้
ด้านซ้าย ด้วยผ้าลายสีแดง และน้ำเงิน นุ่งผ้าตัดเป็นผ้าถุงสำเร็จรูป ด้วยผ้าพื้นสีแดงและน้ำเงิน
นุ่งยาวคลุมเข่าเล็กน้อย เครื่องประดับ ทัดดอกกุหลาบหลากสี 1 ดอก ไว้ที่ด้านซ้ายมือ ใส่ต่างหู
เงิน แล้วเสียบ ซ่าเป็ง 1 อัน สวมสร้อยเงิน ใส่ต่างหูเงิน คาดเข็มขัดเงินขนาด 5 นิ้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่39: ผู้แสดงคณะโชนบันเทิงศิลป์
ด้านซ้าย ชื่อคุณบุญมั่น ผู้แสดงด้านขวา ชื่อ คุณสำเริง ซึ่งเป็นผู้แสดง
นาฏยศิลป์และผู้บรรเลงประจำคณะโชนบันเทิงศิลป์
ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 23 ตุลาคม 2550.

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของกล่อซี่ รองพื้นก่อนแล้วทับด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือกตาด้วยโชน
สีน้ำตาล และสีดำ ไล้ที่หางตาด้วยสีขาว ลงโกลายเนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง
ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผมเกล้าผมทวย โดยใช้ช่องผมเป็นโครงด้านหน้า
และด้านหลัง แล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ตั้งไว้ตรงกลางมวยเป็นลูกจันทน์

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนเล็บ,รำพลายชุมพลใช้วงปี่พาทย์มอญประกอบการ
ขับร้อง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดระบำปาเต๊ะ ใช้ขลุ่ย และเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ ได้แก่
ฉิ่ง กรับ ฆ้องโหม่ง เป็นต้น

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดเซ็งสังข์ศิลป์ชัย ใช้โปงลาง 1 ผืน กลองสองหน้า 5 ใบ
เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ เป็นต้น

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏยศิลป์

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏยศิลป์นั้นชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดฟ้อนเล็บ เพลงที่ใช้คือเพลงฟ้อนเล็บ ชุดมโนห์ราบูชาญ ใช้เพลงมโนห์ราบูชาญ เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปีพาทย์มอญคณะโชนบันเทิงศิลป์นั้น ใช้ผู้แสดงที่เป็นผู้บรรเลงวงปีพาทย์มอญหากเจ้าภาพมีความต้องการในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์โดยใช้ผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผู้บริหารคณะจะว่าจ้างผู้จัดการแสดงของคณะ นายถา นำศิลป์ และนำผู้แสดงในคณะของตนแสดงร่วมกัน

การฝึกซ้อมการแสดง

ไม่มีการฝึกซ้อมการแสดง เนื่องจาก การจัดชุดและผู้แสดงนาฏยศิลป์ จะจัดในลักษณะซ้ำ⁶

3.2.7 คณะสังคีตศิลป์

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการจัดแสดงของคณะสังคีตศิลป์ ในปีพ.ศ.2506 การแสดงจัดตามแบบของการแสดงลิเกและกระบวนท่ารำจะยึดแบบการแสดงลิเกโดยนำลีลาท่ารำของผู้ถ่ายทอดมาใช้ในการแสดง จากการสัมภาษณ์ไม่สามารถลงลึกได้ เพราะเลิกกิจการไปแล้ว

ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะสังคีตศิลป์ไม่รับจัดการบรรเลงวงปีพาทย์มอญ และการแสดงนาฏยศิลป์

ชุดการแสดงที่ได้รับถ่ายทอดจากครูบุญส่งให้กับทายาทของนายสังค์ ได้แก่ ชุดทะแยมอญ ชุดมอญร้องไห้ ชุดมโนห์ราบูชาญ⁷

องค์ประกอบในส่วนอื่นๆ ผู้วิจัยไม่สามารถสืบค้นได้ในเรื่องเครื่องแต่งกายเนื่องจากได้สูญหายแต่ทายาทของนายสังค์ยังคงอยู่ก็ไม่สามารถอธิบายได้ และผู้แสดงยังมีชีวิตอยู่หากแต่ไม่สามารถสืบค้นประวัติได้เนื่องจากย้ายถิ่นฐานและส่วนตัวนายสังค์มีอายุมากไม่สามารถให้ข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับองค์ประกอบได้

⁶ สัมภาษณ์ นายโชน อ่อนอินทร์, หัวหน้าคณะโชนบันเทิงศิลป์, 23 ตุลาคม 2550.

⁷ สัมภาษณ์ นางสมบัติ คงดนตรี, ทายาทคณะสังคีตศิลป์, 16 มีนาคม, 9 กรกฎาคม 2550.

3.2.8 คณะนิลดี

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการจัดการแสดงนาฏศิลป์ของคณะนิลดี ในปีพ.ศ.2515 ยึดรูปแบบการแสดงจากวิทยาลัยครูนครปฐมและรูปแบบจัดการแสดงของคณะบัวทอง

ตัวอย่างชุดการแสดงที่คณะนิลดีคัดเลือกนำมาใช้ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่

ชุดรำทะเลแถมอญ

ชุดฟ้อนเล็บ(ประเภทฟ้อน)

ชุดมโนห์ราชูชาติ(ประเภทการรำเดี่ยว)

ชุดตาลีทีปัส(ประเภทการรำแบบพื้นบ้าน)

ชุดพลายชุมพล(ประเภทการรำเดี่ยว)

โบราณคดีชุดทั้ง 5 ชุด

ชุดเซิ้งโปงลาง,เซิ้งแถบลาน,เซิ้งตั้งห้วย(ประเภทการรำพื้นบ้านทางภาคอีสาน)

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ชุดการแสดงที่ใช้ในการแสดงในช่วงกลางคืน มีจำนวน 6 ชุด ได้แก่

ภาพที่40: เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคล

เสื้อตัดเย็บด้วยผ้ายี่ดสีดำ เดินคลิบด้วยผ้าดั้นสีทอง ฟ้านุ่งจัดเย็บด้วยผ้ากำมะยี่ สีดำมีเชิงด้วยผ้าแก้วสีขาว มีผ้าคล้องคอตัดเย็บด้วยผ้าเลื่อมสีขาว
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 8 กันยายน 2550.

1.ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีดำ สวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าบางสีดำ ฟ้านุ่งใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำ มีเชิงตัดเย็บด้วยผ้าแก้วสีขาว ลักษณะการนุ่งผ้าป้ายไปทางด้านขวาทับทางด้านซ้าย คล้องคอด้วยผ้าประดับเลื่อมสีขาวเย็บชายผ้าด้วยมุก

เครื่องประดับได้แก่ ทัดดอกไม้หลากสี ใส่สร้อยคอ ต่างหู ข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัว

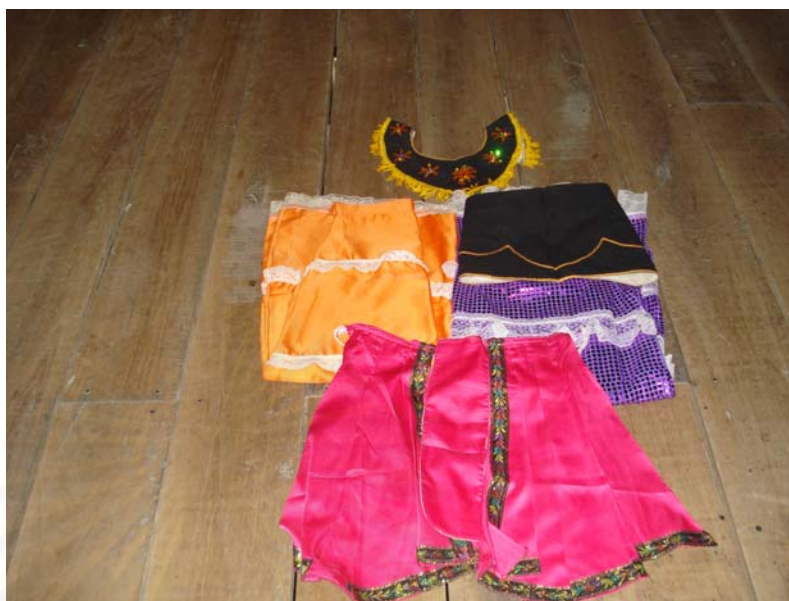
ภาพที่41: เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบูชาชัย

นางจิราภรณ์ เป็นผู้ตัดเย็บเอง โดยให้สีเครื่องแต่งกายเป็นสีแดง
ที่มา:คุณรัตน์ บัวทอง 8 กันยายน 2550.

2.ชุดมโนห์ราบูชาชัย (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีดำ กรองคอ รัดแขน ข้อมือ รัดเอว ข้อเท้าติดกระพรวนตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดง ปักลายด้วยเลื่อม สวมปีกนกผ้าตัวนสีเหลือง เขี้ยว แดง ปักลายด้วยเลื่อม ปักลายด้วยเลื่อม นุ่งผ้าดินบายขนมเปียกปูน พื้นสีดำ

เครื่องประดับ ได้แก่ ขอดนาง ทับทรวงนาง เข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัด ใส่หางมโนห์รา ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีเหลือง เขี้ยว แดง ปักลายด้วยเลื่อม สวมเล็บทองเหลือง

ภาพที่42: เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย

นางจิราภรณ์ เป็นผู้ตัดเย็บเองโดยใช้สีที่สว่าง

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 8 กันยายน 2550.

3.ระบำโบราณคดี ชุดสุโขทัย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 3 คน)

ตัวเอก เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีดา นุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ผ้าเลื่อมสีม่วง ใช้ผ้าลูกไม้สีขาว เดินเส้นขวางตามแนวผ้า 4 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าตัวนสีบานเย็นเดินคลื่นผ้าด้วยด้นผ้าสีทอง ส่วนกรองคอ รัตเอน รัตแขน ข้อมือ ใช้ผ้ากำมะหยี่สีด้า ปักลายด้วยเลื่อม เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดสุโขทัยสำหรับตัวเอก สร้อยคอ ต่างหู เข็มขัดพร้อมหัว

ตัวรอง เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีดา นุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ผ้าคาดสีส้ม ใช้ผ้าลูกไม้สีขาว เดินเส้นขวางตามแนวผ้า 4 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าตัวนสีบานเย็นเดินคลื่นผ้าด้วยด้นผ้าสีทอง ส่วนกรองคอ รัตเอน รัตแขน ข้อมือ ใช้ผ้ากำมะหยี่สีด้า ปักลายด้วยเลื่อม เครื่องประดับได้แก่ ยอดสุโขทัยสำหรับตัวรอง สร้อยคอ ต่างหู เข็มขัดพร้อมหัว

ภาพที่43: เครื่องแต่งกายชุดพลายชุมพล

นางจิราภรณ์ เป็นผู้ตัดเย็บเองโดยใช้สีที่สว่าง

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 8 กันยายน 2550.

4. ชุดพลายชุมพล (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย โปกผ้าด้วยผ้าต่วนสีชมพูทับทิม ผูกด้านหลัง มีผ้าโทเลสีเหลืองสวมเสื้อแขนกระบอกสีชมพู ตัดเย็บด้วยผ้าตาด สวมเสื้อชั้นนอกผ้าด้านหน้าแขนกุด วัสดุตัดด้วยผ้าต่วนสีดำ ปีกลายด้วยเลื่อมผสมลูกปัด นุ่งกางเกงเอวยืดสีดำมีเชิงปลายขาระดับครึ่งน่องด้วยผ้าตาดสีทอง นุ่งผ้าพื้นลายตาราง ลักษณะการนุ่งแบบโจงกระเบน คาดเอวด้วยผ้าต่วนสีบานเย็น เครื่องประดับ ได้แก่ จี๋นางทำจากกระดาดอย่างหนา ต่างหู สายเข็มขัดพร้อมหัว ข้อเท้า

อุปกรณ์การแสดง อาวุธที่ทำด้วยไม้ คือ หอก ส่วนปลายแหลมทำจากไม้แล้วทาด้วยสีทอง ส่วนของด้ามมีความยาว 3 ศอก พันด้วยผ้าบางสีบานเย็นผูกเป็นรูปโบว์ ไม้ วัสดุทำจากไม้ วาดลายเป็นรูปม้า ลงสีด้วยสีส้มสะท้อนแสง ประดับลายด้วยพลอย

ภาพที่44: เครื่องแต่งกายชุดเซิ้งโปงกลาง

นางจิราภรณ์ นิลดี เป็นผู้ตัดเย็บเองโดยใช้สีที่สดใส
ที่มา:คุณรัตน์ บัวทอง 8 กันยายน 2550.

5.ชุดเซิ้งโปงกลาง (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดงจำนวน 5 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางด้วยผ้าตาดสีดำไว้ด้านใน ใช้ผ้าพื้นลายตาราง คาดรอบอก แล้วจับจีบด้านหน้า นุ่งผ้าลายทางลงสีเขียวเปลือกมุงคุดมีเชิงผ้าตัดเย็บด้วยผ้า่วนสีม่วง เดินแทบ ด้วยดินฟ้าสีทอง นุ่งระดับครึ่งน่อง

เครื่องประดับ ได้แก่ ทัดดอกไม้หลากสี ใส่สร้อยเงิน ต่างหูเงิน ข้อมือเงิน เข็มขัดเงิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่45: ภาพรวมศีรษะที่ใช้สำหรับการแสดง

ได้แก่ กระบังหน้าศรีวิชัย ศีรษะลพบุรี สุโขทัย และยอดนางและพระ
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 8 กันยายน 2550.

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของคัพเวอร์มาร์คเบอร์ Y8รองพื้นก่อนแล้วทับด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาล และสีดำ โไลท์หางตาด้วยสีขาว ลงอายไลน์เนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผม ผู้แสดงรวบผมดึง ด้านหน้าแบ่งผมเกินครึ่งศีรษะ แล้วปาดผมมาข้างซ้าย ด้านหลังตีผมวยผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดต่างๆ ใช้วงปี่พาทย์มอญประกอบการขับร้อง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดพ็อนม่านมงคล ใช้เพลงพ็อนม่านมงคล เป็นต้น ส่วนเพลงที่ใช้ในการแสดงโขน จะใช้เพลงหน้าพาทย์ตามตัวละครนั้น เช่น เพลงที่ใช้กับตัวลิง ใช้เพลงกราวนอก เพลงที่ใช้กับตัวยักษ์ ใช้เพลงกราวใน

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปีพาทย์มอญคณะนิลดีนั้น แต่เดิมนำผู้แสดงที่เป็นทายาทของวงปีพาทย์ และผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน มีความสามารถในการแสดงนาฏยศิลป์ปัจจุบันมีการนำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

การฝึกซ้อมการแสดง

ไม่มีการฝึกซ้อมการแสดง

เวที

เวทีของวงปีพาทย์มอญคณะนิลดี มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งซุ้มมอญแต่ละโค้ง รวมไปถึงเครื่องปีพาทย์มอญชนิดอื่นๆประดับด้วยผ้าระบายตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีทอง ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกไว้สำหรับนั่งมีผ้าคลุมเก้าอี้ตัดเย็บด้วยผ้ายี่ดสีเหลือง⁸

3.2.9 คณะเจริญศิลป์

รูปแบบการแสดง

จัดการแสดงนาฏยศิลป์ของคณะเจริญศิลป์ ในปีพ.ศ.2525 การแสดงยึดรูปแบบมาจากการครูสอนวิชานาฏยศิลป์ระดับชั้นประถมศึกษาโรงเรียนบ้านโพธิ์ และเพิ่มเติมการแสดงโดยศึกษาจากนางเอกลิเกที่แสดงตามคณะต่างๆ ปัจจุบันนำรูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และนำความรู้จากได้ศึกษามา มีการนำมาประยุกต์ใช้ในการคิดประดิษฐ์ชุดการแสดงขึ้นมา การจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในแต่ละครั้ง คณะเจริญศิลป์จะจัดจำนวนชุดการแสดง 10 ชุด ได้แก่ 1.พ็อนม่านมงคล 2.ระบำสุโขทัย 3.รามโนห์ราบุชาชัย 4.รำสาวทอผ้าไหม 5.ระบำรเชษฐ์ 6.รำพลายชุมพล 7.ตาลีกีปัส 8.ระบำดีดกุ่ม 9.เซิ้งสังข์ศิลป์ชัย 10.เซิ้งโปงลาง ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างมาเพียงบางส่วน ได้แก่

⁸ สัมภาษณ์ นายมานพ นิลดี, หัวหน้าคณะนิลดี, 4,8 กันยายน 2550.

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ตัวอย่างชุดการแสดงที่ใช้ในการแสดงในช่วงกลางคืน มีจำนวน 6 ชุด ได้แก่

ภาพที่46: เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคล

ผู้แสดงด้านซ้าย สวมเสื้อ สีเหลือง คล้องผ้าดำ ผู้แสดงด้านขวา

สวมเสื้อสีขาว คล้องผ้าสีเหลือง

ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 14 ตุลาคม 2550.

1.ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 6 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางฟ้าตาดสีชมพู ผู้แสดงฝั่งขวามือ สวมเสื้อแขนยาวตัดเย็บด้วย ผ้าแก้วสีเหลือง ฝ้านุ่ง ตัดเย็บด้วยผ้าดั้นพื้นสีส้ม ลายดอกไม้ ไม่มีเชิงผ้า ลักษณะการนุ่งผ้า ป้ายไปทางขวาแล้วทับด้วยทางซ้าย คล้องคอด้วยผ้าดั้นพื้นสีดำลายดอกไม้ ผู้แสดงฝั่งซ้าย สวมเสื้อแขนยาวตัดเย็บด้วยผ้าแก้วสีขาว ฝ้านุ่ง ตัดเย็บด้วยผ้าดั้นพื้นสีส้ม ลายดอกไม้ ไม่มีเชิงผ้า คล้องคอด้วยผ้าโปร่งสีทอง

เครื่องประดับได้แก่ เขี้ยวกลม เข็มข่าเบ็ง ดิคุบะที่ใช้วัสดุจากลูกปัดสีทองทางด้านซ้าย ทัดดอกไม้ล้อมสีขาว และ สีทอง สร้อยคอโลหะสีทอง ต่างหู ข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัวคาดทับเสื้อ ระดับเอว

ภาพที่47: เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุด สุโขทัย

ใช้ผู้แสดงจำนวน 5 คือ ผู้แสดงตัวรองคิดเครื่องประดับศีรษะคือเกี่ยวกลม
ทัดดอกไม้

ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 14 ตุลาคม 2550.

2.ระบำโบราณคดี ชุดสุโขทัย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 5 คน)

ตัวเอก เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีชมพูนุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ผ้ายัดสีส้ม
ใช้ผ้าลูกไม้ สีขาว เดินเส้นขวางตามแนวขวาง 4 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าตัวน
สีเขียวอ่อน เดินคลิบผ้าด้วยด้นผ้าสีทอง ส่วนกรองคอ รัตเอน รัตแขน ข้อมือ ใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำ
ปักลายด้วยเลื่อม เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดสุโขทัยสำหรับตัวเอก จี๋นาง ต่างหู

ตัวรอง เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีชมพูนุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ผ้ายัดสีส้ม
ใช้ผ้าลูกไม้สีขาว เดินเส้นขวางตามแนวผ้า 4 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าตัวน
สีเขียวอ่อน เดินคลิบผ้าด้วยด้นผ้าสีทอง ส่วนกรองคอ รัตเอน รัตแขน ข้อมือ ใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำ
ปักลายด้วยเลื่อม เครื่องประดับ ได้แก่ เกี่ยวกลม สร้อยคอ ต่างหู ทัดดอกไม้เลื่อมสีเงินและสีทอง
คั่นเวลาด้วยการบรรเลงวงปี่พาทย์มอญ

ตารางที่ 8: เปรียบเทียบกระบวนการทำรำในการแสดงชุดสุโขทัยของวิทยาลัยนาฏศิลป์และคณะ
เจริญศิลป์

ทำรำของวิทยาลัยนาฏศิลป์ หลักสูตรชั้นกลางปีที่ 2	ทำรำของคณะเจริญศิลป์
ท่อนเพลงสองชั้นเที่ยวที่ ทำออกตัวรอง ออกจังหวะเร็วของท่าที่ 1 มือซ้ายทำมือจีบแบบ สุโขทัย มือขวาแทงมือแล้ววาดมาด้านหน้า	ท่อนเพลงสองชั้นเที่ยวที่ ทำออกตัวรอง วังออกมาท่าจีบมือสอดสูง อีกมือตั้งวงสะโพก

จากการสังเกต การแสดงชุดระบำสุโขทัย ไม่มีชุดชั้นการแสดงและใช้ผู้แสดงกลุ่มเดียวกัน
จึงทำให้เปลี่ยนเครื่องแต่งกายไม่ทันเวลาจึงมีความจำเป็นต้องออกทำรำดังตาราง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่48: เครื่องแต่งกายชุด สาวทอผ้าไหม

เป็นชุดการแสดงที่ประดิษฐ์สร้างสรรค์ เครื่องแต่งกายและโดยนำกระบวนการทำ
การแสดงทางภาคเหนือแต่ละชุดมาผสมผสานในการแสดง
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 ตุลาคม 2550.

3.ชุดสาวทอผ้าไหม (ใช้ผู้แสดงจำนวน 7 คน)

การแสดงชุดสาวทอผ้าไหม เป็นการแสดงที่นำท่ารำการพ้อนเล็บ พ้อนเทียน พ้อนลาว คำหอม พ้อนสาวไหม เข้มแพรวกาพสินธุ์ ระบำมยุราภิรมย์ ผสมกับท่ารำไทยซึ่งการแสดง ชุดนี้เป็นชุดที่ประดิษฐ์ขึ้นมานำรำในแต่ละชุดมาอย่างละ 1-2 ท่า โดยนำเพลงละคร เรื่อง เพลงผ้าฟ้าล้อมดาว นำมาเป็นเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง นางศรีนวล เรื่องปิ่นก้น(หัวหน้าคณะ) ได้ชมและได้ฟังเกิดความรูสึกประทับใจในดนตรีและเนื้อร้อง จึงคิดและประดิษฐ์ชุดนี้ขึ้นมา

ตัวเอก-เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีชมพู ห่มสไบด้วยผ้าตัวนสีม่วง ทับด้วยผ้าสไบ ผ้าโปร่งสีทอง จับเป็นโบว์อยู่เหนือหน้าอกด้านซ้าย นุ่งผ้าลายของอินเดีย สีน้ำเงิน จับจีบ เป็นลักษณะหางไหลด้านหน้า คาดเอวด้วยผ้าตัวนสีเหลือง ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ เขี้ยวกลม ทัดดอกไม้เลื่อมสีทอง จอนหู ต่างหู รัตแนม 1 ข้างทางด้านขวา ข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัว สร้อยห้อย หน้าของระบำศรีวิชัย

ตัวรอง-เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีชมพู ห่มสไบด้วยผ้าตัวนสีเหลือง ทับด้วยผ้า สไบ ผ้าโปร่งสีทอง นุ่งผ้าด้วยผ้าสีน้ำเงิน ลายขาว ลักษณะการนุ่ง ป้ายไปทางขวาแล้วทับ ด้านซ้าย นุ่งยาวกรอมเท้า ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ เขี้ยวกลม เสียบชำเป็ง 1 อัน ทัดดอกไม้เลื่อม สีเงิน และ สีทองทางด้านซ้าย ห้อยสายลูกปัดสีทองบนศีรษะทางด้านขวา ต่างหู คาดเข็มขัด ห้อยเข็มขัดเงินที่ระดับสะโพก

ภาพที่49: เครื่องแต่งกาย ชุดตาลีทีปัส

ใช้ผู้แสดงจำนวน 6 คน สีเครื่องแต่งกายแต่ละคู่มีความแตกต่างกัน คู่ที่1 ผ้าผูกเป็นโบว์ด้านหน้าสีดำ ฟ้านุ่งลายดอกไม้ สีบานเย็น คู่ที่ 2 ผ้าผูกเป็นโบว์สีทอง ฟ้านุ่งลายดอกไม้สีเขียว คู่ที่3 ผ้าผูกโบว์สีดำ ฟ้านุ่งลายไทยสีน้ำตาล
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 ตุลาคม 2550.

4.ชุดตาลีทีปัส (การแสดงภาคใต้ ใช้ผู้แสดง 7 คน)

เครื่องแต่งกาย ผู้แสดงคู่ที่ 1 ใส่เสื้อในนางสีชมพู่ ใช้ผ้าคั่นพื้นสีดำผูกเป็นโบว์ด้านหน้า นุ่งผ้าพื้นสีแดงเข้มลายดอก คาดเอวด้วยผ้าตัวนสีเขียว ผู้แสดงคู่ที่ 2 ใส่เสื้อในนางสีชมพู่ ใช้ผ้าคั่นสีส้มผูกเป็นโบว์ด้านหน้า นุ่งผ้าพื้นสีเขียวลายดอก คาดเอวด้วยผ้าตัวนสีม่วง ผู้แสดงคู่ที่ 3 ใส่เสื้อในนางสีชมพู่ ใช้ผ้าคั่นพื้นสีดำ ผูกเป็นโบว์ด้านหน้า นุ่งผ้าลายไทยพิมพ์ทองพื้นสีแดงเข้ม คาดเอวด้วยผ้าตัวนสีเหลือง คนที่ 7 เสื้อในนางสีแดง ใช้ผ้าโปร่งสีทองผูกเป็นโบว์ด้านหน้า นุ่งผ้าลายไทยพิมพ์ทองพื้นสีแดงเข้ม คาดเอวผ้าตัวน สีเขียว

เครื่องประดับ ได้แก่ เขี้ยวกลม เขียวชำเบ็งด้านซ้าย 1 อัน ทัดดอกไม้สีต่างๆทางด้านซ้าย ใต้อวอ้อยคอ ต่างหู ข้อมือ มีอุปกรณ์การแสดงคือ พัดผ้าสีแดง วาดลายบนพัดเป็นลวดลายต่างๆ

ภาพที่50: เครื่องแต่งกายชุดพลายชุมพล
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 14 ตุลาคม 2550.

5.ชุดพลายชุมพล (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย โปกผ้าด้วยผ้าตัวนสีชมพูทับทิม ปักลายด้วยเลื่อมผสมลูกปัด ผูกด้านหลัง สวมเสื้อแขนยาวปลายสอกแขนบานออก สีบานเย็น ด้วยผ้าคาด ปักลายด้านหน้าด้วยเลื่อม สวมเสื้อชั้นนอก ผ่าด้านหน้า แขนกุด วัสดุตัดด้วยผ้าตัวนสีน้ำเงิน ปักเป็นลายด้วยเลื่อมผสมลูกปัด นุ่งกางเกงเอวยืดสีเขียว เดินคืบผ้าสีแดง รอบขา 2 ชั้น ความยาวครึ่งน่อง นุ่งผ้าคั่นพื้นสีดำ ลักษณะการนุ่งแบบ โจงกระเบน คาดเอวด้วยผ้าตัวนสีเหลือง

เครื่องประดับ ได้แก่ จี๋นางทำจากกระดาดอย่างหนา ต่างหู สายเข็มขัดพร้อมหัวข้อเท้า

อุปกรณ์การแสดง อาวุธที่ทำด้วยไม้ คือ หอก ส่วนปลายแหลมทำจากไม้แล้วทาด้วยสีทอง ส่วนของด้ามมีความยาว 3 ศอก พันด้วยผ้ากำมะหยี่สีแดงผูกเป็น โบว์ส่วนบนของปลายแหลมด้วยผ้าโปร่งสีทอง ม้า วัสดุทำจากไม้ วาดลายเป็นรูปม้า ลงสีด้วยสีส้ม ประดับลายด้วยพลอย

ก่อนการแสดงอีสานในชุดต่างๆ มีการบรรเลงดนตรี 1 เพลง

เครื่องดนตรี ได้แก่ โปงกลาง 1 ผืน , กลองสองหน้า 4 ใบ, ตะโพนมอญ 1 ใบ

เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ ผู้บรรเลงดนตรีจะบรรเลงด้านหน้าของผู้แสดงนาฏยศิลป์

6.ชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัย (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดงจำนวน 6 คน)

เครื่องแต่งกาย เฝ้าที่ 1 ผู้แสดงสวมเสื้อแขนกระบอก ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสี นุ่งผ้าลายพื้นสีเขียวและแดง คาดเอวด้วยผ้าดั้นพื้นสีดำ เฝ้าที่ 2 สวมเสื้อแขนสั้นสีเหลือง เดินขอบเสื้อด้วยผ้าสีแดง นุ่งผ้าลายพื้นสีดำ ลักษณะการนุ่งป้ายผ้าจากทางขวาไปด้านซ้าย นุ่งระดับเข้า คาดเอวด้วยผ้าตัวนสีม่วง

เครื่องประดับ ได้แก่ เฝ้าที่ 1 เขี้ยวกลม เสียบข่าเป็งด้านซ้าย 1 อัน ใส่สร้อยทอง ต่างหูทองเฝ้าที่ 2 เขี้ยวกลม เสียบข่าเป็ง ใส่สร้อยเงิน ต่างหูเงิน

การแสดงในเวลาหน้าไฟ หรือเวลาก่อนพิธีเผาศพ วงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์ ใช้ชุดการแสดง 1 ชุด คือ ชุดรามโนห์ราษายัญญ์

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีชมพู่ กรองคอ รัดแขน ข้อมือ รัดเอว ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อม สวมปีกนกผ้าตัวนสีเขียว แดง และเหลือง ปักลายด้วยเลื่อม นุ่งผ้าดั้นพื้นสีดำ เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดนาง ทับทรวงนาง เข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัด ใส่หางผ้าสีเขียวแดงและเหลือง เย็บปักด้วยเลื่อมผสมลูกปัก กำไลข้อเท้า สวมเล็บสีทอง

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของกิฟฟารีน เบอร์ 3 รองพื้นก่อนแล้วทับด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาลและสีดำไล้ท่างตาด้วยสีขาว ลงโกลายเนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผมเกล้าผมทวยโดยใช้ช่องผมเป็นโครงด้านหน้าและด้านหลัง แล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ตั้งไว้ ด้านหลังติดมวยผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดพื่อนม่านมงคล ระบุว่าโบราณคดี สาวทอผ้าไหม,พลายชุมพล ใช้วงปีพาทย์มอญ ประกอบกับการขับร้อง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดศาลิเกีปีส ใช้ขลุ่ย ในบางครั้งอาจจะใช้วงปีพาทย์มอญดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัย ใช้โปงกลาง 1 ผืน กลองสองหน้า 4 ใบ ตะโพนมอญ 1 ใบ เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ เป็นต้น

เพลงที่ใช้ในประกอบการแสดงนาฏยศิลป์

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏยศิลป์นั้นชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดพ็อนม่านมงคล ใช้เพลงพ็อนม่านมงคล เป็นต้น ส่วนเพลงที่ใช้ในการแสดงโขน จะใช้เพลงหน้าพาทย์ตามตัวละครนั้น เช่น เพลงที่ใช้กับตัวลิง ใช้เพลงกราวนอก เพลงที่ใช้กับตัวยักษ์ ใช้เพลงกราวใน เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์นั้น แต่เดิมนำผู้แสดงที่เป็นทายาทของวงปีพาทย์มอญและผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียง มีความสามารถในการแสดงนาฏยศิลป์ ปัจจุบันมีการนำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี และผู้ที่เป็นทายาทของวงปีพาทย์มอญ

การฝึกซ้อมการแสดง

การฝึกซ้อมการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์ มีการฝึกซ้อมการโดยผู้แสดงฝึกซ้อมกันเอง ในชุดการแสดงที่ผู้แสดงไม่สามารถแสดงได้ ก่อนการแสดง 2 ชั่วโมง ชุดการแสดงอื่นๆไม่มีการฝึกซ้อม เนื่องจากการจัดชุดและผู้แสดงนาฏยศิลป์ มีลักษณะการจัดการแบบซ้ำกัน

เวที

เวทีของวงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์ มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งมอญมอญ รวมไปถึงเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ประดับด้วยผ้าระบายด้วยผ้าตาดสีทอง ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกไว้สำหรับนั่ง มีผ้าคลุมเก้าอี้ตัดเย็บด้วยผ้ายี่ดสีเหลือง⁹

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁹ สัมภาษณ์ นางศรินวล เรืองปานกัน, หัวหน้าคณะเจริญศิลป์, 16 กรกฎาคม 2550.

3.2.10 คณะก้านแสวง

รูปแบบการแสดง

การจัดการแสดงของวงปี่พาทย์มอญคณะก้านแสวง ในปีพ.ศ. 2524 แต่เดิมมีการใช้การแสดงรำมอญและการแสดงโขนในตอนต่างๆเช่น ตอนเมขลา รามสูร ตอนนางลอย ตอนเข้าอุโมงค์ และมีการแสดงระบำต่าง ๆ เข้ามาสอดแทรก เพื่อเป็นการกินเวลา จำนวน 1-2 ชุด เช่น ระบำเทพบันเทิง ระบำไกรลาสสำเร็จเป็นต้น ปัจจุบันการจัดรูปแบบการแสดง จัดแบบการแสดงนาฏศิลป์ต่างๆ โดยการนำการแสดง ทั้งสี่ภาคมาเสนอในรูปแบบการแสดง

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ตัวอย่างชุดการแสดงวงปี่พาทย์มอญคณะก้านแสวง จัดชุดการแสดงจำนวน 5-6 ชุด

ภาพที่ 51: เครื่องแต่งกาย ชุด ทะแยมอญ

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

1. ชุดทะแยมอญ (การแสดงรำมอญ จำนวน 6 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางฟ้าตัวนสีด้า สวมเสื้อแขนยาวตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้สีด้า ฟ้านุ่งตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีด้า มีเชิงฟ้านุ่งด้วยผ้าตาดสีขาว เดินลายทางขวางด้วยด้นผ้าสีขาว 2 เส้น ลักษณะการนุ่งผ้า ป้ายไปทางขวาแล้วทับด้วยทางซ้าย คล้องคอด้วยผ้าตาดสีขาวเย็บชายกรุย

เครื่องประดับได้แก่ เขี้ยวกลม ดิถอบะที่ใช้วัสดุจากลูกปัดสีทองทางด้านซ้าย สร้อยคอเพชรขนาดใหญ่ ต่างหูเพชร ข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัด คาคทับเสื้อ ระดับเอว
 คั่นเวลาด้วยการสวดพระอภิธรรม

ภาพที่52: เครื่องแต่งกาย การแสดงชุดฟ้อนเล็บ
ผู้แสดงแต่งกายในชุดสีม่วง แขนสั้น สวมใส่เครื่องประดับ
ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

2.ชุดฟ้อนเล็บ(การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 6 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีด้า สวมเสื้อแขนสั้นผ่าหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้สีม่วง
นุ่งผ้ายาวกรอมเท้า ตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีม่วง เดินลายทางขวาง 4 เส้น ด้วยดินฟ้าสีทอง
เครื่องประดับ ติดเกี้ยวกลม ทัดดอกไม้หลากสี สวมสร้อยเพชร ต่างหูเพชร ข้อมือ
เข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัด ทบเสื้อด้านนอก สวมเล็บ
คั่นเวลาด้วยการสวดพระอภิธรรม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่53: เครื่องแต่งกาย การแสดงชุดระบำวเชษฐ

ผู้แสดงห่มสไบสีแตกต่างกัน ฝ้านุ่ง ใช้สีที่เหมือนกันของแต่ละคู่

คู่ที่1 นุ่งผ้าสีครีม คู่ที่2 นุ่งฝ้านุ่งสีน้ำตาล

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

3.ระบำวเชษฐ (การแสดงภาคกลาง ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ห่มสไบพืท สีเขียว น้ำเงิน บานเย็น เหลือง นุ่งผ้าจีบหน้านางผ้าพิมพ์
ทองลายไทยสำเร็จรูป คู่ที่1 สีขาว คู่ที่2 สีน้ำตาล

เครื่องประดับ ดิเดเกลี้ยวกลม ทัดดอกไม้สีชมพูด้านซ้าย สร้อยเพชร ต่างหูเพชร เข็ม
ขัดพร้อมหัว สร้อยตัวลูกปัดสีทอง 2 เส้น กำไลข้อมือ

ค้นเวลาด้วยการสวดพระอภิธรรม

สงขลาวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่54: เครื่องแต่งกาย การแสดงชุดตาลีกีปัส

ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน สีและลักษณะการแต่งกายมีความเหมือนกัน
 ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

4.ตาลีกีปัส (การแสดงภาคใต้ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีด้าไว้ด้านใน สวมเสื้อยะหยา ลูกไม้สีบานเย็น นุ่งผ้า
 ลายดอกไม้ ลักษณะการนุ่งแบบปายขวาทับทางซ้าย ผูกผ้าลูกไม้สีทอง ระดับเอวทางด้านซ้าย
 เครื่องประดับ สวมเกี้ยวกลม เสียบชำเป้ง 1 อัน ทางด้านซ้าย สวมสร้อยเพชร ต่างหู
 เพชร อุปกรณ์ พัด 1 คู่ ลักษณะพัดวัสดุทำจากผ้าลูกไม้สีด้า

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่55: เครื่องแต่งกาย การแสดงชุดตาลีทีปัส

ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน สีและลักษณะการแต่งกายมีความเหมือนกัน
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

5.ชุดฟ้อนแพน (การแสดงภาคเหนือใช้ผู้แสดงจำนวน 6 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีดา สวมเสื้อแขนสั้นผ้าหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้
สีเขียวทอง นุ่งผ้ายาวกรอมเท้า ตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีเขียว มีเชิงลูกไม้สีเขียว เย็บด้วยด้ายสีทอง
เครื่องประดับ ทัดดอกไม้ ใส่ต่างหู สร้อยคอ กำไลข้อมือ คาดเข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่56: เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราผู้ชาย
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

6.รามโนห์ราผู้ชาย (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีบานเย็น กรองคอ รัตเอน รัตแขน ข้อมือ ข้อเท้าติด
กระพรวน ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดง ปักลายด้วยด้าย ปักนกตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีเหลือง แดง เขียว
ปักลายด้วยด้าย

เครื่องประดับ ขอดนางมโนห์รา จี๋นาง เข็มขัด หางมโนห์ราผู้ชาย วัสดุทำด้วย
กระดาษอย่างหนา ลงรักปิดทอง ประดับลายด้วยกระจก สวมเล็บ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 57: เครื่องแต่งกายการแสดงชุดเซิ้งตั้งหวาย

เป็นการแสดงในชุดสุดท้ายใช้ผู้แสดงจำนวน 6 คน

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

7.ชุดเซิ้งตั้งหวาย (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดงจำนวน 6 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีชมพู่ไว้ด้านใน หม้อผ้าสไบลายผ้าพื้นเมืองของภาคอีสาน นุ่งผ้าพื้นสีชมพู่ มีเชิงผ้าชนิดเดียวกับผ้าสไบ มีเชิงตัดเย็บด้วยผ้าพื้นเมืองของภาคอีสาน ลักษณะการนุ่งป้ายผ้าจากทางขวาไปด้านซ้าย นุ่งระดับเข่า

เครื่องประดับ ได้แก่ ใส่เกี่ยวกลม พันผ้าเป็นรูปกากบาทบนศีรษะ ใส่สร้อยเงิน ต่างหูเพชร กำไลเงิน ข้อเท้าเงิน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่58: ศีรษะสำหรับการแสดงโขน

จากซ้ายไปขวา ศีรษะอินทรชิต สุกรีพ พาลี ยอดพระ
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า ใช้รองพื้นของกิปฟารินรองพื้นก่อนแล้วทับด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีเขียวและสีดำ ไลท์หางตาด้วยสีขาว ลงโกลายเนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผม ผมเกล้าผมทวย โดยใช้ช่องผมเป็นโครงด้านหน้าและด้านหลังแล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ตั้งไว้

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดทะเลแถมมอญ ใช้วงปี่พาทย์มอญ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนเล็บ ใช้ปี่ และเครื่องประกอบจังหวะ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดระบำวเรษฐ์ ใช้วงปี่พาทย์มอญ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนแพน การเดี่ยวระนาดเอก และเครื่องประกอบจังหวะ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดตาลีกีปัส ใช้การเดี่ยวขลุ่ย และเครื่องประกอบจังหวะ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดมโนห์ราบุษย์ญและเชิงตั้งหวาย ใช้วงปี่พาทย์มอญ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏยศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดฟ้อนม่านมงคล ใช้เพลงฟ้อนม่านมงคล เป็นต้น ส่วนเพลงที่ใช้ในการแสดงโขน จะใช้เพลงหน้าพาทย์ตามตัวละครนั้น เช่น เพลงที่ใช้กับตัวลิง ใช้เพลงกราวนอก เพลงที่ใช้กับตัวยักษ์ ใช้เพลงกราวใน เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปีพาทย์มอญคณะก้านนแสวงนั้น แต่เดิม นำผู้แสดงที่เป็นทายาทของวงปีพาทย์มอญ และผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน ปัจจุบันนำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

การฝึกซ้อมการแสดง

มีการฝึกซ้อมก่อนการแสดง 1 วัน ในชุดที่ผู้แสดงไม่สามารถรำได้ หากที่ชุดที่แสดงอยู่ประจำจะไม่มีการฝึกซ้อม

เวที

เวทีของวงปีพาทย์มอญคณะก้านนแสวง มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งมอญ รวมไปถึงเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ประดับด้วยผ้าระบายด้วยผ้ากำมะหยี่สีแดง ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกสำหรับนั่ง¹⁰

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁰ สัมภาษณ์ นางเล็ก คล้ายน้ำ, หัวหน้าคณะก้านนแสวง, 9,15 กันยายน 2550.

3.2.11 คณะสมคร บัวทอง

รูปแบบการแสดง

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ของวงปีพาทย์มอญคณะสมคร ในปีพ.ศ.2527 มีการจัดตามความสามารถของผู้แสดงที่ได้รับการถ่ายทอดมา การจัดการแสดงประเภทการรำมอญของคณะณรงค์ศิลป์ และประเภทระบำ และรำเบ็ดเตล็ดต่างๆวงปีพาทย์คณะสมคร บัวทอง มีการจัดการแสดงโดยใช้ผู้แสดงเพียงรุ่นเดียวไม่มีนำ ผู้แสดงที่ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์มาแสดงในคณะ จากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะในองค์ประกอบเรื่องเครื่องแต่งกายได้ ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สามารถให้ข้อมูลได้เนื่องจากเครื่องแต่งกายได้สูญหาย¹¹

3.2.12 คณะพุทธรนิมิตศิลป์

รูปแบบการแสดง

การจัดรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตนั้น นางสาวมยุรี ผล मुख (บุตรสาวนายตะ) เป็นผู้จัดรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ เริ่มจัดการแสดงนาฏศิลป์ในพิธีสวดพระอภิธรรม ขณะที่พระสงฆ์ฉันท์น้ำปาดะ หรือ เวลาประมาณ 20.00 น.การจัดการแสดงนาฏศิลป์ ในชุดที่ 1 ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน ใช้เพลงที่มีทำนองช้า ทำนองเพลงที่มีความอ่อนหวาน จึงนำการแสดงนาฏศิลป์ของภาคเหนือมาใช้ในการแสดง คือ ชุดฟ้อนเล็บ หลังจากที่พระสงฆ์สวดพระอภิธรรมจบแล้ว เวลาประมาณ 20.30 น. จัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่ 2 ใช้ชุดการแสดงนาฏศิลป์ของภาคใต้ คือ ชุดระบำปาเต๊ะ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน แล้วต่อเนื่องด้วยการแสดงในชุดที่ 3 นำการแสดงที่ใช้ผู้แสดงเดี่ยว คือ ชุดรำพलयชมพู เพื่อเป็นการอวดลีลา ท่ารำของผู้แสดง และเป็นการค้นเวลา ให้ผู้แสดงทั้ง 4 คน ได้เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ชุดที่ 4 นำการแสดงนาฏศิลป์ของภาคอีสาน คือ ชุดเซิ้งสังข์ศิลป์ชัย ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน ชุดที่ 5 ใช้ผู้แสดงในชุดที่ 4 และแต่งกายแบบเดิมมาแสดง ในชุดเซิ้งแถบลาน

¹¹ สัมภาษณ์ นายสมคร บัวทอง, หัวหน้าคณะสมคร บัวทอง, 22 กรกฎาคม 2550.

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ตัวอย่างชุดการแสดงที่คณะพุทธรนิมิตใช้ในการแสดงในช่วงกลางคืน มีจำนวน 5-6 ชุด ได้แก่

ภาพที่59: เครื่องแต่งกาย การแสดงชุดฟ้อนเล็บ

การแต่งกายผู้แสดงแบ่งออกเป็นสองด้าน ด้านซ้ายแต่ง โดยใช้โทนสีม่วง ด้านขวาแต่งโดยใช้โทนสีแดง
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 23 กรกฎาคม 2550.

1.ชุดฟ้อนเล็บ (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางฟ้าคาดสีทองไว้ด้านใน ห่มสไบขนาด 6 นิ้ว มีลายในพื้นผ้า แล้วปักด้วยวัสดุต่าง เช่น เลื่อมขนาดและสีต่างๆ ลูกปัดสีทอง ลักษณะหลากหลายรูปแบบ ร้อยลูกปัดที่ชายสไบด้วยลูกปัดสีชมพู ใช้ผ้าคาดสีม่วง และสีแดง ตัดเป็นฝ้านุ่งจีบหน้านางสำเร็จรูปอย่างละคู่ ปักลายเฉพาะด้านของจีบหน้านาง เป็นลายดอกไม้ โดยใช้เลื่อมสีต่างๆสลับสีกัน

เครื่องประดับ ใช้ลูกปัดสีชมพูร้อยเป็นอุบะยาว 5 เส้น แล้วนำมาพันไว้ที่มวยผม ทัดดอกกุหลาบสีชมพู 1 ดอก สีโอรส 1 ดอก ไว้ที่ด้านซ้ายมือ แล้วเสียบชำเป้ง 1 อัน สวมสร้อยที่คิดประดิษฐ์เอง โดยนายตะว่าจ้างนางยุพา นาคมั่งสังข์ (บุตรสาวของปีพาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์) รับจ้างบรรเลงเครื่องประกอบจังหวะในวงปีพาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์ มีความสามารถในการเย็บปัก และมีอาชีพรับจ้างปักเสื้อลายต่างๆ ตามความต้องการของลูกค้า วัสดุทำจากฝ้ายกำมะยี่สีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ เป็นลายดอกไม้ แล้วนำมาต่อกันให้มีความยาวพอสมควร

กำไลข้อมือ วัสดุทำจากฝ้ายกำมะยี่สีเหลืองเช่นกัน ปักลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ เป็นลายดอกไม้ ความยาวพอดีกับกำไลข้อมือ เข็มขัด ตัดฝ้ายกำมะยี่สีเหลืองเป็นรูปดาว

แล้วปักหลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ ผสมกับการปักลูกปักสีและแบบต่างๆ สายเข็มขัดเป็น โลหะสีทอง ต่างหูโลหะสีทอง สวมเล็บทองเหลืองที่จัดซื้อมาจากตลาดพาหุรัด

ภาพที่60: เครื่องแต่งกาย การแสดงชุด ปาเต๊ะ

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 23 กรกฎาคม 2550.

2.ชุดระบำปาเต๊ะ (การแสดงภาคใต้ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางฟ้าตาดสีทองไว้ด้านใน สวมเสื้อผ้าลูกไม้ สีฟ้าและสีเหลือง อย่างละคู่ ฟ้านุ่งเป็นผ้าโทเล ลายดอกสีน้ำเงิน และผ้าลายดอกสีแดง ตัดเป็นฟ้านุ่งสำเร็จรูป จับจีบ 2 จีบ แล้วคลิบตามขอบด้านหน้าด้วยผ้าตาดสีทอง นุ่งขนาดครึ่งน่อง มีผ้าตัวนคล้องคอสีฟ้าและสีชมพู

เครื่องประดับ ใช้ลูกปักสีชมพูร้อยเป็นอุบะยาว 5 เส้น แล้วนำมาพันไว้ที่มวยผม ทัดดอกกุหลาบสีชมพู 1 ดอก สีโอรส 1 ดอก ไว้ที่ด้านซ้ายมือ แล้วเสียบซาเป็ง 1 อัน สวมสร้อยที่คิดประดิษฐ์เอง โดยนายตะ ว่าจ้างนางยุพา นาคมั่งสังข์ (บุตรสาวของปีพาทย์มอญคณะนายถา) รับจ้างบรรเลงเครื่องประกอบจังหวะในวงปีพาทย์มอญคณะพุทธรณิมิตศิลป์ มีความสามารถในการเย็บปัก และมีอาชีพรับจ้างปักเสื้อลายต่างๆ ตามความต้องการของลูกค้า วัสดุทำจากผ้ากำมะยี่สีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ เป็นลายดอกไม้ แล้วนำมาต่อกัน ให้มีความยาวพอสมควร กำไลข้อมือวัสดุทำจากผ้ากำมะยี่สีเหลืองเช่นกัน ปักลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ เป็นลายดอกไม้ ความยาวพอดีกับกำไลข้อมือ หัวเข็มขัด ตัดผ้ากำมะยี่สีเหลืองเป็นรูปดาว แล้วปักหลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ

ผสมกับการปักลูกปัก สีและแบบต่างๆ สายเข็มขัดเป็น โลหะสีทอง ต่างหูโลหะสีทอง สวมเล็บทองเหลือง ที่จัดซื้อมาจากตลาดพาหุรัด

ภาพที่61: เครื่องแต่งกายชุดรำพलयชุมพล

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 23 กรกฎาคม 2550.

3.ชุดรำพलयชุมพล (การรำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย โปกผ้าด้วยผ้าต่วนสีชมพูทับทิม สวมเสื้อแขนยาว สีบานเย็น ด้วยผ้าต่วน ชายกำไลข้อมือของเสื้อใช้ผ้าคาดสีทองเย็บขนาดกว้าง 3 นิ้ว สวมเสื้อชั้นนอก ผ่าด้านหน้า แขนสั้น วัสดุตัดด้วยผ้ากำมะหยี่สีดำ ปักเป็นลายด้วยเลื่อมผสมลูกปัด นุ่งกางเกงเอวยืดสีดำ ความยาวครึ่งน่อง นุ่งผ้าลายตาราง ลักษณะการนุ่ง นุ่งแบบโจงกระเบน คาดเอวด้วยผ้าต่วนสีชมพูอ่อน

เครื่องประดับ สร้อยทำจากกระดาดอย่างหนา และสายเข็มขัดโลหะสีทอง ที่จัดซื้อมาจากตลาดพาหุรัด หัวเข็มขัด ตัดผ้ากำมะหยี่ สีเหลืองเป็นรูปดาว แล้วปักหลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ ผสมกับการปักลูกปัด สีและแบบต่างๆ

อุปกรณ์การแสดง อาวุธที่ทำด้วยไม้ คือ หอก ส่วนปลายแหลมทำจากไม้แล้วทาด้วยสีเงิน ส่วนของด้ามมีความยาว 3 ศอก พันด้วยผ้ากำมะหยี่สีน้ำเงิน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่62: เครื่องแต่งกายเชิงสังข์ศิลป์ชัย

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 23 กรกฎาคม 2550.

4.ชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัย,เชิงแถบลาน (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางฟ้าคาดสีทองไว้ด้านใน ห่มผ้าสไบพาดบ่าไปทางด้านซ้าย ด้วยผ้าฝ้ายลายทางขวาง ขนาดความกว้างของผ้าสไบ กว้าง 6 นิ้ว สีน้ำเงิน และ สีเขียวอย่างละคู่ ปักลายตามความยาวของผ้า ด้วยลูกปักกลมสีเงิน ชายสไบร้อยลูกปักกลมสีเงินตามความกว้างของ ฟ้านุ่งผ้าตัดเป็นผ้าถุงสำเร็จรูป ความยาวคลุมเข่าเล็กน้อย ผ้าชนิดและสีเขียวกันกับผ้าสไบ เดินลาย ด้วยลูกปักกลมสีเงินบริเวณขอบฟ้านุ่ง เดินเส้นด้วยสีเงินด้านหน้าของเชิงผ้าเป็นลายดอกไม้

เครื่องประดับ ใช้ลูกปักสีชมพูร้อยเป็นอุบะยาว 5 เส้น แล้วนำมาพันไว้ที่ม้วยผม ทัดดอก กุหลาบสีชมพู 1 ดอก สีโอรส 1 ดอก ไว้ที่ด้านซ้ายมือ แล้วเสียบข่าเป็ง 1 อัน สวมสร้อยเงิน ใตต่างหูเงิน เข็มขัดเงินขนาด 5 นิ้ว แล้วนำลูกปักสีทองมาร้อยเข้ากับห่วงของเข็มขัดให้เป็นลักษณะ ครึ่งวงกลมซ้อนกัน ตามความยาวของเข็มขัด

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของคัพเวอร์มาร์คเบอร์ Y8 รองพื้นก่อนแล้วทับด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาล และสีดำ โไลท์หางตาด้วยสีขาว ลงโอยลายเนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง ปัดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผม ผู้แสดงรวบผมตั้ง ด้านหน้า แบ่งผมเกินครึ่งศีรษะ แล้วปาดผมมาข้างซ้าย ด้านหลังคิดมวยผมปอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนเล็บ ใช้วงปี่พาทย์มอญ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดระบำปาเต๊ะ ใช้ขลุ่ย และเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ ได้แก่ ฉิ่ง กรับ ฉ่อง โหม่ง เป็นต้น

ดนตรีที่ใช้ในการแสดงชุดรำพลายชุมพล ใช้วงปี่พาทย์มอญประกอบการการขับร้อง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัยและเชิงแถบลาน ใช้โปงลาง 1 ผืน กลองสองหน้า 5 ใบ เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดฟ้อนม่านมงคล ใช้เพลงฟ้อนม่านมงคล เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปี่พาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์นั้น ใช้วิธีการชักชวนของนางสาวมยุรี คัดเลือกจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่กำลังศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี คัดเลือกจากความสะดวกในเรื่องของการเดินทาง เช่น คัดเลือกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน

การฝึกซ้อมการแสดง

นางสาวมยุรี จะเป็นผู้ฝึกซ้อมให้กับผู้แสดงคนอื่นๆ ก่อนที่จะไปแสดง 2 ชั่วโมง ก่อนการเดินทาง โดยอาศัยการเปิดเครื่องบันทึกเทป หรือ เครื่องเล่น ซีดี ในบางครั้งจะฝึกซ้อมกับดนตรีสด

เวที

เวทีของวงปี่พาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์ มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งฉ่องมอญ รวมไปถึงเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ประดับด้วยผ้าระบายด้วยผ้าคาดสีทอง ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกมีผ้าสำหรับคลุมสีเหลือง¹²

¹² สัมภาษณ์ นายตะ ผลมุข, หัวหน้าคณะพุทธรนิมิตศิลป์ บัวทอง, 23 กรกฎาคม 2550.

3.2.13 คณะนายขอบ

รูปแบบการแสดง

การแสดงของวงปี่พาทย์มอญคณะนายขอบ ในปีพ.ศ.2527 ได้นำรูปแบบการแสดงตามแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยนางนฤมล มะเจียจกร เป็นผู้ดูแลเรื่องการแสดงและเครื่องแต่งกาย การจัดการแสดงจะมีลักษณะคล้ายๆกันกับวงปี่พาทย์คณะอื่น เช่น นำการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคล จัดเป็นการแสดงชุดที่ 1 และคั่นการแสดงด้วยการรำเดี่ยวในชุดมโนห์ราบุญชายัญ เพื่อเป็นการคั่นเวลา ให้ผู้แสดงทั้ง 4 คน ได้เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย หลังจากนั้นจะนำการแสดงทั้งสี่ภาค มาใช้ในการแสดง โดยนำการแสดงทางภาคอีสานเป็นการแสดงชุดสุดท้าย ตัวอย่างชุดการแสดงวงปี่พาทย์มอญคณะนายขอบ จัดชุดการแสดงจำนวน 5-6 ชุด

ภาพที่ 63 : เครื่องแต่งกายการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคล

ใช้สีเครื่องแต่งกายด้วยสีน้ำเงิน คล้องผ้าสีส้ม ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 24 กันยายน 2550.

1. ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางฟ้าคาดสีชมพู สวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้ สีน้ำเงิน ฟ้านุ่งตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีน้ำเงิน เชิงผ้าเย็บด้วยลูกไม้สีน้ำเงิน ลักษณะการนุ่งผ้าไปยไปทางขวาแล้วทับด้วยทางซ้าย คล้องคอด้วยผ้าโทเลสีส้มมีเชิงกรุยด้วยคั้นผ้า

เครื่องประดับได้แก่ เขี้ยวกลม ทัดดอกไม้สีชมพู สร้อยคอโลหะสีทอง ต่างหู กำไลข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัวคาดทับเสื้อ

ภาพที่64: การแต่งกาย ชุดมโนห์ราชายัญญ์

ที่มา:คุณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

2. รำมโนห์ราชายัญญ์ (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีน้ำเงิน กรองคอ รัตเอน ตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีเขียว ปักลายด้วยเลื่อม รัตแขน กำไลข้อมือ ทำจากกระดาดอย่างหนา ลงรักปิดทอง ประดับลายด้วยพลอย ข้อเท้า ตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีแดงติดกระพรวน ปักลายด้วยเลื่อม ฟ้านุ่ง ตัดเย็บด้วยผ้าพิมพ์ทอง สีน้ำเงิน ปักนกตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีน้ำเงิน และ สีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อม

เครื่องประดับ เขี้ยวหางไก่ ไส้จอนหู จี๋นาง เข็มขัด หางมโนห์ราตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีน้ำเงิน ปักลายด้วยเลื่อมสีต่างๆสวมเล็บ

ศูนย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่65: เครื่องแต่งกายการแสดงชุดตาลีทีปัส
 เครื่องแต่งกาย คู่ที่ 1 สวมเสื้อลูกไม้สีเหลือง ฟ้านุ่งลายดอกไม้สีน้ำเงิน
 คู่ที่2 สวมเสื้อลูกไม้สีฟ้า ฟ้านุ่งลายเฉลิขงสีบานเย็น
 ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

3.รำตาลีทีปัส (การแสดงภาคใต้ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางไว้ด้านใน สวมเสื้อผ้าลูกไม้ สีฟ้าและสีเหลือง อย่างละคู่
 ฟ้านุ่งเป็นผ้าโทเล ลายดอกไม้สีน้ำเงิน และผ้าลายดอกไม้สีแดง ตัดเป็นฟ้านุ่งสำเร็จรูป จับจีบ 2 จีบ
 แล้วเดินคลิบตามขอบด้านหน้าด้วยผ้าคาดสีทอง นุ่งขนาดครึ่งน่อง

เครื่องประดับ เสียบชำเป็้งด้านซ้าย 1 อัน ทัดดอกไม้สีชมพู 1 ดอก ใส่สร้อยคอ ต่างหู
 คาดเข็มขัดไว้ด้านหลัง

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่66: เครื่องแต่งกายชุดนุญฉายพราหมณ์

เป็นการแต่งกายแบบพราหมณ์ไม่นิยมแต่งเต็มเครื่องเนื่องจากเป็นการประหยัดเวลาในการแต่งกาย
 ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 24 กันยายน 2550.

4.นุญฉายพราหมณ์ (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อแขนสั้นผ้าหน้า นุ่งกางเกง ผ้านุ่ง ลักษณะการนุ่งแบบพราหมณ์
 ตัดเย็บด้วยผ้าโทเลสีขาว เดินกลีบผ้าด้วยผ้าต่วนสีทอง ห่มสไบด้วยผ้าตาข่ายสีทอง
 เครื่องประดับ เขี้ยวกลม ใส่สร้อย กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่67: เครื่องแต่งกายชุดพม่ามอญ

ที่มา:คณิตน์ บัวทอง 24 กันยายน 2550.

5.รำพม่ามอญ (ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย พม่า สวมเสื้อในนาง สวมเสื้อผ่าหน้าแขนยาว ฟ้านุ่งป้ายทางขวาทับทางซ้าย ตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีฟ้ามีเชิง ตัดเย็บด้วยผ้าแก้วสีขาวเดินขอบผ้าด้วยด้ายสีทอง ผ้าคล้องคอตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีขาว เครื่องประดับ ทัดดอกไม้สีชมพู 2 ดอก เสียบซ่าเป้ง 1 อัน ไม้ด้านซ้าย ไม้สร้อยคอ ต่างหู เข็มขัด

เครื่องแต่งกาย มอญ สวมเสื้อในนาง สวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้าตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้สีดำ นุ่งผ้าตัดเย็บด้วยผ้าด้ายลายดอกสีดำ มีเชิง ตัดเย็บด้วยผ้าแก้วสีดำ ลักษณะการนุ่ง นุ่งป้ายไปทางขวาทับด้านซ้าย ผ้าคล้องคอตัดเย็บด้วยผ้าด้ายสีทอง เครื่องประดับ ทัดดอกไม้ 2 ดอก ติดอุบะด้วยลูกปัดสีทอง ไม้ด้านซ้าย ไม้สร้อยคอ ต่างหู ไม้กำไลข้อมือ คาดเข็มขัดไม้ด้านนอก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 68: เครื่องแต่งกายชุดเชิงสังข์ศิลป์ชัย

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 24 กันยายน 2550.

6.เชิงสังข์ศิลป์ชัย (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย เเผ่ที่ 1 สวมเสื้อในนางไว้ด้านใน ห่มผ้าสไบพาดบ่าไปทางด้านซ้ายด้วยผ้าฝ้ายลายทางขวาง ขนาดความกว้างของผ้าสไบ กว้าง 6 นิ้ว สีเลือดหมู นุ่งผ้าถุงตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีดำสลับลายผ้าด้วยผ้าลายสีแดง ป้ายไปทางขวาแล้วทับด้วยทางซ้าย ความยาวคลุมเข่าเล็กน้อย คาดเอวด้วยผ้าต่วนสีฟ้า

เครื่องแต่งกายเเผ่ที่ 2 สวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้าติดกระดุม ตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีแดง นุ่งผ้าถุงเย็บด้วยผ้าต่วนสีดำสลับลายผ้าด้วยผ้าลายสีแดง ป้ายไปทางขวาแล้วทับด้วยทางซ้าย ความยาวคลุมเข่าเล็กน้อย คาดเอวด้วยผ้าลายสีน้ำเงิน

เครื่องประดับ ติดฝ้าย ที่ทำมาจากไหมพรมสีแดง ใส่สร้อย และ ต่างหูเงิน เเผ่ที่ 1 คาดเข็มขัดเงินไว้ด้านนอก

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของคัพเวอร์มาร์คเบอร์ Y5 รองพื้นก่อนแล้วทับด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาล และสีดำ ไลท์หางตาด้วยสีขาว ลงโกลายเนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผมเกล้าผมทวยโดยใช้ช้องผมเป็นโครงด้านหน้า และด้านหลังแล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ตั้งไว้ด้านหลังติดมวยผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงทุกชุดการแสดงใช้วงปี่พาทย์มอญประกอบการขับร้อง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดตาลีทีปัส ใช้ขลุ่ยและเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ ได้แก่ ฉิ่ง กรับ หม่อง โหม่ง เป็นต้น

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏยศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดพ็อนม่านมงคล ใช้เพลงพ็อนม่านมงคล เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปี่พาทย์มอญคณะนายชอบนั้น นำผู้แสดงมาจากวงปี่พาทย์มอญคณะพุทธรนิมิต 2 คน ผู้แสดงจากวงปี่พาทย์มอญคณะนายถา นำศิลป์ 2 คน และทายาทของวงปี่พาทย์มอญคณะนายชอบ 2 คน

การฝึกซ้อมการแสดง

ไม่มีการฝึกซ้อมการแสดง เนื่องจาก ชุดการแสดงและผู้แสดงจะจัดลักษณะแบบซ้ำกัน

เวที

เวทีของวงปี่พาทย์มอญคณะนายชอบ มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งหม่อมมอญ รวมไปถึงเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ประดับด้วยผ้าระบายด้วยผ้าตาดสีทอง ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกไว้สำหรับนั่ง¹³

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹³ สัมภาษณ์ นางนฤมล มะเจียกจร, ทายาทคณะบุญชอบ, 24 กันยายน 2550.

3.2.14 คณะจรรยาศิลป์

รูปแบบการแสดง

การจัดรูปแบบการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์ พ.ศ.2536 การจัดการแสดงนำ กระบวนท่ารำมาจากผู้ที่มีอาชีพลิเกซึ่งแสดงทั่วไปในคณะต่างๆ อาศัยอยู่ใกล้บ้านเป็นผู้ถ่ายทอด ปัจจุบันนำรูปแบบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีเข้ามาแสดง โดยนางบุญตา ไสยวุธ เป็นผู้ดูแลเครื่องการแสดงและเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ตัวอย่างชุดการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์จัดการแสดงในเวลากลางวัน จำนวน 4-5 ชุด

ภาพที่69: เครื่องแต่งกายการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคล

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 กันยายน 2550.

1.ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางฟ้าตัวนสีเหลือง สวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้า ตัดเย็บด้วยตาข่ายสีขาว ฟ้านุ่งตัดเย็บด้วยผ้าโกลีดำมีเชิงผ้าสอดคั่นทอง ลักษณะการนุ่งผ้าป้ายไปทางขวา แล้วทับด้วยทางซ้าย คล้องคอด้วยผ้าตาข่ายอย่างหนาสีทอง เย็บชายกรุยด้วยคั้นผ้าสีทอง

เครื่องประดับได้แก่ ดิอุดูบะที่ใช้วัสดุจากลูกปัดสีทองทางด้านซ้าย สร้อยคอ ต่างหู กำไลข้อมือ เข็มขัดพร้อมหัวเข็มขัดคาดทับเสื้อระดับเอว

ภาพที่70: เครื่องแต่งกายพระ-นาง

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 กันยายน 2550.

2.ชุดระบำเทพบันเทิง (ใช้ผู้แสดงจำนวน 2 คน)

เครื่องแต่งกาย ตัวพระ นล่ององค์ตัดเย็บด้วยผ้ามอตาภูสีเหลืองทอง ตัดขอบเสื้อ ขอบรัดเอว ห้อยหน้า ห้อยข้าง กรองคอพระ ตัดเย็บด้วยผ้ามอตาภูสีแดง ปักลายด้วยเลื่อม สวมเครื่องประดับ ได้แก่ ทับทรวง สี่วาฬ เข็มขัดพร้อมหัว กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า ยอดพระ

เครื่องแต่งกาย ตัวนาง สวมเสื้อในนางสีเหลือง ผ้าห่มนาง ตัดเย็บด้วยผ้าตัวน
สีแดงสลับผ้าตัวนสีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อม กรองคอนาง ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดง ปักลายด้วย
เลื่อม นุ่งผ้าคั่นลายไทย สีเขียว เครื่องประดับ ได้แก่ จี๋นาง กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า ยอดนาง

ภาพที่71: เครื่องแต่งกายชุดหนุมาน

การปักลายโดยใช้ วัสดุ คือ เลื่อม ผ้านุ่ง ใช้ผ้าตาดสีขาวแทนผ้ายก
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 กันยายน 2550.

3. โขน ตอน หนุมานจับนางเบญจกาย

เครื่องแต่งกาย หนุมาน เครื่องทรงสีขาว ตัดเย็บด้วยผ้ายี่ดสีขาว ปักลายด้วยเลื่อม
นุ่งผ้าคั่นสีขาว กรองคอตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดง เครื่องประดับ ได้แก่ ทับทรวง สังวาล ข้อเท้า
ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดง ปักลายด้วยเลื่อม เข็มขัดพร้อมหัว ศิระษะหนุมาน

เครื่องแต่งกาย นางเบญจกาย สวมเสื้อในนางสีเหลือง ผ้าห่มนาง ตัดเย็บด้วยผ้าตัวน
สีแดงสลับผ้าตัวนสีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อม กรองคอนาง ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดง ปักลายด้วยเลื่อม
นุ่งผ้าคั่นลายไทย สีเขียว เครื่องประดับ ได้แก่ จี๋นาง กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า ยอดนาง

ภาพที่ 72: เครื่องแต่งกายการแสดงชุดสุโขทัย

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 18 กันยายน 2550.

4. ระเบียบโบราณคดีชุดสุโขทัย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 3 คน)

ตัวเอก เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีเหลือง นุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ผ้าตัวนสีชมพู ใช้ผ้าลูกไม้สีขาว เดินเส้นขวางตามแนวขวาง 4 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าตัวนสีเขียวอ่อน เดินกลีบผ้าด้วยด้ายสีทอง ส่วนกรองคอ รัตเอน รัตแขน กำไลข้อมือ ใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำปักลายด้วยเลื่อม ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดสุโขทัยสำหรับตัวเอก จี๋นาง ต่างหู

ตัวรอง เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีเหลือง นุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ผ้าตัวนสีชมพู ใช้ผ้าลูกไม้สีขาว เดินเส้นขวางตามแนวผ้า 4 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าตัวนสีเขียวอ่อน เดินกลีบผ้าด้วยด้ายสีทอง ส่วนกรองคอ รัตเอน รัตแขน กำไลข้อมือ ใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำปักลายด้วยเลื่อม ใส่เครื่องประดับได้แก่ เขี้ยวกลม สร้อยคอต่างหูตัดดอกไม้เลื่อมสีเงินและสีทอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

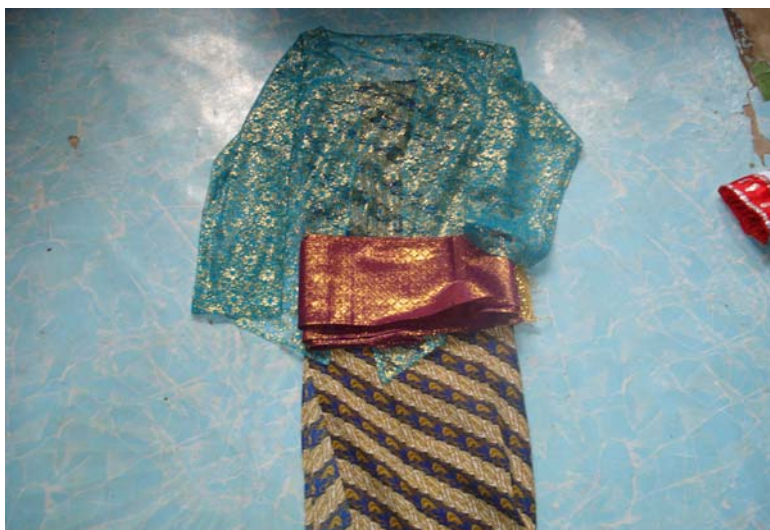
ภาพที่73: เครื่องแต่งการแสดง ชุดมโนห์ราบุษายัญ
ที่มา:ภคธรัตน์ บัวทอง 18 กันยายน 2550.

5.รามโนห์ราบุษายัญ (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีเหลือง กรองคอ รัศเอน รัศแขน กำไลข้อมือ ข้อเท้าติด
กระพรวน ตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีชมพู ปีกนกตัดเย็บด้วยผ้าตาดสีเขียว ปักลายด้วยเลื่อม

เครื่องประดับ ขอดนางมโนห์รา จี๋นาง เข็มขัด หางมโนห์รา วัสดุทำด้วยกระดาษอย่าง
หนา ลงรักปิดทอง ประดับลายด้วยกระจก สวมเล็บ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 74: เครื่องแต่งการแสดง ชุดตาลีกีปัส

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 18 กันยายน 2550.

6. ชุดตาลีกีปัส (การแสดงภาคใต้ ใช้ผู้แสดง 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ผู้แสดงสวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้สีฟ้า นุ่งผ้าพื้นสีน้ำเงินลายเฉดียง คาดเอวด้วยผ้าคาดสีม่วง ผูกเป็นโบว์ที่เอวด้านซ้าย

เครื่องประดับ ได้แก่ เสียบซ่าเป็งด้านซ้าย 1 อัน ทัดดอกไม้สีต่างๆทางด้านซ้าย ใต้สร้อยคอ ต่างหู กำไลข้อมือ มีอุปกรณ์การแสดงคือ พัดผ้าสีแดง วาดลายบนพัดเป็นลวดลายต่างๆ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่75: เครื่องแต่งการแสดง ชูตเชิงโปงกลาง

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 กันยายน 2550.

7.ชูตเชิงโปงกลาง (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดงจำนวน 6 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีไว้ด้านใน คาดผ้าสไบลายผ้าพื้นเมืองของภาคอีสาน
นุ่งผ้าพื้นสีน้ำเงิน ผ้าของภาคอีสาน ลักษณะการนุ่งป้ายผ้าจากทางขวาไปด้านซ้าย นุ่งระดับเข่า

เครื่องประดับ ได้แก่ ทัดดอกไม้หลากสี ใส่สร้อยเงิน ต่างหูเงิน กำไลเงิน ข้อเท้าเงิน

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของคัพเวอร์มาร์คเบอร์ Y5 รองพื้นก่อนแล้วทับด้วยแป้งฝุ่น แต่งเปลือก
ตาด้วยโทนสีน้ำตาล และสีดำ ไลท์หางตาด้วยสีขาว ลงอายไลน์เนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบ
ตาล่าง ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผม ผู้แสดงรวบผม ด้านหลังติดมวยผม
ปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนม่านมวงคลม โน้ทรำภูษายัญ,ระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย
เชิงโปงกลาง ใช้วงปี่พาทย์มอญประกอบการับร้อง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดตาลีกีปสใช้ขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีหลักและเครื่องประกอบ
จังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง กรับ กลองสองหน้า

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏยศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดพ็อนม่านมงคล ใช้เพลงพ็อนม่านมงคล เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปีพาทย์มอญคณะจรูญศิลป์ นั้น แต่เดิม มีการนำผู้แสดงมาจากผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน ปัจจุบันนำมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี คัดเลือกจากความสะดวกในเรื่องของการเดินทาง เช่น คัดเลือกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน

การฝึกซ้อมการแสดง

ผู้แสดงจะฝึกซ้อมกันเองก่อนจะไปแสดง 2 ชั่วโมง ก่อนการเดินทาง โดยอาศัยการเปิดเครื่องบันทึกเทป หรือ เครื่องเล่น ซีดี ในบางครั้งจะฝึกซ้อมกับวงปีพาทย์มอญ หากมีการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในชุดที่จัดแสดงอยู่เป็นประจำ ผู้แสดงจะไม่มีฝึกซ้อมการแสดง เนื่องจากผู้แสดงเกิดความชำนาญในการแสดง¹⁴

3.2.15 คณะศิษย์โอ.เค

รูปแบบการแสดง

การจัดการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค. นำรูปแบบทำรามาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์และการแสดงลิเก ประกอบการศึกษาจากวิซิติ ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค. ได้จำหน่ายเครื่องแต่งกายในการแสดงนาฏยศิลป์ ให้กับวงปีพาทย์มอญอำนาจศิลป์ อ.สองพี่น้อง เมื่อ เดือนสิงหาคม พ.ศ.2550 ผู้วิจัยจึงไม่สามารถอธิบายในเรื่องของเครื่องแต่งกายได้

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ตัวอย่างชุดการแสดงนาฏยศิลป์ของวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค. ที่เคยจัดการแสดงมีจำนวน 5-6 ชุด ชุดที่ผู้วิจัยได้ศึกษามี 2 ชุด ได้แก่ 1.รำทะแยมอญ 2.รำพ็อนม่านมงคล

¹⁴ สัมภาษณ์ นางบุญตา ไสยวุธ, ผู้จัดการแสดงนาฏยศิลป์คณะจรูญศิลป์, 21 กันยายน 2550.

ส่วนชุดอื่นๆ ได้ขายกับคณะศรีจันทร์ จึงไม่สามารถนำภาพเครื่องแต่งกายมาแสดงได้ จากการสัมภาษณ์วิทยุโรจน์ สุภาแดน(หัวหน้าคณะศิษย์ศรทอง) อธิบายว่า นำรูปแบบเครื่องกายมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ภาพที่76: เครื่องแต่งกายการแสดงชุดทะแยมอญ
ที่มา:คณะรัตน์ บัวทอง 17 ตุลาคม 2550.

1.ชุดรำทะแยมอญ(การแสดงรำมอญเบิกโรงแบบการแสดงลิเก ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)
ผู้วิจัย เคยไปสังเกตการณ์จัดการแสดงของวงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค เมื่อครั้งยังมีเครื่องแต่งกายอยู่ แต่ในครั้งนั้นการจัดการแสดงนาฏศิลป์ได้จัดเพียงสองชุด คือ ฟ้อนม่านมงคล และทะแยมอญ จึงไม่สามารถอธิบายชุดอื่นๆได้ เครื่องแต่งกาย ใ้เสื้อในนางสีดา สวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้สีดำ เดินเส้นตามขอบเสื้อด้วยด้ายสีขาวย นุ่งกระโปรงสำเร็จรูป ใช้ผ้าคาดสีดามีเชิงเย็บด้วยผ้าลูกไม้สีดำ เครื่องประดับได้แก่ ทัดดอกกุหลาบขนาดใหญ่หลากสี ใ้สร้อย และ ต่างหูเพชร คาดเข็มขัดไว้ด้านหลังตัวเสื้อ

ภาพที่77: เครื่องแต่งกายการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคล

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 17 ตุลาคม 2550.

2.ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

ผู้วิจัย เคยไปสังเกตการณ์จัดการแสดงของวงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค เมื่อครั้งยังมีเครื่องแต่งกายอยู่ แต่ในครั้งนั้นการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ได้จัดเพียงสองชุด คือ ฟ้อนม่านมงคล และทะแยมอญ จึงไม่สามารถอธิบายชุดอื่นๆได้ เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีด้า สวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าลูกไม้สีด้า เดินเส้นตามขอบเสื้อด้วยด้นผ้าสีขาว นุ่งกระโปรงสำเร็จรูป ใช้ผ้าตาดสีด้ามีเชิงเย็บด้วยผ้าลูกไม้สีด้า เครื่องประดับได้แก่ ทัดดอกกุหลาบขนาดใหญ่หลากสี ใส่สร้อย และ ต่างหูเพชร กาดเข็มขัดไว้ด้านนอกตัวเสื้อ

การแสดงที่เคยจัดในงานแต่ละครั้ง

3. โขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน พระรามตามกวาง

4.เจ้าเงาะรจนา

5.สุโขทัย

6.ฟ้อนมาลัย

7.สีนวล

การแสดงหน้าไฟ จะจัดชุดโขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน พระรามตามกวางและ การรำมโนห์ราบูชาัญญ

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า ทาแป้งแบบชุบน้ำ ยี่ห้อยี่ห้อชี่ เบอร์ 2 แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาล และสีดำไลท์หางตาด้วยสีขาว ลงอายไลน์เนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง และคิ้ว ปัดแก้ม สีชมพูอมส้มทาปากด้วยสีแดงลักษณะผมเกล้าผมทวย ด้านหลังติดมวยผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบในการจัดการแสดงชุดต่างๆ ใช้วงปี่พาทย์มอญประกอบการขับร้อง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดพ็อนม่านมงคล ใช้เพลงพ็อนม่านมงคล เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค. นั้นนำผู้แสดงที่เป็นทายาทหรือผู้ที่เป็นทายาทของผู้บรรเลง ในวงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค.

3.2.16 คณะปี่ทอง

รูปแบบการแสดง

แต่เดิมการจัดรูปแบบการแสดงของวงปี่พาทย์มอญคณะปี่ทอง ใช้รูปแบบมาจากผู้ที่มีความสามารถในการแสดงลิเกและได้รับถ่ายทอดจากผู้ที่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์พอสมควร ปัจจุบันใช้รูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยนางทิวาพร คงดนตรี(ภรรยานายมนตรี) เป็นผู้ดูแลเรื่องการแสดงและเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ตัวอย่างชุดการแสดงที่คณะปี่ทองใช้ในการแสดงในช่วงกลางคืน มีจำนวน 5-6 ชุด ได้แก่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 78: เครื่องแต่งกายการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคล

สีของเครื่องแต่งกายใช้โทนสีดำ สิ่งที่น่าสังเกต ได้แก่
การตัดดอกไม้สลักรู้
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 17 ตุลาคม 2550.

1. ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางฟ้าดินลายดอกไม้พื้นสีดำ สวมเสื้อแขนยาวผ่าหน้า
ตัดเย็บด้วยผ้าแก้วสีดำ นุ่งผ้าด้วยผ้าพื้นสีดำลายดอกไม้ มีเชิงกรวย นุ่งยาวกรอมเท้า ผ่าคล้องคอลาย
ดอกไม้สีดำ

เครื่องประดับ ดิฉุบะลูกปัดสีทองด้านซ้าย ทัดดอกไม้หลากสี สวมสร้อย ต่างหู
ข้อมือ กาดเข็มขัดไว้ด้านหลัง

ภาพที่79: เครื่องแต่งกายชุด มโนห์ราชายัญญ

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 17 ตุลาคม 2550.

2.ชุดมโนห์ราชายัญญ (รำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีเหลือง กรองคอ รัตแขน กำไลข้อมือ รัตเอว ตัดเย็บด้วย ผ้าต่วน สีชมพูสะท้อนแสง ปักลายด้วยเลื่อม ติดปักมโนห์รา ตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีเหลือง เจียวแดง ปักลายด้วยเลื่อม นุ่งผ้าคั่นลายตาราง พื้นดำ

เครื่องประดับ สวมขอดนางมโนห์รา สวมจี้นาง คาดเข็มขัดพร้อมหัว ใส่หาง วัสดุทำมาจากกระดาดแข็งอย่างหนา ประดับลายด้วยกระจก ใส่กระพรวน สวมเล็บ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 80: เครื่องแต่งกายการแสดงชุดตาลีกีปัส

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 17 ตุลาคม 2550.

3. ชุดตาลีกีปัส (การแสดงภาคใต้ ใช้จำนวนผู้แสดง 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางไว้ด้านใน ใช้ผ้าตาดสีทอง ผูกเป็นโบว์ไว้ด้านหน้า
นุ่งผ้าลายดอกไม้พื้นสีน้ำตาล

เครื่องประดับ เสียบซาเป้ง 1 อัน ด้านซ้าย ทัดดอกไม้หลากสี ใส่สร้อย ต่างหู กำไล
ข้อมือ อุปกรณ์ พัดผ้าวาดลายต่างๆ สีแดง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 81: เครื่องแต่งกายระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย

ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 17 ตุลาคม 2550.

4.ระบำโบราณคดี ชุด สุโขทัย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 3 คน)

เครื่องแต่งกาย ตัวเอก สวมเสื้อโขนนางฟ้ามองตากุสศิริม นุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดง เย็บลายทางขวางด้วยผ้าลูกไม้สีขาว จำนวน 4 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าตัวน สีเขียวอ่อน เดินกลีบผ้าด้วยดิ้นผ้าสีทอง ส่วนกรองคอ รัตเภา รัตแขน กำไลข้อมือ ใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำ ปักลายด้วยเลื่อม ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ ยอดสุโขทัยสำหรับตัวเอก จินาง ต่างหู

ตัวรอง เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อโขนนางฟ้ามองตากุสศิริม นุ่งกระโปรงยาวทรงเอ ผ้าตัวนสีแดง ใช้ผ้าลูกไม้สีขาว เดินเส้นขวางตามแนวผ้า 4 ชั้น ใส่ผ้าห้อยด้านข้างและด้านหน้า ด้วยผ้าตัวนสีเขียวอ่อน เดินกลีบผ้าด้วยดิ้นผ้าสีทอง ส่วนกรองคอ รัตเภา รัตแขน กำไลข้อมือใช้ผ้ากำมะหยี่สีดำ ปักลายด้วยเลื่อม ใส่เครื่องประดับ ได้แก่ เขี้ยวกลม สร้อยคอ ต่างหู

คั่นด้วยการบรรเลงปี่พาทย์มอญ

ภาพที่82: เครื่องแต่งกายชุดเซิ้งสังข์ศิลป์ชัย

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 18 ตุลาคม 2550.

5.เซิ้งสังข์ศิลป์ชัย (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดง 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อนางในไว้ด้านใน คาดผ้าพันรอบอกด้วยผ้าลายตาราง นุ่งผ้าถุงสำเร็จรูป ด้วยผ้าพื้นสีดามีเชิงลายทางสีทอง ความยาวคลุมเข่าเล็กน้อย

เครื่องประดับ ทัดดอกกุหลาบหลากสี 1 ดอก ไว้ที่ด้านซ้ายมือ แล้วเสียบซ่าเป้ง 1 อัน สวมสร้อยเงิน ใส่ต่างหูเงิน คาดเข็มขัดเงินขนาด 5 นิ้ว

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของคัทเวอร์มาร์คเบอร์ Y8 แต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาล และสีดำ ไล้ที่หางตาด้วยสีขาว ลงโอยลายเนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่าง ปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดง ลักษณะผม ผู้แสดงรวบผมตั้ง ด้านหน้าแบ่งผมเกินครึ่งศีรษะ แล้วปาดผมมาข้าง ซ้าย ด้านหลังตีผมวยผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคล,มโนห์ราบุญชายัญ,ระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย เซิ้งโปงลาง ใช้วงปี่พาทย์มอญประกอบการับร้อง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดดาตีกีปัสใช้ขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีหลักและเครื่องประกอบ จังหวะ ได้แก่ นิ่ง กรับ กลองสองหน้า

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดพื่อนม่านมงคล ใช้เพลงพื่อนม่านมงคล เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทองนั้น แต่เดิมนำผู้แสดงที่เป็นทายาท และผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกัน ปัจจุบัน นำมาจากผู้ที่ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

การฝึกซ้อมการแสดง

การฝึกซ้อมการแสดงนาฏศิลป์ของวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง ไม่มีการฝึกซ้อมการแสดง เนื่องจากผู้แสดงมีความชำนาญในการแสดงนาฏศิลป์ หากใช้ผู้แสดงต่างจากเดิม จะมีการทบทวนท่ารำโดยเรียงลำดับท่ารำ ไม่มีเครื่องประกอบในการซ้อม จะฝึกซ้อมการแสดง 2 ชั่วโมง ก่อนเริ่มการแสดง

เวที

เวทีของวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งซุ้มมอญรวมไปถึงเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ประดับด้วยผ้าระบายด้วยผ้าดาดสีทอง ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกสำหรับนั่ง¹⁵

3.2.17 คณะเฉลียวศิลป์

รูปแบบการแสดง

การจัดการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์ เมื่อพ.ศ.2538นำรูปแบบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ แต่เดิมมีการว่าจ้างมาจากคณะพุทธรนิมิตและคณะนายดา นำศิลป์ มาจัดการแสดงนาฏศิลป์ในคณะของตน ปัจจุบันไม่รับจัดการแสดงนาฏศิลป์¹⁶

3.2.18 คณะเจริญทองศิลป์

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์พ.ศ.2545 ว่าจ้างคณะจัดการแสดงนาฏศิลป์คณะสมจิตรพร้อมทั้งเครื่องแต่งกาย มีการจัดการแสดงโดยนำการแสดงโขนและการแสดงนาฏศิลป์ ต่อมาการแสดงนาฏศิลป์ตามแบบอย่างวิทยาลัยนาฏศิลป์ ปัจจุบันไม่รับจัดการแสดงนาฏศิลป์¹⁷

¹⁵ สัมภาษณ์ นางทิวาพร คงดนตรี, ผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์คณะปิ่นทอง, 22 กรกฎาคม 2550.

¹⁶ สัมภาษณ์ นายเฉลียว จอมพงษ์, หัวหน้าคณะเฉลียวศิลป์, 18 มีนาคม 2550.

¹⁷ สัมภาษณ์ นายสมบุญ เกียงจันทร์, หัวหน้าคณะเจริญทองศิลป์, 18 มีนาคม 2550.

3.2.19 คณะนาฏศิลป์

รูปแบบการแสดง

รูปแบบการจัดการแสดงนาฏศิลป์ของวงปี่พาทย์มอญคณะนาฏศิลป์ นำรูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

เครื่องแต่งกายและชุดการแสดง

ตัวอย่างชุดการแสดงที่ใช้แสดงในเวลากลางคืน ใช้ชุดการแสดง 5-6 ชุด

ภาพที่ 83: เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนม่านมงคล

เครื่องแต่งกายใช้โทนสีน้ำเงิน คล้องผ้าด้วยสีส้ม ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

คณะนาฏศิลป์ จะนิยมนำชุดฟ้อนม่านมงคล หรือชุดฟ้อนเล็บมาจัดเป็นการแสดงชุดแรก

1. ชุดฟ้อนม่านมงคล (การแสดงภาคเหนือ ใช้ผู้แสดงจำนวน 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางฟ้าตัวนสีชมพู สวมเสื้อลูกไม้สีน้ำเงิน นุ่งผ้าถุงตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีน้ำเงิน ผ้าคล้องคอสีส้ม

เครื่องประดับ ดิษฐ์แป้ง ใส่สร้อย กำไลข้อมือ ต่างหู ที่ประดิษฐ์เอง ใส่เข็มขัด

ภาพที่84: เครื่องแต่งกายชุดฟ้อนเล็บ

ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

การแสดงชุดฟ้อนเล็บ

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางสีดำไว้ด้านใน ใช้ผ้าต่วนสีแดงพันรอบอก นุ่งผ้าถุงตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีดำ สลับด้วยผ้าพื้นเมือง

เครื่องประดับ ติดชำเป็ง อุบะ สร้อยคคอ กำไลข้อมือ เข็มขัด ที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 85: เครื่องแต่งกายมโนห์ราผู้ชายชุดที่ 1

ที่มา:ภณรัตน์ บัวทอง 23 ตุลาคม 2550.

2.ชุดมโนห์ราผู้ชาย (ราเดี่ยว)

เครื่องแต่งกายในชุดมโนห์ราผู้ชาย ของวงปีพาทย์มอญคณะนายดา นาคิลปี่ มีเครื่องแต่งกาย 2 ชุด ไว้สำหรับสลับเปลี่ยนกัน

เครื่องแต่งกายมโนห์ราผู้ชายชุดที่ 1 สวมเสื้อในนางสีเหลือง ปักเลื่อม กรองคอ รัตเอน ตัดเย็บด้วย ผ้าตัวนสีเขียวตัดขอบด้วยผ้าตัวนสีเหลือง ปักลายด้วยเลื่อม รัตแขน กำไล ข้อมือ ข้อเท้า ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีแดงปักลายด้วยเลื่อม ดิดปักมโนห์รา ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีเหลือง เขียว ปักลายด้วยเลื่อม นุ่งผ้าตัวนสีเหลืองอ่อน ตัดเย็บเป็นผ้าถุงสำเร็จรูปจับจีบด้านหน้าทั้งสองข้าง

เครื่องประดับ สมยอดนางมโนห์รา ปล้อยผมด้านหลัง เป็นหางม้า สวมจี้นาง คาดเข็ม ขัดพร้อมหัว ใส่หาง ทำจากผ้าตัวนสีต่างๆ เช่น สีเหลือง เขียว ปักลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ สวมเล็บ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่86: เครื่องแต่งกายชุดมโนห์ราบุชายัญชุดที่2
 ที่มา:คุณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

เครื่องแต่งกายมโนห์ราบุชายัญ ชุดที่ 2 สวมเสื้อในนางสีเหลือง ปีกเลื่อม กรองคอ ตัดเย็บและปักด้วยเลื่อมสีต่างๆ รัตแนม ตัดเย็บด้วยดิ้นผ้า กำไลข้อมือ ประดิษฐ์ด้วยขดลวด และเย็บลายด้วยเลื่อมสีทอง ข้อเท้า ตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีเหลือง ปีกลายด้วยเลื่อม ติดปักมโนห์รา ตัดเย็บด้วยผ้าแก้วสีเหลือง เย็บชายปักด้วยการร้อยลูกปัดสีทอง นุ่งผ้าดิ้นสีเหลืองส้ม ตัดเย็บเป็นฟ้านุ่งสำเร็จรูป

เครื่องประดับ สวมเกี้ยวทรงรัศมี จอนหู ภาคเข็มขัดพร้อมหัว ไส่หาง ทำจากผ้าต่วนสีต่างๆ เช่น สีเหลือง เขียว ปีกลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ สวมเล็บ

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่87: เครื่องแต่งกายชุดระบำปาเต๊ะ

ผู้แสดงแต่งกายโดยใช้สีบานเย็น ผ้าคล้องคอสีเหลือง
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

3.ชุดปาเต๊ะ (การแสดงภาคใต้ ใช้ผู้แสดง 4 คน)

เครื่องแต่งกาย ใส่เสื้อในนางสีชมพู สวมเสื้อแขนสามส่วน ตัดเย็บด้วยผ้าแก้วสีบานเย็น
นุ่งผ้าพื้นสีแดงเข้มลายดอก

เครื่องประดับ ทัดดอกไม้หลากสี เสียบซ่าเป้ง 1 อัน ด้านซ้าย สวมสร้อยคอ ต่างหู
กำไลข้อมือ อุปกรณ์ คือ ผ้าคล้องคอ ตัดเย็บด้วยผ้าตัวนสีส้ม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่ 88: เครื่องแต่งกายชุดพलयชุมพล

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

4. ชุดรำพलयชุมพล (การรำเดี่ยว)

เครื่องแต่งกาย โปกผ้าด้วยผ้าต่วนสีม่วง สวมเสื้อแขนยาวสีม่วงผ่าด้านหน้าติดกระดุม สวมเสื้อชั้นนอกผ่าด้านหน้า แขนกุด ตัดเย็บด้วยผ้ากำมะหยี่สีดำ ปักเป็นลายด้วยเลื่อมสีทอง นุ่งกางเกงรัดรูปสีดำขอบกางเกงเย็บด้วยผ้าต่วนสีม่วง ความยาวกางเกงครึ่งน่อง นุ่งผ้าลายหมากรุก ลักษณะการนุ่ง นุ่งแบบโจงกระเบน คาดเอวด้วยผ้าต่วนสีชมพูอ่อนเดินเชิงกรวย ด้วยผ้าดั้นสีทอง หมายเหตุ ไม่มีผ้าพันคอไว้สำหรับ ในการตีบท ในเนื้อเพลงว่า “คอผูกผ้าประเจียด”

เครื่องประดับที่ประดิษฐ์ ได้แก่ สร้อย หัวเข็มขัด ใช้ผ้ากำมะหยี่สีเหลืองเป็นรูปดาว แล้วปักหลายด้วยเลื่อมสีต่างๆ ผสมกับการปักลูกปัด สีและแบบต่างๆ สายเข็มขัดโลหะสีทอง ที่จัดซื้อมาจากตลาดพาหุรัด

อุปกรณ์การแสดง อาวุธที่ทำด้วยไม้ คือ หอก ส่วนปลายแหลมทำจากไม้แล้วทาด้วยสีเงิน ส่วนของด้ามมีความยาว 3 ศอก พันด้วยผ้ากำมะหยี่สีดำ ไม้ วัสดุทำจากไม้ วาดลายเป็นรูปม้า ลงสีด้วยกากเพชรสีเงิน ประดับลายด้วยพลอย

ภาพที่ 89: เครื่องแต่งชุดระบำโบราณคดี ชุดสุโขทัย
เครื่องประดับศีรษะของผู้แสดงเป็นการประดิษฐ์เพื่อสะดวกต่อการใช้งาน
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

5. ระบำโบราณคดีชุด สุโขทัย (ใช้ผู้แสดงจำนวน 3 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางด้วยผ้าตาดสีชมพู นุ่งกรโรงทรงเอตัดเย็บด้วยผ้าต่วน
สีส้ม ระบายด้วยผ้าลูกไม้สีขาว ห้อยข้างและห้อยหน้า ตัดเย็บด้วยผ้าต่วนสีเขียวปักลาย สวมกรอง
คอ รัตแนม ข้อมือ รัตเอน ตัดเย็บด้วยผ้ากำมะหยี่สีดำ ปักลาย สวมสร้อย ต่างหู

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพที่90: เครื่องแต่งชุดเซ็งแถบลาน

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

6.เซ็งแถบลาน (การแสดงภาคอีสาน ใช้ผู้แสดง 4 คน)

เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อในนางไว้ด้านใน ห่มผ้าคาดรอบอกแล้วปล่อยชายสไบไว้ด้านซ้าย ด้วยผ้าลายสีแดง และน้ำเงิน นุ่งผ้าตัดเป็นผ้าถุงสำเร็จรูป ด้วยผ้าพื้นสีแดงและน้ำเงิน นุ่งยาวคลุมเข่าเล็กน้อย

เครื่องประดับ ทัดดอกกุหลาบหลากสี 1 ดอก ไว้ที่ด้านซ้ายมือ ใส่ต่างหูเงิน แล้วเสียบซ่าเป็ง 1 อัน สวมสร้อยเงินแบบอีสาน ใส่ต่างหูเงิน คาดเข็มขัดเงินขนาด 5 นิ้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างเครื่องประดับคณะนายตาประดิษฐ์ขึ้นเอง

ภาพที่91: เครื่องประดับศีรษะชุดสุโขทัย (ตัวเอก)

นางกัญญารัตน์ นาคมังสังข์ (สะไก่) เป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องประดับทั้งหมด
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่92: เครื่องประดับศีรษะชุดสุโขทัย (ตัวรอง)

นางกัญญารัตน์ นาคมังสังข์ (สะไก่) เป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องประดับทั้งหมด
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

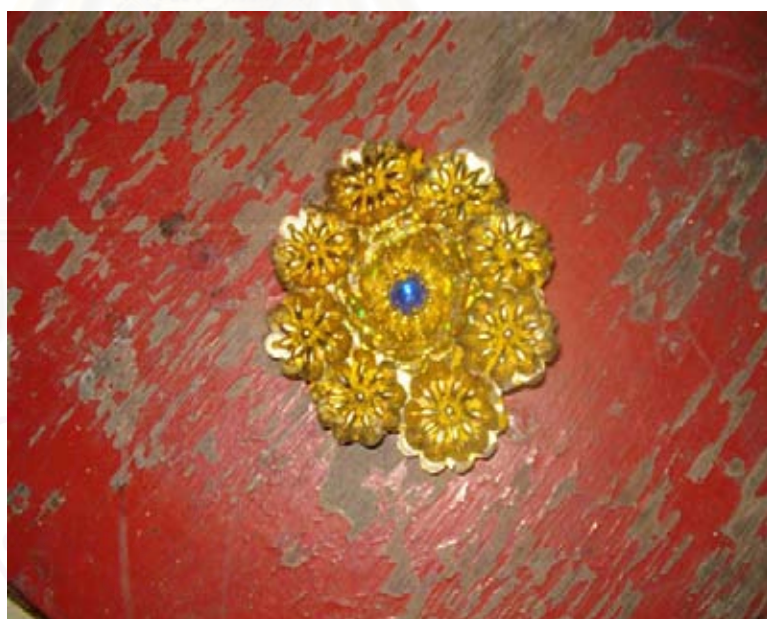
ภาพที่ 93 : เครื่องประดับทางชุดมโนห์ราบุชายัญ
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

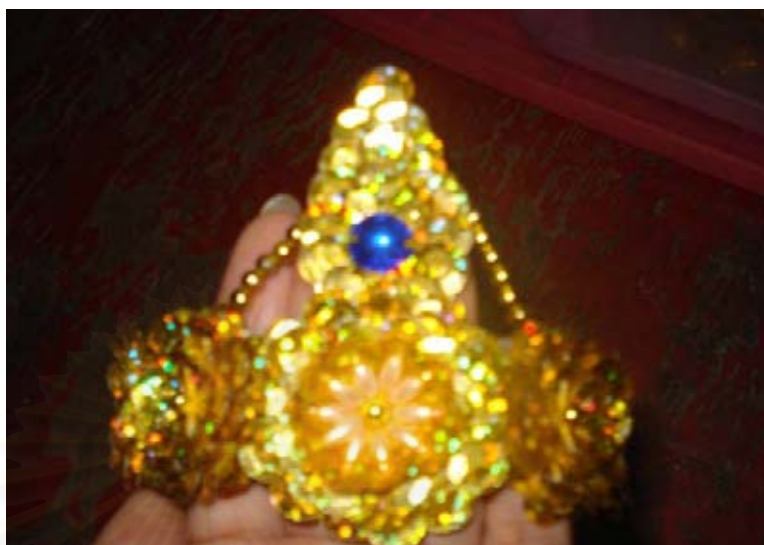
ภาพที่ 94 : ซำเป็ง
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่95 : จี๋นาง
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่96 : หัวเข็มขัด
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่97 : รัตแนน

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่98 : กำไลข้อมือ

ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่99 : ต่างหู
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่100 : อูบะสำหรับเสียบผม
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่101 : กรองคอใช้สำหรับชุดมโนห์ราบุชายัญชุดที่2
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่102 : ห้อยหน้าชุดมโนห์ราบุชายัญชุดที่2
ที่มา:คณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพที่103 : นางกัญญรัตน์ นาคมั่งสังข์ (สะใภ้ นายตา)

เป็นผู้ประดิษฐ์เครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับในการแสดงนาฏยศิลป์ นางกัญญรัตน์ มีความรู้ทางด้านเย็บปักผ้าและได้นำความรู้ที่ได้ มาใช้เป็นผลงานสร้างสรรค์

ที่มา:กณรัตน์ บัวทอง 27 กันยายน 2550

การแต่งหน้า-ทำผม

การแต่งหน้า รองพื้นของคัพเวอร์มาร์คเบอร์ Y8 รองพื้นก่อนแล้วทับด้วยเบิ่งฝุ่นแต่งเปลือกตาด้วยโทนสีน้ำตาลและสีดำไลท์หางตาด้วยสีขาว ลงอายไลน์เนอร์สีดำกริดขอบตาบน และขอบตาล่างปิดแก้มสีชมพูอมส้ม ทาปากด้วยสีแดงลักษณะผมเกล้าผมทวย โดยใช้ช่องผมเป็นโครงด้านหน้าและด้านหลัง แล้วหวีผมขึ้นไปตามโครงที่ตั้งไว้ ด้านหลังติดมวยผมปลอมสีดำทำจากไหมพรม

ดนตรี

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดฟ้อนเล็บ ใช้วงปี่พาทย์มอญ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดระบำปาเต๊ะ ใช้ขลุ่ย และเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ ได้แก่ ฉิ่ง กรับ ฉ่อง โหม่ง เป็นต้น

ดนตรีที่ใช้ในการแสดงชุดรำพลายชุมพล ใช้วงปี่พาทย์มอญประกอบการการจับร้อง

ดนตรีที่ใช้ในการแสดงระบำโบราณคดี ชุดศรีวิชัย ใช้วงปี่พาทย์มอญ

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดแถบตาน ใช้โปงลาง 1 ผืน กลองสองหน้า 5 ใบ เครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง เป็นต้น

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดงนาฏศิลป์นั้น ชื่อเพลงจะบ่งบอกตามชุดการแสดง เช่น ชุดพ็อนม่านมงคล ใช้เพลงพ็อนม่านมงคล เป็นต้น

การคัดเลือกผู้แสดง

การคัดเลือกผู้แสดงวงปีพาทย์มอญคณะดา นำศิลป์ นั้น ส่วนหนึ่งนำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี บางส่วนนำผู้แสดงมาจากวงปีพาทย์มอญคณะโชนบันเทิงศิลป์

ฝึกซ้อมการแสดง

การฝึกซ้อมการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะดา นำศิลป์ นั้นจะไม่มีการฝึกซ้อมการแสดง เนื่องจากการจัดชุดการแสดงนาฏศิลป์ จะนิยมจัดแบบซ้ำกันและผู้แสดงใช้ผู้แสดงในคณะเดียวกัน

เวที

เวทีของวงปีพาทย์มอญคณะดา มีการตั้งเวทีสำหรับตั้งฆ้องมอญรวมไปถึงเครื่องดนตรีชนิดอื่นๆ ประดับด้วยผ้าระบายด้วยผ้าตาดสีทอง ผู้บรรเลงมีเก้าอี้พลาสติกสำหรับนั่ง¹⁸

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁸ สัมภาษณ์ นางกัญญารัตน์ นาคมังสังข์, ผู้ควบคุมดูแลเครื่องแต่งกายการแสดงนาฏศิลป์, 21 กันยายน 2550.

3.3 วิเคราะห์องค์ประกอบของแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

องค์ประกอบของการแสดงนาฏยศิลป์ที่ใช้ในวงปีพาทย์มอญ ทั้ง 19 คณะ นั้น มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

รูปแบบการแสดง นาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในอดีตและปัจจุบัน นำการแสดงประเภทต่างๆ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ได้แก่ ประเภทระบำ รำ ฟ้อน และโขน การจัดการแสดงจะเริ่มชุดแรกใช้เพลงประเภทระบำ และประเภทรำเดี่ยว หรือรำคู่ เป็นการแสดงในชุดที่สอง จะสลับสับเปลี่ยนระหว่างการแสดงทั้งสองประเภท เพื่อเป็นการคั่นชุดการแสดงและคั่นเวลาเพื่อสำหรับเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย การจัดการแสดงในเวลากลางคืน นิยมนำชุดการแสดงฟ้อนม่านมงคลเป็นการแสดงชุดแรกและปิดท้ายการแสดงด้วยการแสดงประเภทระบำพื้นเมืองทางภาคอีสาน เช่น ชุดเซิ้งโปงลาง เซิ้งดั่งหวาย เป็นต้น ส่วนการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในเวลากลางวัน(หน้าไฟ) นิยมการแสดงรำเดี่ยว ชุดมโนห์ราบุชาลัย การแสดงโขนตอนหนุมานจับนางเบญจกาย ความนิยมนำชุดการแสดงทั้งสองชนิดนี้มาแสดง วิเคราะห์ได้ว่าชุดมโนห์ราบุชาลัยเป็นตอนที่นางมโนห์ราแสดงลีลาทำรำก่อนจะถูกเผาไฟ และการแสดงโขนตอนหนุมานจับนางเบญจกาย เป็นที่แสดงถึงการพิสูจน์ความจริงของนางเบญจกายที่แปลงกายเป็นนางสีดา โดยการเผาไฟสังเกตุได้ว่าการแสดงทั้งสองชุดเป็นการแสดงที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับไฟ ซึ่งเป็นการคัดเลือกชุดการแสดงที่เหมาะสมกับโอกาสในพิธีศพ

เครื่องแต่งกาย แต่เดิมเครื่องแต่งกายที่ใช้สำหรับแสดงนาฏยศิลป์ จัดหาตามความสะดวกของผู้จัดเครื่องแต่งกาย ใช้วัสดุที่สามารถจัดหาได้ โดยคำนึงถึงสีของเนื้อผ้าให้มีความสว่างสดใส และใช้สีที่ตัดกันเมื่อเข้ากับแสงไฟ ต้องเห็นแล้วสะดุดตา ซึ่งการแสดงชุดเดียวกันหากแต่งกายไม่เหมือนกัน การใช้สีของเครื่องแต่งกายในวงปีพาทย์มอญ น่าจะยกเป็นตัวอย่าง ทฤษฎีของศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์ ที่ว่า กลุ่มชนตามภูมิภาคเมื่ออยู่กับธรรมชาติก็ต้องการใช้สีที่ที่ให้สีสันมากกว่ากลุ่มชนเมืองกลับชอบสีที่เป็นธรรมชาติ ลักษณะการแต่งกายยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์หากแตกต่างกันในเรื่องสีและเนื้อผ้าของเครื่องแต่งกาย ส่วนเรื่องเครื่องประดับ หาซื้อจากตลาดพาหุรัดหรือบางคณะสามารถประดิษฐ์เครื่องประดับใช้เอง

การแต่งหน้า-ทำผม แต่เดิมลักษณะการแต่งหน้า ไม่มีความพิถีพิถันมากนัก แต่งตามความสะดวกของผู้แสดงในอดีต ไม่ใช้หลักการแต่งหน้าที่ชัดเจน ต้องการเพียงแต่เห็นความคมชัดในส่วนบนใบหน้าให้มากที่สุด เช่น เริ่มจากการลงแป้ง โดยการใช้นิ้วชุบน้ำ ไม่มีการคัดเบอร์และยี่ห้อของสินค้า ไม่มีการเทียบสีผิวสำหรับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ การรองพื้นแต่งหน้ามีความต้องการเมื่อทาแป้งแล้วใบหน้าต้องขาว ลักษณะการเขียนคิ้ว เขียนเป็นเส้นโค้งขนาดใหญ่และดำกว่าขนาดคิ้วของผู้แสดง การทาเปลือกตาใช้โทนสีน้ำตาล ดำและชมพู

การปิดแก้มใช้โทนสีส้มและเน้นหนักในการทาริมฝีปาก ใช้โทนสีแดงหรือสีชมพูแบบสว่าง(สะท้อนแสง) ปัจจุบันการแต่งหน้า มีการพัฒนาขึ้น ตามยุคตามสมัยและมีหลักการในการแต่งหน้าเพิ่มมากขึ้นตามความรู้ของผู้แสดง

ลักษณะการทำผม แต่เดิมการทำผม มีเพียงลักษณะการรวบดึงและเกล้าผมโดยการยีผมให้พองแล้วจัดรูปตามแบบอย่างของการแสดงลิเก เมื่อนำรูปแบบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ เข้ามาจะนำหลักการทำผมมาใช้ ได้แก่ การเกล้าผมโดยการใช้ช้อนผมเป็นโครงตามด้วยผมจริงขึ้นรูปตามโครง แล้วติดมวยผม

ดนตรี การแสดงนาฏศิลป์ทุกชุดการแสดง จะใช้วงปี่พาทย์มอญเป็นเครื่องประกอบการแสดงเสมอ ต่อมาเริ่มนำดนตรีภาคอื่นๆ มาใช้ในการบรรเลง เช่น วงโปงลางผสมกับวงดนตรีสากล

เพลงที่ใช้ประกอบการแสดง เพลงที่ใช้เป็นชื่อเดียวกับชุดการแสดงนาฏศิลป์สอดแทรก เพลงประเภทเพลงอื่นๆในระหว่างการแสดง คือ ชุดตาลีก็ปีส ใช้เพลงระบำแขกเข้ามาสอดแทรก ระหว่างท่อนกลาง ชุดกะโป้ ใช้เพลงตากับตานาเข้ามาสอดแทรกระหว่างท่อนกลางเช่นเดียวกัน การสอดแทรกเพลงประเภทอื่นๆ เข้ามา ผู้บรรเลงจะหาเพลงที่มีจังหวะและห้องเพลงใกล้เคียงกัน เพลงอาจจะแตกต่างกันขึ้นกับผู้บรรเลง

แสง วงปี่พาทย์มอญทุกคณะมีการใช้แสงจากไฟสปอर्टไลท์ ขนาด 1500 วัตต์ จำนวน 1-2 ดวง

ฉาก วงปี่พาทย์มอญไม่มีการสร้างฉากมาใช้ในการแสดง จะใช้เครื่องตั้งของผู้ล่องลับใช้เป็นฉากด้านหลัง

เวที องค์ประกอบการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปี่พาทย์มอญ ไม่มีการจัดสร้างเวที เนื่องจากความจำเป็นมีน้อยมาก ส่วนที่ใช้เป็นเวทีใช้บริเวณในศาลาของวัดและสถานที่ต่างๆ เป็นเวทีการจัดการแสดง

การคัดเลือกผู้แสดง แต่เดิมการคัดเลือกผู้แสดงได้มาจากทายาทและเครือญาติหรือหญิงสาวที่อาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกับหัวหน้าคณะปี่พาทย์ มีความสนใจในเรื่องของการแสดง ปัจจุบันวงปี่พาทย์มอญเฉพาะอำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรีจะใช้ผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์แทบทั้งสิ้น ส่วนวงปี่พาทย์มอญนอกอำเภอเมือง จะใช้ผู้แสดงหญิงสาวที่เป็นผู้บรรเลง ปี่พาทย์ของคณะนั้นๆ

การฝึกซ้อมการแสดง ชุดการแสดงที่ใช้ในวงปีพาทย์มอญ จะใช้ชุดการแสดงที่ซ้ำกันการฝึกซ้อมการแสดง จึงไม่มีการฝึกซ้อมกันเท่าที่ควร นอกเหนือจากชุดการแสดงที่ผู้แสดงต้องการได้ชุดการแสดงเพิ่ม จึงมีการฝึกซ้อม และผู้แสดงที่เป็นสมาชิกใหม่ ต้องมีการฝึกซ้อมก่อน 1 ชั่วโมง ก่อนการจัดการแสดง

จุดเด่นของการแสดงนาฏศิลป์ทั้ง 19 คณะ

- 1.คณะฉกรรจ์ศิลป์ จุดเด่นคือ คณะก่อตั้งและได้รับถ่ายทอดการรำมอญของจังหวัดปทุมธานี
- 2.คณะศิษย์ศรทอง จุดเด่นคือ ที่มีประวัติเรื่องเครื่องละครที่ยาวนาน
- 3.คณะประคองศิลป์ จุดเด่นคือ จัดชุดการแสดงแตกต่างจากคณะอื่นๆ
- 4.คณะบัวทอง จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์และมีแนวคิดสร้างสรรค์ในการจัดการแสดง
- 5.คณะขจร โมพันธ์ จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 6.คณะโตนบันเทิงศิลป์ จุดเด่นคือ พัฒนาด้านการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 7.คณะสังคีตศิลป์ จุดเด่นคือ ยึดรูปแบบกระบวนการทำรำของการแสดงลิเก
- 8.คณะนิลดี จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 9.คณะเจริญศิลป์ จุดเด่นคือ จำนวนชุดการแสดงนาฏศิลป์
- 10.คณะกำนันแสวง จุดเด่นคือ ความพร้อมของทำรำของผู้แสดงนาฏศิลป์
- 11.คณะสมควร บัวทอง จุดเด่นคือ รับถ่ายทอดมาจากการแสดงรำมอญคณะฉกรรจ์ศิลป์
- 12.คณะพุทธนิมิตศิลป์ จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 13.คณะนายบุญชอบ จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 14.คณะจรรยาศิลป์ จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 15.คณะศิษย์ไอ.เก. จุดเด่นคือ ยึดรูปแบบกระบวนการทำรำของการแสดงลิเก
- 16.คณะปิ่นทอง จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 17.คณะเฉลิมศิลป์ จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 18.คณะเจริญทองศิลป์ จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์
- 19.คณะนายถา นำศิลป์ จุดเด่นคือ การจัดการแสดงตามรูปแบบวิทยาลัยนาฏศิลป์และการประดิษฐ์เครื่องประดับไว้ใช้ในเฉพาะวงปีพาทย์ของตนเอง

3.4 สรุป

องค์ประกอบของแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ มีการจัดองค์ประกอบโดยยึดต้นแบบมาจากวงปีพาทย์มอญวิทยาลัยนาฏศิลป์ องค์ประกอบในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ด้านต่างๆในวงปีพาทย์มอญนั้น จะมีไม่มากหากเทียบกับการจัดการแสดงละครประเภทต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันทั้งนี้วงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องขององค์ประกอบไม่มากนัก ซึ่งส่วนใหญ่การจัดการแสดงนาฏยศิลป์เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการจัดทำธุรกิจและ ที่ได้ผลกำไรไม่มากเท่าที่ควร เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากการสัมภาษณ์และการสังเกตได้ผลดังต่อไปนี้

องค์ประกอบในการจัดแสดงนาฏยศิลป์ที่ใช้ในวงปีพาทย์มอญ ได้แก่ รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย ดนตรี แสง สี การคัดเลือกนักแสดง และการฝึกซ้อมการแสดง สิ่งที่แตกต่างกันในเรื่องขององค์ประกอบ ได้แก่ การจัดเรียงชุดการแสดง ในการจัดลำดับชุดการแสดงแต่ละประเภท เช่น ประเภทของระบำ ประเภทของการแสดง โขน และประเภทเพลงมาตรฐาน เป็นต้น ซึ่งแต่ละคณะมีการจัดเรียงชุดการแสดงที่แตกต่างกัน และ ในส่วนของเรื่องการแต่งกาย โทนสีที่ใช้ในการจัดทำเครื่องแต่งกาย ผู้บริหารและผู้แสดง จะเป็นผู้ร่วมเสนอความคิดเห็น จึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดความหลากหลายในเรื่องของสีเครื่องแต่งกาย ในด้านของเรื่องวงปีพาทย์มอญมีความคล้ายคลึงกันในการจัดองค์ประกอบต่างๆ เช่น เรื่องของแสงและไฟ มีการใช้เทคนิคในการประดับห้องมอญที่แตกต่างกัน บางคณะประดับไฟเป็นเส้นความยาวเท่ากับจำนวนของห้องมอญ บางคณะใช้เทคนิคการจัดแสงในวงปีพาทย์มอญ โดยการนำหลอดไฟใส่ลงในสายยางประดับลงไปตามลายที่แกะของห้องมอญ หรือ การใช้ไฟสปอร์ตไลท์ ขนาด 1500 วัตต์ จำนวน 1-2 ดวง ในการให้แสงสว่างในการแสดงและการบรรเลงสิ่งที่มีความคล้ายคลึงกันในวงปีพาทย์มอญ ได้แก่ ฝักระบายในการจัดเวที ใช้สีและลักษณะการตัดเย็บที่คล้ายกัน ส่วนองค์ประกอบทางด้านอื่นๆในการแสดงนาฏยศิลป์นั้น จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ชุดการแสดง เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า-ทำผม การฝึกซ้อมการแสดง การคัดเลือกนักแสดง และดนตรีที่ใช้ในการประกอบการแสดงนาฏยศิลป์

ตารางที่ 9:สรุปการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ทั้ง 19 คณะที่นิยมจัดในวงปีพาทย์มอญ
(ในเวลากลางวัน)

ชื่อชุดการแสดง	ฟ้อนม่านมงคล	มโนห์ราชาชัย	ตาลักปีต	พलयชุมพล	สุโขทัย	ศรีวิชัย	เซ็งโปงกลาง
ฉกรรจ์ศิลป์	/	/	/	/	/	/	/
ศิษย์ศรทอง	/	/	/	/	/	/	/
ประคอง	สุพรรณภูมิ	/	แหววิชนี	สินวล	ชนไก่	/	/
บัวทอง	/	/	/	/	/	/	/
ขจร	/	/	/	/	/	/	/
โทน	/	/	/	/	/	/	/
สังคศิลป์	รามอญ	/	/	/	/	/	/
นิลดี	/	/	/	/	/	/	/
เจริญศิลป์	/	/	/	/	/	/	/
ก้านันแสง	รามอญ	/	/	พื่อนเล็บ	วรเชษฐ์	พื่อนแพน	/
สมควร	รามอญ	/	/	/	/	/	/
พุทธนิมิต	/	/	/	/	/	/	/
นายขอบ	/	/	/	/	/	/	/
จรรยาศิลป์	/	/	/	/	/	/	/
ศิษย์โอ.เค.	/	/	/	/	/	/	/
ปิ่นทอง	/	/	/	/	/	/	/
เจลิยว	/	/	/	/	/	/	/
เจริญทอง	/	/	/	/	/	/	/
นายถา	/	/	/	/	/	/	/

การจัดการแสดงลำดับที่ 1 19 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ มโนห์ราชาชัย,เซ็งโปงกลาง

การจัดการแสดงลำดับที่ 2 18 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ ตาลักปีต,ระบำโบราณคดีชุดศรีวิชัย

การจัดการแสดงลำดับที่ 3 17 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ พलयชุมพล,ระบำสุโขทัย

การจัดการแสดงลำดับที่ 4 15 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ ฟ้อนม่านมงคล

ชุดลำดับที่4 เป็นชุดการแสดงที่นิยมในอันดับสุดท้าย หากแต่ใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและไม่นำการแสดงชุดอื่นมาทดแทน เนื่องจากชุดการแสดงมีบทร้องที่กล่าวถึงการยกย่องเชิดชูเกียรติ หัวหน้าคณะจึงมีแนวความคิดให้ผู้แสดงเป็นตัวแทนของทายาทและผู้ที่มีส่วนในงานของผู้ที่ล่วงลับในพิธีศพ เพื่อเป็นการเคารพศพและเป็นการยกย่องความดีงามที่ผู้ล่วงลับไปแล้ว และบางคณะมีการแต่งกายด้วยโทนสีดำเพื่อเป็นการนำความเหมาะสมของโอกาสการในพิธีศพ

ข้อมูล:จากการศึกษาภาคสนาม
ตารางที่10:สรุปการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ทั้ง19คณะที่นิยมจัดในวงปีพาทย์มอญ
(ในเวลากลางวัน)

ชื่อชุดการแสดง	พื่อน่านมงคล	มโนห์ราบุษยัญ	คู่ชกชัย	หนามงามจับนางเบญจกาย	ระบำศรีชัยสิงห์	ระบำเทพนารี	โขนตอนพระรามตามท้าว
ฉกรรจ์ศิลป์	-	/	/	/	-	/	/
ศิษย์ศรทอง	/	/	/	/	-	-	/
ประคอง	-	/	-	/	/	/	/
บัวทอง	/	/	/	/	/	/	/
ขจร	/	/	/	/	/	/	-
โขน	/	/	/	-	-	-	-
สังคีตศิลป์	-	/	-	-	-	-	-
นิลดี	-	/	/	-	-	/	-
เจริญศิลป์	/	/	/	/	-	/	-
กำนันแสวง	-	/	/	/	-	-	/
สมควร	-	/	-	-	-	-	-
พุทธนิมิต	-	/	-	-	-	/	-
นายขอบ	/	/	/	/	-	-	-
จรรณศิลป์	-	/	/	/	-	-	-
ศิษย์โอ.เค.	/	/	/	-	-	/	/
ปิ่นทอง	/	/	/	/	-	/	-
เจลิยว	-	/	-	-	-	/	-
เจริญทอง	-	/	-	-	-	-	/
นายดา	-	/	/	-	-	-	-

การจัดการแสดงลำดับที่ 1 มี 19 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ มโนห์ราบุษายัญ
 การจัดการแสดงลำดับที่ 2 มี 13 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ ระบำโบราณคดีชุดสุโขทัย
 การจัดการแสดงลำดับที่ 3 มี 10 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ โขนตอนหนุมานจับนางเบญจกาย
 ระบำโบราณคดีชุดลพบุรี

การจัดการแสดงลำดับที่ 4 มี 8 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ ฟ้อนม่านมงคล
 การจัดการแสดงลำดับที่ 5 มี 7 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ โขนตอนพระรามตามกวาง
 การจัดการแสดงลำดับที่ 6 มี 3 คณะ ชุดที่นิยม ได้แก่ ระบำศรีชัยสิงห์

ข้อมูลดังกล่าวได้มาจากการศึกษาภาคสนาม ผลปรากฏว่าชุดที่นิยมนำมาจัดการแสดงมากที่สุดคือ การแสดงลำดับที่ 1 การแสดงชุดมโนห์ราบุษายัญ เป็นชุดการแสดงที่หัวหน้าคณะและผู้ว่าจ้างเป็นผู้คัดเลือกชุดการแสดง ได้มีแนวความคิดในการนำวรรณคดีเรื่องพระสุชนมโนห์รา มาจัดการแสดง เนื่องจากมีเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการรำเพื่อเป็นการแสดงถึงการเคารพการบูชา และการรำไว้อาลัย โดยใช้ไฟเป็นสัญลักษณ์ของความตาย จึงเปรียบได้ว่าผู้แสดงจะแสดงลีลาท่ารำ เพื่อเป็นเกียรติและไว้อาลัยให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว ส่วนชุดการแสดงที่นิยมในลำดับต่อมา จะคัดเลือกการแสดงประเภทระบำและการแสดงโขนโดยเน้นในเรื่อง การแสดงที่มีกระบวนท่ารำที่เน้นความสวยงามใช้เพลงที่มีการดำเนินทำนองอย่างเรียบง่าย และเน้นเครื่องแต่งกายที่สวยงาม
 หมายเหตุ: ปัจจุบันคณะสมควรและคณะสังคีตศิลป์ไม่รับจัดการแสดงนาฏศิลป์

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญนั้น มีข้อจำกัดในเรื่องของผู้แสดง ซึ่งการจัดจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าจ้าง การจัดการแสดงจึงมีดังต่อไปนี้

การจัดเรียงลำดับชุดการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ มีหลักในการแสดง คือ จะใช้การแสดงชุดฟ้อนม่านมงคล ใช้ผู้แสดงจำนวน 4-6 คน ซึ่งจัดเป็นการแสดงชุดแรกและใช้การแสดงชุดรำเดี่ยวหรือรำคู่เป็นการคั่นเวลาเพื่อให้การแสดงชุดแรกได้เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย จะมีการจัดการแสดงโดยสลับการรำเดี่ยวและรำหมู่ บางคณะจะจัดการรำหมู่ในชุดการแสดงติดต่อกัน จะใช้วงปีพาทย์มอญบรรเลงในการคั่นเวลาเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย การจัดการแสดงนาฏศิลป์จะใช้การแสดงสี่ภาค โดยจะสิ้นสุดการแสดงลงในชุดการแสดงพื้นบ้านทางภาคอีสาน

ดังนั้นการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี มีนำการแสดงประเภทต่างๆมาใช้ในการจัดการแสดง เช่น ประเภทระบำ ประเภทรำ การแสดงโขนและการแสดงพื้นบ้านทั้งสี่ภาค ซึ่งการแสดงประเภทต่างๆนี้ วงปีพาทย์มอญมอญทั้ง 19 คณะ นำรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้งสิ้น

บทที่ 4

การบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

การบริหาร คือ กระบวนการที่กระทำโดยบุคคลคณะหนึ่งให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยการใช้เงิน เวลา และทรัพยากรให้น้อยที่สุด แต่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีที่สุด

การบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ มีการนำหลักการบริหารทั่วไปมาใช้ หากแต่ไม่ได้จัดทำเป็นหลักฐานและเอกสารที่ชัดเจน ซึ่งอาศัยประสบการณ์ตรงเป็นตัวช่วยในการบริหารจัดการแสดง หลักการทั่วไปในการบริหารงานการแสดง ซึ่งเปรียบเทียบได้กับการบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ โดยมีองค์ประกอบของงานบริหารทั้ง 4 ด้าน เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ การจัดการ

คน มีการบริหารโดย การเลือกสรร การจูงใจให้คนทำงานได้นานๆ การเพิ่มค่าจ้างและการเป็นกันเองต่อผู้ร่วมงาน เพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความสุขกับการทำงาน และขณะเดียวกันก็มีประสิทธิภาพสูงสุดด้วย

เงิน การบริหารกิจการการแสดงนาฏศิลป์นั้น เงินที่จะกล่าวก็หมายถึง ผลกำไรที่จะออกมาเป็นตัวเลขจริงๆ และความพอใจของผู้ว่าจ้าง มากกว่าการลงทุน

วัสดุ อุปกรณ์ การบริหารงานด้านวัสดุอุปกรณ์ในด้านการแสดงนั้น มีความสัมพันธ์กับการจัดทำเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมกับแสง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง รวมทั้งการติดต่อในการใช้พาหนะรับส่งผู้ร่วมงาน

การจัดการ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ให้มีระบบ ในเรื่องของเวลาการจัดชุดการแสดง เพื่อสะดวกในการปฏิบัติงาน การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญไม่มีการติดตามผลและประเมินผลเหมือนกับการบริหารงานการละคร

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1 การบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญด้านต่างๆ ทั้ง 19 คณะ

การจัดการบรรเลงและการจัดแสดงนาฏศิลป์ของวงปีพาทย์มอญ ในจังหวัดสุพรรณบุรี ถือว่าเป็นอาชีพที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงเป็นตัวเลือกให้กับผู้ว่าจ้างในการจัดสรรวงปีพาทย์และการแสดงนาฏศิลป์มาแสดงในงานของตน ผู้ว่าจ้างนั้นมีความต้องการถึงคุณภาพและราคาที่เป็นกันเอง ผู้ที่ว่าจ้างส่วนใหญ่จะมาจากอำเภอต่างๆของจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จึงทำให้้งานการแสดงจะจัดนอกเขตอำเภอเมืองเป็นจำนวนมาก การมาติดต่องานการแสดงเมื่อหัวหน้าคณะอธิบายถึงคุณภาพงานของตน และแสดงราคาและพร้อม กับให้ผู้ว่าจ้างสามารถต่อรองในเรื่องของราคาได้ เมื่อตกลงราคาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หัวหน้าคณะ จะให้ผู้ว่าจ้างวางเงินมัดจำ 10 เปอร์เซ็นต์ ของราคาว่าจ้างจ้างทั้งหมด โดยไม่มีการทำหนังสือ สัญญาว่าจ้างเป็นเอกสารที่ชัดเจน หากผู้ว่าจ้างเป็นผู้ที่รู้จักกัน หรือเป็นเครือญาติกันจะจัดได้ในราคาที่ ถูกกว่าผู้ว่าจ้างคนอื่น หากเป็นเครือญาติโดยตรงการจัดการบรรเลงและการแสดงไม่มีการคิด ค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ติดต่อกันนั้นหัวหน้าคณะเริ่มการบริหารงาน โดยเริ่มจากหัวหน้าคณะจะทำการ ติดต่อบุคลากร ซึ่งในอดีตเครื่องมือสื่อสารยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรหัวหน้าคณะจะใช้วิธีการ เดินทางไปตามที่บ้านของนักดนตรีหรือถ้าผู้บรรเลงดนตรีคนไหนบอกหมายเลขโทรศัพท์ไว้ หัวหน้าคณะก็จะโทรเพื่อบอกงาน

ปัจจุบันการติดต่อผู้บรรเลงใช้เพียงการโทรศัพท์เท่านั้น ในอดีตผู้บรรเลงจะมีประจำ คณะซึ่งไม่สามารถไปบรรเลงดนตรีคณะอื่นได้ แต่ปัจจุบันผู้บรรเลงไม่มีประจำคณะใดคณะหนึ่ง ซึ่งหัวหน้าคณะใดว่าจ้างก่อนก็จะไปคณะนั้น หากคณะที่บรรเลงอยู่ประจำงานที่หลังผู้บรรเลง สามารถปฏิเสธงานได้ เมื่อผู้บรรเลงประจำไม่ว่างหัวหน้าคณะจะว่าจ้างผู้บรรเลงคนอื่นมาแทน ผู้บรรเลงดนตรีในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้นมีประมาณ 100 คน คณะที่ใช้ผู้บรรเลงร่วมกันมีทั้งหมด มี 17 คณะ คณะที่ไม่ใช่ผู้บรรเลงร่วมกับคณะอื่นมี 2 คณะ ได้แก่ 1.คณะสังคีตศิลป์(เล็กกิจการ) 2.คณะกำนันแสวง เมื่อติดต่อผู้บรรเลงเป็นที่เรียบร้อยแล้ว หัวหน้าคณะจะติดต่อเรื่องพาหนะรับส่ง บางคณะจะนัดเวลาผู้บรรเลงก่อนเวลาเพื่อมาช่วยกันขนเครื่องปีพาทย์ขึ้นรถ และไปสถานที่แสดง พร้อมกัน บางคณะมีพาหนะส่วนตัวซึ่งจัดเตรียมเครื่องปีพาทย์ไว้บนรถเรียบร้อยแล้วผู้บรรเลงมี หน้าทีขนลงเมื่อถึงสถานที่แสดงและขนขึ้นเมื่อเสร็จงาน

จากนั้นหัวหน้าคณะจะมากำหนดเรื่องค่าใช้จ่าย ในเรื่องค่าตอบแทนของผู้บรรเลง หัวหน้าคณะจะจ่ายตามความเหมาะสมและเห็นสมควรที่ถือปฏิบัติโดยทั่วไป คือ จ่ายตามหน้าที่ และวัย เช่น ผู้บรรเลงระนาดเอก ซอ กลอง และปี่ จะได้ค่าตอบแทนมากกว่าผู้บรรเลงที่มีหน้าที่ เช่น ตีฉิ่ง ฉาบ กรับ โหม่ง ถ้าเป็นเด็กจะได้ค่าตอบแทนน้อยกว่าผู้ใหญ่ ค่าตอบแทนจะขึ้นอยู่กับ จำนวนวันที่ทำการบรรเลงคิดตามจำนวนวันละ 200-300 บาท

ตารางที่ 11: อัตราการรับงานของวงปีพาทย์มอญ ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี

ขนาดวง ปีพาทย์มอญ	จำนวนวันและราคาประมาณ			ค่าตัวนักดนตรีต่อคนประมาณ	
	วันเดียว	หนึ่ง คืน	มากกว่าหนึ่งคืน	วันเดียว	หนึ่งคืน
เครื่องคู่	2,000	3,500	คิดตามจำนวนคืน	100 – 200	200 - 300
ฆ้อง 3 โគัง จำนวน 10 คน	2,500	4,000	คิดตามจำนวนคืน	100 – 200	200 – 300
ฆ้อง 4 โគัง จำนวน 12 คน	3,000	4,500	คิดตามจำนวนคืน	100 – 200	200 – 300
ฆ้องมากกว่า 5 โគัง จำนวน 14 คน	เพิ่มโគังละ 500	เพิ่มโគังละ 500	คิดตามจำนวนคืน	100 - 200	200 - 300

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะต่างๆ ในการนำวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงแต่ละครั้งทุกคณะจะต้องนำแถวไปด้วยเพื่อใช้ในการแห่ศพ(สมัยก่อนใช้ปีชวา กลองแขก และฉิ่ง) อันเป็นการบริการเสริมของคณะปีพาทย์โดยไม่คิดเงิน นอกจากหัวหน้าคณะต่างๆ จะรับบรรเลงวงปีพาทย์มอญในงานศพแล้วยังรับบรรเลงปีพาทย์ไทยในงานต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการไปบรรเลงในงานบวช อัตราค่าจ้างวงปีพาทย์จะอยู่ในราว 3,000 – 3,500 ต่องาน

ด้านการติดต่อผู้แสดงนาฏศิลป์หัวหน้าคณะตั้งแต่ พ.ศ.2480 จะใช้ผู้แสดงที่เป็นทายาทหรือผู้แสดงที่มีที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้บ้านของคณะปีพาทย์มอญ จะนำมาเป็นผู้แสดงและใช้การติดต่อกันโดยบอกกันต่อๆ หรือหัวหน้าคณะเดินทางไปบอกงานด้วยตนเอง และผู้แสดงจะแสดงประจำตามคณะของตน ต่อมาพ.ศ.2522 เริ่มมีวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง หัวหน้าคณะจึงได้ติดต่อผู้แสดงที่เป็นนักเรียนจากวิทยาลัยนาฏศิลป์มาเป็นผู้แสดง โดยการติดต่อจากอาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งมีความสนิทสนมกันกับหัวหน้าคณะ หลังจากนั้นมีการติดต่อโดยตรงกับผู้แสดงโดยทางเครื่องมือสื่อสาร ติดต่อผู้แสดงเพียงคนเดียวก็ได้ผู้แสดงตามจำนวนที่ต้องการ ต่อมาพ.ศ.2535 วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีก่อตั้ง หัวหน้าคณะต่างๆหากมีทายาทก็จะส่งเข้าไปศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์ และนำเพื่อนร่วมชั้นเรียนมาเป็นผู้แสดงในคณะตน หากเพื่อนร่วมแสดงไม่สามารถมาร่วมแสดงได้ ทายาทจะติดต่อรุ่นพี่หรือรุ่นน้องมาแสดงแทน ปัจจุบันผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีสามารถแสดงได้ทุกคณะไม่มีการแสดงประจำคณะใดคณะหนึ่ง

นอกจากนี้หากคณะปีพาทย์มอญจากต่างอำเภอที่ไม่มีทายาทสืบทอดทางด้านการแสดง นาฏยศิลป์และการบรรเลงดนตรีและไม่มีเครื่องแต่งกายในการจัดการแสดง คณะดังกล่าวจะว่าจ้าง คณะที่รับว่าจ้างจัดการแสดงทั่วไป ซึ่งในอำเภอเมืองฯ มีด้วยกัน 3 คณะ ได้แก่ 1.คณะประคองศิลป์ 2.คณะบัวทอง 3.คณะขจร โมพันธ์ ซึ่งทั้ง 3 คณะ จะใช้ผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ สุพรรณบุรี

ตารางที่ 12: อัตราการรับงานการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี

จำนวนผู้แสดง	จำนวนวันและราคาประมาณ			ค่าตัวผู้แสดงต่อคนประมาณ	
	กลางคืน	กลางวัน	มากกว่าหนึ่งคืน	หนึ่งเวลา	สองเวลา
5 คน	2,500	2,500	คิดตามจำนวนคืน	250	450-500
6 คน	3,000	3,000	คิดตามจำนวนคืน	250	450-500
8 คน	4,000	4,000	คิดตามจำนวนคืน	250	450-500

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์หัวหน้าคณะต่างๆ ในการนำการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในการแสดงแต่ละครั้งทุกคณะ นอกเหนือจากนั้นมีการรับจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในงานเก็บงานประจำปีไหว้เจ้า ฯลฯ รูปแบบการจัดจะจัดการแสดงโดยเน้นการแต่งกายยืนเครื่อง เช่น ระบายกฤษดาภินิหาร ระบายเทพบันเทิง มโนห์ราภูษาชัย ชูช้ำเร็วระบำเป็นต้นการคิดอัตราารรับงานมีการคิดเท่ากับารรับงานการแสดงในพิธีศพ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษารายวิชาการบริหารวิชาชีพนานาฏยศิลป์ รหัสวิชา 3504527 โดยศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. สุรพล วิรุฬห์รักษ์ เป็นผู้ดูแลรายวิชา และได้ความรู้จากท่านวิทยากรหลายๆท่าน และจากการศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้จัดทำเป็นข้อดำเนินการบริหารดังต่อไปนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์

ด้านการบริการ

ด้านเครื่องแต่งกาย

ด้านการแสดง

ด้านเวลา

ด้านการเงิน

ด้านจุดขาย

ด้านพาหนะ

การบริหารด้านการแสดงนาฏศิลป์และการบริหารด้านการบรรเลงปี่พาทย์มอญ คณะต่างๆ โดยทั่วไปผู้วิจัยได้จัดเรียงแยกเป็นหัวข้อ เพื่อให้เห็นความชัดเจนของการบริหารของหัวหน้าคณะ ทั้ง 19 คณะ ดังต่อไปนี้

4.1.1 วงปี่พาทย์มอญคณะนครคีรีศิลป์

เริ่มจัดการแสดงนาฏศิลป์โดยการนำการรำมอญในวงปี่พาทย์มอญเมื่อพ.ศ.2495 ต่อมาพ.ศ.2522 ได้ยึดรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปี่พาทย์มอญคณะนครคีรีศิลป์ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อโดยติดป้ายโฆษณาระบุชื่อคณะและที่อยู่พร้อมเบอร์โทรศัพท์ เช่น วงปี่พาทย์มอญคณะนครคีรีศิลป์ วัดใหม่สุวรรณคูหา เบอร์โทรศัพท์ 035-500573 เป็นต้น ซึ่งจะติดป้ายโฆษณาที่บ้านพักอาศัยเพียงอย่างเดียวและเมื่อถึงสถานที่แสดงทางคณะจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังโหม่งเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่ง ทางคณะจะอาศัยการประชาสัมพันธ์แบบพูดต่อกันมากกว่าการประชาสัมพันธ์ทางด้านอื่นๆ และอาศัยชื่อเสียงที่สั่งสมมาเป็นเวลานานจนเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปของผู้ที่สนใจว่าจ้าง และกลุ่มผู้ที่เป็นเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องกันเป็นการส่วนตัวเป็นผู้แนะนำหรือเป็นนายหน้าให้กับทางคณะ

ด้านการบริการ

มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปี่พาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจ ทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธีเสาศพ และนำแถววงแห่ศพให้บริการโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายของผู้บรรเลงเมื่อพ.ศ.2500 มีการแต่งกายอย่างสุภาพ โดยใส่เสื้อสีขาวหรือสีดำกางเกงขาวสีดำจนถึงปัจจุบัน

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2515 อดีตมีการแต่งกายแบบความสะดวกและพอที่จะหาได้มีการเย็บปักกันเอง เลือกลีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำ ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะและเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 7 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า “นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราการว่าจ้าง หากค่าว่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนการบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และใช้ผู้แสดงที่มีความสูงเท่าๆกันมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ซึ่งจะคัดเลือกผู้แสดงที่ขนาดความสูงน้อยกว่าผู้แสดงคนอื่นๆ แต่มีความสามารถในการแสดงและจะให้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้ง จะจัดการแสดงทั้งหมด 6 ชุด

ด้านเวลา

การบริหารด้านเวลาหัวหน้าคณะจะจัดชุดการแสดงที่ใช้เวลานาน ให้เป็นการแสดงชุดแรก และจัดการแสดงในชุดต่อไปให้กระชับลง หรือจัดชุดการแสดงให้มีทำนองที่ไล่จากทำนองช้าไปหาทำนองเร็ว เพื่อต้องการให้ผู้ชมไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการจัดการแสดง

ด้านการเงิน

ในอดีตการเงินผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์จะดูตามความเหมาะสม ในเรื่องของประสพการณ์ และหน้าที่ รวมถึงวัยของผู้บรรเลง ส่วนด้านการบริหารด้านการเงินของผู้แสดงนาฏศิลป์ในอดีตผู้แสดงที่เป็นทายาทจะไม่รับค่าตอบแทนรวมถึงเงินรางวัลที่ได้รับหัวหน้าคณะจะเป็นผู้เก็บทั้งหมด เพราะการใช้จ่ายของทายาทใช้เงินในกตีสักกับผู้เป็นหัวหน้าคณะ ส่วนผู้แสดงจากที่อื่นหากสามารถเป็นทั้งผู้บรรเลงและผู้แสดง จะได้ค่าตอบแทนรวม เช่น บรรเลงปี่พาทย์ 1 คิน ได้จำนวน 300 บาท หากแสดงนาฏศิลป์ด้วยจะได้เพิ่มเป็นจำนวน 50 บาท หากเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์เพียงอย่างเดียวได้ค่าตอบแทนจำนวน 50,100,150,200 บาท/1 งาน ค่าตอบแทนจะขึ้นตามเศรษฐกิจในขณะนั้น ปัจจุบันรูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนลักษณะนี้มีเพียงบางส่วน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์จะได้ค่าตอบแทน 250 บาท/1งาน

ราคาการรับงานการแสดงและการบรรเลงในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 5,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 2,500 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 7,500 บาท

การจ่ายค่าตอบแทนสำหรับผู้บรรเลงและผู้แสดงนาฏยศิลป์ ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจ และขึ้นอยู่กับความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เช่น ผู้บรรเลง จะได้ค่าตอบแทนจำนวน 300 บาท ผู้ตีเครื่องประกอบจังหวะ ค่าตอบแทน จำนวน 200 บาท ผู้ตีเครื่องหนังเครื่องจำนวน 300 บาท สำหรับผู้แสดงนาฏยศิลป์ ค่าตอบแทน จำนวน 250 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงนอกพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 12,000 บาท

การแสดงนาฏยศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 5,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏยศิลป์ ราคา 17,000 บาท

ด้านจุดขาย

วงปี่พาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์ในอดีตไม่มีการสร้างจุดขายเป็นการแสดงเพื่อยังชีพเพื่อความรื่นเริง ปัจจุบันทางคณะไม่ต้องการแข่งขันกับใคร ต้องการเพียงเป็นที่ยอมรับในฝีมือการบรรเลงและความภาคภูมิใจซึ่งเป็นคณะก่อตั้ง อันเป็นจุดเริ่มต้นให้กับผู้ประกอบการอาชีพเดียวกันและยังเป็นผู้นำด้านการแสดงนาฏยศิลป์ให้กับวงปี่พาทย์มอญคณะอื่นเช่นเดียวกัน

ด้านวัดผลการทำสถิติ

วงปี่พาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์ มีการบันทึกในการจัดการแสดงในแต่ละครั้ง หากแต่ไม่มีการจัดทำเป็นสถิติ การรับงานการบรรเลง 6 งาน/เดือน การจัดการแสดงนาฏยศิลป์ 4 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

วงปี่พาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์ มีการว่าจ้างพาหนะรถหกล้อในการขนส่งเครื่องปี่พาทย์มอญผู้แสดงหากผู้แสดงที่พักอยู่ต่างจังหวัดหรือต่างอำเภอผู้แสดงจะต้องค้างที่บ้านพักของเจ้าของคณะและจะมีค่ารถให้กับผู้แสดง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1.2 วงปีพาทย์มอญคณะศิษย์ศรทอง

ด้านการประชาสัมพันธ์

แต่เดิมการประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์ศรทอง ไม่มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ อาศัยการบอกต่อกันมาของผู้ว่าจ้าง หรือ ผู้ที่มาชมการบรรเลงและการแสดงนาฏศิลป์และการติดต่อกันโดยผู้ที่ เป็นเครือญาติและผู้ที่อยู่ใกล้กันเป็นการส่วนตัว ซึ่งจะติดป้ายโฆษณาที่บ้านพักอาศัยเพียงอย่างเดียว เช่น ชื่อคณะศิษย์ศรทอง บ้านเลขที่ 54 หมู่ 3 ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทรศัพท์ 081-9444921 และเมื่อถึงสถานที่แสดงทางคณะจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระจังโหม่ง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์อีกทางหนึ่งทางคณะจะอาศัยการประชาสัมพันธ์ ปัจจุบันมีการใช้สื่อทางวิทยุเป็นการประชาสัมพันธ์ให้กับคณะ

ด้านการบริการ

มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจ ทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิเศษ และนำแตรวงแห่ศพให้บริการโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์มอญทั้งนี้ด้วย

การบริการด้านผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการซักรีดเสื้อผ้าให้กับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายของผู้บรรเลงเริ่มเมื่อพ.ศ.2500 ลักษณะการแต่งกายอย่างสุภาพโดยใส่เสื้อแขนยาวและแขนสั้นสีขาวผูกเนคไท กางเกงขายาวสีดำ ปัจจุบันมีการจัดทำเครื่องแต่งกายโดยตัดเป็นเสื้อซาฟารีสีขาวค่านุ่งกางเกงขายาวสีดำ

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ 2480 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้พอที่จะหาได้มีการเข้บปักกันเอง เลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำ ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะ และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ เมื่อ พ.ศ.2522 เริ่มพัฒนาการขึ้นจากการที่นำผู้แสดงนาฏศิลป์มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า “นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตรากว่าจ้าง หากค่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนการบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่มาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ และจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้งจะจัดการแสดงทั้งหมด 6 ชุด

ด้านเวลา

การจัดการแสดงของทางคณะในอดีตจะจัดหลังพระสวดพระอภิธรรม ปัจจุบันจัดการแสดงก่อนพระสวดพระอภิธรรม 1-2 ชุดหลังพระสวดพระอภิธรรมเสร็จจึงจัดการแสดงชุดที่เหลือทั้งหมด

ด้านการเงิน

ในอดีตการเงินผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์และการบรรเลงจะดูตามความเหมาะสม ในเรื่องของประสิทธิภาพหน้าที่และวัย ส่วนด้านการบริหารด้านการเงินของผู้แสดงนาฏศิลป์ในอดีตผู้แสดงที่เป็นทายาทจะไม่รับค่าตอบแทนรวมถึงเงินรางวัลที่ได้รับหัวหน้าคณะจะเป็นผู้เก็บทั้งหมด เพราะการใช้จ่ายของทายาทใช้เงินในกองสีกับผู้เป็นหัวหน้าคณะ ส่วนผู้แสดงจากที่อื่นหากสามารถเป็นทั้งผู้บรรเลงและผู้แสดงจะได้ค่าตอบแทนรวม เช่น บรรเลงปี่พาทย์ 1 คีน ได้จำนวน 300 บาท หากแสดงนาฏศิลป์ด้วยจะได้เพิ่มเป็นจำนวน 50 บาท รวม 350 บาท/งาน หากเป็นผู้แสดงนาฏศิลป์เพียงอย่างเดียวจะได้ค่าตอบแทนจำนวน 50,100,150,200 บาท/1 งาน ค่าตอบแทนจะขึ้นตามเศรษฐกิจในขณะนั้น ปัจจุบันรูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนลักษณะนี้มีเพียงบางส่วนซึ่งส่วนใหญ่ผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์จะได้ค่าตอบแทน 250 บาท/งาน

ราคาการรับงานการแสดงและการบรรเลงในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 5,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 2,500 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 7,500 บาท

การจ่ายค่าตอบแทนสำหรับผู้บรรเลงและผู้แสดงนาฏศิลป์ ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจ และขึ้นอยู่กับความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เช่น ผู้บรรเลง จะได้ค่าตอบแทนจำนวน 300 บาท ผู้ตีเครื่องประกอบจังหวะ ค่าตอบแทน จำนวน 200 บาท ผู้ตีเครื่องหนังเครื่องจำนวน 300 บาท สำหรับผู้แสดงนาฏศิลป์ ค่าตอบแทน จำนวน 250 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงนอกพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 12,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 5,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 17,000 บาท

ด้านจุดขาย

ใช้ผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์คัดเลือกจากรูปร่าง หน้าตาสวย และมีความสามารถในการแสดงได้หลายชุด

ด้านพาหนะ

ทางคณะมีการว่าจ้างพาหนะรถสี่ล้อ ขนส่งวงปี่พาทย์มอญและรับส่งผู้แสดงจนถึงที่พัก

4.1.3 วงปี่พาทย์มอญคณะประคองศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปี่พาทย์มอญคณะประคองศิลป์ มีการประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ เช่น ดิจิทัลโฆษณา ตามอาคารต่างๆ และดิจิทัลโฆษณาขณะที่พาหนะรับส่งผู้แสดงพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดต่อ เช่น คณะประคองศิลป์ บ้านเลขที่ 126/2 หมู่ 2 ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทรศัพท์ 085-9696920 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งคือการบอกต่อกันมาของผู้ว่าจ้าง หรือผู้ที่มาชมการบรรเลงและการแสดงนาฏศิลป์และการติดต่อกันโดยผู้ที่ เป็นเครือข่าย ซึ่งผู้ที่รู้จักกันเป็นการส่วนตัวมีหน้าที่เป็นนายหน้าให้กับคณะ จะมีค่านายหน้า 300-500 บาท/งาน

ด้านการบริการ

มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปี่พาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะติดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิเศษ และนำแถวแห่ศพให้บริการโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปี่พาทย์มอญทั้งนี้ด้วย

การบริการด้านผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการซักรีดเสื้อทีมให้กับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายของผู้บรรเลงเมื่อ พ.ศ.2490 การแต่งกายของผู้บรรเลงมีลักษณะโดยใส่เสื้อเชิ้ตแขนยาวสีขาวผูกเนคไทสีดำ สวมกางเกงขาขาวสีดำ ต่อมาได้จัดทำเป็นเสื้อทีม มีลักษณะการตัดเย็บแบบซาฟารีแขนสั้นสีขาว ปักตราอักษรสีแดงประจำคณะคำว่า “ประคองศิลป์”

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ 2524 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้า และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าจ้าง หากค่าจ้าง 3,000 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 6 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิลีลาท่ารำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ จากนั้นจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้งจะจัดการแสดงทั้งหมด 6 ชุด

มีการนำชุดการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์จังหวัดต่างๆ มาใช้ในคณะ ซึ่งจะเน้นการแสดงที่แต่งกายสวยงาม เช่น การแสดงชุดแว่วพชนีย์ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง การแสดงชุดสุพรรณภูมิของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี เป็นต้น

ด้านเวลา

การจัดการแสดงของทางคณะในอดีตจะจัดหลังพระสวดพระอภิธรรม ปัจจุบันจัดการแสดงก่อนพระสวดพระอภิธรรม1-2 ชุดหลังพระสวดพระอภิธรรมเสร็จจึงจัดการแสดงชุดที่เหลือทั้งหมด

ด้านการเงิน

ในอดีตการเงินผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์และการบรรเลงจะดูตามความเหมาะสม ในเรื่องของประสบการณ์หน้าที่และวัย ส่วนด้านการบริหารด้านการเงินของผู้แสดงนาฏศิลป์ในอดีตผู้แสดงที่เป็นทายาทจะไม่รับค่าตอบแทนรวมถึงเงินรางวัลที่ได้รับหัวหน้าคณะจะเป็นผู้เก็บทั้งหมด เพราะการใช้จ่ายของทายาทใช้เงินในกงสีกับผู้เป็นหัวหน้าคณะ ผู้แสดงนาฏศิลป์จะได้ค่าตอบแทนจำนวน 100,150,200 บาท/1 งาน ค่าตอบแทนจะขึ้นตามเศรษฐกิจในขณะนั้น ปัจจุบันผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์จะได้ค่าตอบแทน 250 บาท/1งาน

ราคาการรับงานการแสดงและการบรรเลงในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 8,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 4,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 12,000 บาท

การจ่ายค่าตอบแทนสำหรับผู้บรรเลงและผู้แสดงนาฏศิลป์ ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจ และขึ้นอยู่กับความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดต่างๆเช่น ผู้บรรเลงจะได้ค่าตอบแทนจำนวน 300 บาท ผู้ตีเครื่องประกอบจังหวะ ค่าตอบแทน จำนวน 200 บาทผู้ตีเครื่องหนังเครื่องจำนวน 300 บาท สำหรับผู้แสดงนาฏศิลป์ ค่าตอบแทน จำนวน 250 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงนอกพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 15,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 6,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 21,000 บาท

ด้านจุดขาย

คัดเลือกผู้แสดงรูปร่างหน้าตาสวย คัดเลือกความสูงที่มีความใกล้เคียงกัน เครื่องแต่งกายสวยงามคัดเลือกผู้แสดงที่มีความสามารถในการด้านการแสดง เครื่องแต่งกายของผู้แสดงนาฏศิลป์ ถูกต้องและสวยงามตามแบบแผนของวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

ด้านวัดผลการทำสถิติ

มีการจดบันทึก ในการรับงานการแสดง แต่ไม่มีการจัดทำเป็นสถิติ และติดตามประเมินผลการรับงานการแสดงนาฏศิลป์ 5 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

มีพาหนะรถหกล้อ สำหรับขนส่งวงปี่พาทย์มอญและรถกระบะสำหรับผู้แสดงจำนวน 6 คน หากผู้แสดงเกินจำนวน 6 คน จะมีพาหนะรถตู้ส่วนตัวรับส่งผู้แสดงจนถึงที่พักอาศัยอย่างปลอดภัย

4.1.4 วงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง มีการตีประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะบัวทอง บ้านเลขที่ 450 ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 085-1771158 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ที่ติดไว้ด้านหน้ากระซังโหม่ง ในระหว่างการแสดงหัวหน้าคณะจะเป็นพิธีกรเองหรือให้ผู้บรรเลงที่ทักษะในการพูดเป็นผู้ประชาสัมพันธ์คณะให้กับผู้ที่มาร่วมงาน การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งคือใช้ระบบฝากผลงานฝากนามบัตรไว้กับท่านเจ้าอาวาส กรรมการวัด เจ้าภาพ และผู้ที่สนใจติดต่อ

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธีเผาศพมีการบริการเพื่อสำหรับปูในวงปีพาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหาให้มีการบริการเตรียมน้ำขบวนแห่ศพก่อนที่เผาศพ โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและมีผู้คอยให้แนะนำขั้นตอนการจัดทำพิธีให้กับเจ้าภาพและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์มอญพร้อมผ้าคลุมเก้าอี้ ดิโบบัวด้านหลังเก้าอี้อย่างสวยงาม และการบริการอธิบายประวัติชุดการแสดงนาฏยศิลป์ในชุดต่างๆ

การบริการสำหรับผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการซักรีดเสื้อที่มให้กับผู้บรรเลง และมีบริการในเรื่องถุงเท้าและรองเท้าสำหรับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องกายของวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง พ.ศ.2495 มีการจัดทำเสื้อที่มให้กับผู้บรรเลงในวงปีพาทย์ ลักษณะการแต่งกายโดยใส่เสื้อเชิ้ตแขนยาวและแขนสั้นสีขาว ผูกเนคไท สวมกางเกงขาขาวสีดำ ต่อมาหัวหน้าคณะได้จัดทำเครื่องแต่งกายเพื่อให้เหมาะกับพิธีในพระราชทานเพลิงศพ เช่น มีการตัดเย็บเป็นเสื้อราชปะแตนสีขาวและสีดำ ปักตราสัญลักษณ์ของคณะบัวทอง คือ พระวิษณุคิดพิณ ด้านล่าง ปักคำว่า “คณะบัวทอง” หากเป็นงานพิธีศพบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ได้ขอไปพระราชทานเพลิงศพ แต่งกายแบบ เสื้อซาฟารีสีขาวหรือสีดำ การจัดทำเพื่อเป็นการให้เกียรติกับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เจ้าภาพและผู้ที่มาร่วมงาน ยังใช้การแต่งกายซึ่งต้องการให้เป็นเอกลักษณ์สำหรับวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2507 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้ มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้า และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าจ้าง หากค่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 6 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิลีลาท่ารำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดงคณะบัวทองจะคัดโดยเน้นชุดการแสดงที่สนุกสนาน นำเสนอชุดการแสดงที่แตกต่างจากคณะอื่นๆ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ ใช้การที่มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้งจะจัดการแสดงทั้งหมด 6 ชุด

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรมและเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปีพาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ โดยคิดคำนวณราคา จากระยะทาง และ จำนวนโค้งของห้องมอญ

ราคาการรับงานการแสดงและการบรรเลงในอดีต และในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 5,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 2,000 -2,500 บาท

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 7000-7,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงนอกพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 12,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 4,000 บาท

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 16,000 บาท

ปัจจุบัน การจ่ายค่าตอบแทนสำหรับผู้บรรเลงและผู้แสดง จะขึ้นอยู่กับอัตราการรับงาน หากรับงานการบรรเลงและการแสดง ตามที่กำหนด ค่าตอบแทนจะได้เต็มจำนวน ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจ และขึ้นอยู่กับความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีชนิดต่างๆ เช่น ผู้บรรเลงระนาด และผู้เป่าปี่ จะได้ค่าตอบแทน จำนวน 350-400 บาท ผู้ตีเครื่องประกอบจังหวะ ค่าตอบแทน จำนวน 250 บาท ผู้ตีเครื่องหนังเครื่อง จำนวน 350 บาท สำหรับผู้แสดงนาฏศิลป์ ค่าตอบแทน จำนวน 250 บาท

ด้านจุดขาย

การแสดงนาฏศิลป์ คือ การจัดชุดการแสดง และคัดเลือกชุดการแสดงที่มีจังหวะเร็ว และสนุกสนาน ผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี มีการคัดเลือกผู้แสดงทั้งรูปร่างที่มีขนาดความสูงเท่าๆกัน มีความสามารถในด้านการแสดงนาฏศิลป์จำนวนหลายชุด

ด้านวัดผลการทำสถิติ

มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ไม่มีการจัดทำสถิติ และประเมินผลการทำงาน ในแต่ละปี การรับงานการแสดงนาฏศิลป์ 4 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

พาหนะของวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง เป็นพาหนะรถสี่ล้อ โดยการว่าจ้างผู้ขับขี่ ค่าตอบแทน จำนวน 300 บาท/งาน ค่าเชื้อเพลิงน้ำมัน เดิมครั้งละ 500 บาท/งาน ส่วนพาหนะรับส่งผู้แสดงนาฏศิลป์ มีการว่าจ้างทั้งพาหนะและผู้ขับขี่รวมเป็นจำนวน 400 บาท/งาน มีการรับส่งผู้แสดงนาฏศิลป์ถึงที่พักอย่างปลอดภัย

4.1.5 วงปีพาทย์มอญคณะขจร โมพันธ์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะขจร โมพันธ์ มีการตีพิมพ์ประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะขจร โมพันธ์ บ้านเลขที่ 13 หมู่ 1 ตำบลพิหารแดง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 081-8439183 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้าก้ามเหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระจิงโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งคือใช้ระบบฝากผลงานฝากนามบัตรไว้กับท่านเจ้าอาวาส กรรมการวัด เจ้าภาพ และผู้ที่สนใจติดต่อ

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปีพาทย์มอญคณะขจร โมพันธ์ มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธีเผาศพมีการบริการเตรเพื่อนำขบวนแห่ศพก่อนที่เผาศพ โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม

การบริการสำหรับผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการซักรีดเสื้อทีมให้กับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ พ.ศ.2500วงปีพาทย์มอญเน้นการแต่งสุภาพ เรียบร้อยเพื่อเป็นการให้เกียรติเจ้าภาพ คือ ใส่เสื้อขาวหรือสีดำ โดยทางคณะจะมีเสื้อทีมสีขาวให้ผู้บรรเลงทุกคน ต่อมาแต่งกายแบบ เสื้อซาฟารีสีขาวหรือสีดำ

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2515 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้ มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้า และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 8 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าจ้าง หากค่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและกันด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิได้ลาท่ารำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดงคณะจะคัดโดยเน้นชุดการแสดงที่สวยงาม นำเสนอชุดการแสดงที่แตกต่างจากคณะอื่นๆ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ ใช้การที่มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้ง จะจัดการแสดงทั้งหมด 6 ชุด

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปี่พาทย์มอญคณะจรโมพันธ์ มีการรับงานการแสดงเป็นราคารวมเฉลี่ย ระหว่างการบรรเลงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์การคิดคำนวณราคาจะขึ้นอยู่กับระยะทางและจำนวน โค้งของมอญ

ราคาการรับงานการแสดงและการบรรเลงในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 5,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 2,000-2,500 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 7,000 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงนอกพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 12,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 3,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 15,000 บาท

ด้านจุดขาย

นำผู้แสดงนาฏศิลป์นำมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

ด้านวัดผลการทำสถิติ

มีการจัดบันทึกการรับงาน แต่ไม่มีการจัดทำเป็นสถิติ และติดตามประเมินผล และในการรับงานการแสดงนาฏศิลป์นั้น เฉลี่ย 1 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

ใช้พาหนะรถหกล้อ ขนาดใหญ่ในการรับส่งวงปี่พาทย์และผู้บรรเลง ส่วนพาหนะที่ใช้รับส่งผู้แสดงนาฏศิลป์ จะใช้รถกระบะสี่ล้อจัดส่งผู้แสดงถึงที่พักอย่างปลอดภัย

4.1.6 วงปี่พาทย์มอญคณะโชนบันเทิงศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปี่พาทย์มอญคณะโชนบันเทิงศิลป์ มีการติดประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะโชนบันเทิงศิลป์ บ้านเลขที่ 7 หมู่ 5 ตำบลดอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 087-1717995 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังไหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งคือใช้ระบบฝากผลงานไว้กับท่านเจ้าอาวาส กรรมการวัด เจ้าภาพ และผู้ที่สนใจติดต่อ

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปี่พาทย์มอญคณะชจร โมพันธ์ มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปี่พาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธี เสาศพมีการบริการเตรียมน้ำขบวนแห่ศพก่อนที่เสาศพ โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม

การบริการสำหรับผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการซักรีดเสื้อทีมให้กับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปี่พาทย์มอญ พ.ศ.2502 เน้นการแต่งกายที่สุภาพ เรียบร้อย ผู้บรรเลงต้องเสื้อสีขาวหรือดำ โดยทางคณะยังไม่ได้จัดทำเสื้อทิมให้ผู้บรรเลง ต่อมาเริ่มจัดทำเสื้อทิม โดยตัดเย็บแบบซาฟารีแขนสั้นสีดำให้กับผู้บรรเลงทุกคน

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2520 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้ มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้า และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 6 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราการว่าจ้าง หากค่าว่าจ้าง 2,000 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 6 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคันด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิได้ลาท่ารำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดงคณะจะคัดโดยเน้นชุดการแสดงที่ใช้เพลงที่เรียบง่าย นำเสนอชุดการแสดงที่แตกต่างจากคณะอื่นๆ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ ใช้การที่มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้งจะจัดการแสดงทั้งหมด 6 ชุด

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดง ในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปี่พาทย์มอญคณะโชนบันเทิงศิลป์ มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ โดยคิดคำนวณราคา จากระยะทาง และ จำนวนโค้งของฆ้องมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 3 คนราคา 4,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญคณะโชนบันเทิงศิลป์ ไม่มีการคิดราคาการจัดการแสดงนาฏศิลป์ อยู่ในรูปแบบ การแสดงนาฏศิลป์ แถมให้กับเจ้าภาพ เมื่อเจ้าภาพมีความประสงค์ให้จัดการแสดงโดยใช้ผู้แสดงที่เป็นนักศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ คณะโชนจะว่าจ้างแยกราคา เป็นจำนวนเงิน 1,000 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 8,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 4 คน ราคา 2,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 4 คนราคา 10,000 บาท

ด้านจุดขาย

จุดขายของวงปี่พาทย์มอญคณะโชนบันเทิงศิลป์นั้น หัวหน้าคณะเป็นผู้ที่มีคนรู้จักกัน เป็นอย่างมากและราคาการรับงานการแสดงมีราคาที่ถูกกว่าวงปี่พาทย์มอญคณะอื่นๆ

ด้านวัดผลการทำสถิติ

มีการจดบันทึก แต่ไม่มีการจัดทำสถิติ การรับงานการบรรเลง 3 งาน/เดือน การรับงาน การแสดงนาฏศิลป์ 1 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

มีการว่าจ้าง พาหนะบรรทุกี่ล้อไว้สำหรับขนส่งเครื่องปี่พาทย์มอญ

4.1.7 วงปีพาทย์มอญ คณะสังคีตศิลป์

ไม่มีการจัดการบรรเลงวงปีพาทย์มอญและการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ ตั้งแต่ พ.ศ.2540

4.1.8 วงปีพาทย์มอญคณะนิลดี

ปัจจุบันไม่มีการจัดการแสดงนาฏยศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะนิลดี มีการติดประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะทนต์บันเทิงศิลป์ บ้านเลขที่ 381 หมู่ 1 ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 084-1601884 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งคือใช้ระบบฝากผลงานไว้กับท่านเจ้าอาวาส กรรมการวัด เจ้าภาพ และผู้ที่สนใจติดต่อ

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปีพาทย์มอญคณะนิลดี มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิเศษเฉพาะที่มีการบริการเพื่อสำหรับปูในวงปีพาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหามาให้มีการบริการเตรเพื่อนำขบวนแห่ศพก่อนที่เผาศพ โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและมีผู้คอยให้แนะนำขั้นตอนการจัดทำพิธีให้กับเจ้าภาพและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์มอญอย่างสวยงาม และการบริการอธิบายประวัติชุดการแสดงนาฏยศิลป์ในชุดต่างๆ

การบริการสำหรับผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการซักครีเสื้อทีมให้กับผู้บรรเลง และมีบริการในเรื่องถุงเท้าและรองเท้าสำหรับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ พ.ศ.2515 เน้นการแต่งกายที่สุภาพ เรียบร้อย ผู้บรรเลงต้องเสื้อสีขาวหรือดำ ผูกเนคไทโดยทางคณะจัดเตรียมไว้ให้ ต่อมาเริ่มจัดทำเสื้อทีมโดยตัดเย็บแบบซาฟารีแขนสั้นสีดำให้กับผู้บรรเลงทุกคน

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏยศิลป์ พ.ศ.2515 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้า และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าจ้าง หากค่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและกันด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิได้ลาท่ารำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดงคณะจะคัด โดยเน้นชุดการแสดงที่สวยงาม นำเสนอชุดการแสดงที่แตกต่างจากคณะอื่นๆ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ ใช้การที่มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้ง จะจัดการแสดงทั้งหมด 6 ชุด

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปี่พาทย์มอญคณะนิลดี มีการรับงานการแสดงเป็นราคารวมเฉลี่ย ระหว่างการบรรเลงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์การคิดคำนวณราคาจะขึ้นอยู่กับระยะเวลา และจำนวนโค้งของมอญ

ราคาการรับงานการแสดงและการบรรเลงในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 6,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 4 คน ราคา 2,500 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคา 8,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงนอกพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 10,000 บาท

การแสดงนาฏยศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 5,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏยศิลป์ ราคา 15,000 บาท

ด้านจุดขาย

การนำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านวัดผลการทำสถิติ

มีการจัดบันทึกการบรรเลงปี่พาทย์มอญ แต่ไม่มีการจัดทำสถิติ การรับงานการบรรเลง 2 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

มีพาหนะรถกอล์ฟ สำหรับขนส่งวงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏยศิลป์

4.1.9 วงปี่พาทย์มอญคณะเจริญศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปี่พาทย์มอญคณะเจริญศิลป์ มีการติดประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะเจริญศิลป์ บ้านเลขที่ 102 หมู่ 1 ตำบลบ้านคอนโพธิ์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 086-754968 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระจิงโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งคือใช้ระบบฝากผลงานไว้กับท่านเจ้าอาวาส กรรมการวัด เจ้าภาพ และผู้ที่สนใจติดต่อ ทั้งนี้ยังมีผู้ที่รู้จักกันกับหัวหน้าคณะเป็นนายหน้าจัดหางานให้ โดยมีค่าตอบแทน 300-500 บาท

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปี่พาทย์มอญคณะเจริญศิลป์ มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปี่พาทย์มอญและชุดการแสดงเป็นจำนวน 10 ชุด ซึ่งถือว่าการจัดชุดการแสดงมากกว่าคณะอื่นๆ เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะติดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆ ด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิเศษที่มีบริการเสื่อสำหรับปูในวงปี่พาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหามาให้ มีการบริการเตรียมน้ำขบวนแห่ศพก่อนที่พิเศษ

โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและมีผู้คอยให้แนะนำขั้นตอนการจัดทำพิธีให้กับเจ้าภาพและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์มอญอย่างสวยงาม และการบริการอธิบายประวัติชุดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดต่างๆ การบริการสำหรับผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการชกจริตเสื้อทิมให้กับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ พ.ศ.2519 เน้นการแต่งกายที่สุภาพ เรียบร้อย ผู้บรรเลงต้องเสื้อสีขาวหรือดำ ผูกเนคไทโดยทางคณะจัดเตรียมไว้ให้ ต่อมาเริ่มจัดทำเสื้อทิมโดยตัดเย็บแบบซาฟารีแขนสั้นสีดำให้กับผู้บรรเลงทุกคน

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2525 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้าและจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะ ได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราการว่าจ้าง หากค่าว่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงามชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิลีลาท่ารำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดงคณะจะคัดโดยเน้นชุดการแสดงที่สวยงาม และมีการคิดประดิษฐ์ชุดการแสดงขึ้นมาใหม่ เพื่อต้องการให้เป็นชุดเอกลักษณ์ของคณะ นำเสนอชุดการแสดงที่แตกต่างจากคณะอื่นๆ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ ใช้การที่มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้งจะจัดการแสดงทั้งหมด 7-10 ชุด

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงินของวงปีพาทย์มอญคณะเจริญศิลป์ มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปีพาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ โดยคิดคำนวณราคา จากระยะทางและจำนวน โค้งของฆ้องมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 5,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 3,000 บาท

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 5 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 6 คนราคา 8,000 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ 5 โค้ง ราคา 10,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 6,000 บาท

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 คั้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 6 คน ราคา 16,000 บาท

ด้านจุดขาย

การจัดชุดการแสดงนาฏศิลป์มากกว่าวงปีพาทย์มอญคณะอื่นๆ มีการประดิษฐ์ชุดการแสดงขึ้นมาใหม่

ด้านวัดผลการทำสถิติ

มีการจดบันทึกการรับงานการบรรเลง และการแสดงนาฏศิลป์ แต่ไม่มีการจัดทำสถิติการรับงานการแสดงนาฏศิลป์ 4 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

มีพาหนะรถทกล้อ สำหรับขนส่งวงปีพาทย์มอญและผู้แสดงนาฏศิลป์

4.1.10 วงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง มีการตีประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะกำนันแสวง บ้านเลขที่ 60 หมู่ 5 ตำบลดอนตาล อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 081-8582567 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งคือใช้ระบบฝากผลงานไว้กับท่านเจ้าอาวาส กรรมการวัด เจ้าภาพ และผู้ที่สนใจติดต่อ ทั้งนี้ยังมีผู้ที่รู้จักกันกับหัวหน้าคณะเป็นนายหน้าจัดหางานให้ โดยมีค่าตอบแทน 300-500 บาท

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสำคัญแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธีเผาศพมีการบริการเพื่อสำหรับปูในวงปีพาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหามาให้มีการบริการเตรเพื่อนำขบวนแห่ศพก่อนที่เผาศพ โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและมีผู้คอยให้แนะนำขั้นตอนการจัดทำพิธีให้กับเจ้าภาพและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์มอญอย่างสวยงาม และการบริการอธิบายประวัติชุดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดต่างๆ

การบริการสำหรับผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการซักรีดเสื้อทีมให้กับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ พ.ศ.2524 เน้นการแต่งกายที่สุภาพ เรียบร้อย ผู้บรรเลงต้องเสื้อสีขาวหรือดำ ผูกเนคไทโดยทางคณะจัดเตรียมไว้ให้ ต่อมาเริ่มจัดทำเสื้อทีมโดยตัดเย็บแบบซาฟารีแขนสั้นสีดำให้กับผู้บรรเลงทุกคน

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2524 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้า และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าจ้าง หากค่าจ้าง 3,000 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคันด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิได้ลาท่ารำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดงคณะจะคัดโดยเน้นชุดการแสดงที่สวยงามผู้แสดงเน้นการรำที่พร้อมเพรียงกัน ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ ใช้การที่มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้งจะจัดการแสดงทั้งหมด 7 ชุด

ด้านเวลา

มีการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพระสวดพระอภิธรรม 1 ชุด กรณีพระสวดพระอภิธรรม 4 จบ จะจัดการแสดงคัน จบละ 1 ชุด จบที่3 ขณะที่เข้าภาพจัดเลี้ยงอาหารแก่ผู้ที่มาร่วมงาน จะจัดการแสดง 2-3 ชุด จนกว่าแขกที่มาร่วมงาน จะรับประทานอาหารเสร็จเป็นที่เรียบร้อย เมื่อพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ จะจัดการแสดง 1 ชุด เป็นการเสร็จสิ้นของการแสดง

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปีพาทย์มอญคณะก้านน้แสง มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปีพาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ โดยคิดคำนวณราคา จากระยะทาง และ จำนวนโค้งของฆ้องมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ 5 โโค้ง ราคา 5,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 3,500 บาท

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 5 โโค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 6 คนราคา 8,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 5 โគัง ราคา 15,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 6,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 5 โគัง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 6 คน ราคา 21,000 บาท

ด้านจูงขาย

มีการคัดเลือกผู้แสดง มีรูปร่างหน้าตาที่สวยงาม และเลือกขนาดความสูงที่เท่ากัน เน้นความสามารถของผู้แสดง ในเรื่องของลีลาท่ารำและการเข้าถึงอารมณ์ในขณะที่แสดง และการแสดงที่เน้นความพร้อมเพรียง มีการจัดเครื่องประดับที่เหมาะสมกับการแสดง และนำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านวัดผลการทำสถิติ

ไม่มีการจดบันทึก และจัดทำสถิติ การรับงานการแสดงนาฏศิลป์ 2 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

มีพาหนะรถกอล์ฟ รับส่งผู้แสดงถึงที่พักอาศัยอย่างปลอดภัย

4.1.11 วงปี่พาทย์มอญคณะสมควร บัวทอง

ผู้วิจัยไม่สามารถค้นคว้าข้อมูลทางการบริหารได้ เนื่องจากวงปี่พาทย์มอญคณะสมควร ไม่มีการจัดการบรรเลงวงปี่พาทย์มอญและการจัดการแสดงนาฏศิลป์ ตั้งแต่ พ.ศ.2530

4.1.12 วงปี่พาทย์มอญคณะนายบุญชอบ

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปี่พาทย์มอญคณะนายบุญชอบ มีการตีประกาศป้ายโฆษณาตาม บ้านพักของตน เช่น คณะนายบุญชอบ บ้านเลขที่ 84/1 หมู่ 1 ตำบลสนามพลี อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 089-0366981 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อ คณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งคือใช้ระบบ ผากผลงานไว้กับท่านเจ้าอาวาส กรรมการวัด เจ้าภาพ และผู้ที่สนใจติดต่อ ทั้งนี้ยังมีผู้ที่รู้จักกันกับ หัวหน้าคณะเป็นนายหน้าจัดหางานให้ โดยมีค่าตอบแทน 300-500 บาท

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปี่พาทย์มอญคณะนายบุญชอบ มีการบริการของเรื่องการบรรเลง ปี่พาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดง นาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะ ให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธี เสาศพบมีการบริการเพื่อสำหรับปูในวงปี่พาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหามาให้ มีการบริการเตรียมน้ำขบวนแห่ศพบก่อนที่เสาศพ โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและมีผู้คอยให้แนะนำ

ขั้นตอนการจัดทำพิธีให้กับเจ้าภาพและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์มอญอย่างสวยงาม และการบริการอธิบายประวัติชุดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดต่างๆ

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ พ.ศ.2527-ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญไม่ได้จัดทำเครื่องแต่งกายสำหรับผู้บรรเลง ผู้บรรเลงต้องแต่งกายด้วยเสื้อสีดำหรือขาวมาในขณะมาทำการบรรเลง เพื่อเป็นการให้เกียรติเจ้าภาพ

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2527 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้า และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราการว่าจ้าง หากค่าว่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การแสดง 6 ชุด การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงามชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิได้ลาท่ารำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดงหัวหน้าคณะจะคัดโดยผู้แสดงสามารถรำได้ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ โดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปี่พาทย์มอญคณะนายบุญชอบ มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ โดยคิดคำนวณราคา จากระยะทาง และ จำนวนโค้งของฆ้องมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โគัง ราคา 6,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 1,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โគัง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 5 คนราคา 7,000 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โគัง ราคา 10,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 3,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โគัง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 5 คนราคา 13,000 บาท

ด้านจุดขาย

นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านวัตถุประสงค์

ไม่มีการจัดบันทึก และการจัดทำสถิติ การรับงานการแสดงนาฏศิลป์ 1 งาน/ เดือน

ด้านพาหนะ

มีพาหนะรถสี่ล้อ สำหรับขนส่งวงปี่พาทย์มอญ และผู้แสดงนาฏศิลป์

4.1.13 วงปีพาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์ มีการติดประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะพุทธรนิมิตศิลป์ บ้านเลขที่ 60/1 หมู่ 2 ตำบลดลิ่งชัน อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 086-4606940 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้าก้ามเหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ที่ติดไว้ด้านหน้ากระจะงโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งด้วยและให้ผู้ที่รู้จักกันกับหัวหน้าคณะเป็นนายหน้าจัดหางานให้โดยมีค่าตอบแทน 300-500 บาท

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปีพาทย์มอญคณะพุทธรนิมิตศิลป์ มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธีเผาศพมีการบริการเพื่อสำหรับปูในวงปีพาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหามาให้มีการบริการเตรเพื่อนำขบวนแห่ศพก่อนที่เผาศพ โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและมีผู้คอยให้แนะนำขั้นตอนการจัดทำพิธีให้กับเจ้าภาพและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์มอญอย่างสวยงาม และการบริการอธิบายประวัติชุดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดต่างๆ

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ พ.ศ.2525-ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญจัดทำเครื่องแต่งกายสำหรับผู้บรรเลงโดยตัดเย็บเป็นเสื้อซาฟารีแขนสั้นสีขาว จัดทำเป็นทีม

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2528-ปัจจุบัน จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง หากแต่ยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำ และให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้าและจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราการว่าจ้าง หากค่าว่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การแสดง 6 ชุด

การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนการทำรำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำห่มและเน้นชุดการแสดงที่มีทำรำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิได้ลาทำรำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดงหัวหน้าคณะจะคัดโดยผู้แสดงสามารถรำได้ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ โดยยึดรูปแบบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปีพาทย์มอญคณะพุทธรณีสถิตศิลป์ มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปีพาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์โดยคิดคำนวณราคา จากระยะเวลา และจำนวนโค้งของมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 4,500 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 2,500 บาท

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 5 คนราคา 7,000 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 10,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 5,000 บาท

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 5 คนราคา 15,000 บาท

ด้านจุดขาย

นำผู้แสดงนาฏศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

ด้านวัตถุประสงค์

มีการจัดบันทึกการแสดง และไม่มีการจัดทำสถิติ การรับงานการแสดง 4 งาน/ปี

ด้านพาหนะ

มีพาหนะรถสี่ล้อในการขนส่งวงปีพาทย์มอญและผู้ร่วมงาน

4.1.14 วงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์ มีการติดประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของคน เช่น คณะจรรยาศิลป์ บ้านเลขที่ 71 หมู่ 2 ตำบลทับทิมเหล็ก อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 089-0117485 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งด้วยและใช้การประชาสัมพันธ์โดยบอกต่อกันไป

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์ มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์และชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิเศษหาบริการบริการเพื่อสำหรับปูในวงปีพาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหามาให้มีการบริการเตรียมน้ำขบวนแห่ศพก่อนที่เผาศพโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ พ.ศ.2536-ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญจัดทำเครื่องแต่งกายสำหรับผู้บรรเลงโดยตัดเย็บเป็นเสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีขาวจัดทำเป็นทีม

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2536-ปัจจุบัน จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง หากแต่ยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำ และให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้าและจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากมาชุดการแสดงที่กำหนดไว้

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราการว่าจ้าง หากค่าว่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การแสดง 6 ชุด การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการ

แสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิได้ลาทำรำที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดง หัวหน้าคณะจะคัดโดยผู้แสดงสามารถรำได้ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ โดยยึดรูปแบบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงินของวงปี่พาทย์มอญคณะจรูญศิลป์ มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ โดยคิดคำนวณราคาจากระยะทาง และจำนวนโค้งของฆ้องมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 5,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 2,500 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โฉ่ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 5 คน ราคา 7,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 10,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 4,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โฉ่ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 5 คน ราคา 14,000 บาท

ด้านจุดขาย

นำผู้แสดงนาฏศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

ด้านวัตถุประสงค์

มีการจัดบันทึกการแสดง และไม่มีการจัดทำสถิติ การรับงานการแสดง 4 งาน/ปี

ด้านพาหนะ

ว่าจ้างพาหนะรถสี่ล้อเพื่อขนส่งวงปี่พาทย์มอญและผู้ร่วมงาน

4.1.15 วงปีพาทย์มอญศิษย์ โอ.เค.

เริ่มจัดการแสดง พ.ศ.2536 ต่อมา พ.ศ.2550 ระเบียบจัดการแสดงนาฏศิลป์เนื่องจากได้
จำหน่ายเครื่องแต่งกายการแสดงนาฏศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค. ไม่มีการตีประกาศป้ายโฆษณาตาม
บ้านพักของตนการประชาสัมพันธ์โดยบอกต่อกัน ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 81/1 หมู่ 3 ตำบล
โพธิ์พระยา อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 086-1681579 และเมื่อถึงสถานที่แสดง
มีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระจึงโหม่ง

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปีพาทย์มอญคณะณานาศิลป์ มีการบริการของเรื่องการบรรเลง
ปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดง
นาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะ
ให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธี
เผาศพมีการบริการเสื้อสำหรับปูในวงปีพาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหามาให้
มีการบริการเตรียมน้ำขบวนแห่ศพก่อนที่เผาศพโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ พ.ศ.2536 วงปีพาทย์มอญไม่ได้จัดทำเครื่องแต่งกาย
สำหรับผู้บรรเลง

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2536-ปัจจุบัน จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหา
จัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบางส่วนจัดซื้อบ้าง หากแต่ยี่ครูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์
การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำ และให้เข้ากับแสง
ในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะ
หรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้าและจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกาย
จำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้

ด้านการแสดง

อัตราค่าว่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง
จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การแสดง 6 ชุด การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็น
ผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนการ
การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการ
แสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วย
การแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น
ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิใช่ทายาทที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดง

หัวหน้าคณะจะคัดโดยผู้แสดงสามารถทำได้ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดง โดยยึดรูปแบบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดง ในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงินของวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปีพาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์โดยคิดค่านวนราคา จากระยะเวลา และจำนวน โค้งของมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 2 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 5 คนราคา 4,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 2 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 5 คนราคา 8,000 บาท

ด้านจุดขาย

การแต่งหน้าของผู้แสดง จะใช้วิธีการแต่งหน้าของการแสดงลิเก เครื่องประดับที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ เป็นเครื่องประดับสำหรับการแสดงลิเก

ด้านวัดผลการทำสถิติ

การรับงานการแสดงนาฏศิลป์ 4 งาน/ปี

ด้านพาหนะ

พาหนะรถสี่ล้อ สำหรับขนส่งวงปีพาทย์มอญและรับส่งผู้ร่วมงาน

4.1.16 วงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง มีการตีประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะปิ่นทอง บ้านเลขที่ 44 หมู่ 4 ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 089-5207099 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งด้วยและใช้การประชาสัมพันธ์โดยบอกต่อกันไป

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธีเผาศพมีการบริการเพื่อสำหรับปูในวงปีพาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหามาให้มีการบริการเตรียมน้ำขบวนแห่ศพก่อนที่เผาศพโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปีพาทย์มอญ พ.ศ.2537วงปีพาทย์มอญจัดทำเครื่องแต่งกายสำหรับผู้บรรเลงโดยตัดเย็บเป็นเสื้อเชิ้ตผ้ายัดแขนสั้นสีดำ ต่อมาจนปัจจุบันจัดทำเป็นทีม ตัดเย็บเสื้อแบบซาฟริแขนสั้นสีดำ

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏยศิลป์ พ.ศ.2540-ปัจจุบัน จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง หากแต่ยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำ และให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้าและจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้

ด้านการแสดง

การติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะหรือผู้ที่ถูกฝากกับหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงประจำของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า“นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าจ้าง หากอัตราค่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การแสดง 6 ชุด การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง

และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้น หัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่ารำสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิใช่ทายาทที่สวยงาม และสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดง หัวหน้าคณะจะคัดโดยผู้แสดงสามารถรำได้ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ โดยยึดรูปแบบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปี่พาทย์มอญคณะปิ่นทอง มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ โดยคิดคำนวณราคา จากระยะทาง และจำนวน โคน้ของฆ้องมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โคน้ ราคา 5,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 2,500 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โคน้ ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 5 คน ราคา 6,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โคน้ ราคา 1,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 คน ราคา 4,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โคน้ ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 4 คน ราคา 14,000 บาท

ด้านจุดขาย

นำผู้แสดงนาฏศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

ด้านวัดผลการทำสถิติ

การรับงานการแสดงนาฏศิลป์ 2 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

มีพาหนะรถกอล์ฟเพื่อขนส่งวงปี่พาทย์มอญและผู้ร่วมงาน

4.1.17 วงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์ มีการติดประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะเฉลียวศิลป์ บ้านเลขที่ 95/1 หมู่ 1 ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 081-6912437 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งด้วยและใช้การประชาสัมพันธ์โดยบอกต่อกันไป

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธีเผาศพมีการบริการเพื่อสำหรับปูในวงปีพาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหามาให้มีการบริการเตรียมน้ำขบวนแห่ศพก่อนที่เผาศพโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม

ด้านเครื่องแต่งกาย

ว่าจ้างคณะพุทธรณิมิตศิลป์

ด้านการแสดง

ว่าจ้างคณะพุทธรณิมิตศิลป์

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์ มีการรับงานการแสดงระหว่างการบรรเลงปีพาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ โดยคิดคำนวณราคา จากระยะทาง และ จำนวนโค้งของฆ้องมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปีพาทย์มอญ 5 โโค้ง ราคา 4,500 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 4 คน ราคา 2,000 บาท

วงปีพาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 5 โโค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 4 คนราคา 6,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 5 โគៃง ราคา 9,000 บาท

การแสดงนาฏยศิลป์ จำนวนผู้แสดง 4 คน ราคา 3,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏยศิลป์ = 5 โគៃง ผู้แสดงนาฏยศิลป์ จำนวน 4 คน ราคา 12,000 บาท

ด้านจุกขาย

ราคาในการรับงานการบรรเลงนั้นมีราคาที่ถูกกว่าคณะอื่นๆ และใช้ผู้แสดงนาฏยศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี

ด้านวัดผลการทำสถิติ

ไม่มีการจัดบันทึกและการทำงานสถิติการรับงานการบรรเลง 3 งาน/ปี

ด้านพาหนะ

มีการว่าจ้างพาหนะรถสี่ล้อในการขนส่งวงปี่พาทย์มอญและผู้ร่วมงาน

4.1.18 วงปี่พาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์

เริ่มมีการจัดการบรรเลงและการแสดงนาฏยศิลป์ พ.ศ.2538 ต่อมา พ.ศ.2540 ไม่รับจัดการแสดงนาฏยศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปี่พาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์ มีการติดประกาศป้ายโฆษณาตามบ้านพักของตน เช่น คณะเจริญทองศิลป์ บ้านเลขที่ 66/1 หมู่ 3 ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 089-2381136 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อคณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระจึงโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งด้วยและใช้การประชาสัมพันธ์โดยบอกต่อกันไป

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปี่พาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์ มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปี่พาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธี เสาศพบมีการบริการเสื่อสำหรับปูในวงปี่พาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหาให้มีการบริการเตรเพื่อนำขบวนแห่ศวก่อนที่เสาศวก โดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปี่พาทย์มอญ พ.ศ.2538 วงปี่พาทย์มอญจัดทำเครื่องแต่งกายสำหรับผู้บรรเลง โดยตัดเย็บเป็นเสื้อเชิ้ตผ้ายัดแขนสั้นสีดำ ต่อมาจนปัจจุบันจัดทำเป็นทีม โดยตัดเย็บเสื้อแบบซาฟริแขนสั้นสีดำ

คณะเจริญทองศิลป์ว่าจ้างคณะนายสมจิตรจัดการแสดงและรวมทั้งเครื่องแต่งกายของผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2540-ปัจจุบัน จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง หากแต่ยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำ และให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้าและจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้

ด้านการแสดง

อัตราค่าว่าจ้าง 3,000 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 6 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดงจะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การแสดง 6 ชุด การจัดการแสดงนาฏศิลป์ของคณะนายสมจิตรนำรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และใช้การแสดงโขนสดเข้ามาใช้ในการจัดการแสดงในทั้งนี้ด้วย

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดงในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปี่พาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์ มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์ โดยคิดคำนวณราคา จากระยะทาง และ จำนวนโค้งของฆ้องมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 5,500 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 3,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 5 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 6 คนราคา 8,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคา 12,000 บาท

การแสดงนาฏยศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคา 5,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏยศิลป์ = 4 โฉ่ง ผู้แสดงนาฏยศิลป์ จำนวน 6 คน ราคา 17,000 บาท

ด้านจุดขาย

การจัดการแสดงที่ว่าจ้างคณะนายสมจิตร มีการแสดงโขนที่สอดแทรกการพากย์เจรจา คล้ายกับการแสดงโขนสดและอายุของผู้แสดงเฉลี่ยอายุตั้งแต่ 5-10 ปี

ด้านวัตถุประสงค์

ไม่มีการจัดบันทึกการรับงานการบรรเลง การรับงานการบรรเลงวงปี่พาทย์มอญ 1 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

มีพาหนะรถสี่ล้อในการขนส่งวงปี่พาทย์มอญและผู้ร่วมงาน

4.1.19 วงปี่พาทย์มอญคณะถ่านาศิลป์

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ของวงปี่พาทย์มอญคณะถ่านาศิลป์ มีการติดประกาศป้ายโฆษณาตาม บ้านพักของคน เช่น คณะถ่านาศิลป์ บ้านเลขที่ 21 หมู่ 3 ตำบลท่าสนามพลี อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เบอร์โทร 081-2967106 และเมื่อถึงสถานที่แสดงจะมีป้ายผ้ากำมะหยี่สีแดงปักชื่อ คณะพร้อมเบอร์โทรศัพท์ติดไว้ด้านหน้ากระบังโหม่ง การประชาสัมพันธ์อีกด้านหนึ่งด้วยและใช้ การประชาสัมพันธ์โดยบอกต่อกันไป

ด้านการบริการ

ด้านการบริการของวงปี่พาทย์มอญคณะถ่านาศิลป์ มีการบริการของเรื่องการบรรเลง ปี่พาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดง นาฏยศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจทางคณะ ให้ความสำคัญแก่เจ้าภาพหลายด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปี่พาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิธี เสาศพบมีการบริการเสื้อสำหรับปูในวงปี่พาทย์เอง โดยไม่เป็นการรบกวนเจ้าภาพให้เป็นผู้จัดหาให้มีการบริการเตรเพื่อนำขบวนแห่ศพบก่อนที่เสาศพโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่ม

ด้านเครื่องแต่งกาย

เครื่องแต่งกายผู้บรรเลงปี่พาทย์มอญ พ.ศ.2540 วงปี่พาทย์มอญจัดทำเครื่องแต่งกายสำหรับผู้บรรเลง โดยตัดเย็บเป็นเสื้อเชิ้ตผ้ายี่ดแขนสั้นสีดำนจนถึงปัจจุบัน

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2540-ปัจจุบัน จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองเป็นส่วนใหญ่และจัดซื้อบ้าง หากแต่ยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำ และให้เข้ากับแสง ในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะ หรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้าและจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกาย จำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้

ด้านการแสดง

อัตราค่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การแสดง 6 ชุด การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็นผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนการบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่และเน้นชุดการแสดงที่มีท่าสวยงาม และเครื่องแต่งกายสวยงาม ชุดมาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ ในอดีตผู้แสดงรำเดี่ยวจะต้องเป็นทายาทของหัวหน้าคณะเท่านั้น ปัจจุบันจะให้ผู้ที่มิใช่ทายาทที่สวยงามและสามารถแสดงในชุดนั้นได้ การคัดเลือกชุดการแสดง หัวหน้าคณะจะคัดโดยผู้แสดงสามารถทำได้ ปัจจุบันมีแนวทางในการจัดการแสดงคือ โดยยึดรูปแบบจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านเวลา

จัดการแสดงนาฏศิลป์ ก่อนพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 2 ชุด และเริ่มการแสดง ในชุดต่อไป หลังจากพระสวดพระอภิธรรมเสร็จ การจัดการแสดงนาฏศิลป์ก่อนพระสวดพระอภิธรรมเพื่อให้แขกที่ร่วมงานได้ชมการแสดง ในระหว่างรอเวลาพระสวดพระอภิธรรม และเมื่อพระสวดพระอภิธรรมจบเจ้าภาพมีการบริการในเรื่องของอาหาร มาจัดเลี้ยงแขกและได้รับชมการแสดงนาฏศิลป์ในชุดที่เหลือในลำดับต่อไป

ด้านการเงิน

การบริหารด้านการเงิน ของวงปี่พาทย์มอญคณะนายถ่านาศิลป์ มีการรับงานการแสดง ระหว่างการบรรเลงปี่พาทย์มอญ และการแสดงนาฏศิลป์โดยคิดคำนวณราคาจากระยะทาง และจำนวนโค้งของฆ้องมอญ

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 4,500 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 4 คนราคา 1,000 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โค้ง ราคา 8,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ = 4 โค้ง ผู้แสดงนาฏศิลป์ จำนวน 4 คนราคา 9,000 บาท

ด้านจุดขาย

เครื่องแต่งกาย มีลักษณะเด่น ผู้แสดงนำมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีราคาในการรับงานการแสดงมีราคาที่ถูก

ด้านวัดผลการทำสถิติ

การรับงานการแสดงนาฏศิลป์ 2 งาน/เดือน

ด้านพาหนะ

มีพาหนะรถสี่ล้อสำหรับขนส่งวงปีพาหุยมอญและผู้ร่วมงาน

การบริหารงานในด้านต่างๆ ทั้ง 19 คณะ เมื่อบริหารงานการแสดงเสร็จสิ้นลงอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว สิ่งหนึ่งที่ทุกคณะจะต้องปฏิบัติเหมือนกัน คือ การเก็บรักษาสิ่งของหลังการแสดง

1. ควรทำความสะอาด ซัก ถ้าง สิ่งของให้เรียบร้อยและซ่อมแซมส่วนที่ซีกหรือก่อนเก็บเข้าที่
2. มีผ้าสำหรับคลุมเครื่องปีพาหุยมอญอย่างหนาแน่น เพื่อไม่ให้เกิดรอยขีดข่วน หรือแตกหัก ส่วนเครื่องแต่งกายมีกล่องสำหรับเก็บไม่ให้มีแมลงมารบกวนให้เกิดความเสียหาย ส่วนเครื่องประดับศีรษะมีวัสดุคลุม หัวหน้าคณะจะเรียกกันว่า “รุ่ง” ซึ่งมีรุ่งไว้สำหรับใส่ศีรษะละคร และกล่องพลาสติกสำหรับเก็บเครื่องประดับ
3. การจัดเก็บต้องพิจารณาว่า ควรใช้วิธีใด เช่น เวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาหุยมอญ หากตั้งไว้ด้านนอกอาคาร อาจทำให้ขึ้นสนิมได้
4. มีการประเมินค่าวัสดุสิ่งของเหล่านี้อยู่ตลอดเวลา เครื่องประดับบางชิ้นหากเป็นของทำด้วยฝีมือประณีต มีรูปแบบงดงาม ไม่ซ้ำใคร ทำให้เป็นของหายากทั้งนี้เพราะหากมีการนำออกใช้แล้วเกิดชำรุดสูญหาย จะได้ประเมินค่าเสียหายได้อย่างเหมาะสม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการบริหารการจัดการแสดงนาฏศิลป์ผู้ที่มาว่าจ้างส่วนใหญ่มาจากต่างอำเภอซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ดังนั้นการจัดหาวงปีพาทย์มอญจึงไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ว่าจ้างที่มีฐานะดีเท่านั้น ผู้วิจัยพบว่าผู้ที่มีฐานะปานกลางจนถึงน้อย มีการร่วมแรงร่วมใจในการลงทุนว่าจ้างวงปีพาทย์มอญและการแสดงนาฏศิลป์มาใช้ในงานของตน จึงกลายเป็นประเพณีที่นิยมอย่างหนึ่งสำหรับกลุ่มผู้ว่าจ้างทั้งนี้ด้วย ดังนั้นจึงทำให้มีแนวความคิดที่ไม่ตรงกันหลายด้านในเรื่องของการจัดหาวงปีพาทย์มอญ ว่าคณะใดจะมีคุณภาพและเหมาะสมกับงานของตน จึงเป็นสาเหตุให้หัวหน้าคณะต่างๆ มีการพัฒนาด้านการบริหารด้านต่างๆ ให้เป็นผู้ถูกเลือกในการจัดการแสดงการบริหาร ทั้ง 19 คณะ นั้น มีดังนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์ หรือ การโฆษณาทางสื่อต่างๆ เช่น สิ่งตีพิมพ์ รายการวิทยุ และโทรทัศน์ เป็นต้น วงปีพาทย์มอญไม่นำการการประชาสัมพันธ์ดังกล่าวมาใช้มีเพียงการประชาสัมพันธ์แบบการติดป้ายโฆษณา สิ่งที่ว่าพาทย์มอญไม่ต้องลงทุนค่าโฆษณาและใช้ได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ การโฆษณา แบบปากต่อปาก

ด้านการบริการ คณะปีพาทย์มอญมีการบริการอยู่สองด้าน คือ ด้านที่หนึ่งการบริการในเรื่องของการนำเครื่องวงแห้วในขบวนศพ ก่อนที่จะทำในพิธีเผาจะต้องมีการแห่ขบวนรอบเมรุ 3 รอบ โดยมีคณะเตรของวงปีพาทย์เป็นผู้นำขบวน การแห่เตรไม่มีการคิดค่าบริการเพิ่มจากส่วนที่หาวงปีพาทย์มอญมาบรรเลง การบริการด้านที่สอง คือ การบริการจัดชุดการต้องความต้องการของผู้ว่าจ้างและเพิ่มจำนวนชุดการแสดง

ด้านเครื่องแต่งกาย การบริหารด้านเครื่องแต่งกายในวงปีพาทย์มอญมีส่วนในเรื่องส่วนเครื่องแต่งกายของผู้บรรเลง มีการจัดทำเครื่องแต่งกายเป็นรูปแบบเดียวกัน เช่น การจัดทำเสื้อแขนสั้นและแขนยาวสีดำ เสื้อแขนสั้นและแขนยาวสีขาว บางคณะอาจปักตราสัญลักษณ์ประจำวงหรือไม่แล้วแต่ความสะดวกของหัวหน้าคณะส่วนการบริหารด้านเครื่องแต่งกายของผู้แสดงนาฏศิลป์จัดทำเครื่องแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบแผนบางคณะมีเสื้อทีมให้กับผู้แสดงนาฏศิลป์สวมใส่

ด้านเวลา การบริหารด้านเวลา มีการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในช่วงก่อนพระสวดอภิธรรมจำนวน 1-2 ชุด (19.15-19.30 น.) หลังจากพระสวดอภิธรรมเสร็จเริ่มการแสดงชุดอื่นๆ ในลำดับต่อไป เพื่อเป็นการเรียกผู้ชมมาพร้อมในพิธี และทำให้ชุดการแสดงที่เหลือพอดีกับเวลาระหว่างผู้ชมรับประทานอาหารที่ทางเจ้าภาพจัดเลี้ยง

ด้านการเงิน การบริหารด้านการเงินหัวหน้าคณะมีวิจาร์ณญาณในการให้ค่าตอบแทนสำหรับผู้บรรเลงและผู้แสดง คำนวณถึงสภาพเศรษฐกิจ ความรู้ความสามารถในการบรรเลงและแสดง เป็นค่าตอบแทนราคากลาง

ด้านจุดขาย วงปีพาทย์มอญมีการสร้างจุดขายคณะคือ การนำผู้แสดงนาฏศิลป์มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ การจัดทำเครื่องแต่งกายด้วยการเย็บปักกันเอง ใช้สีและเนื้อผ้าที่แตกต่างกัน

ด้านสถิติ มีการจัดบันทึกงานการแสดงไว้ในสมุดและขึ้นกระดาน บอกรวัน เวลา สถานที่ อย่างชัดเจน หากแต่ไม่มีการจัดทำเป็นสถิติและรวบรวมจำนวนงานในแต่ละปี เป็นเอกสารที่ชัดเจน

ด้านพาหนะ วงปีพาทย์มอญเกือบทุกคณะ จะมีพาหนะสำหรับบรรทุกเครื่องปีพาทย์ โดยรถล้อ และรับส่งผู้บรรเลงและผู้แสดง มีบางเพียงบางส่วนที่ต้องว่าจ้างพาหนะมาใช้ ประโยชน์ในการแสดง

การบริหารจัดการบรรเลงและการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ มีแนวโน้มว่าการบรรเลงวงปีพาทย์มอญคงอยู่ได้ หากแต่มีจำนวนงานการแสดงลดน้อยลง ส่วนการจัดนาฏยศิลป์มีจำนวนงานการแสดงลดลงกว่าการจัดการบรรเลงปีพาทย์มอญ ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงต่อการจัดการแสดงนาฏยศิลป์เป็นอย่างมาก อนาคตอาจทำให้การแสดงนาฏยศิลป์ไม่เป็นที่ต้องการต่อไปในวงปีพาทย์มอญ สิ่งที่ทำให้การแสดงนาฏยศิลป์ยังคงอยู่ได้ในปัจจุบันผู้วิจัยเห็นว่าการเห็นคุณค่าหรือการปลุกจิตสำนึกให้กับตนเองและชนรุ่นหลัง ในการเห็นคุณค่าของศิลปะทางด้านการแสดงของผู้ว่าจ้างและหัวหน้าคณะปีพาทย์มอญ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.3 แนวความคิดของผู้วิจัยเรื่องอนาคตและทิศทางของนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

การแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ จังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งแต่อดีต (พ.ศ.2549) การจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ได้รับความนิยมน้อยลงมากจากการค้นคว้าข้อมูล การรับงานการแสดงนาฏยศิลป์ในแต่ละคณะ 300งาน/ปี ปัจจุบันการรับงานการแสดงนาฏยศิลป์ คงเหลือ 48 งาน/เดือน จากข้อมูลผู้วิจัยได้ศึกษาจากการจดบันทึกงานการแสดงจากหัวหน้าคณะและรวบรวมมาจัดทำเป็นสถิติให้เห็นอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นเครื่องบ่งบอกให้เห็นอนาคตของการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความนิยมการแสดงนาฏยศิลป์ในการพิธีศพลดลงทั้งที่มีบุคลากรในด้านการแสดงที่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรง ซึ่งต่างจากอดีตซึ่งได้ผู้แสดงที่มีความสนใจและอาศัยอยู่ใกล้บ้านเรือนเคียงกับเจ้าของวงปีพาทย์มอญ หรือ เครือญาติ ที่ได้รับถ่ายทอดจากผู้ที่มีความรู้ทาง ด้านการแสดงนาฏยศิลป์พอสมควร ไม่ได้มีการคัดเลือกผู้แสดง การแสดงจะจัดอยู่ในรูปแบบการแถมการแสดงนาฏยศิลป์ พร้อมกับการหางปีพาทย์มอญมาบรรเลง ในพิธีศพ ไม่มีการแข่งขันกันในเรื่องธุรกิจมากเท่ากับปัจจุบัน การคิดค่าตอบแทน ค่าตอบแทนจากการบริการจากหัวหน้าคณะโดยหาครูมาฝึกสอนการแสดงนาฏยศิลป์ และค่าตอบแทนจากผู้แสดงไม่มีความรู้และความชำนาญในด้านการแสดง ทั้งนี้ผู้แสดงบางคณะยังเป็นผู้บรรเลงในวงปีพาทย์มอญ อีกด้วย ดังนั้นค่าตอบแทนจึงมีราคาที่ไม่สูงมากนัก

จากการสืบค้นข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และจากประสบการณ์ของผู้วิจัย ปัจจุบันผู้แสดงที่ได้มานั้นมาจากนักเรียน นักศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี และสภาพทางเศรษฐกิจ ค่าตอบแทนจึงมีราคาสูง ตั้งแต่ 250-300 บาท การคำนวณค่าตอบแทน ให้ตามการศึกษาที่ได้ศึกษามาโดยตรงและยังมีการแข่งขันทางธุรกิจเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก มีการกำหนดราคา การรับงาน การแสดงและการบรรเลงวงปีพาทย์มอญในราคาที่สูง จึงทำให้รายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่ายของผู้ประกอบการ และอีกสาเหตุหนึ่งผู้ว่าจ้าง หรือ เจ้าภาพ ในการจัดงานพิธีศพไม่ประสงค์ให้มีการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ และมีความเห็นว่าราคาในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์นั้น มีราคาที่สูงและยังเป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองในเรื่องของค่าใช้จ่าย ทั้งนี้การจัดการแสดงนาฏยศิลป์ของวงปีพาทย์มอญ บางคณะมีการรับราคาที่ต่ำกว่าวงปีพาทย์มอญอื่นๆ ซึ่งคณะดังกล่าวสามารถทำได้ เนื่องจากไม่มีการว่าจ้าง ผู้แสดงมาจากข้างนอกใช้ผู้แสดงที่เป็นทายาทของวงปีพาทย์มอญ ค่าตอบแทน จะถูกกว่า การจัดจำนวนผู้แสดงก็ไม่เหมาะสมกับการแสดง และสิ่งนี้ก็เป็นที่เลือกให้กับผู้ว่าจ้าง ในการเลือกคณะการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ซึ่งมีผลกระทบ ต่อการแสดงในเรื่องของคุณภาพ ลดน้อยลงงานการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะอื่นๆจึงลดน้อยลงตามไปด้วย หากวงปีพาทย์มอญ คณะใดที่ยังคงคุณภาพของตนเอาไว้ ก็สามารถที่จะยังอยู่ต่อไปได้โดยไม่มีผลกระทบใดๆ

เมื่อสถานการณ์การจัดการแสดงนาฏยศิลป์ เป็นเช่นนี้ทิศทางการจัดการแสดงจะมีการรับราคาที่ถูกลง เมื่อราคาที่ตั้งเอาไว้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย หัวหน้าคณะปีพาทย์มอญอาจจะไม่มีรับจัดการแสดงนาฏยศิลป์ต่อไป จะอยู่ในรูปของการรับจัดการแสดงบางโอกาส

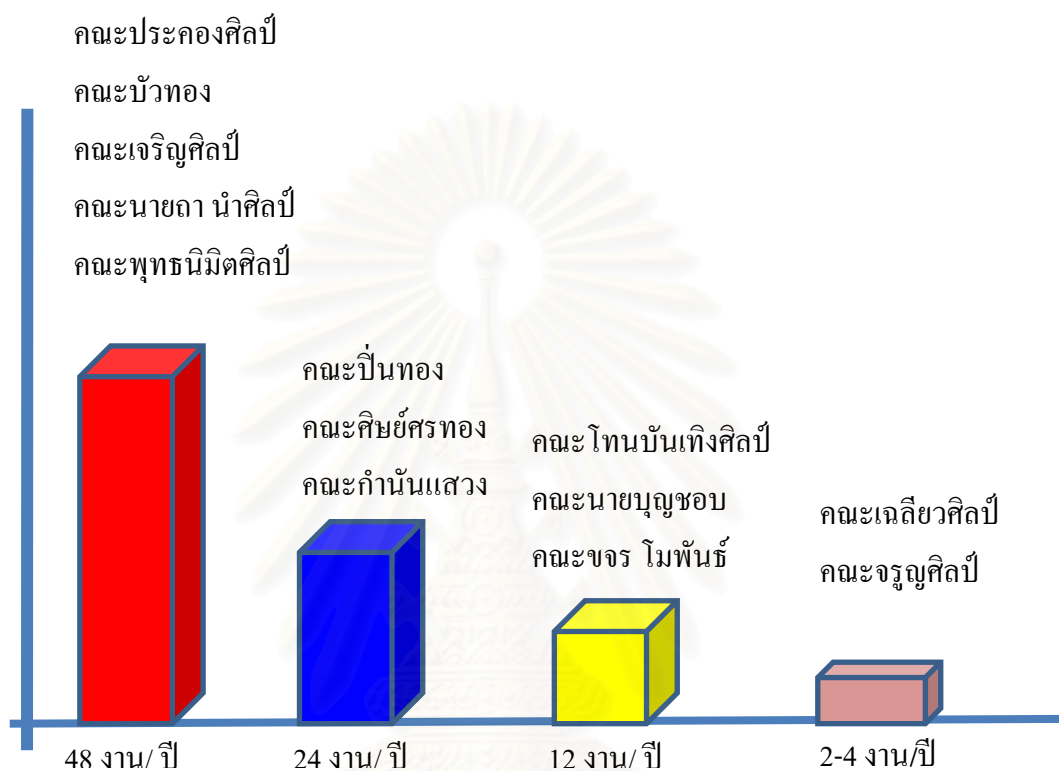
และอาจเป็นผลกระทบที่ทำให้การแสดงนาฏศิลป์ค่อยๆ สูญหายไป อย่างน่าเสียดายจากการที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลวงปีพาทย์มอญในอำเภอเมืองจังหวัดสุพรรณบุรี มีทั้งหมด 19 คณะ ยังไม่รวมวงปีพาทย์มอญ อำเภอต่างๆ อีกจำนวน 9 อำเภอถือได้ว่า วงปีพาทย์มอญมีเป็นจำนวนมาก หากการแสดงนาฏศิลป์สูญหายไปจากวงปีพาทย์มอญ นาฏศิลป์คงเป็นสิ่งที่หามาชมได้ยากในการจัดการแสดงในพิธีศพอีกต่อไป

การแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในจังหวัดสุพรรณบุรีที่ผู้วิจัยศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ.2549-2550 พบว่ามีทั้งหมด 19 คณะ ปัจจุบันพบว่าคงเหลือคณะที่จัดการแสดงนาฏศิลป์เพียง 13 คณะ อีก 6 คณะ ที่เหลือไม่ได้จัดการแสดงนาฏศิลป์ ได้แก่

1. วงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์ (รับจัดเฉพาะงานพิธีศพในเครือญาติ)
2. วงปีพาทย์มอญคณะสังข์ศิลป์ (เลิกกิจการ)
3. วงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์ (รับจัดการบรรเลงวงปีพาทย์มอญ)
4. วงปีพาทย์มอญคณะนิลดี (รับจัดการบรรเลงวงปีพาทย์มอญ)
5. วงปีพาทย์มอญสมควร บัวทอง (เลิกกิจการ)
6. วงปีพาทย์มอญคณะศิษย์โอ.เค. ระวังจัดการแสดงชั่วคราว เนื่องจากได้จำหน่ายเครื่องแต่งกายเมื่อ เดือน สิงหาคม พ.ศ.2550 (รับจัดการบรรเลงวงปีพาทย์มอญ)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กราฟแสดงการรับงานการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ ปีพ.ศ 2549

ที่มา:อธิบายจากเอกสารการรับงานและการสัมภาษณ์

จากการเก็บข้อมูลตั้งแต่ พ.ศ.2549-ปัจจุบัน ปรากฏว่า

วงปีพาทย์มอญที่จัดการแสดงนาฏศิลป์ 48 งาน/ปี มีทั้งหมด 5 คณะ ได้แก่

1.คณะประคองศิลป์ 2.คณะบัวทอง 3.คณะเจริญศิลป์ 4.คณะนายถา นำศิลป์ 5.คณะพุทธนิมิต

วงปีพาทย์มอญที่จัดการแสดงนาฏศิลป์ 24 งาน/ปี มีทั้งหมด 3 คณะ ได้แก่

1.คณะปี่นทอง 2.คณะศิษย์ศรทอง 3.คณะก้านันแสง

วงปีพาทย์มอญที่จัดการแสดงนาฏศิลป์ 12 งาน/ปี มีทั้งหมด 3 คณะ ได้แก่

1.คณะโทนบันเทิงศิลป์ 2.คณะนายบุญชอบ 3.คณะขจรโมพันธ์

วงปีพาทย์มอญที่จัดการแสดงนาฏศิลป์ 2-4 งาน/ปี มีทั้งหมด 2 คณะ ได้แก่

1.คณะเฉลิมศิลป์ 2.คณะจรูญศิลป์

วงปีพาทย์มอญคณะที่มีงานการแสดง 48งาน/ปี มีด้วยกันทั้งสิ้น 5 คณะ ได้แก่

1. คณะประคองศิลป์
2. คณะบัวทอง
3. คณะเจริญศิลป์
4. คณะนายถ่านศิลป์
5. คณะพุทธรนิมิตศิลป์

คณะประคองศิลป์ การจัดการแสดงโดยเน้นเครื่องแต่งกายที่สวยงามและถูกต้องตามแบบแผนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ คัดเลือกผู้แสดงมีความสูงขนาดใกล้เคียงกัน และ คัดเลือกผู้แสดงที่มีความชำนาญในการแสดงนาฏศิลป์และท่ารำที่มีความพร้อมเพรียงกัน

คณะบัวทอง จัดการแสดงนาฏศิลป์โดยเน้นชุดการแสดงที่สร้างความสนุกสนานให้กับผู้ชม ผู้แสดงมีความชำนาญในด้านการแสดงจัดชุดการแสดงตามความต้องการของเจ้าภาพ

คณะเจริญศิลป์ จัดการแสดงนาฏศิลป์โดยเน้นจำนวนชุดการแสดงและจำนวนผู้แสดงที่มีจำนวนมากผู้แสดงมีความชำนาญในด้านการแสดงและมีการสร้างสรรค์ชุดการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ประจำคณะ

คณะนายถ่านศิลป์ เครื่องแต่งกายในการจัดการแสดงนาฏศิลป์มีความโดดเด่น ในเรื่องของการประดิษฐ์สร้างสรรค์ เครื่องแต่งกายและเครื่องประดับได้อย่างสวยงาม มีการนำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ร่วมกับผู้แสดงในคณะของตน ผู้แสดงมีความชำนาญในด้านการแสดง ทั้งนี้ราคาการว่าจ้างยังมีราคาที่ถูก

คณะพุทธรนิมิตศิลป์ มีการนำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ร่วมกับผู้แสดงในคณะของตน ราคาการว่าจ้างทั้งการบรรเลงและการแสดงมีราคาที่ถูก

เหตุผลหนึ่งที่ทำให้จำนวนงานมีมากหรือน้อยนั้น ผู้วิจัยพบว่าการเข้าถึงสังคมการทำรู้จักกับผู้อื่นและการมีน้ำใจไมตรี รวมทั้งการซื่อสัตย์สุจริตต่ออาชีพของตนทำให้เป็นที่ยอมรับต่อบุคคลทั่วไปซึ่งจะเป็นแนวทางในการได้รับความไว้วางใจต่อผู้ว่าจ้าง และการให้เป็นผู้รับจัดการแสดงอย่างต่อเนื่อง

สถาบันนันทวิทยาบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.4 สรุป

การบริหารจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ ผู้วิจัยได้สรุปการบริหารไว้เป็นด้านต่างๆ ได้แก่

ด้านการประชาสัมพันธ์

ด้านการประชาสัมพันธ์ของวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ

การประชาสัมพันธ์โดยการติดป้ายประชาสัมพันธ์ชื่อคณะตามสถานที่บำเพ็ญกุศลติดป้ายประจำคณะด้านหน้ากระโจมเมื่อจัดการแสดง การแจกนามบัตรและประชาสัมพันธ์ขณะจัดการแสดง และการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุด คือ การบอกต่อกันของผู้ที่ได้รับชมการแสดง และการประชาสัมพันธ์ของนายหน้าซึ่งนายหน้าจะแนะนำวงปีพาทย์มอญที่ตนได้รับค่าตอบแทน

ด้านการบริการ

มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจ ทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิเศษ และนำแตรวงแห่ศพให้บริการโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์มอญครั้งนี้ด้วย

การบริการด้านผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการซักรีดเสื้อทีมให้กับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

การเครื่องแต่งกายของผู้บรรเลงในวงปีพาทย์มอญแต่ละคณะพ.ศ.2500 มีการจัดทำเสื้อทีมให้กับผู้บรรเลงในวงปีพาทย์ ลักษณะการแต่งกายโดยใส่เสื้อเชิ้ตแขนยาวและแขนสั้นสีขาวผูกเนคไทสวมกางเกงขาสีดำ ต่อมาหัวหน้าคณะได้จัดทำเครื่องแต่งกายเพื่อให้เหมาะกับพิธีในพระราชทานเพลิงศพ เช่น คณะมีการตัดเย็บเป็นเสื้อราชปะแตนสีขาวและสีดำ ปกติราชสัญลักษณ์ของคณะ คือ พระวิศณุคิดพิณ ด้านล่าง ปีกคำว่า “คณะบัวทอง” หากเป็นงานพิธีศพบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ได้ขอไฟพระราชทานเพลิงศพ แต่งกายแบบ เสื้อซาฟารีสีขาวหรือสีดำ บางคณะอาจจะไม่มีการปักชื่อคณะซึ่งแล้วแต่ความสะดวกของหัวหน้า การจัดทำเพื่อเป็นการให้เกียรติกับผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เจ้าภาพและผู้ที่มาร่วมงาน ยังใช้การแต่งกายซึ่งต้องการให้เป็นเอกลักษณ์สำหรับวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2495 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้า และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การบริหารแสดงนาฏศิลป์นั้นหัวหน้าคณะติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า “นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าจ้าง หากค่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็น ผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่มาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ และจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้งจะจัดการแสดงทั้งหมด 6 ชุด

วงปี่พาทย์มอญ ทั้ง 19 คณะ นำรูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านเวลา

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในช่วงเวลากลางคืน จัดการแสดงก่อนพระสวดพระอภิธรรม 1-2 ชุด เวลา 19.30 น. และจัดการแสดงในชุดที่เหลือ จำนวน 4-5 ชุด เวลา 20.00 น.-21.30 น.

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในช่วงเวลากลางวัน จะจัดการแสดงหลังพระเทศน์จบ หรือพิธีทอดผ้าบังสุกุลผืนสุดท้าย เวลา 15.00 น.

ด้านการเงิน

อัตราค่าจ้างในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ บางคณะมีการคิดราคารวมกับวงปี่พาทย์ บางคณะมีการคิดราคาในการจัดการแสดงนาฏศิลป์แยกต่างหาก และ การคิดราคาจะขึ้นอยู่กับจำนวนผู้แสดง และจำนวนราคา และระยะทางการแสดงใน-นอก เขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉม ราคาเฉลี่ย 4,500-6,500 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 -6 คน ราคาเฉลี่ย 2,500-3,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์=4 โฉมผู้แสดงนาฏศิลป์จำนวน 5-6 คนราคาเฉลี่ย7,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงนอกพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉม ราคาเฉลี่ย 8,000-12,000 บาท

การแสดงนาฏศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคาเฉลี่ย 4,000-5,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏศิลป์ ราคาเฉลี่ย 14,500 บาท

ตารางที่13:สรุปตารางการบริหารงานในปัจจุบัน ทั้ง 19 คณะ

ลำดับ	ราคาการรับงาน		จำนวนชุดการ แสดงการแสดง นาฏยศิลป์	จำนวนผู้แสดง		ลักษณะงาน -ครอบครัว -ผสม -นายหน้า
	ปีพาทย์ 4 โฉ่ง	นาฏยศิลป์		ผู้บรรเลง	ผู้แสดง	
1	5,000	2,500	6 ชุด	10	5	ผสม
2	5,000	2,500	6 ชุด	10	6	ผสม
3	8,000	4,000	6 ชุด	12	6	ผสม
4	5,000	2,500	6 ชุด	12	5	ผสม
5	5,000	2,500	6 ชุด	10	5	ผสม
6	4,000	1,000	5 ชุด	10	5	ผสม
7	-	-	-	-	-	เด็กกิจการ
8	5,000	2,500	6 ชุด	11	4	ผสม
9	8,000	4,000	10 ชุด	13	8	ผสม
10	5,000	3,500	6 ชุด	11	6	ผสม
11	-	-	-	-	-	เด็กกิจการ
12	5,000	1,500	6 ชุด	12	5	ผสม
13	4,500	2,500	6 ชุด	10	5	ผสม
14	5,000	2,500	6 ชุด	10	5	ผสม
15	คิดราคา รวม4,500 (2 โฉ่ง)	-	6 ชุด	9	4	ผสม
16	5,000	2,000	6 ชุด	11	5	ผสม
17	4,500	2,000	6 ชุด	10	5	ผสม
18	5,500	3,000	6 ชุด	12	6	ผสม
19	4,500	1,000	6 ชุด	12	5	ผสม

หมายเหตุ:-ลักษณะงาน แบบครอบครัว คือ ไม่ว่าจ้างผู้บรรเลงและผู้แสดงจากที่อื่น
แบบผสม คือ ในการบรรเลงและแสดงบางส่วนและว่าจ้างผู้แสดงจากที่อื่น
แบบนายหน้า(เจ้าโผสี) คือ ไม่มีวงปีพาทย์เป็นของตัวเองรับจัดโดยรับค่านายหน้า

ด้านจุดขาย

การบริหารในด้านจุดขายในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในแต่ละคณะ มีจุดขายที่เหมือนกัน คือ ใช้ผู้แสดงที่เป็นนักเรียน นักศึกษา จากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ซึ่งเป็นเครื่องแสดงความมาตรฐานในการแสดงนาฏยศิลป์ของวงปีพาทย์มอญ และแสดงความมั่นใจให้กับผู้ว่าจ้าง

ด้านวัดผลการทำสถิติ

การจัดทำสถิติ การจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในแต่ละคณะมีการจัดบันทึกลงในสมุด มีการจดงานการแสดงไว้บนกระดาน หากแต่ไม่มีการรวบรวมจัดทำเป็นสถิติของแต่ละปี ให้เป็นเอกสารที่ชัดเจน

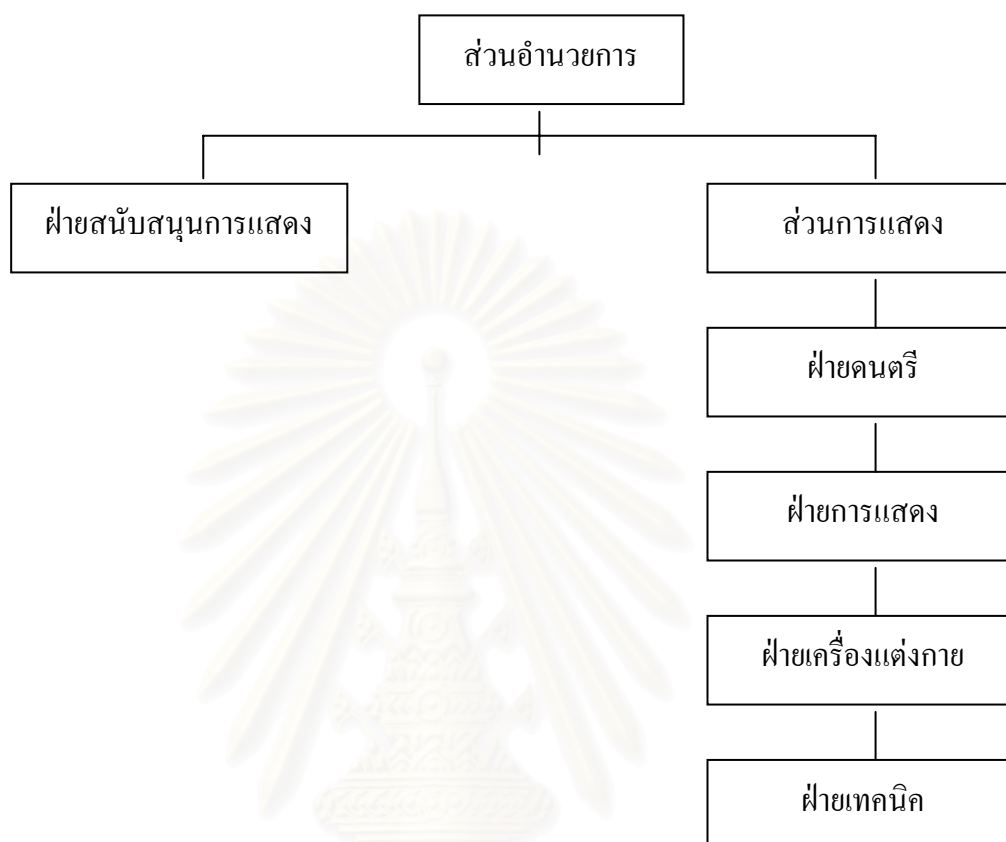
ด้านพาหนะ

วงปีพาทย์มอญแต่ละคณะในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการว่าจ้างพาหนะ ราคาว่าจ้าง 500-1000 บาท/วัน พร้อมพนักงานขับรถ ราคาคำนวณระยะทางใน-นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี บางคณะมีพาหนะคือรถส่วนตัวและหัวหน้าคณะปีพาทย์มอญเป็นพนักงานขับรถ หรือ ผู้บรรเลงปีพาทย์เป็นผู้ขับ มีค่าใช้จ่าย คือ การเติมน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 500 บาท และเพิ่มค่าใช้จ่ายให้กับผู้ขับ จากข้างนอก จำนวน 100 บาท

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนผังที่ 40: แสดงการบริหารการแสดงผลงานศิลปป์ในวงปีพาทย์มอญ

การบริหารการจัดการที่เกี่ยวข้องกับกาจัดการแสดงผลงานศิลปป์ในวงปีพาทย์มอญ

ส่วนอำนวยการ คือ หัวหน้าคณะวงปีพาทย์มอญ มีหน้าที่ติดต่อจัดบุคคลที่เหมาะสมในหน้าที่ต่างๆ มาร่วมกันทำงาน เป็นผู้ดูแลการทำงานทั่วไปรวมทั้งการบริหารการเงิน เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและผลงานเป็นที่ประทับใจต้องผู้ว่าจ้าง รวมทั้งตัดสินใจอุปสรรคในการดำเนินงาน

ฝ่ายสนับสนุนการแสดง คือ ผู้ที่ชื่นชอบในผลงานการแสดงของคณะนั้น หรือนายหน้าของคณะ

ส่วนการแสดง คือ คณะบุคคลทำหน้าที่บรรเลงปีพาทย์มอญและแสดงผลงานศิลปป์ รวมถึงการควบคุมการแสดง

ฝ่ายเครื่องแต่งกาย คือ บุคคลทำหน้าที่เกี่ยวกับเครื่องแต่งกาย ประกอบด้วยผู้ออกแบบเครื่องแต่งกาย ช่างตัดเย็บ ช่างแต่งตัวและช่างอุปกรณ์การแสดง

ฝ่ายเทคนิค คือ บุคคลทำหน้าที่เกี่ยวกับด้านเทคนิคประกอบด้วย ช่างแสง ช่างเสียง

การบริหารวงปีพาทย์มอญ เป็นการบริหารองค์กรและกำหนดหน้าที่ของคณะ ให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการทำงานเพื่อหวังผลที่สวยงาม ประณีต และเป็นที่ยอมรับของผู้ว่าจ้าง ในเวลาดำเนินการที่รวดเร็ว เป็นระบบ มีแบบแผน การทำงานนาฏยศิลป์ต้องใช้ทั้งเหตุและผล และอารมณ์ ดังนั้นการรู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน จึงจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับผู้เป็นหัวหน้าคณะ นอกจากนี้ควมมีน้ำใจอันดีงามคอยให้ความช่วยเหลือต่อผู้ร่วมงาน เพื่อจัดช่องว่างที่อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้ง นอกจากนี้การทำงานแม้การทำงานที่คิดว่าดีแล้ว มีระบบที่ชัดเจนแล้ว หากแต่ผู้ร่วมงานให้ข้อเสนอแนะที่ดี หัวหน้าคณะได้นำไปใช้แล้วเกิดผลดีจริงตามที่เสนอแนะ คนที่เสนอความคิดเห็นก็จะภาคภูมิใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของจึงจะทุ่มเทแรงกายแรงใจในการทำงานต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

จังหวัดสุพรรณบุรีที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีก็มีความรุ่งเรือง ในดินแดนแห่งนี้โดยเฉพาะเรื่องวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ยังสืบทอดความดั้งเดิม ความเชื่อของบรรพบุรุษ ให้คงอยู่และที่สำคัญในปัจจุบันจังหวัดสุพรรณบุรียังมีการละเล่นพื้นบ้านของภาคกลางอยู่เกือบทุกประเภท เช่น เพลงฉ่อย เพลงอีแซว และลิเก เป็นต้น ยังกล่าวได้ว่าสุพรรณบุรีเป็นดินแดนแห่งปราชญ์และศิลปินที่มีชื่อเสียงอยู่มากมายได้แก่ ขวัญจิต ศรีประจันต์ (ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง พ.ศ.2539) ไหวพจน์ เพชรสุพรรณ (ศิลปินแห่งชาติสาขานักร้องเพลงลูกทุ่ง พ.ศ.2540) ครูแจ้ง คล้ายสีทอง (ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะการแสดง พ.ศ.2538) เป็นต้น จังหวัดสุพรรณบุรีไม่เพียงแต่มีนักปราชญ์ ศิลปิน และการละเล่นพื้นบ้านแล้ว “สุพรรณบุรี ยังเป็นดินแดนที่มีวงปีพาทย์มอญเป็นจำนวนมากที่สุดของภาคกลาง” อีกด้วย ส่วนใหญ่ประชากรในจังหวัดสุพรรณบุรี มีอาชีพเกษตรกรรม และประชากรบางส่วนจะยึดอาชีพการรับจัดการบรรเลงวงปีพาทย์มอญเป็นอาชีพเสริม และมีการก่อตั้งวงปีพาทย์มอญขึ้นมากมาย และเป็นสิ่งที่ทำให้การแสดงนาฏยศิลป์ได้เผยแพร่ในวงปีพาทย์มอญ และเป็นสิ่งที่ช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยไว้อีกด้วย การเกิดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญจังหวัดสุพรรณบุรีนั้น มีความเป็นมาประมาณ 50 ปี มาแล้ว และมีต้นกำเนิดมาจากการแสดงรำมอญจากจังหวัดปทุมธานี และ นำการแสดงนาฏยศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่นำมาใช้ในการแสดงในวงปีพาทย์มอญคณะนครสวรรค์ และคณะนครสวรรค์ถือได้ว่าเป็นต้นแบบการแสดงนาฏยศิลป์ให้กับวงปีพาทย์มอญคณะอื่นๆ จนเป็นที่นิยมในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในพิธีศพในปัจจุบัน และยังเป็นเครื่องบันเทิงใจอย่างหนึ่ง ซึ่งช่วยคลายความโศกเศร้าของเจ้าภาพที่สูญเสียผู้อันเป็นที่รักและเพื่อเป็นเกียรติในงานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเป็นต้นมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วงปีพาทย์มอญ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มมีการตั้งเมื่อ พ.ศ. 2840 โดยวงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์เป็นคณะแรก โดย นายฮ้าง สุนทรวิภาค ซึ่งมีบ้านพักอาศัยอยู่ในบริเวณวัดสุวรรณภูมิหรือวัดใหม่ ซึ่งเป็นวัดที่เคยมีวงปีพาทย์ไทยมาก่อน ก่อตั้งโดยมีพระครูตีเจ้าอาวาสวัดสุวรรณภูมิ พระครูตีเป็นผู้ที่เริ่มให้มีวงปีพาทย์ประจำวัดขึ้น โดยสร้างขึ้นเองบ้างซื้อบ้าง การที่สร้างขึ้นเองนั้นได้อาศัยชาวบ้านที่เป็นช่างและพระสงฆ์ในวัด ซึ่งมีความรู้ทางช่างไม้และรวบรวมพระสงฆ์ที่มีฝีมือในทางช่าง และผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการสร้างเครื่องปีพาทย์เวลานั้นก็คือ พระใบฎีกาเปลื้อง (ซึ่งในเวลาต่อมาคือ พระเทพอุณาจารย์เจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรีและเจ้าอาวาสวัดสุวรรณภูมิ องค์ที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2481) ครูผู้ฝึกสอนและควบคุมวงปีพาทย์วงนี้คนแรกคือ ครูอ่ำ และ ครูโหมด สอนประเภทเครื่องหนัง ครั้นครูอ่ำถึงแก่กรรมไปแล้ว นักดนตรีของวงปีพาทย์วัดใหม่มีหลายรุ่น จวบจนท่านพระครูศรัทธาธุสธาริมณีวินยานุโยค (พระครูตี) ถึงมรณะภาพท่านพระครูเจ้าอาวาสวัดบัวลอย เป็นผู้จัดการทรัพย์สินมรดกได้ขายเลหลังเครื่องปีพาทย์ทั้งหมดซึ่งนายฮ้างเป็นผู้รับซื้อไว้และดำเนินการต่อมา

นายฮ้าง ได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้นโดยได้รับคำแนะนำจากหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) โดยครั้งแรกสร้างฆ้องมอญจำนวน 2 โถ่ง ส่วนรางระนาดที่ใช้เวลา ไปงานก็ใช้รางไทยธรรมดา และครูที่มาถ่ายทอดความรู้ในสมัยนั้นมีครูมนตรี ตราโมท ครูชื่น คุริยะประณีต ครูไก่อ คุริยะประณีต ครูเส่ง (ไม่ทราบนามสกุล) และครูทองคำ ต่อมาในปี พ.ศ. 2495 นายฮ้าง ได้สร้าง รางกระแตขึ้น โดยครูหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นผู้ออกแบบให้และให้ช่างเถี่ยเป็นผู้แกะรางชนิดนี้ และคณะบัวทองได้แบบไปสร้างรางมอญ (รางระนาดที่มีรูปร่างคล้ายฆ้องมอญ) เป็นรายแรกและในสมัยนั้นวงปีพาทย์มอญได้รับความนิยมมาก จึงเป็นสาเหตุทำให้มีการก่อตั้งวงปีพาทย์มอญเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในปัจจุบันโดยเฉพาะอำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี มีทั้งสิ้น 19 คณะ ได้แก่

	ก่อตั้งวงปีพาทย์มอญ	ก่อตั้งการแสดงนาฏยศิลป์
1.คณะณรงค์ศิลป์	พ.ศ.2480	พ.ศ.2485
2.คณะศิษย์ศรทอง	พ.ศ.2480	พ.ศ.2519
3.คณะประคองศิลป์	พ.ศ.2490	พ.ศ.2515
4.คณะบัวทอง	พ.ศ.2495	พ.ศ.2507
5.คณะขจร โมพันธ์	พ.ศ.2500	พ.ศ.2505
6.คณะโตนบันเทิงศิลป์	พ.ศ.2502	พ.ศ.2520
7.คณะสงัดศิลป์	พ.ศ.2506	พ.ศ.2506
8.คณะนิลดี	พ.ศ.2515	พ.ศ.2515

	<u>ก่อตั้งวงปีพาทย์มอญ</u>	<u>ก่อตั้งการแสดงนาฏศิลป์</u>
9.คณะเจริญศิลป์	พ.ศ.2519	พ.ศ.2525
10.คณะก้านันแสง	พ.ศ.2524	พ.ศ.2524
11.คณะสมควร บัวทอง	พ.ศ.2526	พ.ศ.2527
12.คณะพุทธรนิมิตศิลป์	พ.ศ.2525	พ.ศ.2528
13.คณะนายบุญชอบ	พ.ศ.2527	พ.ศ.2527
14.คณะจรรยาศิลป์	พ.ศ.2536	พ.ศ.2536
15.คณะศิษย์โอ.เก.	พ.ศ.2536	พ.ศ.2536
16.คณะปิ่นทอง	พ.ศ.2537	พ.ศ.2540
17.คณะเฉลียวศิลป์	พ.ศ.2537	-
18.คณะเจริญทองศิลป์	พ.ศ.2538	-
19.คณะนายถา นำศิลป์	พ.ศ.2540	พ.ศ.2540

เมื่อนายฮ้างได้สร้างวงปีพาทย์มอญขึ้น ตนได้มีแนวคิดที่จะสร้างความบันเทิงทางด้านอื่นๆ นอกจากการบรรเลงแล้ว นายฮ้างได้นำการแสดงรามอญเข้ามาจากจังหวัดปทุมธานีเมื่อ พ.ศ.2845 นายฮ้างได้ติดต่อคณะรามอญจากจังหวัดปทุมธานีเพื่อต้องการให้ชาวจังหวัดสุพรรณบุรีได้รับชมศิลปะการรามอญ คณะที่นายฮ้างได้ว่าจ้างมา คือ คณะแม่ทองพริ้ง 9 ชั้น มาแสดงที่จังหวัดสุพรรณบุรีและแสดงเป็นครั้งแรกที่วัดสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นวัดที่คณะณรงค์ศิลป์มีบ้านพักอยู่ในบริเวณวัด คณะแม่ทองพริ้งเดินทางมาจากจังหวัดปทุมธานีโดยทางเรือ ซึ่งมาขึ้นเรือที่ท่าเตียน(กรุงเทพฯ) การเดินทางของคณะแม่ทองพริ้งจะต้องเดินทางล่วงหน้าก่อน 1 วัน สาเหตุจากระยะเวลาการเดินทางมาสุพรรณบุรีใช้เวลาการเดินทางเป็นจำนวน 1 วัน กว่าที่จะมาถึงแม่น้ำท่าจีน การมาของคณะแม่ทองพริ้งในแต่ละครั้ง แม่ทองพริ้งจะนำผู้แสดง มาจำนวน 6 คน มีทั้งผู้แสดงตั้งแต่ 16-18 ปี และผู้แสดงที่มีอายุตั้งแต่ 20-35 ปี เครื่องแต่งกาย สวมเสื้อแขนยาวสีดำไว้ด้านหลัง นุ่งผ้าถุงสีดำยาวกรอมเท้า ลักษณะการนุ่งแบบป้าย มีผ้าสไบสีขาวห่มเป็นสไบ มวยผมไว้ท้ายทอย ไม่สวมเครื่องประดับ แต่งหน้าเพียงเล็กน้อย

จากความชื่นชอบและความนิยมในการแสดงรามอญวงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ จึงนำมาเป็นแบบอย่างโดยได้นำผู้ที่มีอาชีพแสดงลิเกมาเป็นผู้ถ่ายทอดให้กับผู้แสดงในคณะของตน ต่อมาเมื่อ พ.ศ.2505 (ประมาณ 20 ปี) การแสดงรามอญเริ่มได้รับความนิยมน้อยลงวงปีพาทย์มอญ คณะณรงค์ศิลป์จึงเลิกว่าจ้างคณะแม่ทองพริ้งมาแสดง ต่อมาพ.ศ.2515 วิทยาลัยนาฏศิลป์เริ่มมีการก่อตั้งขึ้น นายฮ้าง สุนทรวิภาต ได้มีแนวความคิดนำรูปแบบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์มาใช้ โดยส่งนางปราณี สุนทรวิภาต (บุตรสาว)

ไปศึกษาด้านการบรรเลงดนตรีและการแสดงนาฏศิลป์กับนางแถม คุริยะประณีต(มารดาของครูชั้น คุริยะประณีต) ชุดการแสดงที่ได้รับถ่ายทอด ได้แก่ รำสีนวล,ระบำเทพบันเทิง, ระบำกฤษดาภินิหาร เป็นต้น ต่อจากนั้นนางปราณี จึงนำการแสดงนาฏศิลป์ถ่ายทอดให้ลูกหลานลำดับต่อมา

เมื่อการแสดงนาฏศิลป์ได้แพร่หลายวงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ จึงเริ่มนำการแสดงนาฏศิลป์ไทยมาแสดงแทนการแสดงรำมอญโดยจัดหาครูมาถ่ายทอดโดยติดต่อครูที่มีความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ ซึ่งอยู่โรงเรียนบริเวณใกล้คณะปีพาทย์ของตน หรือได้ทราบถึงความสามารถในด้านการแสดงของผู้แสดงคณะต่างๆทางหัวหน้าคณะจึงได้ติดต่อผู้แสดงคณะนั้นๆมาถ่ายทอดให้กับผู้แสดงของตนชุดการแสดงที่ถ่ายทอดได้แก่ รำสีนวล,รำพลายชุมพล,รำโนห์รำบูชายัญ เป็นต้น

ต่อมา พ.ศ.2522 วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองก่อตั้งขึ้น หัวหน้าคณะได้ส่งทายาทของตนเข้าไปศึกษาโดยมีจุดประสงค์หลายประการ เช่น 1.เพื่อให้ทายาทนำสิ่งที่ได้รับถ่ายทอดมาใช้ในการแสดงในคณะของตน 2.เพื่อนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์มาเป็นผู้แสดงในคณะของตน 3.เพื่อใช้สถาบันเป็นเครื่องยืนยันความเป็นมาตรฐานของผู้แสดงในทั้งนี้ด้วย การจัดการแสดง หัวหน้าคณะจะคำนึงถึงความสามารถของ ซึ่งผู้แสดงจะนำชุดการแสดงที่ได้ศึกษามาตามหลักสูตรชั้นกลางปีที่ 2 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีความหลากหลายในแต่ละประเภท เช่น ประเภทระบำ ได้แก่ ระบำโบราณคดี 5 ชุด ประเภทฟ้อน เช่น ฟ้อนม่านมงคล ฟ้อนลาวคำหอม ประเภทการแสดงพื้นเมืองภาคอีสาน ได้แก่ เซิ้งสั้มพันธ์ เซิ้งกระหยัง เป็นต้น ส่วนการแสดงพื้นเมืองทางภาคใต้ เช่น ชุดตาลีทีปัส ระบำคิดกึ่ง ระบำปาเต๊ะ หรือการรำเดี่ยว เช่น ชุดมโนห์รำบูชายัญ รำพลายชุมพล หรือชุดการแสดงอื่นๆที่ไม่ได้บรรจุอยู่ในหลักสูตรชั้นกลางปีที่ 2 หรือหลักสูตรชั้นอื่นๆ ผู้แสดงจะได้รับถ่ายทอดเมื่อได้มีโอกาสคัดเลือกให้เป็นผู้แสดงในงานของวิทยาลัยตามสถานที่ต่างๆ เท่านั้น ชุดการแสดงที่นิยมแสดงเป็นชุดแรก หรือเป็นการแสดงเบิกโรง คือ ชุดฟ้อนม่านมงคล ผู้แสดงในขณะนั้นนำการแสดงชุดนี้มาเป็นชุดแรกสาเหตุ คือ 1.เป็นการแสดงรำหมู่ ซึ่งหัวหน้าคณะมีความต้องการให้ผู้ชมชมการแสดงในชุดแรกแล้วเกิดความตระการตา 2.ชุดฟ้อนม่านมงคล เป็นชุดการแสดงที่มีเนื้อร้อง ที่กล่าวถึงการ อวยพรการยกย่อง ทั้งนี้เพื่อเป็นการยกย่องผู้ที่ล่วงลับไปแล้วและเป็นการอวยพรให้แก่ผู้ที่มาเป็นเกียรติในงาน

3.หัวหน้าคณะจะใช้เครื่องแต่งกายสีดำ คือ สวมเสื้อในนางสีดำไว้ด้านใน สวมเสื้อผ่าหน้าแขนยาว นุ่งผ้าลักษณะการนุ่งแบบปายยาวกรอมเท้า และมีผ้าคล้องคอสีขาวหรือดำ สวมเครื่องประดับ การแต่งกายด้วยสีดำนี้ หัวหน้าคณะมีแนวความคิดเพื่อให้การแสดงเป็นการบูชาศพก่อนที่จัดการแสดงให้กับผู้ชมในชุดต่อไป จากนั้นการแสดงชุดฟ้อนม่านมงคลจึงเป็นชุดการแสดงหลักที่ขาดเสียมิได้ในจัดการแสดงเป็นชุดแรกของทุกคณะ

ต่อมาพ.ศ.2535 วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีก่อตั้งขึ้น การที่นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทองมาแสดงจึงเล็กลง หัวหน้าวงปีพาทย์มอญคณะต่างๆได้ส่งทายาทของตนเข้ารับการศึกษาและนำผู้แสดงในวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีมาแสดงในลำดับต่อมา

การสืบทอดวงปีพาทย์มอญในอำเภอเมืองฯจังหวัดสุพรรณบุรี มีทั้งหมด 19 คณะ ทุกคณะมีประวัติการสืบทอดที่แตกต่างกันได้แก่ การสืบทอดสายที่ 1 ต้นสายคือ วงดนตรีวัดสุวรรณภูมิ ซึ่งพระครูตี๋เป็นผู้ก่อตั้ง ภายหลังเมื่อพระครูตี๋มรณภาพ ลูกศิษย์ได้แยกออกมาตั้งคณะของตนเอง การสืบทอดสายที่ 2 ต้นสายคือ คณะนายบุตร ซึ่งเดิมเป็นนักดนตรีไทยบรรเลงประกอบการแสดงอยู่ที่อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ต่อมาได้ย้ายมาตั้งคณะดนตรีไทยอยู่ที่อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี การสืบทอดสายที่ 3 ต้นสายคือ คณะประคองศิลป์ ต่อมาลูกศิษย์ได้แยกตัวออกมาตั้งคณะของตนเองการสืบทอดของสายที่ 4 ต้นสายคือ วงดนตรีไทยคณะครูบัวอยู่ที่อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี สายที่ 5 คณะศิษย์สรทอง นายขุนซึ่งเป็นหัวหน้าคณะได้รับการถ่ายทอดดนตรีจากบรรพบุรุษและได้ไปเรียนดนตรีเพิ่มเติมจากสายครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ปัจจุบันไม่มีลูกศิษย์แยกออกไปตั้งคณะใหม่ เนื่องจากส่วนใหญ่ นักดนตรีในคณะเป็นญาติพี่น้องกัน สายที่ 6 คณะโชน บันเทิงศิลป์ นายโชนซึ่งเป็นหัวหน้าคณะได้รับการถ่ายทอดดนตรีจากบรรพบุรุษ ปัจจุบันไม่มีลูกศิษย์แยกออกไปตั้งคณะใหม่ สายที่ 7 คณะศิษย์โอ.เค. นายวิโรจน์ สุภาแดน ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะได้รับการถ่ายทอดดนตรีจากบรรพบุรุษ ปัจจุบันไม่มีลูกศิษย์แยกออกไปตั้งคณะใหม่

การสืบทอดการแสดงในอดีตการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี เริ่มมีการจัดแสดงตั้งแต่ พ.ศ.2485 เริ่มต้น โดยวงปีพาทย์มอญคณะณรงค์ศิลป์เป็นคณะแรกที่นำศิลปะการรำมอญของจังหวัดปทุมธานีมาจ้างมาแสดง เมื่อการรำมอญเข้ามาแพร่หลายในจังหวัดสุพรรณบุรี จึงเป็นที่นิยมอย่างมากสำหรับนำการแสดงรำมอญมาใช้ในการแสดง ต่อมาเมื่อผู้แสดงสามารถนำการแสดงรำมอญมาแสดงเองได้โดยไม่ต้องมีการว่าจ้าง รำมอญจังหวัดปทุมธานีจึงลดบทบาทลง เมื่อพ.ศ. 2550 ศิลปะการแสดงลิเกจึงเข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดการแสดงโดยจังหวัดสุพรรณบุรีมีการแสดงลิเกที่หาชมได้ง่ายและหาผู้ที่มาถ่ายทอดการแสดงได้ง่ายเช่นเดียวกัน เนื่องจากการแสดงลิเกนั้นต้องอาศัยการบรรเลงประกอบการแสดงจากวงปีพาทย์มอญ ซึ่งวงปีพาทย์มอญจะรู้จักกันในฐานะเพื่อนร่วมงาน ซึ่งจะสะดวกในการติดต่อผู้แสดงลิเกมาเป็นผู้ถ่ายทอดการแสดงให้กับผู้แสดงในคณะวงปีพาทย์มอญของตน

ต่อมา พ.ศ.2515 การแสดงนาฏศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์แพร่หลายเข้ามาสู่ภูมิภาคและได้รับความนิยมเป็นอย่างมากสำหรับการจัดการแสดง จึงเป็นสาเหตุให้การแสดงลิเกลดบทบาทและหน้าในการถ่ายทอดการแสดงลง ปัจจุบันการสืบทอดการแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์จึงเป็นที่นิยมอย่างมากในการสืบทอดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

ดังนั้น การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ และการสืบทอดในเรื่องของการแสดงแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

1. การถ่ายทอดในกลุ่มเรือญาติ เป็นการถ่ายทอดความรู้ให้บุตรหลานและเครือญาติในตระกูล การถ่ายทอดความรู้เป็นการถ่ายทอดการแสดงนาฏศิลป์อย่างเต็มความสามารถ และถ่ายทอดชุดการแสดงทุกชุดที่ตนได้รับถ่ายทอดมา
2. การถ่ายทอดจากครูสู่ศิษย์ ซึ่งการสืบทอดในลักษณะดังกล่าว เป็นการถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากครู และนักเรียนเป็นผู้ศึกษา
3. การถ่ายทอดให้แก่บุคคลอื่นที่สนใจ เป็นการถ่ายทอดความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ให้กับเพื่อนบ้าน และผู้ที่สนใจ

การสืบทอดในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า มีการถ่ายทอดแบบจากครูสู่ศิษย์เพียงเท่านั้น

ปัจจุบันวงปีพาทย์มอญที่เลิกประกอบอาชีพการจัดการบรรเลงและการแสดงนาฏศิลป์ได้แก่

1. คณะณรงค์ศิลป์	เลิกรับจัดการแสดงนาฏศิลป์	พ.ศ.2540
2. คณะเจริญทองศิลป์	เลิกรับจัดการแสดงนาฏศิลป์	พ.ศ.2545
3. คณะสมควร บัวทอง	เลิกกิจการ	พ.ศ.2530
4. คณะสังข์ศิลป์	เลิกกิจการ	พ.ศ.2516
5. คณะนิลดี	เลิกรับจัดการแสดงนาฏศิลป์	พ.ศ.2548

สาเหตุหนึ่งทำให้วงปีพาทย์มอญบางคณะต้องเลิกประกอบอาชีพการจัดการบรรเลงและการแสดงลง นอกเหนือจากนี้ยังมีอีกหลายสาเหตุที่ทำให้ต้องเลิกประกอบอาชีพ คือ

1. ไม่มีทายาทสืบทอดในเรื่องของการจัดการแสดงนาฏศิลป์
2. ไม่มีความรู้ในเรื่องของการจัดการแสดง
3. ไม่เป็นความนิยมของผู้ว่าจ้าง

การสืบทอดการบรรเลงและการแสดงนาฏศิลป์นั้น มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องจึงทำให้การแสดงนาฏศิลป์ต้องอาศัยการจัดการแสดงนาฏศิลป์อย่างเป็นระบบโดยยึดหลักการจัดการแสดงนาฏศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นส่วนใหญ่

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญนั้นมีข้อจำกัดในเรื่องของผู้แสดง ซึ่งการจัดจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราค่าจ้าง การจัดการแสดงนาฏศิลป์จึงมีดังต่อไปนี้

การจัดเรียงลำดับชุดการแสดงของวงปีพาทย์มอญคณะต่างๆ มีหลักในการแสดง คือ จะใช้การแสดงชุดฟ้อนม่านมงคลใช้ผู้แสดงจำนวน 4-6 คน ซึ่งจัดเป็นการแสดงชุดแรกและใช้การแสดงชุดรำเดี่ยวหรือรำคู่เป็นการกั้นเวลาเพื่อให้การแสดงชุดแรกได้เปลี่ยนเครื่องแต่งกาย จะมีการจัดการแสดงโดยสลับการรำเดี่ยวและรำหมู่ บางคณะจะจัดการรำหมู่ในชุดการแสดงติดต่อกัน จะใช้วงปีพาทย์มอญบรรเลงในการกั้นเวลาเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย การจัดการแสดงนาฏศิลป์จะใช้การแสดงสีภาคโดยจะสิ้นสุดการแสดงลงในชุดการแสดงพื้นบ้านทางภาคอีสาน

ดังนั้นการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี มีนำการแสดงประเภทต่างๆมาใช้ในการจัดการแสดง เช่น ประเภทระบำ ประเภทรำ การแสดง โขนและการแสดงพื้นบ้านทั้งสีภาค ซึ่งการแสดงประเภทต่างๆนี้ วงปีพาทย์มอญมอญทั้ง 19 คณะ นำรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์มาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้งสิ้น

การจัดการแสดงนาฏศิลป์นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบต่างๆ จึงสามารถจะนำมาเสนอในรูปแบบของการแสดงได้ องค์ประกอบของวงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะ มีการจัดองค์ประกอบโดยยึดต้นแบบมาจากวงปีพาทย์มอญวิทยาลัยนาฏศิลป์เช่นเดียวกันกับการจัดการแสดงองค์ประกอบในการจัดการแสดงนาฏศิลป์มีองค์ต่างๆ ไม่มากเท่ากับองค์ประกอบของการแสดง การแสดงละครที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้วงปีพาทย์มอญคณะต่างๆให้ความสำคัญในการจัดองค์ประกอบเพื่อการแสดงนาฏศิลป์ไม่มากนัก ซึ่งส่วนใหญ่การจัดการแสดงนาฏศิลป์เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการจัดทำธุรกิจที่ได้ผลกำไรไม่มากเท่าที่ควร เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากการสัมภาษณ์และการสังเกตได้ผลดังต่อไปนี้

องค์ประกอบในการจัดแสดงนาฏศิลป์ ที่ใช้ในวงปีพาทย์มอญ ได้แก่ รูปแบบการแสดง เครื่องแต่งกาย คนตรี แสง สี การคัดเลือกผู้แสดง การฝึกซ้อมการแสดง สิ่งที่แตกต่างกันในเรื่องขององค์ประกอบ ได้แก่ การจัดเรียงชุดการแสดง ในการจัดลำดับชุดการแสดงแต่ละประเภท เช่น ประเภทของระบำ ประเภทของการแสดง โขน และประเภทเพลงมาตรฐาน เป็นต้น ซึ่งแต่ละคณะมีการจัดเรียงชุดการแสดงที่แตกต่างกัน และ ในส่วนของเรื่องเครื่องแต่งกาย โทสนีที่ใช้ในการจัดทำเครื่องแต่งกาย ผู้บริหารและผู้แสดง จะเป็นผู้ร่วมเสนอความคิดเห็น จึงเป็นสาเหตุทำให้เกิดความหลากหลายในเรื่องของสีเครื่องแต่งกาย ในด้านของเรื่องวงปีพาทย์มอญ มีความคล้ายคลึงกันในการจัดองค์ประกอบต่างๆ เช่น เรื่องของแสงและไฟ มีการใช้สีเทคนิคในการประดับห้องมอญที่แตกต่างกัน บางคณะประดับไฟเป็นเส้น ความยาวเท่ากับจำนวนของห้องมอญ บางคณะใช้เทคนิคการจัดแสงในวงปีพาทย์มอญ โดยการนำหลอดไฟใส่ลงในสายยางประดับลงไปตามลายที่แกะของห้องมอญ หรือ การใช้ไฟสปอร์ตไลท์ ขนาด 1500 วัตต์ จำนวน 1-2 ดวง ในการให้แสงสว่างในการแสดงและการบรรเลง

สิ่งที่มีความคล้ายคลึงกันในวงปีพาทย์มอญ ได้แก่ ฝักระบายในการจัดเวที ใช้สีและลักษณะการตัดเย็บที่คล้ายกัน ส่วนองค์ประกอบทางด้านอื่นๆในการแสดงนาฏยศิลป์นั้น จะมีลักษณะที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่อง ชุดการแสดง เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า-ทำผม การฝึกซ้อมการแสดง การคัดเลือกผู้แสดง และดนตรีที่ใช้ในการประกอบการแสดงนาฏยศิลป์

องค์ประกอบในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญต่างๆเหล่านี้ ซึ่งต้องมีผู้ควบคุมหรือผู้บริหารเพื่อให้งานการแสดงสำเร็จลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพ วงปีพาทย์มอญทั้ง 19 คณะมีหลักในการบริหารด้านต่างๆ ซึ่งแบ่งได้ดังต่อไปนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์โดยการติดป้ายประชาสัมพันธ์ชื่อคณะตามสถานที่บำเพ็ญกุศลติดป้ายประจำคณะด้านหน้ากระจัดโหม่งเมื่อจัดการแสดง การแจกนามบัตรและประชาสัมพันธ์ขณะจัดการแสดง และการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุด คือ การบอกต่อกันของผู้ที่ได้รับชมการแสดง และการประชาสัมพันธ์ของนายหน้าซึ่งนายหน้าจะแนะนำวงปีพาทย์มอญที่ตนได้รับค่าตอบแทน

ด้านการบริการ

มีการบริการของเรื่องการบรรเลงปีพาทย์มอญและชุดการแสดง เมื่อผู้ว่าจ้างมีความต้องการให้ผู้บรรเลงบรรเลงเพลงและจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในชุดการแสดงที่ชื่นชอบทางคณะจัดตามประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความเต็มใจ ทางคณะให้ความสะดวกแก่เจ้าภาพหลายๆด้าน เช่น เคลื่อนย้ายวงปีพาทย์มอญไปบรรเลงบริเวณสถานที่พิเศษ และนำแถวแห่ศพให้บริการโดยไม่คิดค่าบริการเพิ่มและยังมีการบริการจัดทำเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์มอญทั้งนี้ด้วย การบริการด้านผู้บรรเลง หัวหน้าคณะมีการบริการซักรีดเสื้อทีมให้กับผู้บรรเลง

ด้านเครื่องแต่งกาย

การเครื่องกายของผู้บรรเลงในวงปีพาทย์มอญเริ่มพ.ศ.2500 มีการจัดทำเสื้อทีมให้กับผู้บรรเลงในวงปีพาทย์ ลักษณะการแต่งกายโดยใส่เสื้อเชิ้ตแขนยาวและแขนสั้นสีขาวผูกเนคไทสวมกางเกงขายาวสีดำน ต่อมาหัวหน้าคณะได้จัดทำเครื่องแต่งกายเพื่อให้เหมาะกับพิธีในพระราชทานเพลิงศพ ตัวอย่างเช่น คณะมีการตัดเย็บเป็นเสื้อราชปะแตนสีขาวและสีดำ ปักตราสัญลักษณ์ของคณะ คือ พระวิศณุวดีพิณ ด้านล่าง ปักคำว่า “คณะบัวทอง” หากเป็นงานพิธีศพบุคคลทั่วไปซึ่งไม่ได้ขอไปพระราชทานเพลิงศพ แต่งกายแบบ เสื้อชาฟารีสีขาวหรือสีดำบางคณะอาจจะไม่มีการปักชื่อคณะซึ่งแล้วแต่ความสะดวกของหัวหน้าการจัดทำเพื่อเป็นการให้เกิดเกียรติกับผู้ล่วงลับไปแล้ว เจ้าภาพและผู้ที่มาร่วมงานยังใช้การแต่งกายซึ่งต้องการให้เป็นเอกลักษณ์สำหรับวงปีพาทย์มอญ คณะบัวทอง

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงในปัจจุบัน ในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคาเฉลี่ย 4,500-6,500 บาท

การแสดงนาฏยศิลป์ จำนวนผู้แสดง 5 -6 คน ราคาเฉลี่ย 2,500-3,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏยศิลป์=4 โฉ่งผู้แสดงนาฏยศิลป์จำนวน5-6 คนราคาเฉลี่ย7,500 บาท

ราคาการรับงานการบรรเลงและการแสดงนอกพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

วงปี่พาทย์มอญ 4 โฉ่ง ราคาเฉลี่ย 8,000-12,000 บาท

การแสดงนาฏยศิลป์ จำนวนผู้แสดง 6 คน ราคาเฉลี่ย 4,000-5,000 บาท

วงปี่พาทย์มอญ + การแสดงนาฏยศิลป์ ราคาเฉลี่ย 14,500 บาท

ด้านจุดขาย

การบริหารในด้านจุดขาย ในการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปี่พาทย์มอญในแต่ละคณะ มีจุดขายที่เหมือนกัน คือ ใช้ผู้แสดงที่เป็นนักเรียน นักศึกษา จากวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ซึ่งเป็นเครื่องแสดงความมาตรฐานในการแสดงนาฏยศิลป์ของวงปี่พาทย์มอญ และแสดงความมั่นใจให้กับผู้ว่าจ้าง รวมไปถึงการจัดทำเครื่องแต่งกายที่มีสีและลักษณะเนื้อผ้า เพื่อสร้างจุดเด่นให้เป็นเอกลักษณ์ของคณะนั้น

ด้านวัตถุประสงค์

การจัดทำสถิติ การจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปี่พาทย์มอญในแต่ละคณะมีการจดบันทึกลงในสมุด มีการจดงานการแสดงไว้บนกระดาน หากแต่ไม่มีการรวบรวมจัดทำเป็นสถิติของแต่ละปีให้เป็นเอกสารที่ชัดเจน

ด้านพาหนะ

วงปี่พาทย์มอญแต่ละคณะในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการว่าจ้างพาหนะ ราคาว่าจ้าง 500-1000 บาท/วัน พร้อมพนักงานขับรถ ราคาคำนวณระยะทางใน-นอกเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี บางคณะมีพาหนะส่วนตัวและผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญเป็นพนักงานขับรถหรือผู้บรรเลงปี่พาทย์เป็นผู้ขับ มีค่าใช้จ่าย คือ การเติมน้ำมันเชื้อเพลิง จำนวน 500 บาท และเพิ่มค่าใช้จ่ายให้กับผู้ขับจากข้างนอก จำนวน 100 บาท

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากการศึกษาพบว่านาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญจังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งสร้างเอกลักษณ์ให้กับคณะของตนคือ

1. นาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญเป็นการแสดงในพิธีศพ เป็นแหล่งเผยแพร่ที่สำคัญให้กับนักเรียน-นักศึกษาได้ใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์ และกระแสดความนิยมในการนำการบรรเลงและการแสดงนาฏศิลป์มาใช้ในงานของตน

2. การจัดการแสดงนาฏศิลป์ มีความสะดวกในการจัดหา และยังสามารถจัดได้อย่างทันเวลาที่กำหนดตามความต้องการของผู้ว่าจ้างโดยไม่ต้องอาศัยการฝึกซ้อมการแสดง

3. กระบวนท่ารำได้รับถ่ายทอดมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ได้มีการเผยแพร่ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์สู่ภูมิภาค เป็นประโยชน์ซึ่งจะทำให้กระบวนท่ารำ และ ชุดการแสดงต่างๆ ได้สืบทอดต่อไป

4. เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของไทยไว้ในเรื่องของการแสดงนาฏศิลป์ซึ่งธำรงอยู่กับวงปีพาทย์มอญ กล่าวคือ การถ่ายทอดอาชีพเพื่อให้ทายาทได้สืบทอดต่อไป

5. การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ มีการลงทุนที่ใช้เงินเป็นจำนวนมาก แต่มีการลงทุนเพียงครั้งเดียว หากแต่ใช้ประโยชน์ได้ตลอดชีพ เช่น การลงทุนในเรื่องเครื่องปีพาทย์มอญ ปัจจุบันมีราคาโคงละ 3,000 บาท ต้องการใช้อีกจำนวนก็โคง ขึ้นอยู่ความต้องการของหัวหน้าคณะ ส่วนเครื่องปีพาทย์ชนิดอื่นๆรวมทั้งเครื่องประกอบจังหวะรวมแล้วมีราคาเฉลี่ย 2 แสน ในส่วนของเครื่องแต่งกายมีการลงทุนราคาเฉลี่ย 1 แสนบาท จะทำการลงทุนใหม่ก็ต่อเมื่อเครื่องแต่งกายได้ชำรุดเสียหาย และเสื่อมสภาพลงตามกาลเวลา

6. กระแสดความนิยมของชาวจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีงาพิธีศพครั้งใดจะต้องจัดหาวงปีพาทย์มอญและการแสดงนาฏศิลป์เพื่อเป็นเกียรติในงานเสมอ

ดังนั้น ผู้วิจัยตระหนักดีว่านาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นมรดกอันล้ำค่าที่ควรจะอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่แก่เยาวชนของชาติให้คงอยู่ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งนี้วงปีพาทย์มอญมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้นแต่ความสำคัญในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญลดน้อยลง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ว่าจ้างและการสนับสนุนของผู้บริหารวงปีพาทย์มอญ หากขาดปัจจัยสำคัญทั้งสองนี้ นาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญคงสูญหายไปอย่างไม่มีทางแก้ไข

เครื่องแต่งกายผู้แสดงนาฏศิลป์ พ.ศ.2495 จัดทำเครื่องแต่งกายอย่างพอที่จะหาจัดทำได้มีการเย็บปักกันเองบ้างและจัดซื้อบ้าง การจัดทำเครื่องแต่งกายผู้จัดทำจะเลือกสีและเนื้อผ้าตามความชื่นชอบของผู้จัดทำและให้เข้ากับแสงในเวลาจัดการแสดง ผู้ที่จัดทำเครื่องแต่งกายส่วนใหญ่จะเป็นภรรยาหรือทายาทของหัวหน้าคณะหรือว่าจ้างผู้ที่มีความรู้ในเรื่องของการปักผ้า และจัดเตรียมเครื่องแต่งกายโดยนำเครื่องแต่งกายจำนวนมากกว่าชุดการแสดงที่กำหนดไว้ ปัจจุบันมีการจัดซื้อและพัฒนาเครื่องแต่งกายโดยยึดรูปแบบมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านการแสดง

การบริหารแสดงนาฏศิลป์นั้นหัวหน้าคณะติดต่อผู้แสดงในอดีตนั้น จะต้องเป็นทายาทหรือผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของหัวหน้าคณะเท่านั้นจึงจะมาเป็นผู้แสดงของคณะได้จำนวนผู้แสดงมีทั้งหมด 5 คน ทางคณะจะเรียกผู้แสดงที่อาศัยอยู่ใกล้ที่พักของตนหรือผู้แสดงที่ไม่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยตรงว่า “นางรำชาวบ้าน” ต่อมาจึงได้นำผู้แสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาแสดงแทนจำนวนผู้แสดงจะขึ้นอยู่กับอัตราการว่าจ้าง หากค่าว่าจ้าง 2,500 บาท ใช้จำนวนผู้แสดง 5 คน หากผู้ว่าจ้างต้องการขอเพิ่มผู้แสดง จะคิดตามจำนวนคนละ 500 บาท การนำผู้แสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์เข้ามาเป็น ผู้แสดงเพื่อทำตามความนิยมของผู้ว่าจ้าง และเพื่อพัฒนาในเรื่องของการแสดงและกระบวนท่ารำ การบริหารด้านการแสดงนั้นหัวหน้าคณะจะนำการแสดงชุดการแสดงประเภทรำหมู่มาใช้เป็นการแสดงในชุดแรกและคั่นด้วยการแสดงรำเดี่ยวหรือรำคู่ และจะใช้การแสดงทั้งสองประเภทสลับกันจนจบการแสดงในชุดสุดท้ายด้วยการแสดงหมู่ในการแสดงแต่ละครั้งจะจัดการแสดงทั้งหมด 6 ชุด วงปีพาทย์มอญ ทั้ง 19 คณะ นำรูปแบบการแสดงมาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

ด้านเวลา

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในช่วงเวลากลางคืน จัดการแสดงก่อนพระสวดพระอภิธรรม 1-2 ชุด เวลา 19.30 น. และจัดการแสดงในชุดที่เหลือ จำนวน 4-5 ชุด เวลา 20.00 น.-21.30 น.

การจัดการแสดงนาฏศิลป์ในช่วงเวลากลางวัน จะจัดการแสดงหลังพระเทศน์จบหรือพิธีทอดผ้าบังสุกุลสิ้นสุดท้าย เวลา 15.00 น.

ด้านการเงิน

อัตราค่าว่าจ้างในการจัดการแสดงนาฏศิลป์ บางคณะมีการคิดราคารวมกับวงปีพาทย์ บางคณะมีการคิดราคาในการจัดการแสดงนาฏศิลป์แยกต่างหาก และ การคิดราคาจะขึ้นอยู่กับจำนวนผู้แสดง และจำนวนราคา และระยะทางการแสดงใน-นอก เขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี

สิ่งที่ผู้วิจัยได้ค้นพบในการศึกษางานวิจัยเรื่องนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ

1. ผู้วิจัยได้ทราบถึงประวัติความเป็นมาในการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ
 2. ผู้วิจัยเรียนรู้ด้านการจัดการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ
 3. ผู้วิจัยทราบถึงองค์ประกอบการแสดงนาฏยศิลป์ที่มีอยู่ในวงปีพาทย์มอญ
 4. ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการบริหารจัดการแสดงของผู้บริหารวงปีพาทย์มอญแต่ละคณะ
- ผู้วิจัยได้รับการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ในงานวิจัยครั้งนี้แล้วนั้น ยังมีสิ่งที่ทำให้ผู้วิจัย

ได้เรียนรู้อีกหลายอย่างเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ เช่น

1. การปลูกฝังให้รักในอาชีพของตน ถึงแม้ว่ามีเรื่องของธุรกิจเข้ามาเกี่ยวข้อง แต่สิ่งหนึ่งซึ่งสำคัญไปกว่านั้น คือการปลูกฝังให้รักในอาชีพของตนที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษโดยไม่ละทิ้งไปประกอบอาชีพอื่นอย่างไม่เห็นความสำคัญ จึงทำให้อาชีพนี้ยังยืนหยัดและเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมในกลุ่มของผู้รักความเป็นวัฒนธรรมของชาติตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

2. ความซื่อสัตย์สุจริตนั้น ผู้บริหารวงปีพาทย์มอญมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นเป็นอย่างมาก เนื่องจากอาชีพการรับจัดการแสดงเป็นอาชีพที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันระหว่างผู้บริหารและผู้แสดง มีความตรงไปตรงมากับผู้ร่วมงานไม่ปิดบังในเรื่องของการทำงาน รวมถึงรายรับที่ได้จากการทำงาน

3. ความมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน นี้ถือได้ว่าเป็นอาชีพของครอบครัวและสังคม จากการที่ผู้วิจัยติดตามงานการแสดง มีบ่อยครั้งที่เป็งานช่วยเหลือกันระหว่างญาติพี่น้องและผู้ประกอบอาชีพด้วยกัน เมื่อมีงานพิธีศพของผู้ที่รู้จักกันงานนั้นจะมีวงปีพาทย์และการแสดงนาฏยศิลป์คณะต่างๆ ไปร่วมกันแสดงเพื่อเป็นเกียรติในงานเป็นจำนวนมาก (ไม่ต่ำกว่า 2 คณะ) โดยคณะผู้บริหารและผู้แสดงไม่คิดค่าตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น

4. สัมพันธภาพในการประกอบอาชีพเดียวกัน อาชีพรับจัดการบรรเลงปีพาทย์และการแสดงนาฏยศิลป์ เป็นอาชีพที่ประกอบกิจการมายาวนาน และผู้ที่ประกอบอาชีพเดียวกันจะมีความรู้จักและสนิทสนมกันอย่างเช่นเครือญาติ และเป็นอาชีพที่รู้จักกันทั่วไป ซึ่งเป็นตัวสร้างเครือข่ายของสายงานให้มีความสนิทสนมกันได้เป็นอย่างดี

5. คุณสมบัติของการเป็นเจ้าของคณะปีพาทย์มอญ มีสิ่งหนึ่งที่ผู้วิจัยได้เรียนรู้ คือผู้บริหารต้องมีวงปีพาทย์มอญเป็นของตนเอง และต้องมีทายาทสืบทอดในการประกอบอาชีพ ไม่เช่นนั้นการบริหารด้านการเงินและยึดอาชีพจัดการแสดงและการบรรเลงในวงปีพาทย์มอญจะไม่ประสบความสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

6. ด้านการบริหารการแสดง ผู้วิจัยได้เรียนรู้จากการบริหารงานของผู้บริหารวงปีพาทย์มอญ ว่ามีแนวทางและจิตวิทยาในการบริหารงานอย่างไรซึ่งเป็นประโยชน์กับผู้วิจัยโดยตรง ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าจะเป็นผู้สืบทอดการรับจัดการแสดงนาฏยศิลป์ต่อไป

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษานาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ และได้สรุปผลวิจัยไปแล้วนั้น ผู้วิจัยยังพบสิ่งที่น่าสนใจ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในการศึกษาวิจัยต่อไปคือ

1. ศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญจังหวัดสุพรรณบุรี กับการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญในจังหวัดอื่นๆ

2. ศึกษาเปรียบเทียบเครื่องแต่งกาย และชุดการแสดง ในการจัดรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ของแต่ละคณะกับเครื่องแต่งกายของทางหลวง

3. ศึกษาการบริหารการแสดงนาฏศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ กับการแสดงนาฏศิลป์ในลีก การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบปัญหาและอุปสรรคหลายประการด้วยกัน จึงขอเสนอแนะวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสัมภาษณ์ผู้บริหารและผู้แสดงนาฏศิลป์อาวุโส อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในการศึกษาวิจัยและแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามพอสรุปได้ดังนี้

1. วิธีการสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหารและผู้แสดงนาฏศิลป์ที่บ้าน ควรใช้คำถามที่เข้าใจง่ายในการสื่อสาร เพื่อไม่ให้ข้อมูลผิดพลาด ไม่ควรใช้คำถามเชิงวิชาการ การสัมภาษณ์ควรสร้างความเป็นกันเอง ก่อนซักถาม เช่น การไปเยี่ยมที่บ้านพักอาศัยก่อน ไปชมการแสดง และใช้การซักถาม อยู่ในเชิงสนทนาควรตั้งคำถามให้ผู้สัมภาษณ์ตอบ และกลับมาใช้คำถามเดิมเพื่อความมั่นใจในคำตอบ

2. การสังเกตและการสัมภาษณ์ โดยการติดตามชมการแสดงนาฏศิลป์ และสังเกตการณ์บริหารของผู้บริหารและผู้ร่วมงาน สังเกตภาพรวมในการจัดการบรรเลงและการจัดการแสดงนาฏศิลป์เพื่อนำไปใช้ สำหรับผู้ที่สนใจธุรกิจทางด้านการจัดการแสดง

3. การศึกษาวิจัยในลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในวงกว้าง สิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ ทุนในการวิจัย เวลาในการวิจัย และความปลอดภัยของผู้วิจัย

4. การจัดทำงานวิจัย ในแต่ละเรื่องให้ตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง และเรื่องที่จะจัดทำให้เป็นอย่างดี บางเรื่องผู้ให้สัมภาษณ์ไม่อาจเผยแพร่ต่อผู้วิจัยได้ หากผู้วิจัยไม่สนิทสนมหรือไม่ทำความรู้จักกันเป็นอย่างดี ในบางครั้งคำตอบแทนในการให้สัมภาษณ์สำหรับศิลปินที่บ้านไม่จำเป็นจะต้องเป็นเงินทอง หรือ สิ่งของ สิ่งที่บุคคลเหล่านั้นต้องการ คือ ความจริงใจ และศรัทธาในอาชีพของบุคคลเหล่านั้นในการเข้ามาเพื่อจุดประสงค์อะไรเท่านั้นก็เพียงพอต่อการให้ข้อมูล อย่างไรก็ตาม การให้ข้อมูล ของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้น ให้ทุกท่านเกิดความภาคภูมิใจในอาชีพ อันจะนำไปสู่การอนุรักษ์ และการสืบทอดได้ต่อไป

รายการอ้างอิง

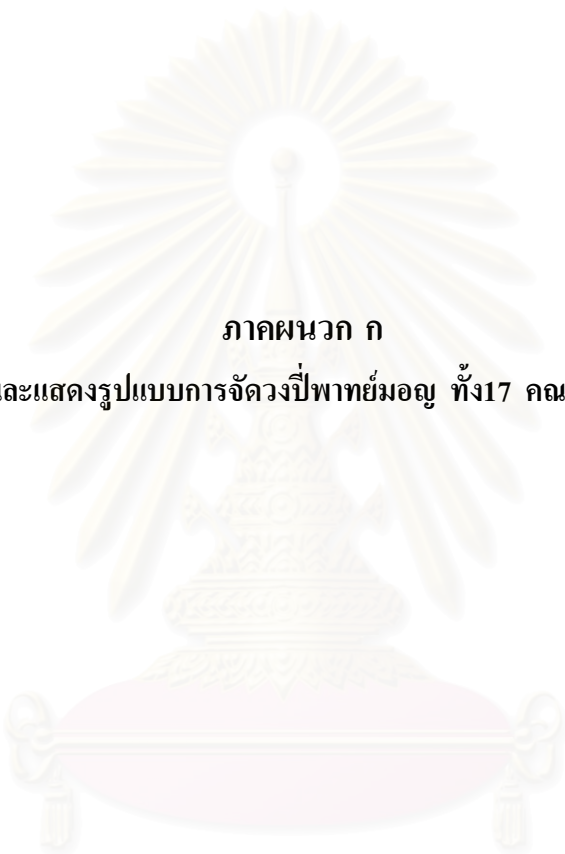
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. ดนตรีในวิถีชีวิตคนไทย. กรุงเทพฯ: 2545.
- กรมศิลปากร, วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดสุพรรณบุรี.
(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2544), หน้า 42-57.
- คณิง บัวทอง. เจ้าของปีพาทย์มอญคณะบัวทอง. สัมภาษณ์, 15,30 ตุลาคม 2549.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุในคณะกรรมการพระราชพิธีมหามงคลเฉลิม
พระชนมพรรษา 6 รอบ. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิ
ปัญญา จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2544.
- จรรยา ไสยวูท. เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะจรรยาศิลป์. สัมภาษณ์, 12 มีนาคม, 19 กรกฎาคม 2550.
- จิราพร นิลดี. ผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์คณะนิลดี. สัมภาษณ์, 11,17 มีนาคม, 9 กรกฎาคม 2550.
- เฉลียว จอมพงษ์. เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2550.
- ณรงค์ สุนทรวิภาต. เจ้าของคณะปีพาทย์มอญณรงค์ศิลป์. สัมภาษณ์, 23 กุมภาพันธ์ 2550.
- ณัฐวดี บัวทอง. ทายาทคณะบัวทอง. สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2549.
- บุญชอบ มะเสียดจร. เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะบุญชอบ. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2550.
- บุญศิริ นิยมทัศน์. รามมอญเกาะเกร็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตศึกษานาฏศิลป์ไทย คณะ
ศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- บุญสม เคียงจันทร์. เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์. สัมภาษณ์, 9 กรกฎาคม 2550.
- บุษบา บัวทอง. ผู้แสดงนาฏศิลป์รุ่นที่2 คณะบัวทอง. สัมภาษณ์, 11 ตุลาคม 2549.
- ประทีน พวงสำลี. หลักการแสดงนาฏศิลป์. กรุงเทพฯ: แผนกการพิมพ์วิทยาลัยครู
สวนสุนันทา, 2521.
- ปิติชัย พงษ์วานิชนันท์. สุพรรณบุรี. กรุงเทพฯ: 2543.
- ตะ ผลมูข. เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะพุทธนิมิตศิลป์. สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2550.
- ถา นำศิลป์. เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะถา นำศิลป์. สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2550.
- โทน อ่อนอินทร์. เจ้าของคณะโทนบันเทิงศิลป์. สัมภาษณ์, 11 กันยายน 2550.
- มนตรี คงดนตรี. เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะปิ่นทอง. สัมภาษณ์, 16 มีนาคม, 9 กรกฎาคม 2550.
- มนตรี ตราโมท. พ่อ...ครู. กรุงเทพฯ: บริษัท พิงแคง พรินติ้ง เซ็นเตอร์จำกัด, 2538.
- รังสรรค์ บัวทอง. วัฒนธรรมสืบทอดปีพาทย์มอญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขา
วัฒนธรรมศึกษาดนตรี สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547.
- รังสรรค์ บัวทอง. ทายาทคณะบัวทอง. สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2549.
- รัตติยา โมพันธ์. ผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์คณะจรโมพันธ์. สัมภาษณ์, 15,16 มกราคม 2550.
- ลักขณา กิจสินชัย. ผู้เคยดูแลเครื่องละครคณะศิษย์ศรทอง. 29 กรกฎาคม 2549.

- ลินจี แก้วสุวรรณ. ผู้แสดงอาวูโต. สัมภาษณ์, 3,15,28 สิงหาคม 2549.
- วิโรจน์ สุภาแดน. เจ้าวงปีพาทย์มอญคณะศิษย์ ไอ.เค. สัมภาษณ์, 20 กรกฎาคม 2550.
- ศรินทร์ว เรืองปิ่นกัน. ผู้จัดการแสดงนาฏศิลป์คณะเจริญศิลป์. สัมภาษณ์, 18 มีนาคม ,16 กรกฎาคม 2550.
- สภาวัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี. สรุปงานเครือข่ายวัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี, 2545.
- สมบรูณ์ เนตรสุวรรณ. เจ้าของคณะศิษย์ศรทอง. สัมภาษณ์, 1,15, กรกฎาคม 2549.
- สมพงษ์ เลิศสุนทรีย์. นักการภารโรง โรงเรียนวัดเกาะ. สัมภาษณ์, 1 สิงหาคม 2549.
- สมพิศ คล้ายน้า. เจ้าของวงปีพาทย์มอญคณะกำนันแสวง. สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2550.
- สรวงสุทธาวิทยา. แหล่งปราชญ์ศิลป์ปิ่น (online). Available from: <http://www.school.obec.go.th/suangsutthawittaya/lang.html>, 2550.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. วิวัฒนาการนาฏศิลป์ไทยในกรุงรัตนโกสินทร์. ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- เสงี่ยม วัฒนากุล. ผู้แสดงนาฏศิลป์วงปีพาทย์มอญคณะสังคีตศิลป์. สัมภาษณ์, 9,16 มีนาคม 2550.
- อุดมอรรถโกสน. เจ้าอาวาสวัดอรัญญ์. สัมภาษณ์, 3, 4 สิงหาคม 2549.
- อนุพงษ์ มะเจียกร. ผู้บรรเลงคณะนายบุญชอบ. สัมภาษณ์, 19 มีนาคม 2549.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
ภาพผู้บริหารและแสดงรูปแบบการจัดวงปีพาทย์มอญ ทั้ง17 คณะที่มีอยู่ในปัจจุบัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างภาพเครื่องเป่าพาทย์มอญที่มีอยู่ในปัจจุบัน 17 คณะดังนี้

1. วงเป่าพาทย์มอญคณะรงค์ศิลป์

ห้องมอญที่ถูกเก็บรักษาไว้

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 30 มีนาคม 2550.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. วงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์ศรทอง

นายสมบูรณ์ เนตรสว่าง ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญและผู้บรรเลงระนาดเอก
 วัดลำบัว อำเภอมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี
 ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 30 กันยายน 2550.

ลักษณะการจัดรูปแบบวงปี่พาทย์มอญ จำนวน 4 โฉ่ง
 ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 30 กันยายน 2550.

3. วงปี่พาทย์มอญคณะประคองศิลป์

นายธนุ วิสุทธิวงษ์ ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญ ขณะบรรเลงระนาดเอกและการบรรเลงการแสดงนาฏศิลป์ วัดคงตาล อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี
 ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 21 กันยายน 2550.

ภาพรวมในการจัดรูปแบบของวงปี่พาทย์มอญจำนวน 4 โគိုင်
 ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 21 กันยายน 2550.

4. วงปี่พาทย์มอญคณะบัวทอง

นายคณิศ บัวทอง ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญ ขณะร้องเพลงประกอบการ
บรรเลงปี่พาทย์มอญ วัดบางค้อ จังหวัดนนทบุรี
ที่มา: คณิศัน บัวทอง 14 กันยายน 2550.

ภาพรวมในการจัดรูปแบบของวงปี่พาทย์มอญ จำนวน 12 โฉ่ง
วัดบางค้อ จังหวัดนนทบุรี
ที่มา: คณิศัน บัวทอง 14 กันยายน 2550.

5. วงปีพาทย์มอญคณะจรโรมพันธ์

นายอนันต์ โมพันธ์ ผู้บริหารวงปีพาทย์มอญ
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

ป้ายคณะทำจากผ้าติดไว้กับกระงังโหม่ง และการจัดวงปีพาทย์มอญจำนวน 5 โด่ง
วงปีพาทย์มอญคณะจรโรมพันธ์ ไม่มีการจัดตั้งเวทีสำหรับตั้งเครื่องปีพาทย์
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

6. วงปีพาทย์มอญคณะโทนบ้านเทิงศิลป์

นายโทน อ่อนอินทร์ ผู้บริหารวงปีพาทย์มอญ
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 23 ตุลาคม 2550.

ภาพรวมในการจัดรูปแบบของวงปีพาทย์มอญ จำนวน 4 โค้ง
วัดสามเหลี่ยม อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มา
: คณรัตน์ บัวทอง 23 ตุลาคม 2550.

7. วงปี่พาทย์มอญคณะนิลดี

นายอรรณพ นิลดี ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญคณะให้สัมภาษณ์
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 8 กันยายน 2550.

นายอรรณพ นิลดี ขณะบรรเลงและลักษณะการจัดวงปี่พาทย์มอญ
วัดแค อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี

ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 8 กันยายน 2550.

8. วงปี่พาทย์มอญคณะเจริญศิลป์

นายนิคม รัมมะเพียร ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญ
 ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 14 ตุลาคม 2550.

ภาพรวมในการจัดรูปแบบของวงปี่พาทย์มอญ จำนวน 10 โคน้
 วัดหนองญาติ อำเภอมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี
 ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 14 ตุลาคม 2550.

9. วงปี่พาทย์มอญคณะกำนันแสวง

นางสาวสุมาลี คล้ายน้ำ ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญและผู้บรรเลงระนาดเอก
ประกอบการแสดง วัดไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

ภาพรวมในการจัดรูปแบบของวงปี่พาทย์มอญ จำนวน 4 โด้ง
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

10. วงปี่พาทย์มอญคณะพุทธนิมิตศิลป์

ด้านซ้าย นายตะ ผลมุข ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญด้านขวาภรรยาและผู้วิจัย
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 23 กรกฎาคม 2550.

ภาพรวมในการจัดรูปแบบของวงปี่พาทย์มอญ จำนวน 4 โค้ง
การบรรเลงประกอบกับการแสดง วัดสามทอง อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 23 กรกฎาคม 2550.

11. วงปี่พาทย์มอญคณะนายบุญชอบ

นายชอบ มะเจียจกร ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญ
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 24 กันยายน 2550.

ภาพรวมในการจัดรูปแบบของวงปี่พาทย์มอญ จำนวน 3 โถ่ง
การบรรเลงประกอบกับการแสดง วัดดอนปราง อำเภอสามชูก จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 24 กันยายน 2550.

12. วงปีพาทย์มอญคณะจรูญศิลป์

นายจรูญ ไสยวูธ ผู้บริหารวงปีพาทย์มอญคณะอยู่ที่บ้านพัก
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 18 กันยายน 2550.

มอญมอญที่ถูกจัดเก็บรักษาไว้ภายในที่พัก
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 18 กันยายน 2550.

13. วงปี่พาทย์มอญคณะศิษย์ไอ.เค

นายวิโรจน์ สุภาแดน ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญ คณะบรรเลงระนาด
ประกอบการแสดง วัดชำปะชีว อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 17 ตุลาคม 2550.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

14. วงปี่พาทย์มอญคณะปิ่นทอง

นายมนตรี คงดนตรี ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญและผู้บรรเลงระนาดเอก
วัดตะลุ่ม อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มา: อนุรักษ์ บัวทอง 17 ตุลาคม 2550.

ป้ายคณะทำจากผ้าติดไว้กับกระจังโหม่ง
ที่มา: อนุรักษ์ บัวทอง 17 ตุลาคม 2550.

15. วงปีพาทย์มอญคณะเฉลียวศิลป์

นายเฉลียว จอมพงษ์ ผู้บริหารวงปีพาทย์มอญ
ที่มา: อนุรักษ์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

มอญมอญที่ถูกจัดเก็บรักษาไว้ที่บ้านพัก คณะเฉลียวศิลป์ไม่มีการจัด
ตั้งเวทีสำหรับเครื่องปีพาทย์
ที่มา: อนุรักษ์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

16.วงปี่พาทย์มอญคณะเจริญทองศิลป์

นายบุญสม เคียงจันทร์ ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญ
วัดไทร อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

ภาพรวมในการจัดรูปแบบของวงปี่พาทย์มอญ จำนวน 4 โถ่ง
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 18 มีนาคม 2550.

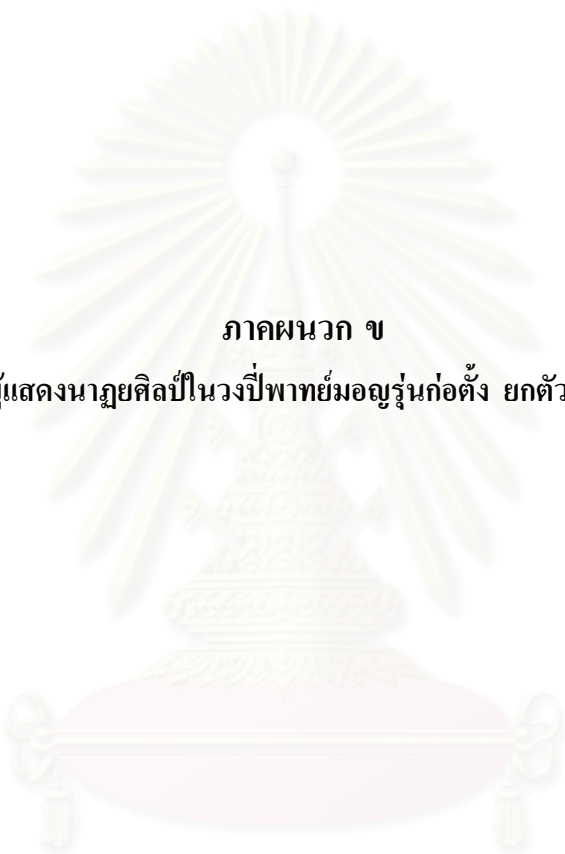
17. วงปี่พาทย์มอญคณะนายตา นำศิลป์

นายตา นาคมังสังข์ ผู้บริหารวงปี่พาทย์มอญ
ที่มา: อนุรักษ์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาพรวมในการจัดรูปแบบของวงปี่พาทย์มอญ จำนวน 4 โฉ่ง
วัดหนองกุฎี อำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มา: อนุรักษ์ บัวทอง 27 กันยายน 2550.

ภาคผนวก ข
ภาพผู้แสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญรุ่นก่อตั้ง ยกตัวอย่าง 5 คณะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพผู้แสดงนาฏยศิลป์รุ่นก่อตั้งของวงปีพาทย์มอญ 5 คณะ

นางบริมาศ รื่นเจริญ ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะบัวทอง
ปฏิบัติทำรำชุด มโนห์ราชูชก (ท่ากระโดดเข้ากองไฟ)
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550.

นางบริมาศ รื่นเจริญ ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะบัวทอง
ปฏิบัติทำรำในชุด นุชฉายพราหมณ์ (เนื้อเพลง-ช่างรำโยกย้าย)
ปัจจุบันประกอบอาชีพข้าราชการครู โรงเรียนวังกุ่ม อำเภอเมืองฯ
จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 14 กันยายน 2550.

นางฉัฐชวัล ทองนารัฐ ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะประคองศิลป์
ปฏิบัติทำรำชุด มโนห์ราบุชาลัย (ท่ากระโดดเข้ากองไฟ)
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 21 กันยายน 2550.

นางฉัฐชวัล ทองนารัฐ ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะประคองศิลป์
ปฏิบัติทำรำในชุด นุชฉายพราหมณ์ (เนื้อเพลง-ช่างรำโยกย้าย)
ปัจจุบันประกอบอาชีพข้าราชการสำนักงานเทศบาล อำเภอเมืองฯ
จังหวัดสุพรรณบุรี ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 21 กันยายน 2550.

นางสุวณี เนตรสว่าง ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะศิษย์ศรทอง
ปฏิบัติทำรำชุด มโนห์ราบุษชายัญ (ท่ากระโดดเข้ากองไฟ)
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 30 กันยายน 2550.

นางสุวณี เนตรสว่าง ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะศิษย์ศรทอง
ปฏิบัติทำรำในชุด จุฬายพราหมณ์ (เนื้อเพลง-ช่างรำโยกย้าย)
ปัจจุบันประกอบอาชีพกิจการส่วนตัวและรับจัดการบรรเลงและ
การแสดงนาฏยศิลป์ ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 30 กันยายน 2550.

นางดาวเทียม เกตุสริยงค์ ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะกำนันแสง
รับบทเป็นทศกัณฐ์ ปฏิบัติทำนั้งเมือง
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

นางดาวเทียม เกตุสริยงค์ ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะกำนันแสงรับบท
เป็นทศกัณฐ์ ปฏิบัติทำนั้งโศก ปัจจุบันนางดาวเทียมประกอบอาชีพร้อยพวงมาลัย
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 15 กันยายน 2550.

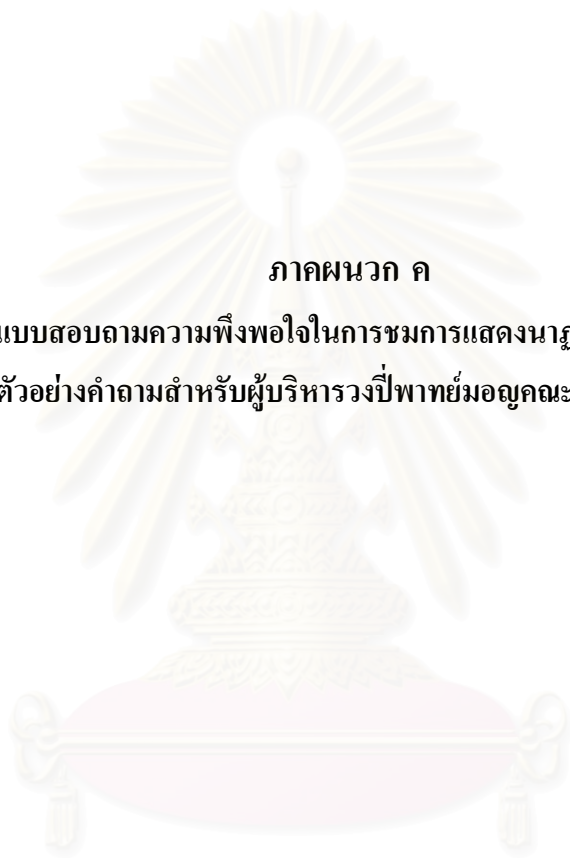

นางศรีนวล รัมมะเพียร ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะเจริญศิลป์
ปฏิบัติทำรำชุด มโนห์ราบุษชายัญ (ท่ากระโดดเข้ากองไฟ)
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 14 ตุลาคม 2550.

นางศรีนวล รัมมะเพียร ผู้แสดงนาฏยศิลป์ของคณะเจริญศิลป์
ปฏิบัติทำรำชุด พลายชุมพล (เนื้อเพลง-แล้วจัดแจงแต่งกาย)

ปัจจุบันประกอบอาชีพ รับจัดการบรรเลงและการแสดงนาฏยศิลป์
ที่มา: คณรัตน์ บัวทอง 14 ตุลาคม 2550.

ภาคผนวก ค

- แบบสอบถามความพึงพอใจในการชมการแสดงนาฏยศิลป์ในวงปีพาทย์มอญ
- ตัวอย่างคำถามสำหรับผู้บริหารวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามความพึงพอใจในการชมการแสดงนาฏศิลป์
สำหรับนักบรรเลงวงปี่พาทย์มอญคณะ.....

คำแนะนำ โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่อง

เพศ ชาย หญิง

ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

คำถาม	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่แน่ใจ
1. ท่านคิดว่าผู้ชมประทับใจการบรรเลงของวงปี่พาทย์มากน้อยเพียงใด				
2. ท่านพอใจกับการร่วมงานของคณะ.....				
3. ท่านแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ในการบรรเลง				
4. ท่านคิดว่าคณะของท่านมีการพัฒนาการในเรื่องการบรรเลงปี่พาทย์				
5. ท่านเข้าใจและสามารถบรรเลงเพลงที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ (การรำ)				
6. ท่านสามารถบรรเลงเพลงที่ใช้ในการแสดงนาฏศิลป์ได้ทุกเพลง				
7. เครื่องดนตรีในคณะของท่านใช้บรรเลง เหมาะสมกับการบรรเลง				
8. ถ้าตัวท่านเป็นผู้ว่าจ้าง ท่านจะว่าจ้างวงปี่พาทย์มอญคณะ....มาบรรเลงและแสดง				
9. ท่านจะใช้การบรรเลงปี่พาทย์มอญในโอกาสต่างๆ				

ขอขอบพระคุณ

แบบสอบถามความพึงพอใจในการชมการแสดงนาฏศิลป์
ของปีพาทย์มอญคณะ.....

คำแนะนำ โปรดใส่เครื่องหมาย / ในช่อง
เพศ ชาย หญิง
ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
สถานะ ผู้ชม ผู้ว่าจ้าง ผู้แสดงนาฏศิลป์

คำถาม	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ แน่ใจ
1. ท่านประทับใจในการแสดงนาฏศิลป์วงปีพาทย์มอญ คณะ.....				
2. ท่านคิดว่าเครื่องแต่งกายของผู้แสดงนาฏศิลป์มีความสวยงาม				
3. ท่านคิดว่าเครื่องแต่งกายของผู้แสดงนาฏศิลป์มีความถูกต้อง				
4. การจัดการแสดงนาฏศิลป์เหมาะสมกับพิธีงานศพ				
5. การจัดการแสดงนาฏศิลป์เหมาะสมกับราคาที่ว่าจ้าง				
6. ถ้ามีโอกาสในครั้งต่อไป ท่านจะว่าจ้างคณะนี้มาแสดง				
7. ท่านคิดว่าการแสดงนาฏศิลป์คณะนี้ดีกว่าคณะอื่นๆ				
8. ท่านประทับใจในการบรรเลงปีพาทย์มอญ คณะ.....				
9. ท่านคิดว่าคณะ.....มีพัฒนาการ ในการแสดงนาฏศิลป์				
10. ท่านประทับใจการแสดงชุดต่อไปนี้น้อยเพียงใด				
10.1				
10.2				
10.3				
10.4				
10.5				
10.6				
10.7				

ขอขอบพระคุณ

ตัวอย่างคำถามสำหรับผู้บริหารวงปีพาทย์มอญคณะบัวทอง

1. ท่านมีการสร้างจุดเด่น หรือจุดขายในเรื่องของการจัดการแสดงนาฏศิลป์อย่างไร
2. ใช้การแสดงรำชุดใดเป็นจุดเด่นในการแสดง อดีตและปัจจุบัน เพราะเหตุใด
3. มีการวางแผนงานประชาสัมพันธ์ ในเรื่องการบรรเลงวงปีพาทย์มอญ และการแสดงรำหรือไม่ อย่างไร
มีการพูดในเวลาจัดการแสดง, ฝากเจ้าอาวาสและคณะกรรมการของวัด
4. มีการบริหารเวลาในการแสดงหรือไม่ อย่างไร
มีการจัดการแสดงรำก่อนพระสวดกระเอกิธรรม
5. มีผู้สนับสนุนในด้านการเงินหรือไม่
ไม่มี
6. มีการตรวจสอบฝ่ายต่างๆ หรือองค์ประกอบการแสดงหรือไม่ อย่างไร
มี
7. มีการคัดเลือกผู้แสดงแทนหรือไม่ อย่างไร
มี
8. ท่านเคยไปดูการแสดงนาฏศิลป์ในคณะอื่นๆ หรือไม่ อย่างไร
เคย เกิดการเปรียบเทียบ ได้ความคิดใหม่เกิดขึ้น มาแก้ไขและพัฒนาวง เห็นจุดด้อยและจุดเด่นของแต่ละคณะ
9. หากท่านเคยชมการแสดง มีความคิดเห็นอย่างไรในด้านการแสดงของคณะอื่นๆ
คิดว่าการจัดการแสดงที่ดี พัฒนาในด้านการแต่งกาย ทำรำเปรียบเทียบกับเรียนหรือไม่ได้เรียน
10. มีการกำหนดเป้าหมายของการแสดงหรือไม่ อย่างไร
เพื่อต้องการให้ผู้ที่มาชมในงานใน โอกาสต่อไป
11. ท่านคาดหวังกับคุณภาพการแสดงอย่างไร
ดี
12. มีการทำสถิติในเรื่องของการแสดงหรือไม่
มีการจดบันทึกการบรรเลงและการแสดง

13. ท่านมีเทคนิคหรือวิธีการให้ผู้ว่าจ้าง ว่าจ้างของท่านอย่างไร

เน้นเรื่องการพูด ผลงาน การแต่งกาย ความสามารถของบรรเลงและผู้แสดงยกเหตุผลต่าง
ผลตอบแทนเป็นอย่างไรให้เจ้าภาพฟัง ไม่เอากำไรเท่าที่ควร

14. ท่านมีการแบ่งหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ในการจัดการแสดงร่าอย่างไร

15. ท่านมีวิธีการประเมินผลคุณภาพของการแสดงร่าอย่างไร

ดี

16. การบริหารงานแสดงร่า ท่านมีการพิจารณาถึงสภาพเศรษฐกิจของผู้ว่าจ้างหรือไม่ อย่างไร

เป็นความต้องการของเจ้าภาพ

17. ท่านกำหนดราคาว่าจ้างอย่างไร

- ปี่พาทย์ 3 โគ៉ឹង 4000 4 โគ៉ឹង 4500-5000 5 โគ៉ឹង 5500-600 ขึ้นอยู่กับระยะทาง และ
ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของคณะ และเจ้าภาพ

- การแสดงร่า 2000-5 คน 2500-5-6คน

- ปี่พาทย์ + การแสดงร่า แยกราคาต่างหาก ไม่รวมร่า

18. ท่านคิดว่าคณะของท่านมีจุดอ่อน จุดแข็ง ด้านใด

19. ท่านมีฝ่ายสนับสนุนการแสดง (นายหน้า) หรือไม่

ไม่มีนายหน้า แต่มีค่าตอบแทนให้กับผู้ที่ติดต่องานให้ ขึ้นอยู่กับงานเล็ก 200-300 งานใหญ่
500-1000 ให้เพื่อเป็นสินน้ำใจ

20. ท่านคิดว่าคณะของท่านมีความประสงค์จะดำรงอาชีพเพื่อธุรกิจ หรือเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม
ไทย

จะยึดอาชีพนี้ต่อไป เพื่อเป็นธุรกิจและอนุรักษ์วัฒนธรรม

21. มีการพัฒนาอะไร

เรื่อง เครื่องดนตรี เพลง ทุกด้านที่เกี่ยวข้อง

22. จุดด้อย

รถสภาพไม่ดี และไม่ใช่นักดนตรี

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางกณรัตน์ บัวทอง เกิดวันที่ 5 มกราคม 2521 ที่ตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมืองฯ จังหวัดสุพรรณบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (นาฏศิลป์ไทย) คณะนาฏศิลป์ และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อปีการศึกษา 2542 ศึกษาต่อหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ.2549 ปัจจุบันรับราชการ ตำแหน่ง ครู.คศ.1 วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย